GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

KÜTAHYA İLİ SİM SARMA (MARAŞ İŞİ) İŞLEMELERİ

AYŞE KOÇ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EL SANATLARI EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
NAKIŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS 2014

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (36) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Ayşe

Soyadı : Koç

Bölümü : Nakış Eğitimi

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Kütahya İli Sim- Sarma (Maraş İşi) İşlemeleri

İngilizce Adı : The Tınsel Wrappıngs (Maraş Handworks) Embroideries Of Kütahya County

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Ayşe KOÇ

İmza:

Jüri onay sayfası

Ayşe Koç tarafından hazırlanan "Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeleri" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü El Sanatları Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Hülya (KÖKLÜ) KASAPLI
El Sanatları Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Başkan: Prof. Dr. Feriha AKPINARLI
El Sanatları Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Üye: Doç. Dr. Melda ÖZDEMİR
El Sanatları Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Tez Savunma Tarihi: 23/12/2014
Bu tezin El Sanatları Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……

TEŞEKKÜR

Çalışmalarımda yol gösteren ve destek veren tez danışmanım, Sayın Yrd. Doç. Dr. Hülya (Köklü) Kasaplı' ya, yardımlarını esirgemeyen Kütahya Müze Müdürlüğüne, Kütahya Kent Tarihi Müze Müdürlüğüne, yöre halkına ve Ali Temizerler' e, her zaman maddi ve manevi desteğini esirgemeyen aileme sonsuz teşekkür ederim.

Ayşe KOÇ

KÜTAHYA İLİ SİM SARMA (MARAŞ İŞİ) İŞLEMELERİ

Yüksek Lisans

Ayşe KOÇ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ağustos 2014

ÖZ

Bu çalışmada, Kütahya Müzesi, Kütahya Kent Tarihi Müzesi ve yörede halkın elinde bulunan sim-sarma (Maraş işi) tekniği ile işlenmiş ürün çeşitleri incelenmiştir. Araştırmayla bu alanda yapılacak eğitim öğretim çalışmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Araştırma materyaline ulaşılabilmesi için Kütahya Müzesi, Kütahya Kent Tarihi müzesi, yörede sim-sarma (Maraş işi) tekniğiyle işlenen 70 adet ürün araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmada; betimsel araştırma modeli kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında sanat, el sanatları, işleme sanatı ve sim-sarma (Maraş işi) tekniğinin tarihsel gelişimleri incelenmiştir. Yapılan incelemede eserlerin değerlendirilmesinde kullanılmak üzere bilgi formu geliştirilmiştir. Müzelerde ve yöredeki sim-sarma (Maraş işi) ürünlerin fotoğrafı çekilerek belgelendirilmiş, ürün çeşitleri, yapılış tarihleri, işlemelerin zemin, işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan gereç, renk, teknik, motif ve kompozisyon özellikleri tespit edilerek bilgi formlarına kaydedilmiştir. Bilgi formundan elde edilen bilgiler doğrultusunda ürünlerin istatiksel analizleri yapılmıştır. Ayrıca ürün üzerindeki desenlerin çizimleri yapılarak bilgi formlarına yerleştirilmiştir.

Araştırmanın sonuç bölümünde bilgi formlarından elde edilen verilerin değerlendirmeleri yapılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda ürün çeşitleri olarak bohça ve gömleğe daha çok rastlanmıştır. Ürün gereçleri olarak zeminde; kadife ve saten kumaşın, işlemelerde; koton iplik ile işleme kartonun, süslemelerinde; koton iplik, pul ve tırtılın, kenar temizlemelerinde; keten astar ve dikiş ipliğinin daha çok kullanıldığı belirlenmiştir. Ürün renklerinde; zeminde bordo, al(kırmızı), mor rengin koyu ile patlıcan moru tonları, işlemelerinde ve süslemelerinde; altın sarısı, kenar temizlemelerinde; beyaz rengin yoğunlukta kullanıldığı saptanmıştır. Ürün işlemelerinde kullanılan motiflerde bitkisel,

nesneli, sembolik, kozmik, figüratif, yazılı ve geometrik bezemeler dikkat çekmektedir. Ürünlerin işleme ve kenar sularında ana motiflerde; motiflerin birleştiği tek motif, kenar sularında; bağlantılı sıralamalı kompozisyon düzeni daha çok kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre öneriler sunulmuştur.

Bilim Kodu :

Anahtar Kelimeler : Kütahya, Sim- sarma, İşleme, Müze

Sayfa Adedi : 2

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Hülya (KÖKLÜ) KASAPLI

THE TINSEL WRAPPINGS (MARAŞ HANDWORKS) EMBROİDERİES OF KÜTAHYA COUNTY

Master

Ayşe KOÇ

GAZİ UNİVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

Ağustos 2014

ABSTRACT

İn this work, kinds of product, embroidered with sim- wrapping(Maraş work) needle techniques, in Kütahya Museum, Kütahya Museum of City History and in the hands of residents were studied. With this research, it is aimed to contribute to the educational activities which will be made in this field.

İn order to reach research materials, 70 products embroidered with sim-wrapping(Maraş work) needle technique, in Kütahya Museum and Museum of City History were included in the research. İn this work, Depiction model of research was used. İn the extent of research, art, handcraft, embroidery art and the historical improvements of sim-wrapping(Maraş work) were studied. İn the study done, an inquiry form was developed in order to use in the evaluation of the works of art. The sim-wrapping works in museums and in the vicinity were documented by being taken their photos and kinds of products their date of being made the tools, color, techniques, motif and arranging features used in background, embroidery, ornament and clearingthe edging parts of embroideries were ascertained these information were written down on inquiry forms. Products were statistically analyzed via the data taken from the inquiry forms. Also, the patterns on the products were dravn and they were put in the inquiry forms.

İn the conclusion part of the research, the research, the evaluations of the inquiry forms were made. As a result of evoluations it was rasted shirt and pack mostly, as product types. As product tools on the background of embroideries: velvet and satinfabric, on the embroideries; cotton yarn, embroidery cardboard, on the ornaments; cotton yarn, ornoment stamp and caterpillar, on the edge cleanings; linen lining and sewing threod have been seen.

As the colours of products; on the ground the burgundy, red, purple, dark purple and eggplent shade of purple, in the embroideries and ornaments golden yellow on the edge cleanings White have been used mostly.

On the motifs that used in embroideries it has seen herboul objective, symbolic, cosmic, figuretive,written and geometric embellishments.

On the embroidery of products and waters edge; on the main motifs the juction of motifs, the single motif on the waters edge; linked-shorted compasition lay out have been used mostly. Suggestions were made according to the result of the search.

Science Code :

Key words : Kütahya, The Tınsel Wrappıngs, Embroidered, The Museum,

Page Number : 2

Supervisor : Associate Professor Hülya (KÖKLÜ) KASAPLI

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU…….....i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....ii
JÜRİ ONAY SAYFASI……..iii
TEŞEKKÜR.....iv
ÖZ.....v
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER.....ix
TABLOLAR LİSTESİ xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....xv
ÇİZİMLER LİSTESİ.....xxi

BÖLÜM I.....1
GİRİŞ 1
Problem Durumu.....1
Araştırmanın Amacı 5
Araştırmanın Önemi 5
Araştırmanın Sınırlılıkları 6
Varsayımlar.....6

BÖLÜM II 7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....7
Kütahya Hakkında Genel Bilgi.....7
Tarihçesi …….....7
Coğrafi Yapısı.....9

Ekonomik Yapısı…….....10
Kültürel Yapısı.....11
Tarihi Yer ve Yapılar 11
Kütahya Gelenekleri……..….....11
Düğün adetleri.....11
Doğum gelenekleri.....12
Sünnet gelenekleri.....12
El Sanatları.....12
Müzecilik.....13
Müzeciliğin Tarihi Gelişimi.....13
Müzeciliğin Türkiye'deki Gelişimi.....15
Kütahya Müzeleri.....18
Kütahya Müzesi.....18
Kütahya Kent Tarihi Müzesi.....19
Sim-Sarma (Maraş) İşi ile İlgili Terim ve Kavramlar.....21
Sim-Sarma (Maraş) İşi Hakkında Genel Bilgi.....23
Sim-Sarma (Maraş) İşinin Tarihçesi.....23
Sim-Sarma(Maraş) İşinin Yapımında Kullanılan Araçlar…….26
Sim-Sarma (Maraş) İşinin Yapımında Kullanılan Gereçler.....29
Sim-Sarma (Maraş) İşi Tekniğinde Kullanılan Desen ve Desen Özellikleri.....32
Sim-Sarma(Maraş) İşinin Uygulandığı Alanlar.....33
Sim-Sarma (Maraş İşi) İşleme Tekniğinin Uygulama Aşamaları.....33
İşlemeden önceki işlemler.....33
İşleme sırasındaki işlemler.....33
İşleme sonrasındaki işlem basamakları.....35
Sim-Sarma (Maraş) İşi İğne Teknikleri.....35
Düz Sarma.....35
Verev Sarma.....36
Delikli Sarma.....36
Kabartma Sarma.....36
Yarma Sarma.....37
Pesent 37

Hasır İğne.....38
Balıksırtı (Çift Yönlü Verev Sarma).....39
Aplike.....39
Sim-Sarma (Maraş) İşinde Kullanılan Yardımcı ve Süsleyici İğne Teknikleri.....40
Tırtılla Sarma Yapmak.....40
Tırtılla Kirpik Yapmak.....40
Kum Tırtıl Yapmak.....41
Tırtılla Hasır İğne Yapmak.....41
Tırtılla Sap İşi Yapmak.....42
Pul Dikmek.....42
Boncuk Dikmek.....42
Tahta Boncuk Sarmak.....43
Tırtılla Kordon Bükmek.....43
Atma İşi Yapmak.....44
Blonya İğnesi Yapmak.....44
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....45

BÖLÜM III.....47
YÖNTEM.....47
Araştırma Modeli.....47
Evren ve Örneklem.....47
Veri Toplanması ...….....47
Verilerin Analizi.....48

BÖLÜM IV.....49
ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR.....49
Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemelerinden Örnekler ve Bilgi Formları.....49
Kütahya İli sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Özellikleri.....288
Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Çeşitleri.....288
Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Gereçlerin Özellikleri.....289

Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Renklerin Özellikleri.....292
Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Tekniklerin Özellikleri.....294
Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerde Kullanılan Motiflerin Özellikleri.....297
Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin İşleme ve Kenar Sularında Kullanılan Kompozisyonların Özellikleri.....299

BÖLÜM V.....301
SONUÇ VE ÖNERİLER.....301
Sonuç.....301
Öneriler.....305
KAYNAKLAR 307

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürün Çeşitlerinin Dağılımı.....288
Tablo 2. Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Gereçlerin Dağılımı.....290
Tablo 3. Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Renklerin Dağılımı……...292
Tablo 4. Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Tekniklerin Dağılımı.....295
Tablo 5. Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin İşlemelerinde Kullanılan Motiflerin Dağılımı.....297
Tablo 6. Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin İşleme ve Kenar Sularında Kullanılan Kompozisyonların Dağılımı.....299

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kütahya İl Haritası.....7
Şekil 2. Kütahya Müzesinin Dış Görünümü.....18
Şekil 3. Kütahya Kent Tarihi Müzesi Dış Görünümü.....19
Şekil 4. Büyük Tezgah (Cülde) 26
Şekil 5. Gergef.....26
Şekil 6. Askı.....27
Şekil 7. Cağ(Makaralık).....27
Şekil 8. Möhlüke(Oyma bıçağı).....28
Şekil 9. Biz.....28
Şekil 10. Çıkrık.....28
Şekil 11. Makat….....29
Şekil 12. Çekiç.....29
Şekil 13. Çiriş…….....30
Şekil 14. Balmumu…….....30
Şekil 15. Beyaz karton…….....30
Şekil 16. Sarı karton.....30
Şekil 17. Gri karton…….....31
Şekil 18. Çimento (Graft) kağıdı.....31
Şekil 19. Kıvırcık ve düz tırtıl.....31
Şekil 20. Gümüş ve altın sarı sim……......32
Şekil 21. Sırma.....32
Şekil 22. Düz sarma.....35
Şekil 23. Verev sarma…….....36
Şekil 24. Tekli ve üçlü delikli sarma.....36
Şekil 25. Kabartma sarma.....37
Şekil 26. Yarma sarma.....37
Şekil 27. Düz pesent.....38

Şekil 28.Verev pesent.....38
Şekil 29. Hasır iğne.....39
Şekil 30. Balık sırtı…….....39
Şekil 31. Aplike.....39
Şekil 32. Tırtılla sarma çalışması.....40
Şekil 33. Tırtılla kirpik yapımı.....40
Şekil 34. Kum tırtıl.....41
Şekil 35. Tırtılla hasır iğne.....41
Şekil 36. Tırtılla sap işi.....42
Şekil 37. Pul dikimi.....42
Şekil 38. Boncuk dikimi.....43
Şekil 39. Top boncuk sarma.....43
Şekil 40.Tırtılla kordon.....44
Şekil 41. Atma işi.....44
Şekil 42. Blonya iğnesi.....45
Şekil 43. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü.....49
Şekil 44. Cepkenden işleme detay görünümü.....51
Şekil 45. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü.....52
Şekil 46. Cepkenden işleme detay görünümü.....54
Şekil 47. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü…….....55
Şekil 48. Cepkenden işleme detay görünümü.....57
Şekil 49. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü.....58
Şekil 50. Cepkenden işleme detay görünümü.....60
Şekil 51. Gömleğin genel görünümü.....62
Şekil 52. Gömlekten işleme detay görünümü.....63
Şekil 53. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü.....65
Şekil 54. Cepkenden işleme detay görünümü.....67
Şekil 55. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü.....68
Şekil 56. Cepkenden işleme detay görünümü.....70
Şekil 57. Gömleğin genel görünümü.....71
Şekil 58. Gömlekten işleme detay görünümü.....72
Şekil 59. Şalvar takımının genel görünümü.....74
Şekil 60. Takım cepkeninin arkadan görünümü.....74
Şekil 61. Takım şalvarı paça işlemesi detay görünümü.....76

Şekil 62. Şalvarın açık ve yandan görünümü.....78
Şekil 63. Şalvardan işleme detay görünümü.....80
Şekil 64. Şalvarın açık ve yandan görünümü.....82
Şekil 65. Şalvardan işleme detay görünümü.....84
Şekil 66. Şalvar takımının genel görünümü.....86
Şekil 67. Takım cepkeninin arkadan görünümü.....86
Şekil 68. Takım cepkeninden işleme detay görünümü.....88
Şekil 69. Şalvarın açık ve yandan görünümü.....91
Şekil 70. Şalvardan işleme detay görünümleri.....93
Şekil 71. Şalvarın genel görünümü.....95
Şekil 72. Şalvardan işleme detay görünümü.....97
Şekil 73. Şalvarın genel görünümü.....99
Şekil 74. Şalvardan işleme detay görünümü.....100
Şekil 75. Şalvarın genel görünümü.....102
Şekil 76. Şalvar paçasından işleme detay görünümü.....104
Şekil 77. Kaftanın ön ve arkadan genel görünümü.....106
Şekil 78. Kaftanın ön bedenden işleme detay görünümleri.....108
Şekil 79. Kaftanın kol ve arka beden işleme detay görünümleri.....108
Şekil 80. Kesenin genel görünümü.....110
Şekil 81. Keseden işleme detay görünümü.....111
Şekil 82. Kesenin iki yüzünün genel görünümü.....113
Şekil 83. Keseden işleme detay görünümü.....114
Şekil 84. Bindallının ön ve arkadan genel görünümü…..116
Şekil 85. Bindallıdan işleme detay görünümleri.....118
Şekil 86. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü.....120
Şekil 87. Bindallı elbisesinden yaka işlemesi detay görünümü…..122
Şekil 88. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü.....124
Şekil 89. Bindallı elbisesinin ön beden, kol ucu, arka beden, sırt ve etek ucundan işleme detay görünümleri.....126
Şekil 90. Ayakkabının önden ve yandan görünümü.....129
Şekil 91. Ayakkabıdan işleme detay görünümü.....130
Şekil 92. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü.....132
Şekil 93. Bindallı elbisesinden ön ve kol işleme detay görünümleri.....133
Şekil 94. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü.....135

Şekil 95. Bindallı elbisenin kol ve ön beden işleme detay görünümleri.....137
Şekil 96. Bindallının ön ve arkadan genel görünümü.....139
Şekil 97. Bindallı ön beden ve arka beden işleme detay genel görünümleri.....140
Şekil 98. Ceketin ön ve arkadan genel görünümü.....142
Şekil 99. Ceketin ön ve arka bedenden işleme detay görünümleri.....144
Şekil 100. Kaftanın ön ve arkadan genel görünümü.....146
Şekil 101. Kaftandan(sarka) işleme detay görünümleri.....148
Şekil 102. Bohçanın genel görünümü.....150
Şekil 103. Bohçadan işleme detay görünümü.....151
Şekil 104. Yastık kılıfının genel görünümü.....153
Şekil 105. Yastık kılıfından işleme detay görünümü.....154
Şekil 106. Bindallının ön ve arkadan genel görünümü.....156
Şekil 107. Bindallıdan işleme detay görünümü.....158
Şekil 108. Elbisenin ön ve arkadan genel görünümü.....160
Şekil 109. Elbiseden işleme detay görünümü.....161
Şekil 110. Bohçanın genel görünümü.....163
Şekil 111. Bohçadan işleme detay görünümü.....164
Şekil 112. Bohçanın genel görünümü.....166
Şekil 113. Bohçadan işleme detay görünümleri.....167
Şekil 114. Yastık kılıfının genel görünümü.....169
Şekil 115. Yastık kılıfından işleme detay görünümü.....170
Şekil 116. Bohçanın genel görünümü.....171
Şekil 117. Bohçadan işleme detay görünümü.....173
Şekil 118. Ocak perdesinin genel görünümü.....175
Şekil 119. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri.....176
Şekil 120. Bohçanın genel görünümü.....178
Şekil 121. Bohçadan işleme detay görünümleri.....179
Şekil 122. Yastık kılıfının genel görünümü.....181
Şekil 123. Yastık kılıfından işleme detay görünümü.....182
Şekil 124. Seccadenin genel görünümü.....184
Şekil 125. Seccadeden işleme detay görünümleri.....186
Şekil 126. Masa örtüsünün genel görünümü.....188
Şekil 127. Masa örtüsünden işleme detay görünümü.....189
Şekil 128. Yastık kılıfının genel görünümü.....191

Şekil 129. Yastık kılıfından işleme detay görünümü.....192
Şekil 130. Yastık kılıfının genel görünümü.....194
Şekil 131. Yastık kılıfından işleme detay görünümü.....195
Şekil 132. Bebek yastığının genel görünümü.....197
Şekil 133. Bebek yastığından işleme detay görünümü.....198
Şekil 134. Perdenin genel görünümü.....199
Şekil 135. Perdeden işleme detay görünümleri.....201
Şekil 136. Bohçanın genel görünümü.....203
Şekil 137. Bohçadan işleme detay görünümü.....204
Şekil 138. Bohçanın genel görünümü.....206
Şekil 139. Bohçadan işleme detay görünümleri.....207
Şekil 140. Ocak perdesinin genel görünümü.....209
Şekil 141. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri.....210
Şekil 142. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü.....212
Şekil 143. Cepkenden işleme detay görünümü…...214
Şekil 144. Gömleğin genel görünümü.....215
Şekil 145. Gömlekten işleme detay görünümü…….....216
Şekil 146. Gömleğin genel görünümü.....218
Şekil 147. Gömlekten işleme detay görünümü.....219
Şekil 148. Gömleğin genel görünümü.....221
Şekil 149. Gömlekten işleme detay görünümü.....222
Şekil 150. Gömleğin ön ve arkadan genel görünümü.....224
Şekil 151. Gömlekten işleme detay görünümü.....226
Şekil 152. Gömleğin önden ve arkadan genel görünümü.....228
Şekil 153. Gömlekten işleme detay görünümü…….....229
Şekil 154. Cüz kılıfının genel görünümü.....231
Şekil 155. Cüz kılıfından işleme detay görünümü.....232
Şekil 156. Bohçanın genel görünümü.....234
Şekil 157. Bohçadan işleme detay görünümü.....235
Şekil 158. Bohçanın genel görünümü.....237
Şekil 159. Bohçadan işleme detay görünümleri.....238
Şekil 160. Şalvar takımının genel görünümü.....240
Şekil 161. Takımın şalvar paçasından işleme detay görünümü.....242
Şekil 162. Panonun genel görünümü.....244

Şekil 163. Panodan işleme detay görünümü…….....246
Şekil 164. Şalvar takımının genel ve cepkenin arkadan görünümü.....248
Şekil 165. Şalvar takımından işleme detay görünümleri.....250
Şekil 166. Gömleğin genel görünümü.....252
Şekil 167. Gömlekten işleme detay görünümleri.....253
Şekil 168. Yatak örtüsünün genel görünümü.....255
Şekil 169. Yatak örtüsünün işleme detay görünümleri.....257
Şekil 170. Ocak perdesinin genel görünümü.....259
Şekil 171. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri.....260
Şekil 172. Bohçanın genel görünümü.....262
Şekil 173. Bohçadan işleme detay görünümleri.....264
Şekil 174. Ocak perdesinin genel görünümü.....266
Şekil 175. Ocak perdesinden işleme detay görünümü.....267
Şekil 176. Bohçanın genel görünümü.....269
Şekil 177. Bohçadan işleme detay görünümleri.....271
Şekil 178. Ocak perdesinin genel görünümü.....273
Şekil 179. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri.....274
Şekil 180. Panonun(seccadenin) genel görünümü.....276
Şekil 181. Panodan(seccadeden) işleme detay görünümleri.....278
Şekil 182. Bohçanın genel görünümü.....280
Şekil 183. Bohçadan işleme detay görünümü.....282
Şekil 184. Bohçanın genel görünümü.....284
Şekil 185. Bohçadan işleme detay görünümü.....286

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1. Cepken.....51
Çizim 2. Cepken.....54
Çizim 3. Cepken.....57
Çizim 4. Cepken.....61
Çizim 5. Gömlek.....64
Çizim 6. Cepken.....67
Çizim 7. Cepken.....70
Çizim 8. Gömlek.....73
Çizim 9. Şalvar Takımı.....77
Çizim 10. Şalvar.....81
Çizim 11. Şalvar.....85
Çizim 12.1. Şalvar Takımı.....89
Çizim 12.2. Şalvar Takımı.....90
Çizim 13. Şalvar.....94
Çizim 14. Şalvar.....98
Çizim 15. Şalvar 101
Çizim 16. Şalvar.....105
Çizim 17. Kaftan.....109
Çizim 18. Kese.....112
Çizim 19. Kese.....115
Çizim 20. Bindallı.....119
Çizim 21. Bindallı.....123
Çizim 22.1. Bindallı.....127
Çizim 22.2. Bindallı.....128
Çizim 23. Ayakkabı.....131
Çizim 24. Bindallı Elbise.....134
Çizim 25. Bindallı Elbise.....138

Çizim 26. Bindallı.....141
Çizim 27. Ceket.....145
Çizim 28. Kaftan(sarka) 149
Çizim 29. Bohça.....152
Çizim 30. Yastık.....155
Çizim 31. Bindallı.....159
Çizim 32. Elbise.....162
Çizim 33. Bohça.....165
Çizim 34. Bohça.....168
Çizim 35. Yastık Kılıfı.....171
Çizim 36. Bohça.....174
Çizim 37. Ocak Perdesi.....177
Çizim 38. Bohça.....180
Çizim 39. Yastık Kılıfı.....183
Çizim 40. Seccade.....187
Çizim 41. Masa Örtüsü.....190
Çizim 42. Yastık Kılıfı.....193
Çizim 43. Yastık Kılıfı.....196
Çizim 44. Bebek Yastığı.....198
Çizim 45. Perde.....202
Çizim 46. Bohça.....205
Çizim 47. Bohça.....208
Çizim 48. Ocak Perdesi.....211
Çizim 49. Cepken.....214
Çizim 50. Gömlek.....217
Çizim 51. Gömlek.....220
Çizim 52. Gömlek.....223
Çizim 53. Gömlek.....227
Çizim 54. Gömlek.....230
Çizim 55. Cüz Kılıfı.....233
Çizim 56. Bohça.....236
Çizim 57. Bohça.....239
Çizim 58. Şalvar Takımı.....243
Çizim 59. Pano.....247

Çizim 60. Şalvar Takımı.....251
Çizim 61. Gömlek.....254
Çizim 62. Yatak Örtüsü.....258
Çizim 63. Ocak Perdesi.....261
Çizim 64. Bohça.....264
Çizim 65. Ocak Perdesi.....268
Çizim 66. Bohça.....272
Çizim 67. Ocak Perdesi.....275
Çizim 68. Pano.....279
Çizim 69. Bohça.....283
Çizim 70. Bohça.....287

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın; problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları yer almaktadır.

Problem Durumu

İnsanlığın var olmasıyla birlikte çeşitli ihtiyaçlar doğrultusunda yüzyıllar boyunca devam eden arayışlar, estetik ve güzellik duygularıyla birleşerek, gelişerek sanat akımını oluşturmuştur.

Sanat; hayal gücü ve yaratıcılık gerektiren insan faaliyetleridir. Edebiyat, mimarlık müzik, heykel, resim bilinen sanat dalları arasındadır. Bunlardan başka yetenek ve yaratıcılık gerektiren mobilyacılık, halı ve kilim dokumacılığı, çanak çömlek yapımcılığı, metal işleme vb. gibi birçok etkinlik de birer sanat dalıdır (Temel Britanica, 1993, s.43).

İ.Özkeçeci ve Ş.B. Özkeçeci (2007, s.9). çalışmalarında ‘‘İnsanın duygu ve düşüncelerini, inançlarını anlatma biçimi olan sanatı, eşyanın hakikatini aramak ve ipuçları yakaladığında bunları beş duyu organı ile algılanabilir şekle sokmaktır” diye açıklamışlardır.

Bunlardan biri de el sanatıdır. İnsanlık tarihiyle beraber başlayan el sanatları değişik özellikler göstererek günümüze kadar gelmektedir.

El sanatları, insanlığın hayatını devam ettirebilmesi, ihtiyaçlarını giderebilmesi için ürettikleri ürünlerin zamanla yaşadıkları toplumların geleneklerini, göreneklerini, beğenilerini ve yaşam tarzlarını da içine alan, değişik özelliklerde ortaya koydukları faaliyetleriyle oluşturdukları sanatın farklı bir koludur. Bu yolla ortaya çıkan eserler insan yeteneklerine, yaşam biçimlerine, iklim şartlarına uygun gelişmeler gösterir. İlk zamanlarda bu eserler, fayda sağlamak amacıyla üretilen zamanla bireyin ve toplumların

bütün sanat etkinliklerini içine alan, süsleyici sanatlar alanına giren eserler olmuşlardır(Özbel,1970, s.14).

El sanatları; temelde insanın önemli ihtiyaçlarını giderme isteğinden doğan çok basit araç-gereçlerle yapılabilen, genellikle doğada kolay bulunabilen ya da artık maddeleri ham madde olarak kullanılan yoğun emek ve yaratma gücü isteyen, ortaya çıkarıldığı üründe fonksiyonel estetik ve ekonomik olma özelliklerini birleştiren daha çok boş zaman uğraşısı olmakla beraber asıl uğraşı olarak da yapılabilen bir araştırma alanıdır(Kayabaşı, 2002, s.2).

Geçmişten günümüze insanoğlu, toplumların kültür birikiminin doğal parçası olan, uygarlık düzeyini, sosyal ve kültürel yönünü yansıttığı dallardan biri olan el sanatları ile iç içe yaşamış ve yaşamaya devam etmektedir (Ülger, 1999, s.286).

El sanatı üretimi, doğadaki ham maddeleri, basit el araçlarını el becerisi ile birleştirerek, işlenmiş ve yarı işlenmiş ürünler ortaya çıkarmak olarak ifade edilebilir (Aktan, 1989, s.4).

Türkiye el sanatları bakımından çeşitliliği çok zengin, birçok el sanatı ürününün yapıldığı ve dünyaya tanıtıldığı önemli bir uygarlık eşiğidir. Her yörede kendine has el sanatı ürünlerini görmek mümkündür. Özellikle ham maddesi lif olan el sanatları (halı, kilim) ürünleri hemen her yerde görülebilirken, yöredeki ham maddeye bağlı olarak bitkisel örücülük (ince dallar), ağaç işleri (oymacılık), taş (lüle, oltu), maden (bakır, gümüş), toprak (çanak, çömlek) işleyen el sanatları ürünlerine rastlamak mümkündür(Kayabaşı, 2002, s.2).

Çağın hızla gelişen teknolojisiyle birlikte zevklerin sürekli değişiklik göstermesine rağmen Anadolu el sanatları Türk kadınının yetenekli ellerinde çağdaş sanat anlayışıyla yoğrularak soyut varlığını devam ettirmektedir (Onuk, 2005, s.7).

Kültürümüzün zenginlikleriyle beslenmiş Türk el sanatları, geçmişinin çok eskilere dayanması, farklılıkları ve sanat değeri taşıması sebebiyle dünya el sanatları içinde önemli bir yere sahiptir.

El sanatlarının önemli bir parçasını da işlemeler oluşturmaktadır.

> …İşleme, pamuk ya da ipekten yapılmış, beyaz ya da renkli, kalın ve ince kumaşlar bazen de keçe ve deri üzerine; ipek, yün, keten, pamuk, metal vb. gibi iplikler kullanılarak elde veya makinede iğne ya da tığ ile düz ve kabarık değişik iğne teknikleri yardımı ile yapılan süslemelere denilmektedir" (Köklü, 2002, s.1).

Bir milletin zevk ve kültürünü yansıtan işlemeler; emek, sabır ve göz nuru isteyen güç bir sanattır.

Türk kadınının duygu ve düşüncelerini aktarmasında araç olarak kullandığı, estetiğinin ve yaratıcılığının üstün kabiliyetlerini sergilediği geleneksel Türk işlemeleri, anadan kıza geçerek çeyiz gelenekleri arasında yerini alarak yapılmaya devam edilmektedir (Özcan, 2000, s.23).

Delibaş (1991, s.14)' belirttiği üzere "İşlemelerin bu kadar yaygın olması Türk insanının çağlar boyu sürdürdüğü geleneksel yaşam biçimi ve renk tutkusu ile açıklanabilir".

İlk işleme örneklerine Orta Asya Türklerinde rastlanır. Anadolu'ya göç eden Türkler işlemeciliği bir ata sanatı olarak oradan getirmişlerdir (Fenercioğlu, 1973, s.13).

Türk işlemeciliğinin dönemlere bağlı olarak artarak sayısı fazlalaşmıştır. En çok kullanılan teknikler, alfabetik sırayla şöyle sıralanabilir; Ajur (delik işi), akma, aplike, anavata, atma işi, balık sırtı, ciğerdeldi, civankaşı, çengel iğnesi, Çin iğnesi, çöp işi, etamin iğnesi, fisto nakışı, Girit iğnesi, goblen iğnesi, hasır iğne, hesap işi, iğne ardı, ilme, kesme ajur, kordon tutturma, kum iğnesi, Maraş işi (dival) iğneleri, muşabak, mürver, pesent, rokoko, sarhoş bacağı, sap işi, sarma, slav iğnesi, susma, tel kırma, yüzeysel pesent, pul işi, zincir işidir (Barışta,1995, s.2).

İşlemeler arasında yer alan Maraş işi tekniği Kahraman Maraş ilimizde yoğun bir şekilde yapıldığından dolayı bu isim ile adlandırılmıştır. Teknik, farklı yörelerde dival işi, sim-sırma işi, mukavva işi, bastırma vb. isimlerle de bilinmektedir (Köklü, 2002, s.121).

Geleneksel işlemelerimiz arasında önemli bir yere sahip olan Maraş işi tekniği, Kütahya yöresinde ise sim sarma işi olarak adlandırılmaktadır.

Türk işlemelerinden biri olan dival (Maraş) işi; tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp, kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilen, cülde denilen özel tezgâhta üstten, çok katlı sırma veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme türüdür (Markaloğlu, 2004, s.6).

Maraş işi ilk zamanlarda Çukurova beylerinin binici takım ve başlıklarını gümüş sırmalarla süslerken daha sonraları Maraş' da ve Antep' de erkeklerin kullandıkları fesleri süslemiştir. 18. yy' da silah kılıfları ve palaskalarda, kemer ve erkek yeleklerinde görülmüştür. Zamanla halk tarafından öğrenilmiş ve zengin ailelerin kızlarına çeyiz olarak

hazırlanmıştır. Örneğin; Yatak örtüsü, sedir örtüsü, seccade, bohça ve gelinlik, folklor ekibi kıyafetlerinde de kullanılarak günümüze kadar gelmiştir (Korkusuz, 1990, s.345).

Günümüze ulaşan bu eserlerin birçoğu da müzelerde muhafaza edilmektedir.

Müzeler, çevredeki çok farklı eşya koleksiyonlarını toplayıp korur ve sergilerler. Zaman ve mekanda insan elinden çıksın çıkmasın dağınık olan nesneleri bir araya getiren, oluşturduğu koleksiyonları ziyaretçilerin anlayabileceği ve zevk alabileceği şekilde sunarak doğayı daha iyi kavramalarını sağlar. Hafızalarda tarihi canlandırır, insanlığın zaman içindeki yolculuğunu, aile hayatını ve toplumsal yaşantısını, insanların geçmişteki acı ve tatlı günlerini, inançlarını, sanatlarını, tekniklerini, kültür ve uygarlığın hangi evrelerden geçerek geliştiğini gözler önüne serer (Gerçek, 1999, s.11).

Müzelerimizin sahip olduğu koleksiyonlar, ülkemizin geçmiş kültür yelpazesinin zenginliğine bağlı olarak çok çeşitlilik gösterirler.

Bu çeşitliliğin içinde, 1071'den bu yana Anadolu'ya Türklerin gelmesi ile başlayan, yeni bir anlam kazanan, Anadolu ve çevresi Türk işlemeciliği: Selçuklu Dönemi, Anadolu Beylikleri Dönemi ile Osmanlı İmparatorluğu Dönemi örnekleri ve bunlardan beslenmiş olan Türkiye Cumhuriyeti işlemeciliği de yerini almaktadır (Barışta, 2001, s.1).

Geçmişte önemli bir yere sahip olan sim-sarma işlemeciliği ürünleri de müzelerde etnografik eserler arasında tarihini korumaya çalışmaktadır.

Eserlerin günümüze ulaşmış olmaları, daha yüzyıllarca sağlamlığını koruyup gelecek nesillere de ulaşacakları anlamına gelmemektedir. Bütün eserler insanlık gibi doğdukları, yani ilk üretildikleri andan itibaren yaşlanma sürecine girerler yavaş yavaş eskiyerek sonunda yok olmaktadırlar (Yücel, Kantarcıoğlu, 1997, s.1).

Gelişen teknolojinin hızla ilerlemesi ve getirdiği yenilikler, insan alışkanlıklarını, isteklerini ve ilgilerini başka yönlere çekmektedir. Azalmaya, ilgisini yitirmeye, yok olmaya başlayan el sanatlarının, gelecek kuşaklara manevi değerini yitirmeden, geleneksel şekliyle ulaştırılması gerekmektedir.

Araştırmalar sonucunda Kütahya ili sim-sarma (Maraş işi) işlemeleri ile ilgili yayınların sınırlı olduğu anlaşılmıştır.

Bu nedenle, Kütahya yöresinde sim-sarma (Maraş işi) tekniği ile işlenmiş ürünlerin; çeşit, gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özelliklerinin incelenmesi, işleme desenlerinin

çizilerek belgelenmesi ve bu alanda çalışanlara kaynak oluşturması bakımından bu araştırmanın yapılması planlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı; Kütahya ilinde ve müzelerinde bulunan sim-sarma (Maraş işi) işleme tekniğiyle işlenmiş özgün ürünlerin tespit edilerek; çeşit, gereç, teknik, renk, motif ve kompozisyon özelliklerinin incelenmesi, değerlendirilmesi ve gelecek kuşaklara kaynak oluşturacak şekilde belgelenmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

1. Kütahya ilinin genel özellikleri nelerdir?
2. Müzelerin özellikleri nelerdir?

Kütahya ilinde bulunan;

3. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan araçların özellikleri nelerdir?
4. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan gereçlerin özellikleri nelerdir?
5. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan desen özellikleri nelerdir?
5. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan tekniklerin özellikleri nelerdir?
6. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan renklerin özellikleri nelerdir?
7. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan motiflerin özellikleri nelerdir?
8. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerde kullanılan kompozisyonların özellikleri nelerdir?
9. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünlerin kullanım alanları nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Geleneksel Türk el sanatları ürünleri toplumun geçmişten günümüze yaşamışlığının, değerlerinin birikimidir. El sanatları daha çok Türk toplumunun günlük kullanım eşyaları olan çeyizlik eşyalardan dinsel içerikli eşyalara, giyim eşyalarından mutfak araç-gereçlerine kadar geniş bir yelpazede yer alan Türk kültürünün önemli parçalarıdır. Geleneksel Türk el sanatı olarak nitelenen bu kültürel ürünler; ister göçebe yaşamda,

isterse saray desteğinde gelişmiş olsunlar, günümüzün değişen değer yargılarıyla birlikte kendi işlevleri dışında, yeni işlevler yüklenerek yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır (Öztürk, 1999, s. XV).

Ancak, teknolojinin hızla gelişmesiyle, toplumların sanayileşmesi artmış ve zaman kıtlığı

el sanatlarına olan ilgi, tutum ve uğraşıyı giderek azaltmıştır. Bu durum, yüzyılların kültürel birikimini yok olmayla karşı karşıya getirmiştir. Oysa geçmişten günümüze geleneklerimizi, kültürümüzü taşıyan el sanatlarını yaşatmak tarihsel birikime sahip bir toplum için ulusal bir görevdir. Aynı zamanda toplumun geleneksel estetik anlayışını uluslararası boyutta yansıtmak ve tanıtmak sanat adına evrensel bir sorumluluktur (İdiman, 1999, s.XVII).

Bundan dolayı Kütahya yöresindeki geleneksel el sanatlarımızdan biri olan sim- sarma (Maraş işi) işleme tekniği ile işlenmiş örneklerin ortaya çıkarılması, işlemeli ürünlerin özelliklerinin belirlenmesi, geleneksel el işlemelerimize sahip çıkarak gelecek kuşaklara tanıtılması, böylece unutulmaya başlanan eski işlemelerin değerlendirilmesi ve kültürel değerlerin yaşatılması açısından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, Kütahya ili merkezinde ve müzelerinde bulunan özgün sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünler ile sınırlıdır.
2. Araştırma yazılı kaynaklarla sınırlıdır.
3. Araştırma tez süresi ile sınırlıdır.
4. Veri toplama aracı olarak bilgi formları ile sınırlıdır.

Varsayımlar

Bu araştırmanın temelinde aşağıdaki varsayımlar yer almaktadır.

1. Kütahya ili merkezi ile müzelerinde bulunan ve araştırma kapsamına alınan özgün sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünler evreni temsil edecek niteliktedir.
2. Araştırma için hazırlanan bilgi formu yeterli ve güvenilirdir.
3. Araştırmada yararlanılan kaynaklar geçerli ve güvenilirdir.
4. Yörede yapılacak olan bu araştırmadan elde edilecek veriler araştırmanın amacını açıklayıcı niteliktedir.
5. Araştırma için belirlenen yöntem amaçlara ulaşmada yeterlidir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kütahya Hakkında Genel Bilgi

Şekil 1. Kütahya İl Haritası

Tarihçesi

Kütahya adı şehrin ilk ismi olan Kotiaeion'dan (Kotiaion, Cotyeium, Cotyeum, Cotyaium) gelir (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi 2002, s. 580) .

Kütahya kuzey yolundan Balkanlara inen ve sonra boğazlardan geçerek Anadoluya giren Firikler tarafından milattan 6 yüzyıl önce kurulduğu tahmin edilmektedir. Sırasıyla Lidya, İran, İskender'in (Ertem,1936, s.1) ve onun ölümünden sonra Bitinya ve Bergama krallıklarının idaresi altına girmiştir (Yeşil,1937, s. 7). M.Ö I. M.S. IV. yüzyıllarda Roma hakimiyetinde kalmıştır. Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılmasıyla (395) Doğu Roma Bizans'ın sınırları içine giren Kütahya 1074 yılına kadar bu devletin yönetiminde kalmıştır (Kütahya 1973 İl yıllığı, s.18). Kütahya Bizanslılar döneminde önemini korumuş ve piskoposluk merkezi olması(İslam Ansiklopedisi, s. 580) dolayısıyla ticareti yerinde bir şehir olmuştur (Kütahya XV yıl, s.1938). Malazgirt Savaşı'nda (1071) Selçuklu hükümdarı Alparslan'a yenilen Bizans İmparatoru IV. Romanus Diogenes Kütahya kalesine hapsedilmiş, gözlerine mil çekilerek kör edilmiştir (Kütahya 98, s.2).

Kütahya'nın Türk-İslam şehri olarak tarihi Selçuklular'la başlamıştır (Özçelik, 2003,s.36). Merkezi İznik olmak üzere 1078'de Anadolu Selçuklu devletini kuran Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Kütahya'yı 1075-1078 yıllarında fethetmiştir (Altun,1981-1982, s. 182). Kütahya Anadolu Selçuklu devletinin bir uç şehri olmuştur. Dorylaion (Eskişehir) muharebesine kadar da(1097) Selçuklu hakimiyeti altında kalmıştır. 1182' de II. Kılıç Arslan ülkeyi oğulları arasında paylaştırınca Uluborlu ve Kütahya yöresi Gıyaseddin Keyhusrev'e düşmüştür. Bu zamanda çıkan karışıklıklarda yeniden Bizanslıların eline geçtiyse de 1. Alaeddin Keykubad zamanında geri alınmıştır. Daha sonra Selçuklu devleti Moğolların sıkıştırmasıyla zayıf düştüğünden Germiyanlı Alişiroğlu'nun ayaklanması sonucu Kütahya Germiyan beyliğinin eline geçmiştir.

Germiyan aşireti, XII. Yüzyılda ilk defa Malatya taraflarında görülmüş, Selçukluların hizmetine girerek bu devletin uç beyliklerinde bulunmuşlardır. Bu zamanda Selçuklu devletinin ümerasından olan Germiyanlı I. Yakup Ankara'nın kale komutanlığını yaparken Selçuklu Devletinin çökmekte olduğunu gördüğünde beyliğini ilan ederek Germiyanlı Devletini kurmuş ve Kütahya'yı baş şehir yapmıştır. 1302 yılından 1429 yılına kadar 127 yıl hüküm süren Germiyan beyliği kısa zamanda gelişmiş ve önemli bir devlet haline gelmiştir. Bu tarihten itibaren hanedan adı şehir içinde kullanılmıştır(Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi 2002, s.580). Germiyan devleti sınırları içinde Kütahya, Tavşanlı, Gediz, Simav, Eğrigöz, Altıntaş, Uşak, Banaz, Eşme, Işıklı, Honaz, Selendi, Kula, Denizli, Birgi, Keles, Bozkırı, Geyikli, Balıkesir, Edremit, Manisa gibi şehir ve kasabalar yer almıştır (Kütahya İl Yıllığı 1973, s. 20-21).

XIV. yüzyılın ortalarına doğru şehir üzerinde komşu Osmanlı Beyliği etkili olmaya başlamıştır. I. Yakup Bey Ölünce (1341) yerine oğlu Mehmet Bey Germiyan beyi olmuş Bizanslılara geçen Simav ve Kula'yı geri almıştır. Vefatından (1367-1368) sonra büyük oğlu Süleyman Şah babasının yerine geçmiş 1381 yılına kadar memleketini idare ettikten sonra Karamanoğulları'nın baskısından korkarak Osmanlılarla anlaşmış kızı Devlet Şah Hatunu I. Murat'ın oğlu Yıldırım Bayezid'e vermiş, Kütahya ile beraber Simav, Emet, Tavşanlı ilçelerini çeyiz olarak Osmanlılara bırakmıştır (Kütahya XV yıl, 1938, s. 6-7).

1402 Ankara Savaş'ında Yıldırım Bayezid'i ağır yenilgiye uğratan Timur, Kütahya'yı alarak Süleyman Şah'ın ölümünden sonra yerine geçen oğlu II. Yakup Bey'e geri vermiştir. Ancak Karamanoğulları tehlikesi devam etmekteydi. Yakup Bey' de Osmanlılara sığınarak Karamanoğulları tehlikesini bertaraf etmiştir. II. Yakup erkek evladı olmadığı ve yaşlandığı için beyliğini güvence altına almak amacıyla gittikçe güçlenen ve Anadolu'nun tek hakimi olmaya aday Osmanlılara bırakmıştır. 1429' da Osmanlıların eline kesin olarak geçen Kütahya, sancak merkezi olmuştur(Özçelik, 2003, s. 37).

Sancak Beyliği durumunu, Ankara merkezindeki Anadolu Beylerbeyliğine bağlı olarak sürdüren Kütahya, Fatih Sultan Mehmet devrinde 1451' den sonra İshak Paşa'nın Merkezi buraya nakletmesiyle Beylerbeylik ve Anadolu eyalet merkezi olmuştur. Osmanlı tarihi boyunca önemli pek çok olaya tanıklık eden Kütahya, 1841'den sonra Hüdavendigar Vilayeti merkezi olmuştur. Merkezin 1867'de Bursa'ya alınmasıyla 1915' de müstakil sancak haline getirilmiştir. Kurtuluş Savaşı sırasında Çerkez Ethem olayının ortasında kalmış, 15 Ocak 1921' e kadar süren olaylarda hükümet kuvvetlerince yağmadan kurtarılmıştır. 17 Temmuz 1921 ile 30 Ağustos 1922 tarihleri arasında 1 yıl süresince Yunan işgali altında olan Kütahya, Büyük Taarruzla kurtarılan ilk şehirlerden olmuştur (Altun, 1981-1982, s.184). 8 Ekim 1923'de Vilayet durumuna gelmiştir.

Coğrafi Yapısı

Kütahya ili; Ege bölgesinin iç batı Anadolu bölümünün kuzeyinde yer alan 38^0 70 ve 39^0 80' kuzey enlemleri ile 29 ve 30 derece doğu boylamları arasında 11. 875 km^2 lik bir alanı kaplamaktadır. İl kuzey ve kuzey batıdan Bursa, kuzeydoğudan Bilecik, doğudan Eskişehir, güneydoğudan Afyon, güneyden Uşak ve güneybatıdan Manisa, batıdan Balıkesir illeri ile komşudur. Kütahya nüfusu toplamda 573421'dir. Kütahya il merkezinde

237804 kişi yaşamaktadır. Merkez nüfusunun % 65,44 kısmı il ve ilçe merkezlerinde, %34,56 kısmı köy ve beldelerde yaşamaktadır(Kütahya Rehberi, s.1).

Dağlar il topraklarının % 57,5' ini kaplar. Dağlar dalgalı sıralar oluşturur. İldeki ovalar ekime elverişli, kuraklığa dayanıklı ümüslü, killi kireçli topraklardan oluşmaktadır. Önemli ovaları Kütahya, Köprüören, Aslanapa, Örencik, Altıntaş, Simav ve Tavşanlı ovalarıdır (Kütahya Rehberi, s.1).

Kütahya ovası ve çevresinin iklimi, Ege, Marmara ve İç Anadolu bölgeleri arasında, her üç bölgenin özelliklerini taşır. Sıcaklık şartları daha çok İç Anadolu'nun karasal iklimi gibidir (Kılıç, 2003, s. 34).

Kütahya'nın ikliminde görülen çeşitlilik bitki örtüsünde de görülür. Ormanlar yaygındır, Kütahya'nım tüm topraklarının %48'ini oluşturmaktadır. Ormanlarda görülen bitki örtüsü daha çok meşe, karaçam ve ardıçtır

Ekonomik Yapısı

İlin çoğunlukla temel geçim kaynağını tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Başlıca tahıl ürünleri buğday ve arpadır. Buğday ve arpa yetiştirilen alanlar, il topraklarının tarıma ayrılan alanlarının %40'ını oluşturmaktadır (Kütahya 98, s. 12). Kütahya'da hayvan varlığı çok fazla bulunmamaktadır. Hayvancılıkta, aile tüketimini karşılayacak olan geleneksel yapı sürmektedir

Kütahya sahip olduğu yeraltı kaynaklarının farklılığı ve zenginliği ile yurdumuzun önde gelen illerindendir. Madencilik sektörü en fazla istihdam sağlayan sektörlerdendir. Ekonomik ve sosyal açıdan ilin gelişmesinde madencilik önemli güç olmuştur(Kılıç, 2003, s. 34). Bursa gibi Kütahya' da sahip olduğu sıcak ve soğuk su kaynakları ile ülkemizin önde gelen illerinden biridir. Şifalı kaplıcalarıyla büyük öneme sahiptir.

İlin ekonomisinde önemli bir payını alan tarım sektörünün yanında madencilik ve sanayi yönünden giderek artan bir gelişme göstermektedir. Üretimi artan ve dünyaya açılan porselen, çini, seramik sanayi, il genelinde un ve yem fabrikaları, Tavşanlı Leblebi üretimi ilin istihdam olanaklarını artıran önemli sanayi kollarıdır (Kütahya 98, s.16).

Frig vadisi, Aizonai antik kenti, tarihi Kütahya kalesi, tarihi Kütahya evleri, Selçuklu ve Osmanlı zamanından kalma camileri, tekkeleri, medreseleri, türbeleri, hamamları,

çeşmeleri, bedesteni, folkloru, el sanatları, şifa dağıtan kaplıcaları ve ateşte açan çiçekleriyle (porselenleriyle) Kütahya, önemli bir turizm potansiyeline sahiptir (Kılıç, 2003, s. 35).

Kültürel Yapısı

Tarihi Yer ve Yapılar

Kütahya, Kutalmışoğlu Melik Mansur tarafından 1074 tarihinde ele geçirildiği günden itibaren Orta Asya'dan , İran' dan, Horasan'dan gelen ve getirilen Müslüman Türklerle iskan edilmiş, aynı zamanda mektepler, medreseler, cami, mescit, kütüphaneler, kervansaray, çeşme ve sebillerle imar edilerek kültürel alanda büyük gelişmeler göstermiştir. Günümüzde bu eserlerin kalıntılarına ilde rastlamak mümkündür (Kütahya 1973 İl Yıllığı, s. 127).

Kütahya'daki tarihi yer ve yapıları Selçuk öncesi dönemden, Selçuk döneminden, Germiyan döneminden ve Osmanlı döneminden kalma eserler olmak üzere incelemek mümkündür.

Kütahya Gelenekleri

Düğün adetleri

Kız beğenme ile başlayan dünürlük safhası ile devam eden düğün adetleri erkek tarafının büyüklerinin kız evinden kızı istemesiyle başlar. Taraflar anlaştıktan sonra sadece aileler arasında bir gün belirlenip kız evine gidilir ve söz kesilir. Kız evi izzeti ikramda bulunur ve hazırladığı bir mendili sembolik olarak oğlan evine verir. Bu mendil ikrar mendilidir (sırmalı mendildir). Bundan sonra esas nişan günü tespit edilir (Atatürk'ün Doğumunun 100.Yılına Armağan Kütahya, 1981-1982, s. 766).

Nişanda aileler karşılıklı bohçalar hazırlarlar. Bohçanın içinde altın sırma işlemeli makrama (baş tülbent), bir çevre, bir adet köşesi işlemeli tülbent, oyalı ve oyasız yazmalar, küçük tülbentler ve sargılar bulunur. Çevre ve makrama damada, işlemeli tülbentlerde kayınvalideye, amca, dayı ve akrabalara verilir (Özker, 1997, s. 23). Nişanlılık süresince

geçirilen bayramlarda taraflar çeşitli vesilelerle hediyeleşir. Oğlan evinden gelen hediyeler, kız evinin yakınlarına ait olanlar verilmeden önce kız evinde 10-12 gün sergilenerek ziyaretçilere teşhir edilirdi. Daha sonra düğün birkaç gün öncesi oğlan evinin hediyeleri toplanarak, kız evinin hediyeleri ile birlikte oğlan evine taşınır ve orda da sergilenerek teşhir edilirdi(Efe ve Barlos, 1963, s. 13-17).

Nikâh düğünden birkaç gün önce çeyiz altı denilen eğlencede kıyılır. Çeyiz altı düğünün en önemli tarafını teşkil ederdi. Bu gecede kız ve oğlan yengeleri önceden karar verdikleri bir örnek ağır elbise giyerlerdi. Bu genellikle çatkılı olurdu (Efe, Barlos, 1963, s.34).

Düğün günü gelin kız evinden alınarak oğlan evine gittikten sonra kız evinden yakınları kızartılmış kuzu ve tavuk, sırmalı bohçalarla örtülmüş baklava tepsilerini alarak oğlan evine giderlerdi(Kütahya Ansiklopedisi, 1999, s.165).

Doğum gelenekleri

Kütahya' da doğum olayı büyük bir sevinç getirdiği için günler süren kutlamaya dönüşürdü. Gelin doğum yaptıktan sonra yirmi gün ayağa kalkmadan misafirleri yatakta karşılardı. İlk yirmi gün dolduktan sonra kaynana, dostlarından ağır işlemeli baş tülbentleri toplardı. Yatağın dört bir kenarına çıtalar konulur bu çıtaların çevresi sim işlemeli çarşaflarla renk-renk, boğum-boğum süslenirdi (Kütahya Ansiklopedisi, 1999, s. 166-167).

Sünnet gelenekleri

Geleneksel olarak sünnetten önce yatak hazırlanır. Doğum yatağında olduğu gibi karyola üzerine taht şeklinde bir yatak hazırlanır bu yatak genellikle sırmalı yorgan, bohça, perde, sırma işlemeli tülbentlerle bir hükümdar yatağı gibi özenli bir şekilde hazırlanır (Kütahya 1967 il yıllığı, s. 108-109)

El Sanatları

Kütahya ilinin el sanatları tarihi geçmişi zengindir. Buna bağlı olarak yöresel el sanatları yüzyıllar boyunca gelişerek günümüze kadar sürmüştür. Bugün ilde faaliyet gösteren el sanatlarının il ve ülke ekonomisine katkısı oldukça fazladır. İldeki el sanatları şunlardır: Çinicilik, testicilik, işlemecilik, oya işlemeciliği, elmas ve gümüş işlemeciliğidir.

Müzecilik

Müzeciliğin Tarihi Gelişimi

İnsanoğlu yaratılışından itibaren, doğası gereği yarını ve yarınları sürekli olarak düşünmüş ve önlemlerini almıştır. Paleolitik çağ dediğimiz ve insanlara ait ilk maddi kalıntıların ortaya çıktığı Eski Taş Devrinin ilkel insanı 'toplayıcı ve avcı' olarak nitelendirilmiştir. Neolitik çağdan itibaren üretmeyi (hayvancılığı, ekip biçmeyi) öğrenen ve yerleşik düzene geçen insanın, ağılları evcil hayvanlarla, kilerleri buğday ve arpayla, evlerin raflarını hayvan postlarıyla gerekli ihtiyaç malzemeleriyle dolmaya başlamıştır. Bunlar ilkel anlamda koleksiyonculuk örnekleridir (Gerçek, 1999, s. 2-3).

Müzelerin ortaya çıkış nedenlerinden biriside, insanoğlunun değerli ve nadir objeleri toplamak, biriktirmek, saklamak çabası ve tutkusudur (Gerçek, 1999, s.2). Koleksiyonların müzeye dönüşme aşaması ise net biçimde batıda izlenebilmektedir. Erken dönemlerde kutsal yerlerdeki adak eşyalarının ve gücü sembolize etmesi bakımından savaş ganimetlerinin sergilenmesi söz konusudur. Eski Yunan'da eserlerin biriktirilmesinde en önemli etkenlerden biri de dindir. İ.Ö. 5. yüzyılda ise özellikle Yunanistan' da yalnızca estetik özelliği göz önünde bulundurulan eserlerinde koleksiyonlarda yer almaya başladığı görülmektedir. Yine dönemin kültür birimlerinden biri de 'mouseion'lardır. Günümüzdeki müze kelimesinin kaynağı olan Mouseion, Antik Çağ'da akıl, düşünce ve yaratıcılık gücünün temsilcileri olan esin perilerine (Yunanca Mousa, Latince Musa) adanan yapıları ifade etmektedir (Altun, s.796).

Koleksiyonculuğun günümüz anlayışına uygun biçimde yapılmaya başlaması, Roma Çağı'nda ortaya çıkmıştır. Sanat eserlerinin halka açılması fikri de ilk kez bu dönemde gündeme gelmiştir. Ortaçağ'a gelindiğinde Hıristiyanlık dininin toplama ve biriktirme faaliyetlerinde öneminin büyük olduğu anlaşılmaktadır (Altun, s.797). Önemli kiliseler ve katedraller zengin koleksiyonlarıyla Ortaçağda birer müze haline gelmiştir. Hıristiyan dini ile ilgili çeşitli olayların tasvir edildiği ikonalar, azizlere ait kutsal eşyalar, kabartmalar, heykeller, lahit mezarlar ve benzeri dini eşya ile sanat eserleri bu binalarda korunmuştur (Gerçek, 1999, s.3). 12.yüzyıldan itibaren Avrupa'da şehirlerin ve ticaretin gelişmesi, kilise, saray ve varlıklı kişilere olmak üzere koleksiyonculuğu üç kesime yaymıştır.

Koleksiyonculuk İlkçağ ve Ortaçağdan sonra 14. Yüzyılda İtalya'da başlayan ve daha sonra Avrupa'nın genelinde etkin olan Rönesans'la birlikte yeni boyutlar kazanmıştır (Altun, s. 797).

16. Yüzyılın ortalarında ilk kez müze kelimesi dönemin önemli bilim adamlarından Paola Giovio'nin orijinal ve kopya portrelerden koleksiyonunu sergilemek için Borgo Vico'da yaptırdığı evde antik eser koleksiyonunu koyduğu odayı, Apollon ve dokuz ilham perisine ithaf etmesi ve burayı müze olarak isimlendirmesi ile kullanılmıştır (Altun, s.797). 16. yüzyılda Museo ve Galeriler kurulmaya başlanmış korunan ve saklanan sanat eserleri sergilenmeye başlanmıştır. Bu amaçla oluşturulan yerlerden biri de Floransa'daki Uffuzi Galerisi'dir (Gerçek, 1999, s.4).

17. ve 18. yüzyıllarda koleksiyonculuk gelişmiş ve önemli bir uğraş dalı haline gelmiştir. 1746'da ilk olarak Fransız yazar La Font de Saint Yenne halkın gezebileceği müzeler fikrini ortaya koymuştur (Gerçek,1999, s.5). Fransız Devrimi sonrasında 27 Temmuz 1793 tarihinde Lauvre Sarayı "Cumhuriyet Müzesi" olarak düzenlenip halka açılmıştır (Altun, s.797). 18. Yüzyılın önemli koleksiyoncularından birisi de İngiliz hekimi ve tabiat bilimcisi Sir Hans Sloane'dir. Ölümünden sonra madalyalar, kitaplar, resimler, paralar ve çeşitli aletlerle objelerinin sayısı yetmişbine ulaşmış zengin koleksiyonu İngiliz Hükümetinin eline geçmiş ve British Museum'un oluşmasının sağlamıştır (Gerçek, 1999, s.6).

19. yüzyılda müzeler çoğalmaya ve kurumsallaşmaya başlamıştır. 19. yüzyılda Avrupa müzelerinin çoğu özellikle de İngiltere ve Fransa'daki büyük müzeler "Uygarlık Tarihi" çizgisine göre düzenlenmiş, bu koleksiyonların belirlenmesinde tarih ve sanat tarihi disiplinleri önemli rol oynamıştır (Shaw, 2004, s.14). 19. yüzyılda farklı müze türleri de ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri kendi kültürel değerlerinin kaybolmamasını sağlamak için oluşturulan Etnografya Müzeleri olarak adlandırılan Ulusal Antikite Müzeleri'dir (Altun, s. 798).

20. yüzyılda müzecilik altın çağını yaşamıştır. Batı'da müze, her ulusun kendi modernliğini sergileyebileceği bir mekan haline gelmiştir. Toplumsal eğitimin önemli aracı olmakla beraber toplumsal kültürel kimliğin seküler düzende oluşturulup yansıtıldığı mekanlar olmuştur (Shaw, 2004, s.14). Sosyo-ekonomik gelişmelerin etkisiyle müzeler, farklı amaçlara doğru geliştirdikleri yeni hizmet anlayışlarıyla, birer araştırma merkezi, açık üniversite, bir ailenin gezebileceği, öğrenebileceği eğitim ve kültür kurumlarına dönüşmüşlerdir (Altun, s.798).

Müzeciliğin Türkiye'deki Gelişimi

Anadolu Türk çağında eski eserlerin toplanması ve ilk teşhir denemesinin Selçuklu Döneminde yapıldığı bilinmektedir. Selçuklular Konya'nın ortasında bulunan höyüğün etrafını sur duvarı ile çevirerek çeşitli dönemlere ait her tür işlenmiş taşı sur duvarlarının görünür yerlerine yerleştirmişlerdir. Osmanlıda ise eski eserlere en erken ilginin ismi Fatih Sultan Mehmet'tir. Fatih Sultan Mehmet'in bir Bizans kilisesinin yerine yapılan Fatih Camii'nin inşası sırasında Hipodrom'daki sütun ve sütun başlıkları, imparator lahitleri gibi Bizans Eserlerini Topkapı Sarayı'nın II. avlusunda toplaması, bilinçli bir koleksiyon oluşturma çabası olarak nitelendirilebilir. Osmanlı'da önemli kişilerin ölümlerinden sonra kaftanı, hançeri, kılıcı, kavuğu gibi eşyalarının türbe içinde sandukası üzerine yerleştirilmesi de türbeleri küçük müze haline getirmiştir. Osmanlıda bu tür faaliyetler günümüz müzecilik ve koleksiyonculuğu ile örtüşmese de birçok eseri kaybolmaktan kurtarmış ve bugünkü müzelerin çekirdeğini oluşturmuştur(Altun, s.799).

Müzecilik çalışmalarının, Türkiye'de XIX. Yüzyılın ilk yarısında Tophane-i Amire Müşiri Fethi Ahmed Paşa'nın Osmanlı Devleti'nin çeşitli vilayetlerinden getirttirdiği eski eserleri, Topkapı Sarayı'nın birinci avlusundaki Aya İrini (Hagia Eirene) Kilisesi'nde toplamasıyla başladığı kabul edilmektedir (Türk Dünyası Kültür Atlası, 2006, s.407). Bu kilisede bulunan eserler, Sadrazam Ali Paşa tarafından yeniden ele alınmış, sadece Antik Çağ eserlerinden oluşan koleksiyona 1869 yılında Müze-i Hümâyûn (İmparatorluk Müzesi) adıyla, Osmanlı'da ilk defa bir binada toplanan eserler "müze" olarak nitelendirilmiştir (Altun, s.80).

Müze müdürlüğünü E. Goold'dan sonra yürüten M. Dethier'in 1874 yılında kültür varlıklarının dışına çıkarılmasını engellemek amacıyla hazırlamış olduğu Âsâr-i Atika Nizamnâmesi, Türk müzeciliğinin ilk eserler yönetmeliği olması açışından önemlidir (TDKA, 2006, s.407).

1881 yılından 1910 yılına ölümüne kadar olan zamanda müze müdürlüğünü sürdüren Osman Hamdi Bey (Altun:803), tarihi eserlerimizin yurt dışına götürülmesini engellemek için 1973 yılına kadar yürürlükte kalan ikinci Asâr-ı Atika Nizamnâmesi'ni (Eski Eserler Tüzüğü) hazırlamıştır (TDKA,2006, s.407).

Müzelerin cumhuriyet döneminde çoğalması ve yurt çapında yaygınlaşması Atatürk'ün 1920'li yıllardan itibaren konuya verdiği öneminin göstergesi olarak Ankara'da ilk Büyük Millet Meclisi'nin açılmasından hemen sonra kurulan hükümetin, 9 Mayıs 1920 tarihli

toplantısında okuduğu programında 'milli eski eserlerimizi bir an önce derleyerek korumayı….' amaçları arasında saymış ve bu amaç doğrultusunda Maarif Vekâleti'ne bağlı daha sonraları Hars Müdüriyeti (Kültür Müdürlüğü) adını alacak olan Türk Asâr-ı Atikası Müdürlüğü kurulmuştur. Atatürk'ün emriyle 5 Kasım 1922 tarihinde dönemin Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa, Müzeler ve Asâr-ı Atika Hakkında Talimat adı ile müze müdür ve memurlarının görev ve sorumluluklarını açıklayan, arkeoloji ve etnoloji ile ilgili eserlerin derlenmesi, envanterlenmesi, korunması ve yeni müzeler kurulmasını isteyen bir genelge yayımlayarak illere göndermiştir (TDKA, 2006, s.407-408).

30 Kasım 1925 tarihinde tekke, türbe ve zâviyelerin kapatılmasına dair kararname Türk Müzeciliği açısından önemli bir gelişme olup buralarda yer alan müzelik değeri olan eserlerin mevcut müzelere nakledilmesine karar verilmiştir. Bu eserlerin büyük bir bölümü ise Ankara Etnografya Müzesi'nin temellerini oluşturmuştur. Ankara Etnografya Müzesi Cumhuriyet döneminde inşa edilen ilk müze binası olup 1930 yılında ziyarete açılmıştır (TDKA, 2006, s.409).

Atatürk'ün isteği ile türbe, tekke ve zaviyelerin kapatılmasına rağmen Konya Mevlana Dergâhı ve Türbesi'nin eşyaları aynen korunarak 1927'de müzeye dönüştürülmüştür (TDKA, 2006, s.409).

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk güzel sanatlar müzesi olan İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi Dolmabahçe Sarayı Veliaht Dairesi'nde 20 Eylül 1937'de açılmıştır (Altun, s.809).

Cumhuriyetin ilk yıllarında Anadolu'nun birçok il ve ilçesinde yeni müzeler açılmış, var olanlar yeniden ele alınmıştır. 1923-1936 yıları arasında Antalya, Bursa, Edirne, Adana, Bergama, Tokat, Amasya, Sinop, İzmir, Sivas, Kayseri, Afyon, Efes, Diyarbakır, Manisa, Silifke, Isparta, Niğde, Kütahya, Kırşehir müzeleri hizmete girerek müzelerin büyük ölçüde ülke çapında yaygınlaşması sağlanmıştır (TDKA,2006, s.409-410).

Atatürk 1931 yılında Konya Mevlânâ Dergâhı ve Türbesi'ni beraberindeki bilirkişilerle birlikte ziyaret etmiş ve eserlerin durumlarının kötü olduğunun tespiti üzerine Vakıflar İdaresi'nde bulunan gerekli şekilde korunamayan eski eserlerin bakımı Milli Eğitim Bakanlığı'na verilerek, bu bakanlığa bağlı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü oluşturulmuştur (TDKA,2006, s.411).

1950 yılında Uluslararası Müzeler Konseyi'nin Türkiye Milli Komitesinin kurulmasıyla müzeciliğimizin uluslararası düzeye gelmesi amaçlanmıştır. Ülkemizde I. ve II. Beş Yıllık Kalkınma planları içinde yeni müze binalarının inşası yer almış ve 1960-70 yılları arasında

otuz dört yeni müze binası hizmete girmiştir. 1973 ve 1983 tarihli yeni Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunları gereği kazılarda elde edilen bütün buluntuların ilgili en yakın müzeye nakli koşulu yerel müzelerin zenginleşmesindeki en önemli etkendir (TDKA,2006, s.412).

Her geçen gün sayıları artan müzelerimizden, kuruluşu daha önce olanlar çağdaş müzecilik anlayışıyla kendilerini yenilemişler, 1984 yılında Türk İslam Eserleri Müzesi, 1993 yılında İstanbul Arkeoloji Müzesi, 1997 yılında da Anadolu Medeniyetleri Müzesi Avrupa Konseyi Tarafından ödüllendirilmiştir. Türk psikiyatri Müzesi'nin Avrupa Parlamentosu tarafından 2004 yılı Müzesi seçilmesi, müzeciliğimizin uluslararası alandaki gurur tablosunu genişletmiştir (Altun, s.812-813).

İlk olarak 1989-1990 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Müzecilik Yüksek Lisans programının açılması Müzecilik biliminin önünü açan önemli bir gelişme olmuştur (Altun, s.813).

Türkiye'deki müze türleri şu ana başlıklar altında sıralanabilir;

1. Arkeoloji Müzeleri
2. Tarih, Sanat Tarihi ve Etnografya Müzeleri
3. Atatürk ve Türk Büyükleri Müzeleri
4. Anıt Müzeleri/ Açık Hava Müzeleri
5. Müze Evler (Atagök, 1999, s. 15).

Arkeoloji Müzeleri: Türk arkeoloji zenginliklerini içine alan, kazı buluntularını değerlendiren, Anadolu'nun Prehistorik devirlerinden Bizans'ın sonlarına kadar binlerce yıllık bir tarihin maddi kültür belgelerini sergileyen müzelerdir.

Tarih, Sanat Tarihi ve Etnografya Müzeleri: Daha çok Anadolu Selçukluları, Beylikler ve Osmanlı devri maddi kültür ve sanat müzeleridir.

Atatürk ve Türk Büyükleri Müzeleri: Türk Kurtuluş Savaşı, Atatürk ve İnkılaplarla ilgili müzelerle Türk büyüklerinin anılarını taşıyan müzelerdir.

Anıt Müzeleri/ Açık Hava Müzeleri: Mimari ve içindeki süslemeleriyle birlikte önem kazanmış tarihi yapıtlardır.

Müze Evler: Tarih ve mimari yönünden korunması gereken konak ve evlerdir (Atagök, 1999, s.15).

Kütahya Müzeleri

Müze ve kütüphaneler idaresi bir arada iken Vahit Paşa Kütüphanesi bünyesinde 1945 yılında Kütahya'da ilk müze deposu kurulmuştur. Vahit Paşa Kütüphanesi'nde korunan eserler yanında, bir kısım İslami eserler de, bahçesi özel olarak ayrılan Pir Ahmet Beşir Türbesi'nde teşhir edilmiştir. Kütahya'da bağımsız müze kurulması ihtiyacı toplanan eserlerin artmasıyla ortaya çıkmıştır (Gerçek, 1999, s. 434).

Kütahya Müzesi

Şekil 2. Kütahya Müzesinin Dış Görünümü

(http://www.gundemturkiye.com/kultur_ve_sanat/muze/m-ege/kutahya-muzesi.html)

Vilayet Bütçe Komisyonu'nun önerisi ve İl Genel Meclisi'nin kararı ile 1947 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na başvurulmuş ve Özel İdare'nin elinde bulunan Vacidiye Medresesi'nin müze haline getirilmesi istenilmiştir. Yerel olarak Demirkapı Medresesi

olarak bilinen, Vacidiye Medresesi Germiyan Oğulları zamanında Mübarizeddin (Umur) Bin Savcı (II. Yakub Bey'in dedesi) tarafından yaptırılmıştır (Gerçek, 1999, s.435).

Selçuklu sanatının özelliklerini gösteren yapısı, köfke olarak bilinen kesme taştan inşa edilmiş, kapıları kubbeli orta mekana açılan, dokuz küçük odası bulunan kapalı avlulu, tek katlı, iki eyvanlı medresedir (Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan, s.322). Zamanla onarım gören medrese halen müze olarak hizmet vermektedir. Geç miyosen dönemden itibaren, Paleolitik, Kalkolitik dönemden eserler, Eski Tunç, Hitit, Frig, Helenistik ve Bizans çağlarına ait seramik cam ve madeni eserler, Roma dönemine ait heykeltıraşlık örnekleri ve pişmiş toprak eserler, Pers, Roma, Bizans, Avrupa ve Osmanlı sikkeleri müze vitrinlerinde teşhir edilmektedir (Kütahya Müze Müdürlüğü).

Kütahya Kent Tarihi Müzesi

Şekil 3. Kütahya Kent Tarihi Müzesi Dış Görünümü (Koç, 2012)

Müze Binası, Şapcılar ve Karaca Konağı olarak bilinmekte olup kapı üzerindeki kitabesinden 1912 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır. İl Özel İdaresince mülkiyet sahiplerinden, İl özel İdaresinden de Kütahya Belediyesi tarafından satın alınmıştır. Konak

gerekli restorasyonun ardından Kent Tarihi Müzesi ve Müzenin İdari binası olarak hizmet verebilmesi için gerekli eserlerin ve objelerin temin edilmesi, tefrişat projelerinin hazırlanması ve uygulanmasına yönelik çalışmalar yapılmış; 2009 yılı başlarında Kültür ve Turizm Bakanlığından gerekli iznin alınmasıyla, 7 Eylül 2010 tarihinde açılmıştır (Kütahya Kent Tarihi Müzesi Müdürlüğü).

Müze bölümünün yer aldığı zemin+2 katlı bir konak ve müzenin idari, sergi, arşiv, kütüphane, seminer vb. bölümlerinin yer aldığı yine zemin +2katlı bir mimari örneği olmak üzere iki yapıdan meydana gelmektedir(Kütahya Kent Tarihi Müzesi Müdürlüğü).

Kent Tarihi Müzesinin Müze bölümünün zemin katında; Kütahya Şehrinin tarih öncesi dönemlerinden başlanarak günümüze kadar olan kronolojik tarihi, sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziki gelişimi, anıtsal mimari örneklerine ilişkin bilgi ve belgeler, Seyit Ömer Höyüğü kazıları, Aizonai antik kenti, Kütahya ve ilçelerinde antik dönemde basılan sikkeler fotoblok panolar, fotoğraflar ve çizimlerle tanıtılmaktadır (Kütahya Kent Tarihi Müzesi Müdürlüğü).

1.Katında; Kütahya şehrinde kaybolmuş veya kaybolmaya yüz tutmuş olan demirci, bakırcı, kalaycı, bıçakçı, sepetçi, nalbant, dülger, keçeci, saraç, semerci ve kunduracı mesleklerine ait dükkanlar, geçmiş dönemin yöresel kıyafetleri giydirilmiş manken-heykellerle bölümler halinde yansıtılmakta ve bu mesleklerde kullanılan araç-gereçleri ve üretilen ürünler teşhir edilmektedir (Kütahya Kent Tarihi Müzesi Müdürlüğü).

2.Katında; Baş oda, mutfak, günlük oda ve yatak odası gibi geçmiş dönemlere ait yaşam şekilleri, zamanın izlerini taşıyan kılık kıyafetlerin giydirildiği manken ve heykellerle sergilenmektedir. Ayrıca sofa bölümünde sünnet, nişan, düğün gibi özel günlerde giyilen kıyafetlerde, Kütahya düğünlerinin bir safhasını oluşturan kurgusuyla sergilenmektedir.

Müzenin ikinci yapısında ise kütüphane, sergi, arşiv, dokümantasyon ve idari bölümleri yer almaktadır (Kütahya Kent Tarihi Müzesi Müdürlüğü).

Sim-Sarma (Maraş İşi) ile İlgili Terim ve Kavramlar

Sanat: İnsanların doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla etkili ve güzel bir biçimde, kişiye özgü uslûpla ifade etme uğraşından doğan ruhsal bir faaliyettir (Artut, 2004, s.18).

El sanatları: Kişinin bilgi ve becerisine dayanan ananevi yapısı olan, milli sanatı temsil eden, ekonomik değer taşıyan bir üretim şeklidir'' (Şehirlioğlu, 1997, s.435)

İşleme: İpek, yün, keten, pamuk, metal vb. iplikler kullanılarak, çeşitli iğneler ve uygulama biçimleri aracılığıyla; keçe, deri, dokuma vb. üzerine yapılan bezemelere işleme denir (Barışta, 1995, s. 1).

Sim-Sarma (Maraş işi): Sim-sarma (Maraş işi) tekniği tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp, kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilen, cülde denilen özel tezgâhta üstten çok katlı sırma veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme türüdür (Markaloğlu, 2004, s. 6).

Bindallı: Kadife kumaş üzerine altın ve gümüş simle yapılan ve özel günlerde kullanılan yöresel bir kıyafettir.

Eğrimli: Adını kıvrımlı motif işlemesinden alan, şalvarın yan bölümleri az, orta kısmı çok işli Kütahya yöresi geleneksel kıyafetidir (Sevim, 1999, s. 51).

Canfes: Saf ipek olan ve kırmızı ile erguvan renkleri tercih edilen en çok kullanılan kumaştır (Sevim, 1999, s. 33).

Çuha: Keçe gibi yünlü bir kumaştır (Sevim, 1999, s. 33).

Sim: Astar iplik üzerine yassı metal telin sarılması ile elde edilir. Genellikle altın ve gümüş rengindedir **(**Markaloğlu, 2004, s. 20).

Sırma: Çok ince madensel bir teldir. Altın ve gümüş rengindedir (Markaloğlu, 2004, s.20).

Desen: Bir yüzeyin üzerinde, nesnelerin renklerini değil sadece biçimlerini canlandıran ve çizgilerden oluşan çizimlere desen denir (Köklü, 2002, s. 25).

Kompozisyon: Parçaların bir bütün içinde, bir düzen oluşturacak biçimde bir araya getirilmesidir (A.Alpaslan, 2003, s. 66).

Cepken (Fermene, Sarka): İçi astarlı uzun kollu ve en üste giyilen bir giysidir. Beden uzunluğu bele kadardır. Genellikle kadife kumaş üzerine işlenerek yapılır (Sevim, 1999, s. 72).

Şalvar: Çiçek desenli basma, çizgili çintiyan, beyaz pamuklu kumaşlar üzerine ya da saten ve kadife üzerine işleme yapılarak giyilir. Şalvarın beli uçkurlu veya lastikli aynı şekilde ayak bilekleri de lastiklidir (Sevim, 1999, s.66).

Çevre: Mendil büyüklüğünde kare bir örtüdür. Köşe ve ortalarında işlemeler bulunur. Genellikle sırma işidir (Özbel, 1970, s.16).

Bohça: Değişik boyutlarda kare ya da kareye yakın dikdörtgen biçiminde olan kadife, atlas, keten, pamuklu kumaşlar üzerine işlemelerle süslenmiş, eşyayı korumak, saklamak amacıyla yapılmış örtülerdir (Barışta, 1999, s.284).

Puşide: Bir tür sanduka örtüsü. Mezar anıtlarındaki sembolik lahitleri bezemek, üstüne örtmek için hazırlanmış büyük boyutlu örtü (Barışta, 1999, s. 359).

Müze: Sanat, kültür, bilim ya da teknik koleksiyonların korunduğu ve sergilendiği yapı ya da yer (Büyük Larousse, 1986, s. 84-87).

Envanter: Mal sayımı. Mal sayımını gösteren liste veya defter (Demiray, 1979, s. 271).

Etnografya: Kavimleri karşılaştırarak inceleyen, kültür oluşumlarını araştıran bilim (Eren, 1992, s. 476).

Sırmalı Kaytan: Kırmızı yün veya daha çok pamuktan dokunan saç örgüsünü andıran üzeri sırma işlemeli kordondur. Fermenelerin, ağır elbiselerin kol ağızlarına, dikiş yerlerine ve kenarlarına tek veya birkaç sıra su halinde geçirilir (Atatürk'ün Doğumunun 100.Yılına Armağan Kütahya, 798).

Zencerek: Geçme veya zincir motifi(Akar ve Keskiner, 1978, s.12).

Suzeni (Zincir) İşi: İlmek içinden geçirilerek yapılan tekniktir. Görüntüsü zincir şeklindedir (Korkusuz, 1990, s. 128).

Sim-Sarma (Maraş) İşi Hakkında Genel Bilgi

Dival işi (Maraş işi) tekniği yüzden sarma görünümünde, tersten ise hiristo teyeli görünümündedir. Alt iplik üstten, üst iplik alttan görünmez düğüm kumaş arasında kalır. Biz yardımı ile kumaş ve mukavva delinerek iğnenin hareketi sağlanır. Böylece açılan deliklerden alttan üste, üstten alta rahatça geçirilebilir (Köklü,2002, s.124).

Sim- Sarma işi; Maraş işi, Dival işi, sim-sırma işi, mukavva işi, bastırma, mıhlama vb. isimlerle de tanınmaktadır.

Sarma ve atma iğnelerinin bileşimi olarak uygulanılan dival işinde biri kumaşın arka yüzünden yürütülen yüzden görülmeyen; biri kumaşın ön yüzünden yürütülen arka yüzünden görülmeyen iki tür iplik kullanılır. Doldurulmuş sarma iğnesine benzemesine rağmen düz bir arka yüzey elde etmek ve metal ipliği az kullanmak amacıyla uygulanılan yüzeysel bir sarmadır (Barışta, 1999, s. 297).

Sim-sarma (Maraş işi): Kadife, atlas gibi kalın kumaşlar üzerine kılaptan veya simle sarma tekniğiyle yapılan bir nakıştır. Genellikle renkli kumaşlar üzerine yapıldığından ve işleme malzemesi sertçe olduğundan aralık kalmaması için tellerin iyice yerleşmelerine dikkat edilmelidir. Sim-sarma (Maraş işi) tekniğinde çok eskiden mukavva yerine pamuk kullanılmıştır. Bu nakış ipekle yapıldığı takdirde "anavata" adını almaktadır (Gönül, 1973, s.21).

Asırlardan beri el işlemesi ile yapılan nakışlarımızın pek çoğunun makinede yapıldığı gibi sim-sarma işi de makinede çalışılmaktadır.

Gereci sentetik olan simler kullanılarak aile tipi dikiş makinelerinde dival işleme yapılabilmektedir. Üstte çok katlı sim kullanma olanağı makine işlemelerinde yoktur. Ancak ince olursa iki kat sim aynı iğneden geçirilerek kullanılabilir. Makinede işlemeye başlamadan önce, elde dival işlemenin geçirdiği aşamalar aynen uygulanmaktadır.

Makinede uygulanan diğer işlemeler kasnağa gererek işlenirken, Dival işleme kartona gerildiği için makinede de kartonundan tutularak işlenmektedir (Markaloğlu, 2004, s. 87).

Sim-Sarma(Maraş) İşinin Tarihçesi

Sim-sarma (Maraş işi); tersi ile yüzü farklı görüntüde olan, deseni kartondan özel bıçağı ile oyularak hazırlanıp, kumaşa yapıştırılan ve kartona gerilen, cülde denilen özel tezgâhta

üstten çok katlı sırma veya sim ile alttan mumlanmış iplikle karşılıklı tutturularak yapılan bir işleme türüdür (Markaloğlu, 2004, s. 6).

Türklerde altın teller veya ibrişimlere sarılmış teller ile yapılan işlemeler, Orta Asya'da yaşadıkları çağlardan itibaren çok yaygın bir gelenektir (Ögel, 1978, s. 348). Eski Türkler " ibrişim'' için, "çikin, çekin", ip için "yıpı" derlerdi. Çikin ve çekin kelimeleri, XI. yüzyıl Türklerinde, ipek kumaşı altın sarılı ibrişimle, yani kılabtan ile dikmek anlamında söyleniyordu (Ögel, 1978, s. 346).

Günümüze kadar Anadolu beylikleri döneminden kalan işleme parçası bulunmamasına rağmen İbni Batuta, Marco Polo gibi gezginlerin anılarında, Aşık Paşaoğlu tarihi gibi kaynaklarda Anadolu'daki yaşamlardan, kültür, örf ve adetlerden bilgiler verilmekte ve işlemelerin varlığına değinilmektedir. İbni Batuta, Birgide gördüğü müderrissin üzerinde altın kakmalarla süslü bir lata olduğunu Ayasaluğ (Selçuk) beyinin sırma işlemeli 'nah' adı verilen bir hilatı kendisine armağan ettiğinden bahsederek metal plaka ve sırma ile uygulanmış çeşitli iğnelerin varlığını ortaya koymuştur (Barışta 1995, s. 13).

Daha sonraki dönemlerde erken dönem kadifeleri kullanarak yaptırılan ya da 19. yüzyılda işlemeli bölümleri onarım görmüş olan Bursa Yeşil Türbe kapı ve pencere kanatlarını andıran bezemelerle işlenmiş perde, bu dönemdeki işlemelere ışık tutmaktadır. Yazılı ve geometrik bezemeler ve Rumilerle donatılmış bilinen sim sıkma ve sim yürütme iğneleri çeşitlemeleri ile bezeniş görüntüsü veren Yeşil Türbe kapı perdesinde Maraş işi olarak işlenmiş kompozisyon dikkat çekmektedir (Barışta 1995, s. 14).

Osmanlı Sarayı'na (Çelebi Mehmet'e) gelin giden Dulkadir Prensesi Emine Hatun' un çeyizleri arasında sırma işleri (yatak örtüsü, bohçalar, seccadeler, şaseler, sabahlıklar, Kur'an kapları, bindallı, düğün ve nişan kıyafetleri vb.) yer almıştır. Saray ve çevresinde büyük ilgi görmüş ve çok beğenilmiştir. Fatih Sultan Mehmet'e gelin giden Dulkadir Prensesi Siddi (Satı) Hatun'un çeyizleri arasında kırk katır yükü tutan çeşitli sırma işlerinin bulunması bu sanatın Rumeli' ye geçmesine yol açmıştır. İstanbul' un fethi ile de İstanbul ve çevresine yayılmıştır. Bu tarihten sonra Türk-Osmanlı sanatında önemli yer tutan sırma işlemeciliği saraçlıktan ayrılarak özel bir sanat dalı haline gelmiştir (Maraş il Yıllığı 1967, s. 171).

17. yüzyıl Saray Hazinesine ait bir defterde zümrüd, lal ve yer yer altın plakalar ve sırmalarla işlenmiş altmış örtü sıralanmıştır. Bunlar padişah tahtı için, odaları kaplayan yer yaygıları, kapı, pencere ve duvar perdeleri, ocak yaşmağı ve pencere içi ve kapı aralığı

örtüleridir. Ayrıca yatak ve yorgan çarşafları, seccadeler, bohçalar, yemek yerken kullanılan ve sofra altına serilen örtüler, hamam havlu takımları, tıraş olunurken kullanılan berber örtüsü adı verilen önlükler, el kurulanan peşkir ve makramalar, sofra ve şamdan altı nihaleleri, kaşıklıklar, dikiş- mücevher kutuları, evrak çantaları, Kur'an-ı Kerim'lerin korunması için cüz keseleri gibi diğer taraftan özellikle kadın giysilerinde, iç gömlekler, uçkurlar, baş örtüleri, kuşaklar, elbiseler, kaşbastılar, mendiller sırma işleme sanatının inceliklerini yansıtırlar (Delibaş, 1991, s. 14-15).

17. yüzyılın ikinci yarısında Buhara atmasının tipik iğneler olarak seçildiği işlemelerde; metal iplik ve metal bükümlü ipek ipliklerle yapılan Maraş işi çeşitlemeleri ve civankaşı, balıksırtı gibi iğnelerin giderek yaygınlaştığı gözlenmektedir (Barışta: 1995, s. 38). XVIII. yüzyılda silah kılıflarında, palaskalarda kemer ve erkek yeleklerinde görülür

19.yüzyılda en yaygın iğneler Maraş işi çeşitlemeleri, ilme (tambur) işi, kordon tutturma ve sarmadır. Saray dışında da giysileri süsleyen Maraş işi iğneleriyle (sim sıkma) ve kordon tutturma ile yapılmış işlemelerin çokluğu Osmanlı toprakları üzerinde belli bir modanın ortaya çıkışını işaret etmektedir (Barışta, 1995, s. 67).

20.yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı döneminin sonunda işleme sanatında bir duraklama göze çarpmaktadır. Bu dönemde uygulaması daha kolay, az iplik kullanılarak yapılan yüzeysel sarma, kanaviçe, tel kırma, kordon tutturma, sim sıkma, sim yürütme gibi iğne tekniklerinin, pamuk ipliklerin çoğaldığı, gümüş ve altın kratı düşürülmüş kaplamalarla hazırlanmış tel metal ipliklerle (simin), hazır kordonların kullanılarak uygulanmasına devam edildiği bilinmektedir (Barışta 1995, s. 90).

Zamanla halk tarafından öğrenilmiş ve zengin ailelerin kızlarına çeyizler hazırlanmıştır. Örneğin yatak örtüsü, sedir örtüsü, seccade, bohça ve gelinlik. Daha sonraları ise folklor ekibi kıyafetlerinde kullanılarak zamanımıza kadar gelmiştir.

Günümüzde sim sarma işlemeciliği azalmasına rağmen değerini kaybetmemiştir. Gazi üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim fakültelerinin Nakış öğretmenliği programlarında, Gazi üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakülteleri, El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Programlarında, M.E.B. Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyelerinde, Kız Meslek Liselerinde, Halk Eğitim Merkezlerinde ve Pratik Sanat Okullarında öğretilerek yaşatılmaya devam edilmektedir.

Sim-Sarma (Maraş) İşinin Yapımında Kullanılan Araçlar

Cülde (Tezgah): Dival (Maraş) işinde kullanılan tezgah mukavvaya gerilmiş kumaşı bir kenarından sıkıştırıp tutmaya yarar. Tezgahın cımbız şeklindeki ağzına sıkıştırılan kumaş iki el ile rahatça işlenir.

Tezgahlar büyük ve küçük olmak üzer iki tiptir. Genellikle küçük tezgahlarda çalışılır. Büyük tezgahlar atölyelerde kullanılır (Korkusuz, 1990, s. 348).

Şekil 4. Büyük tezgâh (cülde) (Koç, 2012)

Gergef: Sert ağaçtan yapılan dört adet ince yatay tahtanın birleştirilmesiyle oluşan ayaklı dikdörtgen tezgahtır. Genellikle büyük işleme kumaşlarının gerilmesinde kullanılır.

Şekil 5. Gergef(Koç, 2012)

Askı: Büyük işlemelerin sarkıp yere değmesini önlemek üzere sehpa kullanılır. Sehpa, harita asmada kullanılan sehpalara benzer. L şeklinde uzun ince bir tahtadır. Bir taban

üzerine oturur. Tahtanın uzun olan kenarı tabana dik olarak çivilenmiştir. Kısa olan kenarının ucunda aşağıya doğru, ucunda çengel bulunan bir ip sarkıtılır. İşlemenin sarkan kenarı astarından bu çengele tutturulur (Korkusuz, 1990, s. 350).

Şekil 6. Askı (Koç, 2012)

Cağ (Makaralık): İşlemeye üst ipliklerin muntazam bir şekilde gelmesini sağlayan bir araçtır. Makaraların takılabilmesi için 7-8 adet çivinin takıldığı ortalama 30-40 cm uzunluğunda dikdörtgen bir ahşaptan meydana gelir (Köklü, 2002, s. 16).

Şekil 7. Cağ (makaralık) (Koç, 2012)

Möhlüke (Oyma Bıçağı): Deseni kartondan oyarak çıkarmak için kullanılır.

Tahta saplı ucu kıvrık ve sivri bir bıçaktır. Tahta bölümü avuç içine alınır. Sivri ucu kartona batırılıp çıkarılarak kesme işlemi yapılır. Deseni oymak, kabartma yapmak ve tırtıl kesmek için kullanılır. Kullanırken sürekli bilenmelidir. Ucu körelmiş ve kalınlaşmış

bıçakla oygu yapılmamalıdır. Özellikle ince desenler keskin bıçakla oyulmalıdır. Sap kısmı ortalama 5-6 cm, bıçak kısmı ortalama3-3,5 cm uzunluğundadır (Markaloğlu**,** 2004, s. 20).

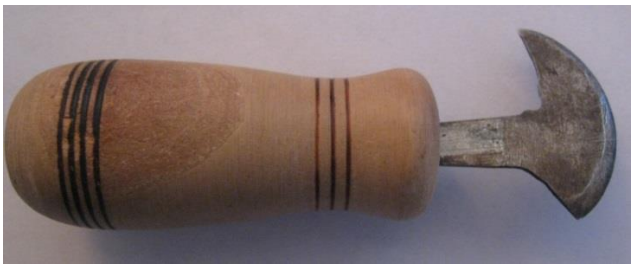

Şekil 8. Möhlüke (oyma bıçağı) (Koç, 2012).

Biz: Tahta sapı , çelikten yapılmış ince ve uzun ucu olan bir araçtır. İşleme sırasında kartonu delerek alttaki iğneyi üste çıkarmak için kullanılır. İyi bir bizin sapı küçük, ucu ince uzun ve sivri olmalıdır(Markaloğlu, 2004, s. 20).

Şekil 9. Biz (Koç, 2012).

Çıkrık: İplik eğirmeye veya kordon bükmeye yarayan, tahta bir dikdörtgen kaide üzerine yerleştirilmiş, iplik takmak için bir çivisi ve bir yönetme kolu olan araçtır (Özcan, 2004, s. 289).

Büyük makaradan küçük makaralara sim sarmak için kullanılan, kordon ve tırtıl bükmeye yarayan bir araçtır. Bir tahta üzerine tutturulmuştur. Makara takmak için çivisi, çivinin diğer ucunda da bükülecek ipliklerin takıldığı kancası vardır. Çivi lastikle yuvarlak çarka bağlıdır ve bir kol yardımı ile döndürülür (Markaloğlu**,** 2004, s. 22).

Şekil 10. Çıkrık (Koç, 2012).

Makat: Desen yapıştırılırken işleme kartonu hazırlanırken, iki kağıdın arasında kalan hava boşlukları gidererek düzgün yapışmasını sağlayan tahtadan yapılmış bir araçtır Ortalama uzunluğu 20 cm'dir(Markaloğlu, 2004, s. 20).

Çekiç: Oyulmuş deseni kumaşa yapıştırmak için kullanılır(Markaloğlu, 2004, s. 23).

Şekil No:11 Makat (Koç, 2012).

Şekil No:12 Çekiç (Koç, 2012).

Kağıt makası: Karton kesmek için kullanılır.

Küçük makas: İplik ve sim kesmek için kullanılır

Dikiş iğnesi: Teyelleme ve işlemede kullnılır.3-4 cm uzunluğunda dikiş iğnesi işleme için uygun boydur. Kalın dikiş iğnesi kullanılmamalıdır.

Boş makara: Sim, sırma veya iplik sarmak için kullanılır.

Ütü: Kumaşı ütülemede ve desen yapıştırmada kullanılır.

Sim-Sarma (Maraş) İşinin Yapımında Kullanılan Gereçler

Çiriş: Bir zamk çeşididir. Maraş köylerinde yetişen saz cinsindeki bir bitkinin patateslerinden (köklerinden) elde edilir. İyi cins bir çiriş açık kirli sarı renktedir (Korkusuz,1990:347). Sulandırılarak kullanılır. Desenlerin beyaz kartona yapıştırılmasında, işleme kartonu ve kumaşın hazırlanmasında kullanılır. Çirişi sulandırmadan önce elemek yararlıdır. İyi cins çiriş sarı renkte ve ince öğütülmüş olmalı, içinde yabancı madde olmamalıdır (Markaloğlu**,** 2004, s.21).

Şekil 13. Çiriş (Koç, 2012).

Balmumu: Alt ipliği mumlamak için kullanılır. Balmumu üst ipliklerin kaymamasını sağlar ve ipliği sağlamlaştırır. İplik çok mumlanırsa çürüyebilir. İplik üzerindeki fazla mumlar kumaş parçası ile alınmalıdır. Mum silinmezse kumaşta leke bırakabilir (Markaloğlu**,** 2004, s. 21).

Şekil 14. Balmumu (Koç, 2012).

Beyaz karton: İnce ve iki yüzü parlak olmalıdır. Desenleri yapıştırmak için kullanılır.

Sarı karton: İşleme ve kabartma kartonu hazırlamak için kullanılır.

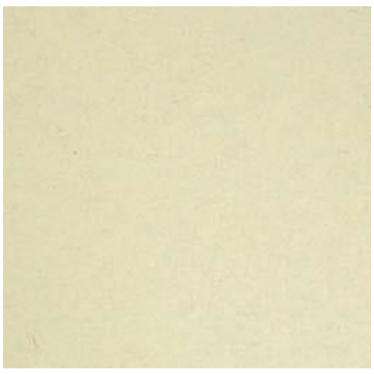

Şekil 15. Beyaz karton(Koç, 2012).

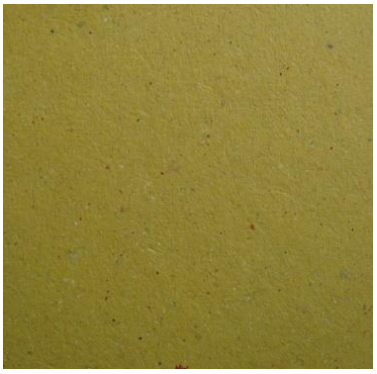

Şekil 16. Sarı karton(Koç, 2012).

Gri karton (İnce mukavva): İşlenecek kumaşı germek için kullanılır.

Çimento Kağıdı (graft kağıdı): İşleme kartonu hazırlamak için kullanılır.

Şekil 17. Gri karton (Koç, 2012).

Şekil 18. Çimento(graft) kağıdı (Koç, 2012).

Yapıştırıcı (kırtasiye tipi): Kabartma yaparken ve kumaşa yapıştırılan desenin yapışmayan kısımlarını yapıştırmak için kullanılır.

Tırtıl: Sırmadan, fabrikasyon olarak üretilmiştir. Kesilerek süslemelerde kullanılır. Düz ve kıvırcık olmak üzere iki türü vardır. Altın ve gümüş rengi vardır.

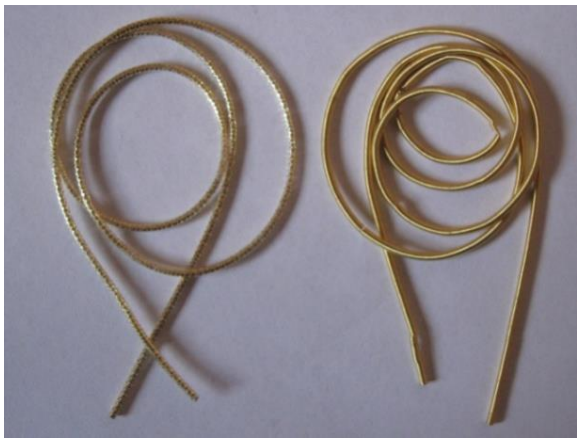

Şekil 19 Kıvırcık ve düz tırtıl (kurt) (Koç, 2012).

Kumaş: Genellikle kadife, saten gibi dayanıklı kumaşlar kullanılır. Ancak yünlü kumaşlara, ipek, deri ve süet üzerine de uygulanır. İşleme kumaşı (çirişli) hazırlanırken sık dokulu ince kumaşlardan patiska veya opal kullanılır.

Astar kumaşı: Üstteki kumaşın kalınlığına göre; organze, mermerşahi, tafta, yıkanmış patiska, yün tela astar olarak kullanılır.

Nakış ipliği: Desen yapışmış kumaşı gri kartona gererken teyellemek için kullanılır.

Dikiş ipliği: İşleme yapılmış eşyaların dikilmesinde ve alt iplik olarak kullanılır.

Sim: Astar iplik üzerine yassı metal telin sarılması ile elde edilir. İnce ve kaliteli sim seçilmelidir. Genellikle altın ve gümüş rengindedir. Üst iplik olarak günümüzde daha çok üretilmekte ve kullanılmaktadır (Markaloğlu**,** 2004, s. 22).

Şekil 20. Gümüş ve altın sarı sim(Koç, 2012).

Sırma: Çok ince madensel bir teldir. Üst iplik olarak kullanılır. İnce , yumuşak ve iyi cins olanı seçilmelidir. Altın ve gümüş rengindedir (Markaloğlu, 2004, s. 20).

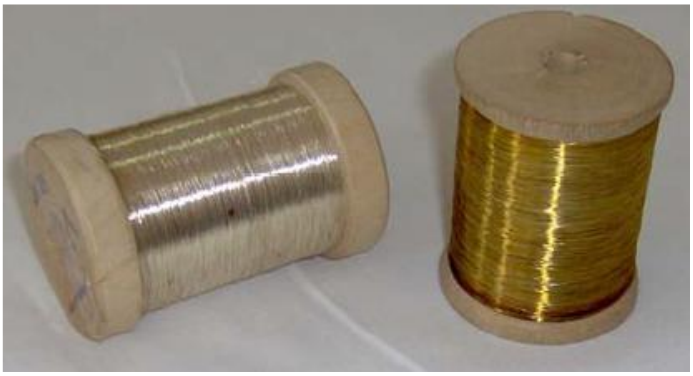

Şekil 21. Sırma (Koç, 2012).

Sim-Sarma(Maraş)İşi Tekniğinde Kullanılan Desen ve Desen Özellikleri

Eski motifler incelendiğinde; kıvrım dallar, kurdeleler, çiçekler, püsküller, armalar, tuğralar vb. motiflerin yer aldığı görülmektedir. Eski işlemelerde yoğunlukla bitkisel

motiflerin yanı sıra nesnel motifler, geometrik motifler, çok sayıda figüratif motifler ve yoğun olarak yazılı motiflerin kullanıldığı göze çarpmaktadır (Köklü, 2002, s. 125).

Sim-Sarma (Maraş) İşinin Uygulandığı Alanlar

Günümüzde ise Sim-Sarma (Maraş) işi tekniğinin uygulanma alanlarını şu şekilde sıralamak mümkündür. Oda takımlarında; masa örtüleri, panolar, kırlentler, çeşitli büyüklükte örtüler, sehpa takımları, kutular, seccadeler, albüm kapakları vb. ürünler yatak takımlarında; yatak örtüleri, yastıklar, bohçalar, şaseler vb. ürünlerde, dış giyimde; özellikle gece kıyafetleri, abiye kıyafetler, gelinlikler vb fantezi kıyafetlerde, iç giyimde; sabahlık vb. ürünlerde, giyim aksesuarlarında; çanta, flar, etol, ayakkabı, terlik, broş küpe, kemer, mendil, şal vb. ürünler (Köklü, 2002, s. 126).

Sim-Sarma (Maraş) İşi İşleme Tekniğinin Uygulama Aşamaları

Sim Sarma (Maraş) işlemede sırası ile aşağıdaki işlemler uygulanır.

İşlemeden önceki işlemler

1. Desen hazırlamak
2. Çiriş hazırlamak
3. Desen kartonu hazırlamak
4. İşleme kartonu hazırlamak
5. İşleme kumaşı hazırlamak
6. Kabartma kartonu hazırlamak
7. Deseni işleme kartonuna teyellemek
8. Deseni oymak
9. Oyulmuş deseni kumaşa yapıştırmak

İşleme sırasındaki işlemler

1. Desen yapıştırılmış kumaşı kartona teyellemek

2. Sim sarma(Maraş) işi iğne tekniklerini uygulamak;

1- Sarma

- Düz sarma
- Verev sarma
- Yarmalı sarma
- Kabartma sarma
- Delikli sarma

2-Pesent

- Düz pesent
- Verev pesent

3- Balıksırtı

4- Hasır iğne

5- Aplike

3. Süsleme tekniklerini uygulamak

1-Tırtılla sarma yapmak

2-Kum tırtıl yapmak

3-Tırtılla kirpik yapmak

4-Tırtılla hasır iğne yapmak

5-Tırtılla sap işi yapmak

6-Pul dikmek

7-Boncuk, İnci vb. dikmek

8-Top boncuk sarmak

9-Tırtılla kordon bükmek

10-Atma işi yapmak

11-Blonya iğnesi yapmak

İşleme sonrasındaki işlem basamakları

1.Gri kartonu temizlemek (gergef ile işlenen işlemelerde gri karton bulunmamaktadır.)

2.Tiner uygulamak

3.Ütü ile mumun fazlalığını almak

4.Kenar temizleme tekniklerini uygulamak

Sim sarma işi iki yüzlü işleme tekniği olduğu için uygulanan eşya genellikle astarlanarak kullanılır. Kumaşın özelliğine göre çeşitli kenar temizleme teknikleri uygulanır.

1-Köşe yaparak

2-Hazır harç kullanarak

3-Simle oya yaparak veya hazır dantel geçirilerek

4-Kordon bükerek (hazır kordon kullanarak)

5-Tırtılla saçak yaparak (hazır saçak kullanarak) (Köklü, 2004, s. 83).

Sim-Sarma(Maraş) İşi İğne Teknikleri

Düz Sarma

Dival işi tekniğinin en çok kullanılan ve en önemli iğne tekniğidir. İşleme kartonu üzerinde sarmanın yönü kurşun kalemle çizilerek belirlenmeli, sarma yönünün ve uçlardaki birleşme noktalarının daha düzgün olması sağlanmalıdır. Sarmanın yönü desenin ortasından geçen dik açı oluşturmalıdır.

Simetrik motiflerde sarmanın yönü iki motifte de aynı olmalı, birleşme noktalarında açıklık ya da sıkışıklık olmamalıdır. Desen sivri uçlardan merkeze doğru işlenmelidir (Köklü, 2002, s. 136).

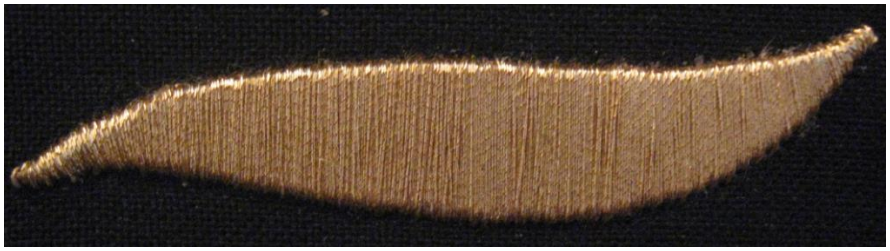

Şekil 22. Düz sarma(Koç, 2012).

Verev Sarma

Sim-sarma (Maraş) işinde daha çok bordürlerde kullanılan bir iğne tekniğidir. Verev sarma iğne tekniği, düz sarma iğne tekniğinin verev olarak uygulanmasında meydana gelmektedir. Sarma işlemi yapılırken desenin her iki kenarına aynı sıklıkta batışlar yapılarak sarmanın düzleşerek verev özelliğini kaybetmesi engellenmelidir (Köklü, 2002, s. 139).

Şekil 23. Verev sarma(Koç, 2012).

Delikli Sarma

Dış çemberi iç çembere göre büyük olan desenlerde, çiçeklerde vb. motiflerde bu tip sarmalar uygulanır. İç çembere 2-3mm içeriden bir veya iki sıra nokta konabilir. Çiçek yaprağında ise aynı şekilde büyüklüğüne göre 1 yada 3 nokta konarak işlenebilir

(Köklü, 2002, s. 139).

Şekil 24. Tekli ve üçlü delikli sarma(Koç, 2012).

Kabartma Sarma

Kabartma sarma işleminde, desenin kabartmasız bölümleri tamamen sarılıp bitirilmeli kabartma sarma en sona bırakılmalıdır. Kabartmalar genellikle düz sarma, verev sarma, balık sırtı gibi teknikler ile işlenir. Düz sarmadan 2-3 kat fazla iplik kullanılarak, sarmanın kabartmayı daha iyi örtmesi sağlanmalıdır (Köklü, 2002, s. 139).

Dival işlemede kabartma çeşitli şekillerde yapılmaktadır. Karton kabartma, iplik kabartma, pamuk kabartma, kumaş kabartma olarak çeşitlenmektedir.

Şekil 25. Kabartma sarma(Koç, 2012).

Yarma Sarma

Sim-sarma (Maraş) işinde çok kullanılan iğne tekniklerinden biridir. Genellikle geniş desenlerin daha düzgün işlenmesini sağlamak ve yapraklardaki damarları belirginleştirmek ve işlemeye güzellik katmak için sarmanın yarmalı olarak yapılmasından oluşur (Köklü, 2002, s. 139).

Şekil 26. Yarma sarma(Koç, 2012).

Pesent

Pesent; işleme desenlerindeki geniş motiflerin yüzeylerinde sarma ipliklerinin bölünerek belli bir düzen içinde batılmasıyla oluşturulur. Sim sarma (Maraş) işinde düz, verev ve çeşitli pesentler kullanılmaktadır.

Desende pesent yapılmak istenen bölüme işlemeye başlamadan önce çizgiler çizilmelidir. Pesent yapılırken üst ipliğin fazla olması işlemenin kolay ve düzgün olmasını sağlar.

Şekil 27. Düz pesent(Koç, 2012).

Verev pesent kısalı uzunlu kenarlarda tercih edilir. Kısa kenara sık uzun kenara seyrek batışlar yapılarak işlenir. (Köklü, 2002, s.141).

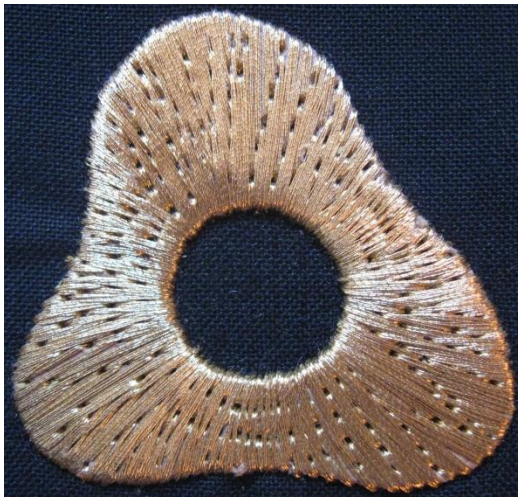

Şekil 28. Verev pesent(Koç, 2012).

Hasır İğne

Dival işi tekniğinde, özellikle geniş motiflerde ve bordürlerde kullanılan bir iğne tekniğidir. Sık yada verev olarak da uygulanabilir (Köklü, 2002, s. 142).

Hasır iğne yapılacak alana istenen büyüklükte paralel çizgiler çizilir. Paralel çizgilerin arası kesik çizgilerle ikiye bölünür. İplik tutturulduktan sonra, kesik çizgiler üzerinde üst iplikler sarma yönünde batılarak işlenir. Tekli ya da ikili batışlarla sık bir hasır iğne tekniği elde etmek de mümkündür.

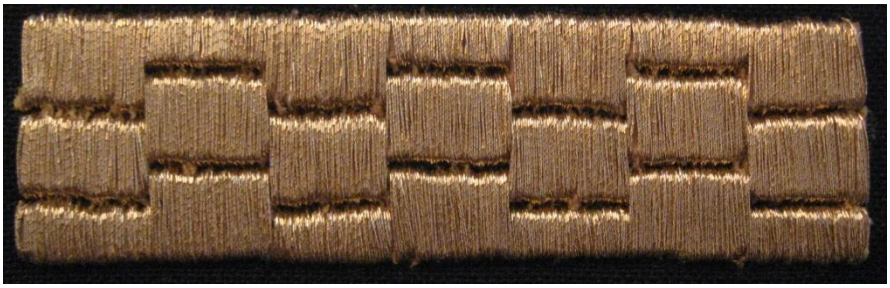

Şekil 29. Hasır iğne(Koç, 2012).

Balıksırtı (Çift Yönlü Verev Sarma)

Sim-sarma (Maraş) işinde balıksırtı; sarmanın tek yönlü yada çift yönlü verev olarak yapılması işe oluşturulmaktadır. Özellikle bordürlerde çift yönlü verev sarma daha çok kullanılmaktadır.

Şekil 30. Balıksırtı(Koç, 2012).

Aplike

Aplike tekniğini uygulayabilmek için, aplikeye uygun bir desenin oyma işlemi gerçekleştirildikten, aplike edilecek bölümlere önce aplike kumaşını yapıştırılır. Yapıştırma fon kumaşın en boy iplikleri dikkate alınarak yapılmalıdır. Aplike kumaşı desenin kenarlarından kesilir. Desenin altına yapıştırıcı sürülerek fon kumaştaki yerine yapıştırılır. Desen özelliğine göre işleme teknikleri uygulanır (Markaloğlu, 2004, s.59).

Şekil 31. Aplike(Koç, 2012).

Sim-sarma (Maraş) İşinde Kullanılan Yardımcı Ve Süsleyici İğne Teknikleri

Tırtılla Sarma Yapmak

Tırtıllar sarmanın yapılacağı desene uygun uzunluklarda kesilir. Alt iplik mumlanır ve fazla mum silinir. Kumaş cüldeye veya gergefe takılır. Biz sarma yapılacak desenin başlangıç noktasına batılır ve iğne yüze çıkarılır. Tırtıl iğneye geçirilir. Desenin sarma yönünde diğer kenarına biz batırılır ve iğne alta geçirilir. Aynı işlem devam ettirilerek sarma sürdürülür. Düz sarma yapılabildiği gibi verev sarmada yapılabilir.

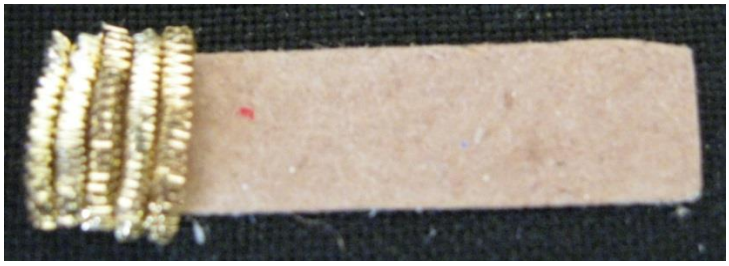

Şekil 32. Tırtılla sarma çalışması(Koç, 2012).

Tırtılla Kirpik Yapmak

Tırtılla kirpik yapılacak alan belirlendikten sonra 1cm uzunluğunda tırtıllar kesilir. Belirlenen alandan iğne kumaşın yüzüne çıkarılır. İğneye bir parça tırtıl geçirerek çıkan noktaya geri batırılır. Yapılan ilk kirpiğin 1-2 iplik kenarından iğne kumaşın yüzüne çıkarılır ve tırtıl geçirilir. Tekrar çıkılan noktaya batılır. İşlemler tekrarlanarak belirlenen kısım kirpik yapımı ile tamamlanır.

Şekil 33. Tırtılla kirpik yapımı(Koç, 2012).

Kum Tırtıl Yapmak

Tırtıllar 3-4mm uzunluğunda kesilir. Mumlu iplik iğneye geçirilir. Biz; kum tırtıl yapmak istenilen desenin ortasından batırılır. İğne yüzeye çıkarılır. Tırtıl iğneye geçirilir. İlk çıkılan noktadan geri dönülür. Bir önceki tutturulan tırtılın hemen yanından biz batırılır ve iğne üste çıkarılır. İlk işlem tekrar edilerek yüzey doldurulur.

Şekil 34. Kum tırtıl (Koç, 2012).

Tırtılla Hasır İğne Yapmak

Hasır iğne yapılacak yer belirlenir. Tırtıl desendeki yerine uygun boylarda kesilir. Verev ve üst üste gelecek şekilde tırtılla işleme yapılır. Kumaş üzerine tekli hasır iğne uygulanır. Karton üzerine ise gruplar halinde yapılan hasır iğne uygulanmalıdır.

Şekil 35. Tırtılla hasır iğne(Koç, 2012).

Tırtılla Sap İşi Yapmak

Tırtıllar 5-6mm uzunluğunda kesilir. İşlenecek bölümün başlangıç noktasından biz batırılır ve iğne yüzeye çıkarılır. İğneye bir parça tırtıl geçirilir. Desen çizgisi üzerinde tırtılın boyu kadar ara bırakarak biz batırılır ve iğne terse geçirilir. Desen çizgisi üzerinde bir önceki tırtılın uzunluğunun ortasına rastlayan noktadan biz batırılır, iğne üste çıkarılır. İğneye tekrar bir parça tırtıl geçirilerek, tırtılın boyu kadar ara bırakarak biz batırılır ve iğne terse geçirilir. Bu işlemler tekrarlanarak sap işi tekniği tamamlanır.

Şekil 36. Tırtılla sap işi(Koç, 2012).

Pul Dikmek

Pul dikme işlemi farklı farklı tekniklerle; pulu boncuk ve tırtıl yardımı ile, tek olarak yada yan yana pul dikişi, makine dikişi ile pul dikimi, zincir iğnesi tekniği ile pul dikimi olarak yapılmaktadır. Deseni süslemek ve geniş yüzeylerdeki boşlukları doldurmak amacı ile bu tekniklerden yararlanılır.

Şekil 37. Pul dikimi (Koç, 2012).

Boncuk Dikmek

Kumaşın işlenecek bölümünde iğne yüzeye çıkarılıp boncuk içinden geçirilerek aynı noktaya batılması ile boncuk dikme işlemi gerçekleştirilir. Desene ve isteğe göre değişik aralıklarla boncuklar dikilerek işlemeler süslenir.

Şekil 38. Boncuk dikimi(Koç, 2012).

Tahta Boncuk Sarmak

Tahta boncuk sarmak; tahta boncuğun deliğinden 3-4 kat simin geçirilerek boncuğun dışının sarılması işlemidir. Sarılan boncuğun ucu pul, inci vb, malzeme yardımı ile kapatılarak görüntüsünün düzgün olması sağlanır. Takılarda ve kıyafetlerde düğme vb. süsleme aracı olarak kullanılır.

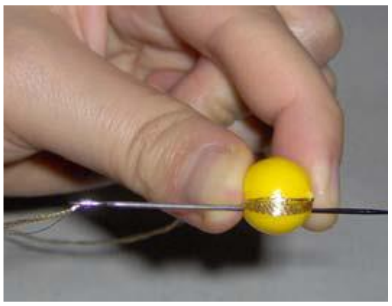

Şekil 39. Top boncuk sarma(Koç, 2012).

Tırtılla Kordon Bükmek

Tırtıllar iğne boyunda kesilir. Tırtıl rengindeki ipliğin üzerine, istenilen kordon boyundan 2 cm fazla olacak şekilde tırtıllar dizilir. Çıkrık yardımı ile ipliğin büküm yönünde iyice bükülünceye kadar çevrilir. Daha sonra çıkartılıp, tırtıl dizili ipliğin ortasından çıkrığa takılarak ilk çevrilen yönün tersi yönünde çevrilerek bükme işlemi gerçekleştirilir. Bu şekilde hazırlanan kordonlar süslemelerde, takılarda ve örtülerde yanyana dikilerek saçak olarak kullanılmaktadır.

Şekil 40. Tırtılla kordon (Koç, 2012).

Atma İşi Yapmak

Atma işi yapılacak alanın büyüklüğüne göre tek kat sim, kordon, tırtıl yada çok katlı simler kullanılabilir. Atma işi yapılacak alan cetvel yardımı ile istenilen sıklıkta kareler yada dikdörtgenler çizilerek belirlenir. Önce bir yöndeki çizgiler doğrultunda bir ucundan diğer ucuna tırtıl veya sim batılarak ilk aşama tamamlanır. Daha sonra diğer yön, ilk atılan tırtıl ve simlerin üzerinden geçerek çizgiler doğrultusunda batışlarla yapılır. Atılan ipliklerin birleşme noktalarına artı olan kısımlar üzerine tırtıl veya ipliklerle X koyarak süslenilebilir.

Şekil 41. Atma işi(Koç, 2012).

Blonya İğnesi Yapmak

Kordon, katlı iplik veya simlerle yapılabilir. Blonya iğnesi yapılacak alanda kordon belirlediğiniz yerden kumaşın yüzüne çıkarılır. Daha sonra diğer iğnedeki iplik kordonu yürütülecek alandan kumaşının yüzüne çıkarılır ve kordonu arasına alarak aynı noktadan veya arada 1-2 kumaş ipliği bırakılarak batılır. İğne 5 mm ileriden kumaşın yüzüne çıkarılarak, aynı işlemler tekrarlanır.

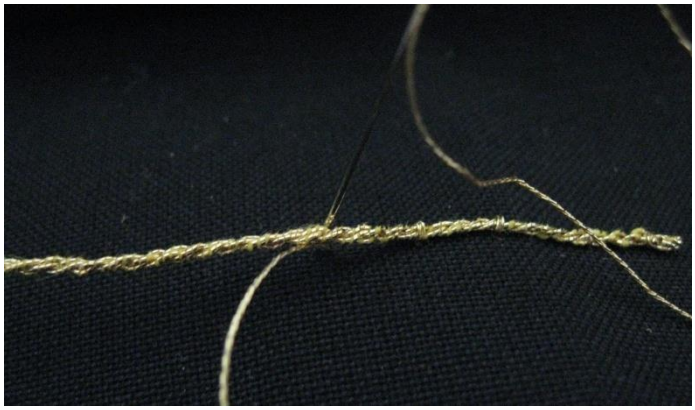

Şekil 42. Blonya iğnesi (Koç, 2012).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın genel konusu ya da içeriği ile doğrudan ilgili olduğu tespit edilen çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Yavuz (2009) "Afyonkarahisar İli Bolvadin İlçesi Evleri ve Müzesinde Bulunan El İşlemeleri" adlı yüksek lisans tezinde araştırma kapsamında 88 adet el işlemeli ürün gözlem fişlerindeki verilere bakılarak türleri tespit edilmiştir. Ürünlere ait bilgilerin gözlem fişlerine kaydedilmesi sonucu elde edilen veriler tablolar yardımı ile bulgulara dönüştürülmüştür.

Yozgat (2008) "Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesinde Uygulanan Maraş işi (Dival işi) İğne Tekniklerinin Ürün Çeşitleri ve Öğretim Analizi Yönünden İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesi'nde Maraş (dival) işi iğne tekniğiyle üretilen 50 adet ürün, hazırlanan bilgi formu doğrultusunda özellikleri incelenmiştir. Sonuç bölümünde bilgi formlarının değerlendirilmesi yapılmıştır.

Karakaş (2006) "EOS COMPUCON Nakış Desen Programı İle Geleneksel Türk İşlemelerinden Dival İşi Desen Kalıbı Hazırlama Öğretim Programı Önerisi" adlı yüksek lisans tezinde araştırmanın evrenini geleneksel Türk işlemelerinden dival işi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Müzesi Koleksiyonunda bulunan 39 adet dival işi örnekleri oluşturmaktadır. Daha sonraki bölümde; EOS Compucon nakış desen sisteminde dival işi öğretim program önerisi hazırlanmıştır. Son bölümde ise araştırmadan elde edilen sonuçlara ve konu ile ilgili yapılan önerilere yer verilmiştir.

Yılmaz (2006) ‘‘Kütahya-Tavşanlı İlçesi’nde Bulunan İşlemeler’’ isimli yüksek lisans tezinde hesap işi, Türk işi, kordon tutturma, zincir işi, kanaviçe, tel sarma iğne teknikleriyle işlenmiş ürünler araştırma kapsamına alınmıştır. Göynek, cepken, üçetek, göğüslük, takke, çarık, peşkir, mendil, kuşak, çevre, yağlık, peştamal, yastık kılıfı gibi ürün örnekleri incelenerek fotoğrafları çekilmiştir. Gözlem fişlerinde ürünlerin cins, teknik, renk, form, kompozisyon ve konu özellikleri verilmiştir. Ürünlerin çizimleri de araştırmada yer almıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örneklemi, veri toplama tekniği ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Kütahya ili ve ilde bulunan müzelerdeki bulunan işlemeli ürünlerin özelliklerinin var olduğu haliyle incelenip değerlendirilmesinden dolayı betimleme yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini Kütahya ili ve ilde bulunan müzelerdeki sim-sarma(Maraş işi) işlemeli ürünler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini tesadüfi yöntemlerle seçilen 70 adet sim-sarma tekniği ile işlenmiş ürün oluşturmaktadır. Ürünlerin 15 adeti Kütahya ili yöre halkından, 47 adeti Kütahya müzesinden, 8 adeti Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesinden elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmaya kaynak oluşturacak verilerin toplanması amacıyla yöre ve konu ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Yapılan literatür taramasında; (sözlük, tez, kitaplar, gazete, dergi… gibi) eldeki kaynaklar, Milli Kütüphane' deki Türkçe literatür ve YÖK kütüphanesindeki ilgili tez taramaları ve internetteki ilgili siteler incelenerek elde edilen

bilgilerin yanı sıra sim-sarma işlemeciliği ile uğraşan ustalarla görüşülmüş konu ile ilgili görüşlerine başvurulmuştur.

Ürünlerin değerlendirilmesi ve belgelendirilmesi amacı ile bilgi formu hazırlanmıştır. Bilgi formlarında ürünlerin türü, gereç desen, teknik, motif ve kompozisyon özelikleri ayrıntılı olarak verilmiştir. Kütahya Müzesi, Kütahya Kent Tarihi Müzesi ve yörede tespit edilen sim-sarma tekniği ile işlenmiş özgün ürünlerin genel ve detay fotoğrafları çekilmiştir. Müze envanterlerinden araştırma kapsamına alınan sim-sarma tekniği işlemeli ürünlerin bilgileri elde edilmiş, ayrıca ürünler bizzat araştırmacı tarafından incelenerek bilgi formları doldurulmuştur. İşlemelerin desenleri AutoCAD Solidworks programı ile çizilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamına alınan işlemeli ürünlerin çekilen detay ve genel fotoğrafları bilgi formunda sunulmuştur. Çizilen desenler ise bilgi formlarının arkasında ürün üzerinden alınan ölçüleri ile birlikte yer almıştır.

Araştırmada bilgi formlarından elde edilen veriler ilgili konu başlıkları altında seçilen sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürün örneklerinin gözlenebilir tüm özellikleri, bilgi formlarından faydalanarak tablolara aktarılmıştır. İncelenen ürünlerin; Kütahya ili sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürün çeşitlerinin dağılımı (tablo 1), Kütahya ili sim-sarma işlemeli ürünlerin zemin, işleme, süsleme ve kenar temizlemede kullanılan gereçler dağılımı (tablo 2), Kütahya ili sim-sarma işlemeli ürünlerin zemin, işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan renklerin dağılımı (tablo 3), Kütahya ili sim-sarma işlemeli ürünlerin zemin, işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan tekniklerin dağılımı (tablo 4), işlemede kullanılan motif özelliklerinin dağılımı (tablo 5), ürünlerin işleme ve kenar sularında kompozisyon özelliklerinin dağılımı (tablo 6) ile ilgili verilerin tablolara dökümü verilmiştir.

Elde edilen veriler sonucu oluşturulan tablolardan yüzde oranları hesaplanarak araştırma bulguları ve yorumları bölümünde sunulmuştur.

Bilgi formlarından elde edilen veriler (%=fx100/n) formülü kullanılarak yüzdeleri hesaplanmıştır.

Araştırma raporları Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre yazılmıştır.

BÖLÜM IV

ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan bilgi formları ve aranan cevaplara ilişkin toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Kütahya ili Sim-Sarma(Maraş işi) İşlemelerinden Örnekler ve Bilgi Formları

Bilgi Formu 1

Şekil 43. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 1
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 11.09.1974
Envanter No : 1213
Ürünün Türü : Cepken
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Eğrimli

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Sim ve tırtıllarda kararmalar görülmektedir. Kumaşın rengi solmuştur. Harçta sökülmeler vardır.

Ürünün Boyutları

Cepken

Ön Boy	: 38cm	**Arka Boy**	: 41cm
Kol Boyu	: 64cm	**Kol Eni**	: 20cm
Yaka Yüksekliği	: 3cm	**Yaka Çevresi**	: 31

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, harç, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Mor

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı, gümüş rengi

Kenar Temizleme : Siyah, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Dal, çiçek ve yapraklar, tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Cepkenin yaka, iki önü ve etek uçları ile arka beden etek ucu, kol uçları su deseni ile çevrelenmiştir. Cepkenin ön, arka bedeni ve kollarındaki diğer yüzeyler su deseninin verev yerleşimi ile doldurulmuş, beden ucu ve kol ucundaki boşluklara üçgen formdaki ana motif kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Pul ve tırtılla süslemeler yapılmıştır. Su desenini; dal üzerindeki yaprak ile yaprak kıvrımlarının, çiçek ve tomurcuk motiflerinin bezediği, bağlantılı sıralamalı düzenlenmiş kompozisyon oluşturmuştur.

Şekil 44. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 1

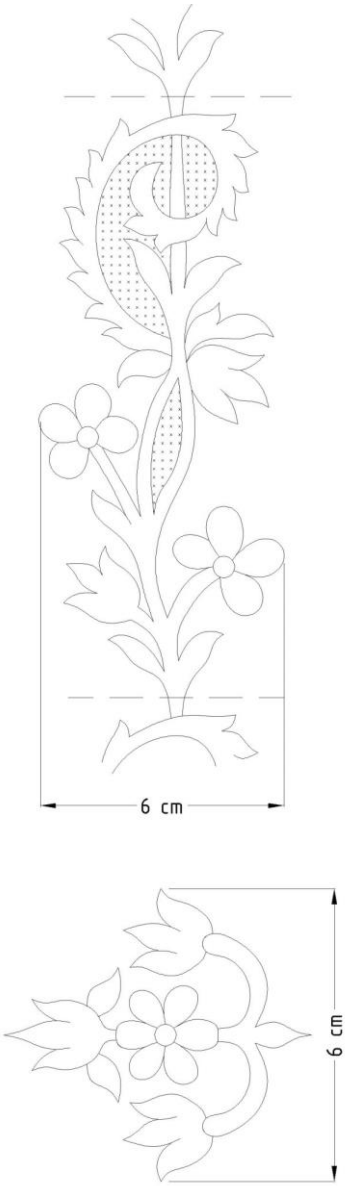

Bilgi Formu 2

Şekil 45 Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 2
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 22.06.1973
Envanter No : 939
Ürünün Türü : Cepken
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Eğrimli
Onarım Durumu : Onarım yapılmamıştır.
Bugünkü Durumu : Sim ve tırtıllarda kararmalar, işlemelerde yer yer sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Cepken

Ön Boy : 40cm **Arka Boy** : 40cm

Kol Boyu : 60cm **Kol Eni** : 21cm

Yaka Yüksekliği : 3.5 cm **Yaka Çevresi** : 34cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Tırtıl, pul

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Lacivert

İşleme : Altın sarısı

Süsleme : Altın sarısı

Kenar Temizleme : Siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, çiçek, yaprak, tomurcuk

Kompozisyon Özellikleri : Cepkenin yaka, iki önü ve etek uçları, arka beden etek ucu, kol uçları su deseni ile çevrelenmiştir. Cepkenin ön ve arka bedeni ve kollarındaki diğer yüzeyleri ana motif olarak su deseninin verev yerleşimi ile doldurulmuş, beden ucu ve kol ucundaki boşluklara üçgen formdaki ana motif kenardan merkeze doğru yerleştirilmiştir. Yakayı; dal kıvrımı ile oluşan 1cm'lik ince su çevrelemiştir. Desenlerin kenarlarına pul ve tırtılla süslemeler yapılmıştır. Su desenini; 'S' kıvrımlı dal üzerine çiçek ve yaprakların kıvrımlarıyla bezendiği, bağlantılı sıralamalı düzenlenmiş kompozisyon oluşturmuştur.

Şekil 46. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 2

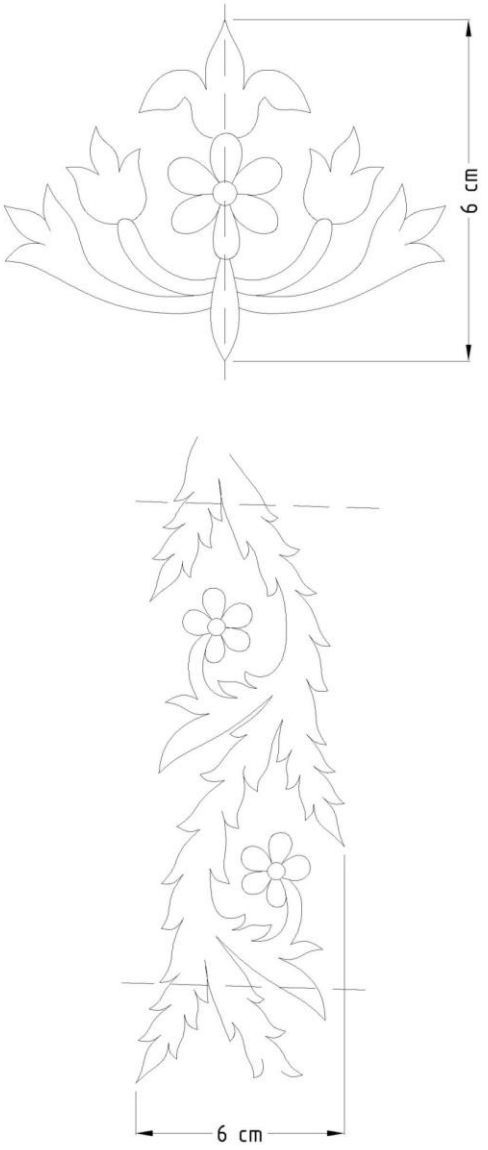

Bilgi Formu 3

Şekil 47 Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No	**:** 3
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 26.11.1974
Envanter No	**:** 1435
Ürünün Türü	**:** Cepken
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** -
Onarım Durumu	**:** Arka omuzda kumaş renginde iplikle onarım yapılmıştır.
Bugünkü Durumu	**:** Kol ağzı manşeti sökülmüştür. Kadife kumaşın yer yer havları dökülmüştür.

Ürünün Boyutları

Cepken

Ön Boy : 48cm **Arka Boy** : 48cm

Kol Boyu : 50cm **Kol Eni** : 21cm

Yaka Yüksekliği : 1.5cm **Yaka Çevresi** : 35cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu,

Süsleme : Tırtıl, pul

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Gümüş rengi

Süsleme : Gümüş rengi

Kenar Temizleme : Krem rengi

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pul dikimi, atma işi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, makinede baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Laleler, çiçek, ve yapraklar

Geometrik Bezeme : Eşkenar dörtgen

Kompozisyon Özellikleri : Geometrik motifin bağlantılı sıralamalı tekrarı ile oluşturulan su iki sıra olarak cepkenin ön ve arka bedenini çevrelemiştir. Dış tarafı çevreleyen suyun ucu arka bedenin sırt kısmında çiçek ve dallardan oluşan desenle birleştirilmiştir. İç kısımdaki su arka bedeni, geniş 'C' kıvrımı formunda dönerek sarmıştır. Ön ve arka bedendeki diğer boş yüzeyler laleler ve lale motifinin ûsluplaştırılmış formunun düzgün sıralamasıyla oluşturulan kompozisyonu ile doldurulmuştur. Kollar; omuza kadar yarı ûsluplaştırılmış lale motiflerinin düzgün sıralamalı tekrarı ile işlenmiştir.

Şekil 48. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 3.

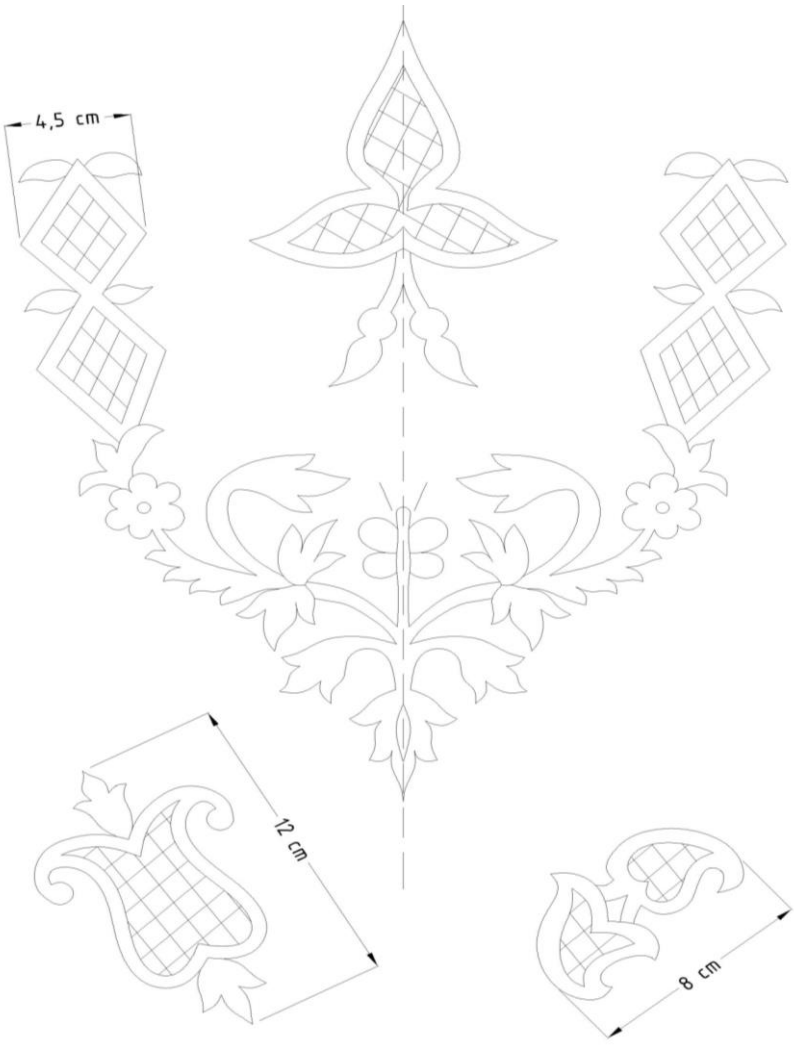

Bilgi Formu 4

Şekil 49. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 4

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 08.12.1983

Envanter No : 2946

Ürünün Türü : Cepken

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : -

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : İşlemelerde, kol ve bel çevresindeki kaytanlarda simde soyulmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Cepken

Ön Boy	**:** 44cm	**Arka Boy**	**:** 45cm
Kol Boyu	**:** 37cm	**Kol Eni**	**:** 15cm
Yaka Yüksekliği	**:** 5.5cm	**Yaka Çevresi**	**:** 28cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Çuha

İşleme **:** Sim, koton iplik, işleme kartonu,

Süsleme **:** -

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dikiş ipliği, kaytan

Kullanılan Renk

Zemin **:** Lacivert

İşleme **:** Altın sarı

Süsleme **:** -

Kenar Temizleme **:** Kahverengi, turuncu

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme **:** -

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Mine çiçekler, düz ve tırnaklı yapraklar, başak, tomurcuk

Figürlü Bezeme **:** Kuş

Nesneli Bezeme **:** Buket, fiyonk

Kozmik Bezeme **:** Güneş

Kompozisyon Özellikleri: : Cepkenin yaka, iki önü ve etek uçları ile arka beden etek ucu, kol uçları su deseni ile çevrelenmiştir. Su deseni; güneşi simgeleyen çiçek motifi, başak ve yapraklardan oluşan kompozisyonun düzgün sıralamalı tekrarıdır. Ön bedenin etek uçlarını kenardan merkeze yönlendirilen buket içindeki yaprak, başak ve kuş motifleriyle bezenmiş kompozisyon süslemektedir. Aynı kompozisyon arka bedenin etek ucunda iki başak arasına kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Kolların omuz kısmında birer motif bulunmaktadır.

Şekil 50. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 4.

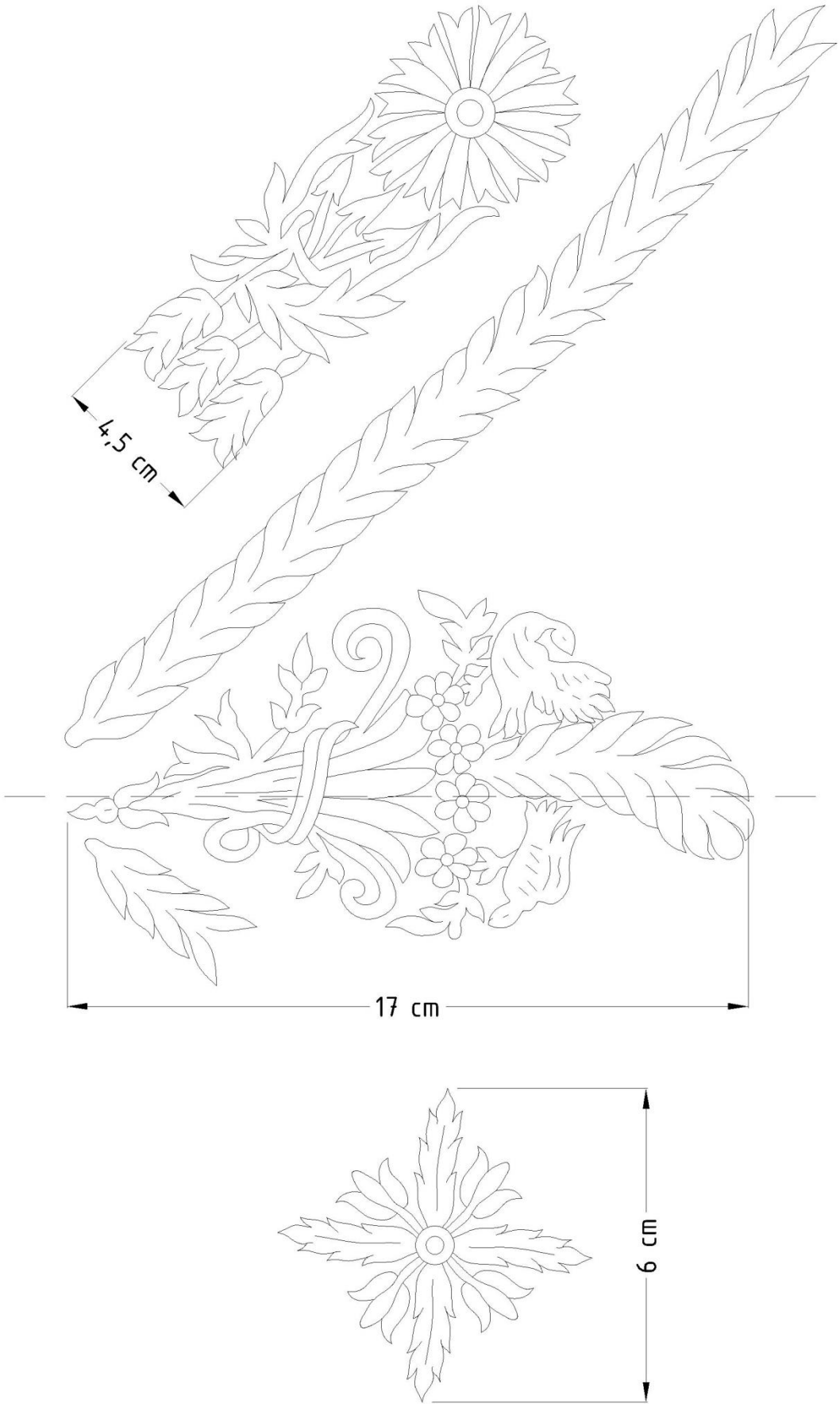

Bilgi Formu 5

Şekil 51. Gömleğin genel görünümü

Örnek No : 5
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 11.09.1974
Envanter No : 1212
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : İç gömlek
Ürünün Boyutları

Cepken(Fermene)

Ön Boy	: 47cm	**Arka Boy**	: 49cm
Kol Boyu	: 55cm	**Kol Eni**	: 20cm
Yaka Yüksekliği	: 3cm	**Yaka Çevresi**	: 28cm
Manşet Yüksekliği	: 5,5cm		

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : İşlemelerde sökülmeler, sim ve tırtıllarda kararmalar görülmektedir.

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Tırtıl, pul

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Patlıcan moru

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı ve gümüş rengi

Kenar Temizleme : Krem, koyu pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Çiçek, tomurcuk ve yapraklar, kıvrımlı dallar

Kompozisyon Özellikleri : Gömleğin iki önü ve kolları; çiçek, tomurcuk, yaprak, dal ve 'C' kıvrımlı dallardan oluşan bağlantılı sıralamalı kompozisyonla su deseni işlenmiştir. Yaka; tomurcuk ve dalın oluşturduğu 2 cm'lik su kompozisyonu ile çevrelenmiştir. Tırtıl ve pul yardımıyla çiçek, dal kenarlarına süslemeler yapılmıştır.

Şekil No: 52 Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 5.

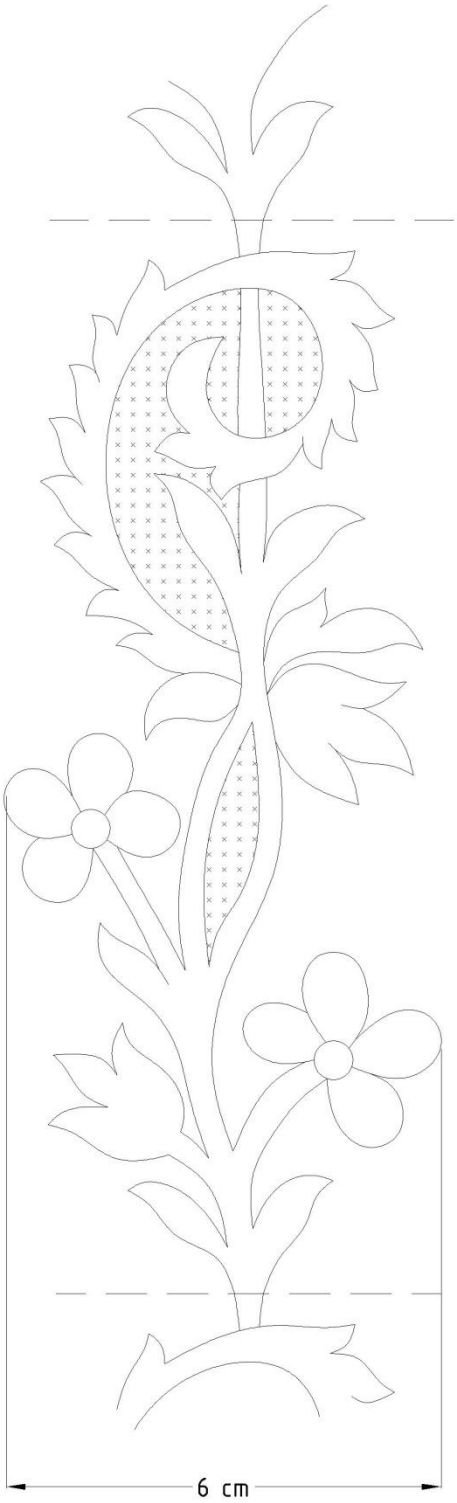

Bilgi Formu 6

Şekil 53. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No	**:** 6
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 09.04.1968
Envanter No	**:** 540
Ürünün Türü	**:** Cepken
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** Eğrimli
Onarım Durumu	**:** Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	**:** Sim ve tırtıllarda kararma olmuştur. Sağlam durumdadır.

Ürünün Boyutları

Cepken

Ön Boy	**:** 44 cm	**Arka Boy**	**:** 44 cm
Kol Boyu	**:** 44cm	**Kol Eni**	**:** 22cm
Yaka Yüksekliği	**:** 3,5cm	**Yaka Çevresi**	**:** 34cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Kadife

İşleme **:** Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, tırtıl

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Siyah

İşleme **:** Altın Sarısı

Süsleme **:** Altın Sarısı

Kenar Temizleme **:** Siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Pulu tırtılla tutturma, tırtılla balık sırtı

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi

Motif Özelliği

Bitkisel Bezeme **:** Çiçek, düz ve tırnaklı yaprak, 'S' kıvrımlı dal, tomurcuk

Kompozisyon Özellikleri **:** Cepkenin yaka, iki önü ve etek uçları, arka beden etek ucu, kol uçları su deseni ile çevrelenmiştir. Cepkenin ön ve arka bedeni ile kollarındaki diğer yüzeyler su deseninin verev yerleşimi ile doldurulmuş, beden ucu ve kol ucundaki boşluklara üçgen formdaki ana motif kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Yakayı; dal kıvrımı ile oluşan 2cm'lik ince su çevrelemiştir. Desenlerin kenarlarına pul ve tırtılla süslemeler yapılmıştır. Su desenini; 'S' kıvrımlı dal üzerine çiçek ve yaprakların kıvrımlarıyla bezendiği, bağlantılı sıralamalı düzenlenmiş kompozisyon oluşturmuştur.

Şekil 54. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 6.

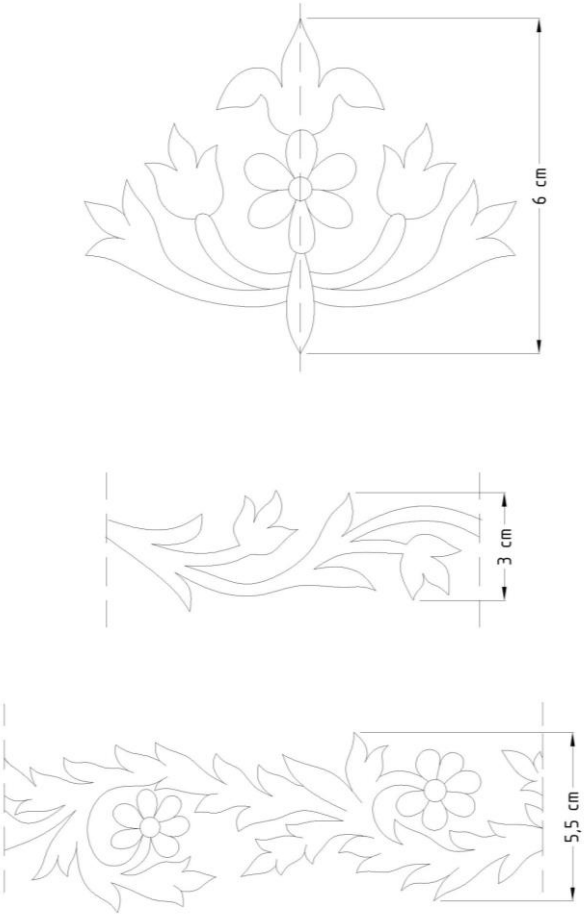

Bilgi Formu 7

Şekil 55. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No	**:** 7
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 03.11.1956
Envanter No	**:** 226
Ürünün Türü	**:** Cepken
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** Eğrimli
Onarım Durumu	**:** Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	**:** Pul ve tırtıllarda sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Cepken(Fermene)

Ön Boy	**:** 42cm	**Arka Boy**	**:** 41cm
Kol Boyu	**:** 45cm	**Kol Eni**	**:** 20cm
Yaka Yüksekliği	**:** 4cm	**Yaka Çevresi**	**:** 37cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Kadife

İşleme **:** Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, tırtıl

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Mor

İşleme **:** Altın sarı, sarı

Süsleme **:** Altın ve gümüş rengi

Kenar Temizleme **:** Siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Tırtılla düz sarma, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** 'S' kıvrımlı dallar, mine çiçekler, tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri **:** Cepkenin yaka, iki önü ve etek uçları ile arka beden etek ucu, kol uçları su deseni ile çevrelenmiştir. Yakada 2cm'lik dal ve yapraklardan oluşan su deseni bulunmaktadır. Cepkenin ön, arka bedeni ve kollarındaki diğer yüzeyler su deseninin verev yerleşimi ile doldurulmuş, beden ucu ve kol ucundaki boşluklara üçgen formdaki ana motif kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Pul ve tırtılla süslemeler yapılmıştır. Su deseninin kompozisyonunu; çiçek, dal, ve yapraklardan oluşan motiflerin bağlantılı sıralamalı tekrarı oluşturmuştur.

Şekil 56. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 7.

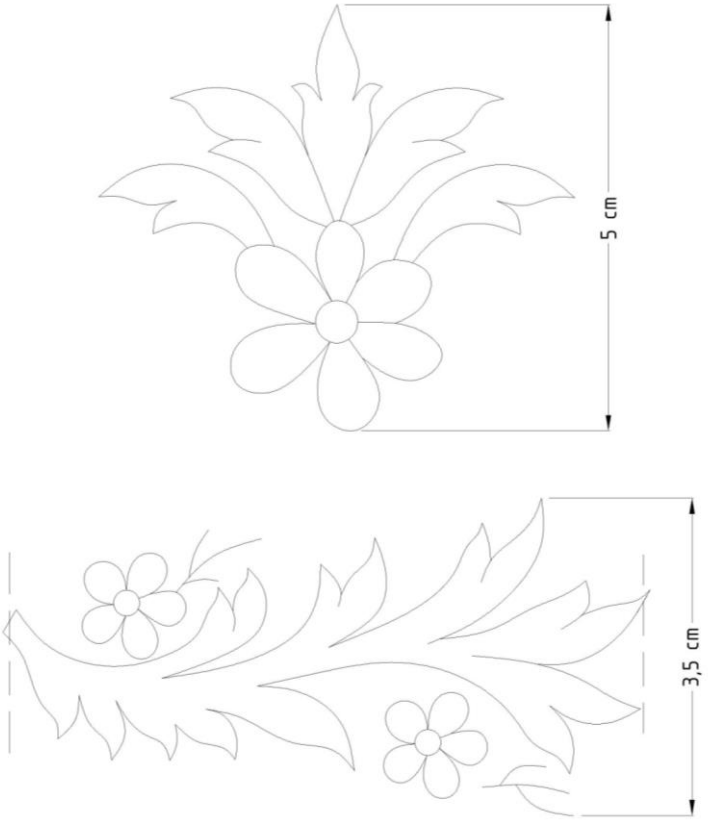

Bilgi Formu 8

Şekil 57. Gömleğin genel görünümü

Örnek No : 8

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 31.08.1971

Envanter No : 820

Ürünün Türü : Gömlek

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : İçlik

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kumaşta lekelenmeler ve kol ağzında yıpranmalar vardır. İşlemelerde sökülmeler, simde kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Gömlek

Ön Boy	: 44cm	**Arka Boy**	: 44cm
Kol Boyu	: 54cm	**Kol Eni**	: 18cm
Kol Ucu Genişliği	: 20cm	**Manşet Yüksekliği**	: 6cm
Yaka Yüksekliği	: 1cm	**Yaka Çevresi**	: 52cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sırma, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, düğme

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Erguvani

İşleme **:** Altın sarı, sarı

Süsleme **:** Sarı ve gümüş rengi, beyaz

Kenar Temizleme **:** Krem rengi, pembe dikiş ipliği

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Tırtılla balık sırtı, pulu tırtılla tutturma,

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif özelliği

Bitkisel Bezeme **:** 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, çiçek, tomurcuk ve yapraklar

Kompozisyon Özellikleri **:** Gömleğin iki ön bedenine dalın üzerine yerleştirilen yaprak ve tomurcuklarla oluşturulan 2 cm'lik su deseni işlenmiştir. Kol manşetleri daha geniş su deseni ile bezenmiştir. Su deseni; bağlantılı sıralamalı kompozisyonun tekrarıdır. Ön bedende su desenine paralel yönü yukarıdan aşağıya bakan, dal, çiçek ve yaprakların birleştiği ana motif kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Boşluklar pul ve tırtıllarla süslenmiştir.

Şekil 58. Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 8.

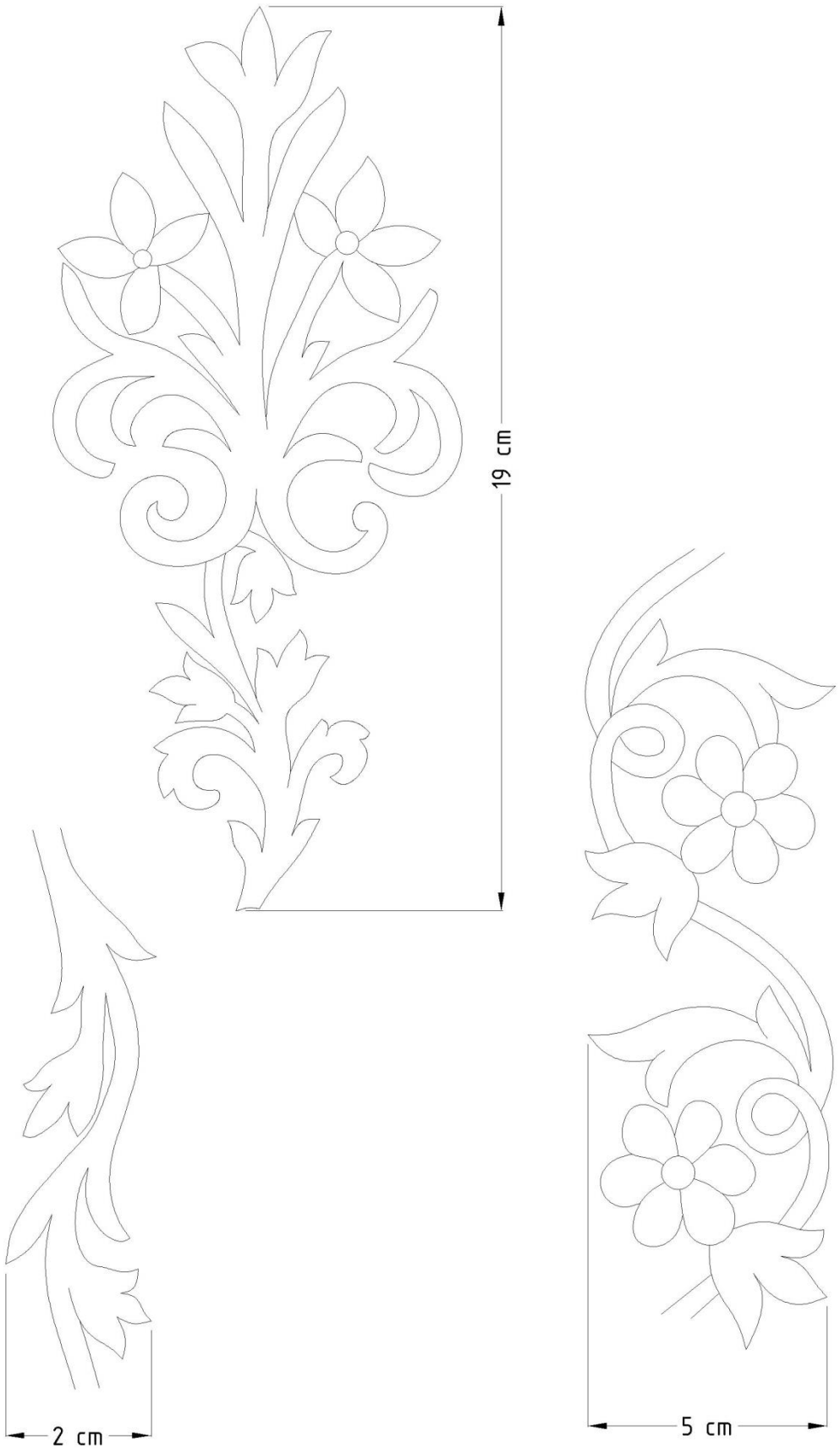

Bilgi Formu 9

Şekil 59. Şalvar takımı

Şekil 60. Takım cepkeninin arkadan görünümü

Örnek No : 9

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974

Envanter No : 1390 Fermene(cepken), 1391 Şalvar

Onarım Durumu **:** Onarım görmemiştir

Bugünkü durumu **:** Fermenenin **(**cepken) kenarlarına kullanılan harçta sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Türü **:** Fermene(Cepken)

Koleksiyon Sahibi **:** Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı **:** Dallı

Ürünün Boyutları

Cepken(Fermene)

Ön Boy	**:** 44cm	**Ön Beden Genişliği**	**:** 25 cm
Arka Boy	**:** 44 cm	**Arka Beden Genişliği**	**:** 50 cm
Kol Boyu	**:** 43 cm	**Kol Eni**	**:** 20 cm
Yaka Yüksekliği	**:** 1cm	**Yaka Çevresi**	**:** 33 cm

Şalvar

Boy: 100cm **En:** 138cm **Paça Genişliği:** 14cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Kadife

İşleme **:** Sırma, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, tırtıl

Kenar Temizleme **:** Keten astar, harç, dikiş ipliği

Kullanılan Renkler

Zemin **:** Siyah

İşleme **:** Altın sarısı

Süsleme **:** Altın sarısı

Kenar Temizleme **:** Siyah, Nar kırmızısı, Kiremit rengi, Sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** ‘S’ kıvrımlı dallar, çiçek ve yapraklar

Kozmik Bezeme **:** Güneş, Ay, Yıldız**,**

Nesneli Bezeme **:** Saksı

Kompozisyon Özellikleri **:** Cepkenin yakadan başlayarak, ön bedenin iki önü ve

arka beden etek uçları ile kol uçları su ile çevrelenmiştir. Ön beden üst kısmına; Güneş-Ay-Yıldızlı bir kompozisyon, etek uçlarına dallı kompozisyon kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Aynı dallı desen arka bedende atlamalı sıralamalı, kol uçlarına kenardan merkeze işlenmiştir. Cepkende boş kalan yüzeyler bitkisel serpmelerle doldurulmuştur.

Takımın şalvarı; yanlarında belden inen, paçayı da dönerek tekrar bele çıkan 'U' formunda çevrelenmiş su deseni ile işlenmiştir. Paça ucunda saksı içindeki desen ile bele doğru sıralanan dallı desenlerle ve serpmelerle 'U' formunun içi bezenmiştir. Şalvarın diğer yüzeyleri serpmelerle doldurulmuştur. Takımın su kompozisyonu; düzgün sıralamalı tekrardan oluşmuştur.

Şekil 61. Takım şalvarı paça işlemesi detay görünümü

Çizim 9.

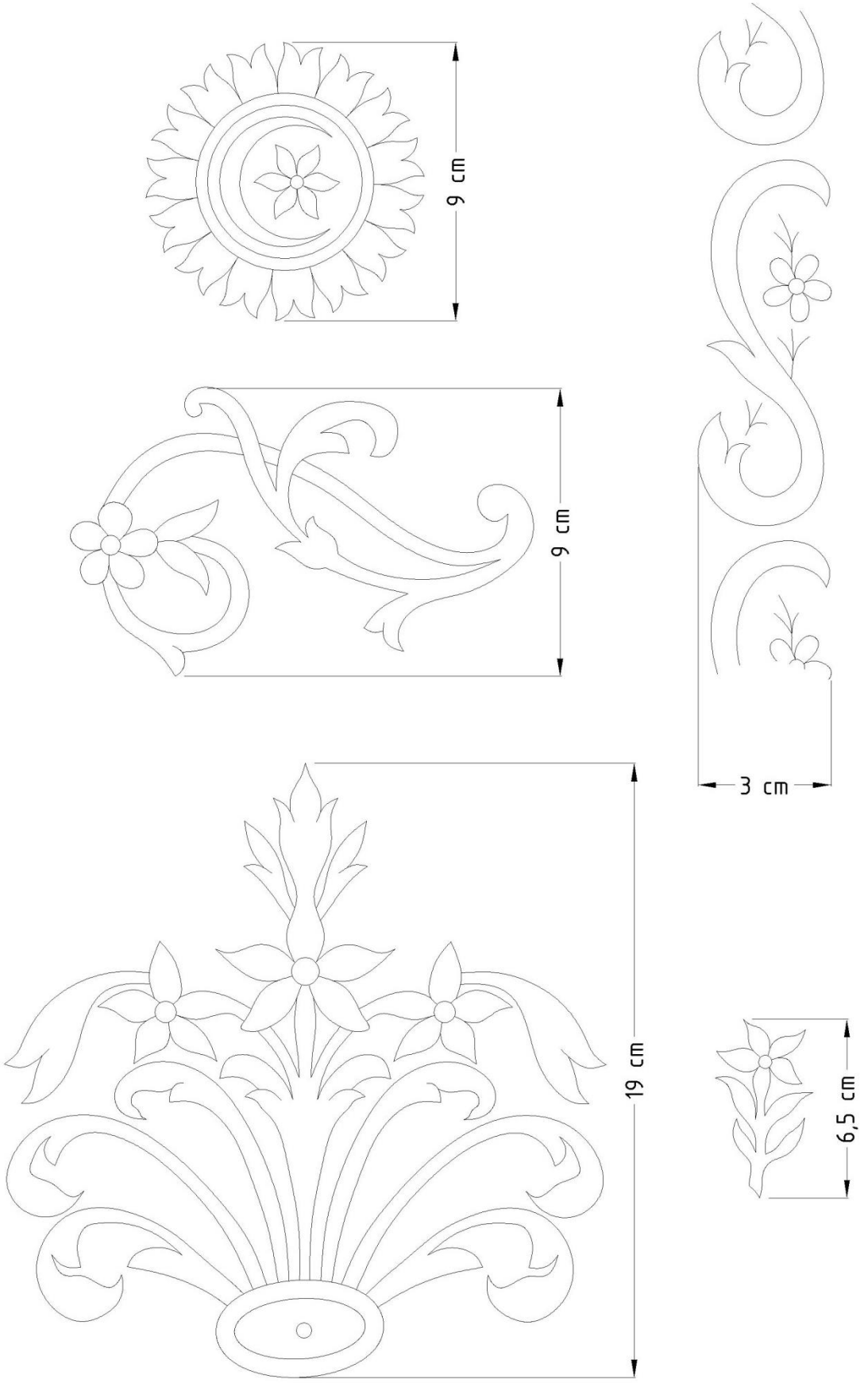

Bilgi Formu 10

Şekil 62. Şalvarın açık ve yandan görünümü

Örnek No **:** 10

İnceleme Tarihi **:** 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi **:** 26.11.1974

Envanter No **:** 1484

Ürünün Türü **:** Şalvar

Koleksiyon Adresi **:** Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Eğrimli şalvarı

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Sim ve tırtıllarda kararmalar, işlemelerde sökülmeler, şalvar paçalarında yıpranmalar görülmektedir

Ürünün Boyutları

Şalvar

Boy : 110cm **En :** 145cm **Paça Genişliği :** 20x2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Atlas saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, dikiş ipliği

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Siyah

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı, gümüş rengi

Kenar Temizleme : Krem rengi, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, tırtılla düz sarma, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme :'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, çiçek, tomurcuk ve yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Bağlantılı sıralamalı oluşturulan su kompozisyonu şalvarı boyuna altı eşit parçaya bölecek şekilde yerleştirilmiş, yanlarda; belden paçaya doğru uzantısı yarım bırakılan su ucuna desen eklenmiştir. Paçaları; su kompozisyonu çevrelemiş, üzerine kıvrımlı dalların geniş açılımları ile oluşturulan geniş formdaki ana motif kenardan merkeze işlenmiştir. Şalvarın ön ve arka yanlarında bulunan suyun diz hizasına, sağlı-sollu karşılıklı olarak ana motif kenardan merkeze doğru yerleştirilmiştir.

Şekil 63. Şalvardan işleme detay görünümü

Çizim 10.

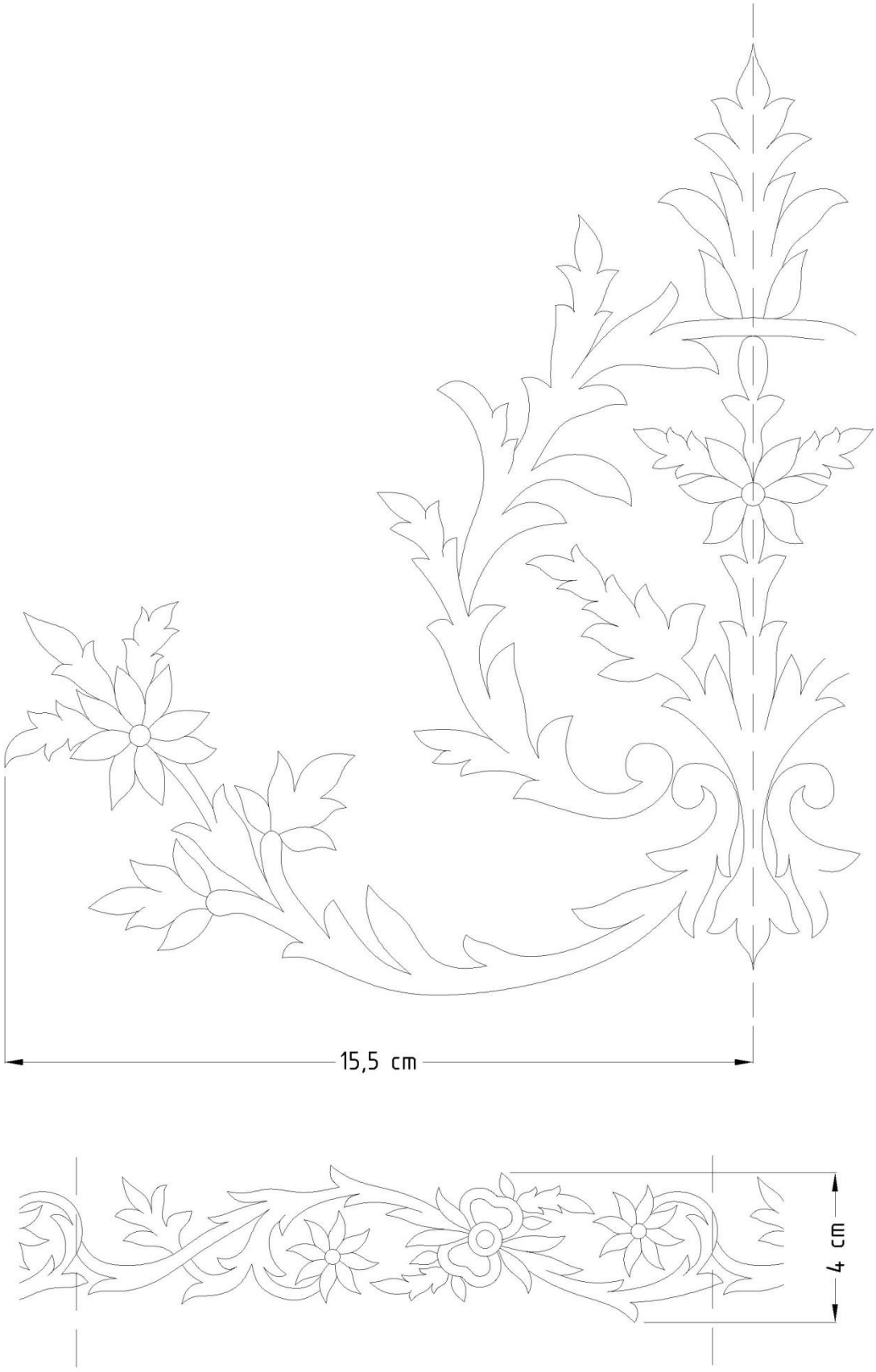

Bilgi Formu 11

Şekil 64. Şalvarın açık ve yandan görünümü

Örnek No	**:** 11
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 11.09.1974
Envanter No	**:** 1214
Ürünün Türü	**:** Cepken
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** Eğrimli şalvarı
Onarım Durumu	**:** Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu **:** Sim ve tırtıllarda kararmalar, işlemelerde sökülmeler görülmektedir. Kumaşın rengi yer yer solmuştur.

Ürünün Boyutları

Şalvar

Boy : 111cm **En :** 140cm **Paça Genişliği :** 15x2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Kadife

İşleme **:** Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, tırtıl, dikiş ipliği

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Mor

İşleme **:** Altın sarı, sarı

Süsleme **:** Altın sarı, gümüş rengi

Kenar Temizleme **:** Siyah, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Tırtılla balık sırtı, tırtılla verev sarma, pulu tırtılla tutturma

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, kaytan dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** 'C' kıvrımlı dallar, çiçek ve yapraklar

Nesneli Bezeme **:** Saksı

Kompozisyon Özellikleri **:** Bağlantılı sıralamalı oluşturulan su kompozisyonu şalvarın yan kısımlarına, boyuna uzantısı tam, ön ve arkada olmak üzere dört adet su işlenmiş, yanlarda; belden paçaya doğru uzantısı yarım bırakılan su ucuna desen eklenmiştir. Paçaları; su kompozisyonu çevrelemiş, üzerine bir daldan çıkan çiçek ve yapraklarla oluşturulmuş ana motif kenardan merkeze işlenmiştir. Şalvarın ön ve arka yanlarında bulunan suyun diz hizasına, sağ ve sollu karşılıklı olarak saksılı ana motif kenardan merkeze yerleştirilmiştir.

Şekil 65. Şalvardan işleme detay görünümü

Çizim 11.

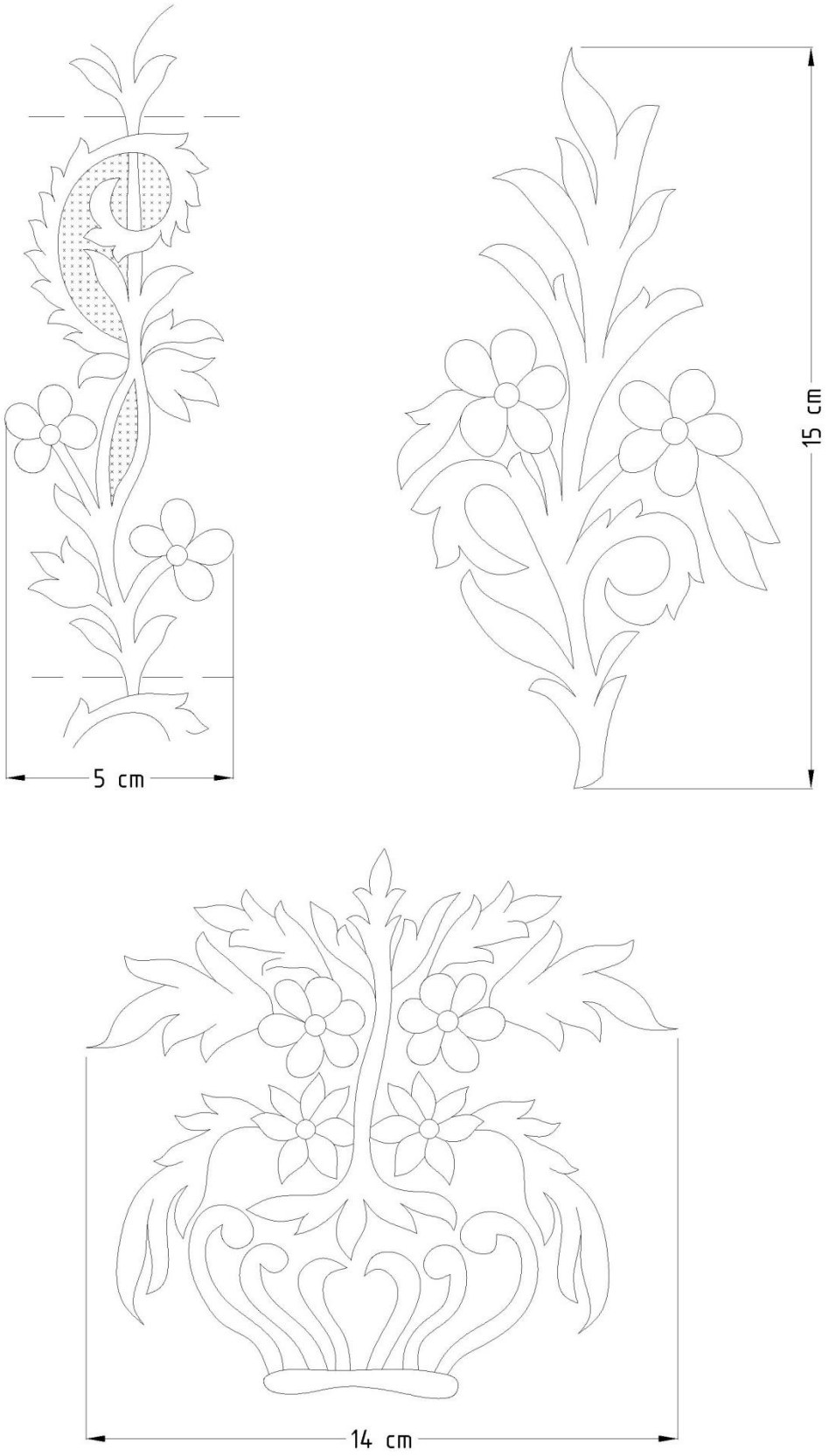

Bilgi Formu 12

Şekil 66. Şalvar takımının genel görünümü

Şekil 67. Takım cepkeninin arkadan görünümü

Örnek No : 12

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974

Envanter No : 1394(cepken), 1395(şalvar)

Ürünün Türü : Şalvar Takımı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Dallı Takım

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Cepkenin yakası ve kol altları, şalvarın paçaları yıpranmıştır. Simde kararmalar, işlemelerde sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Cepken

Ön Boy : 47cm **Arka Boy** : 48cm

Kol Boyu : 44cm **Kol Eni** : 20cm

Yaka Yüksekliği : 1,5cm **Yaka Çevresi** : 44cm

Şalvar

Boy : 88cm **En :** 145cm **Paça Genişliği :** 18x2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Atlas

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar**,** dikiş ipliği**,** harç, kaytan,

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu pembe

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Nar kırmızısı, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pul dikimi, pulu tek olarak yan yana tutturma

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç ve kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme :'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, çiçek, tomurcuk ve düz ve tırnaklı yapraklar

Nesneli Bezeme : Buket, püskül

Geometrik Bezeme : Kare kafes görünümü

Kompozisyon Özellikleri : Takım cepkeninin yaka, iki önü ve etek uçları ile arka beden etek ucu, kol uçları su deseni ile çevrelenmiştir. Su deseni; düzgün sıralamalı tekrardan oluşmuştur. Cepkenin ön etek uç köşelerine ana motif kenardan merkeze, arka bedene yarım madalyondan sarkan püsküllü tek desen merkeze yerleştirilmiştir. Boşluklar dal ve çiçek motifleri ile bezenmiştir.

Takım şalvarı; belden paçaya inen ve paçayı çevreleyerek tekrar bele çıkan bağlantılı sıralamalı su deseni 'U' formunda şalvarın yan bölümlerini süslemiştir. Paçadaki su deseni üzerine çiçek buketi merkezden kenara işlenmiştir.

Şalvarın ön ve arka ortasını; yönü bele bakan desen, boşlukları ise düzgün sıralamalı serpmeler bezemiştir.

Şekil 68. Takım cepkeninden işleme detay görünümü

Çizim 12.1.

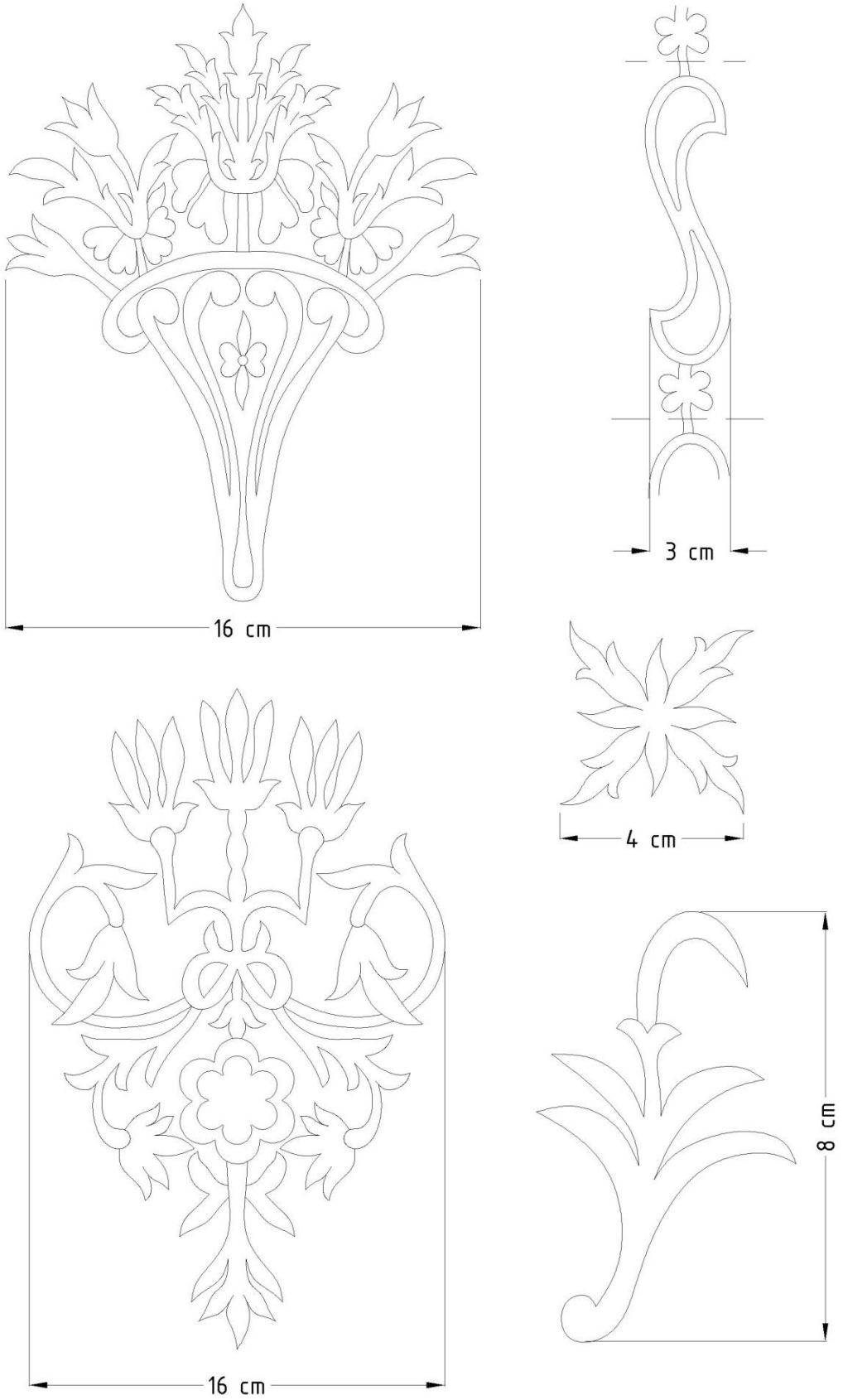

Çizim 12.2.

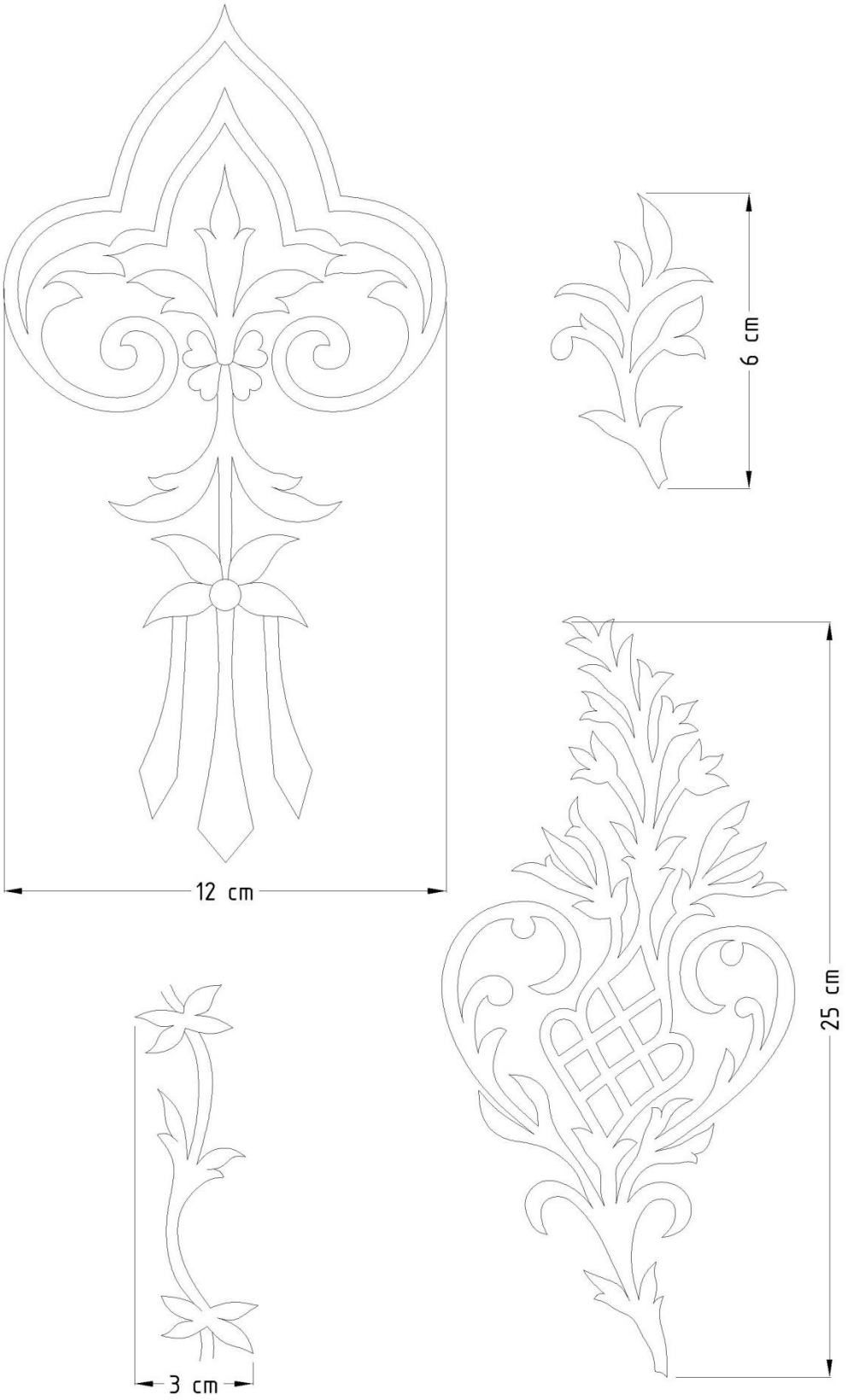

Bilgi Formu 13

Şekil 69. Şalvarın açık ve yandan görünümü

Örnek No	**:** 13
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 12.06.1978
Envanter No	**:** 2506
Ürünün Türü	**:** Şalvar
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** Dallı
Onarım Durumu	**:** Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	**:** Sim ve tırtıllarda kararmalar, işlemelerde ve harçta sökülmeler görülmektedir. Kumaş yıpranmış yer yer rengi solmuştur.

Ürünün Boyutları

Şalvar

Boy : 95cm **En :** 153cm **Paça Genişliği :** 20x2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, dikiş ipliği

Kenar Temizleme : Keten astar**,** hazır harç

Kullanılan Renk

Zemin : Al

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dal ve yapraklar, lale, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Şalvar; yanları belden inen ve paçayı dönerek tekrar bele çıkan 'U' formunda su deseni işlenmiş, paça ucunda suyun üzerine motiflerin birleşimi ile oluşturulan ana motif kenardan merkeze yerleştirilmiştir. Desenin etrafına üç küçük serpme motifi ile hareket kazandırılmıştır. Su deseni kompozisyonu; bağlantılı sıralamalı tekrardan oluşmuştur.

Şekil 70. Şalvardan işleme detay görünümleri

Çizim 13.

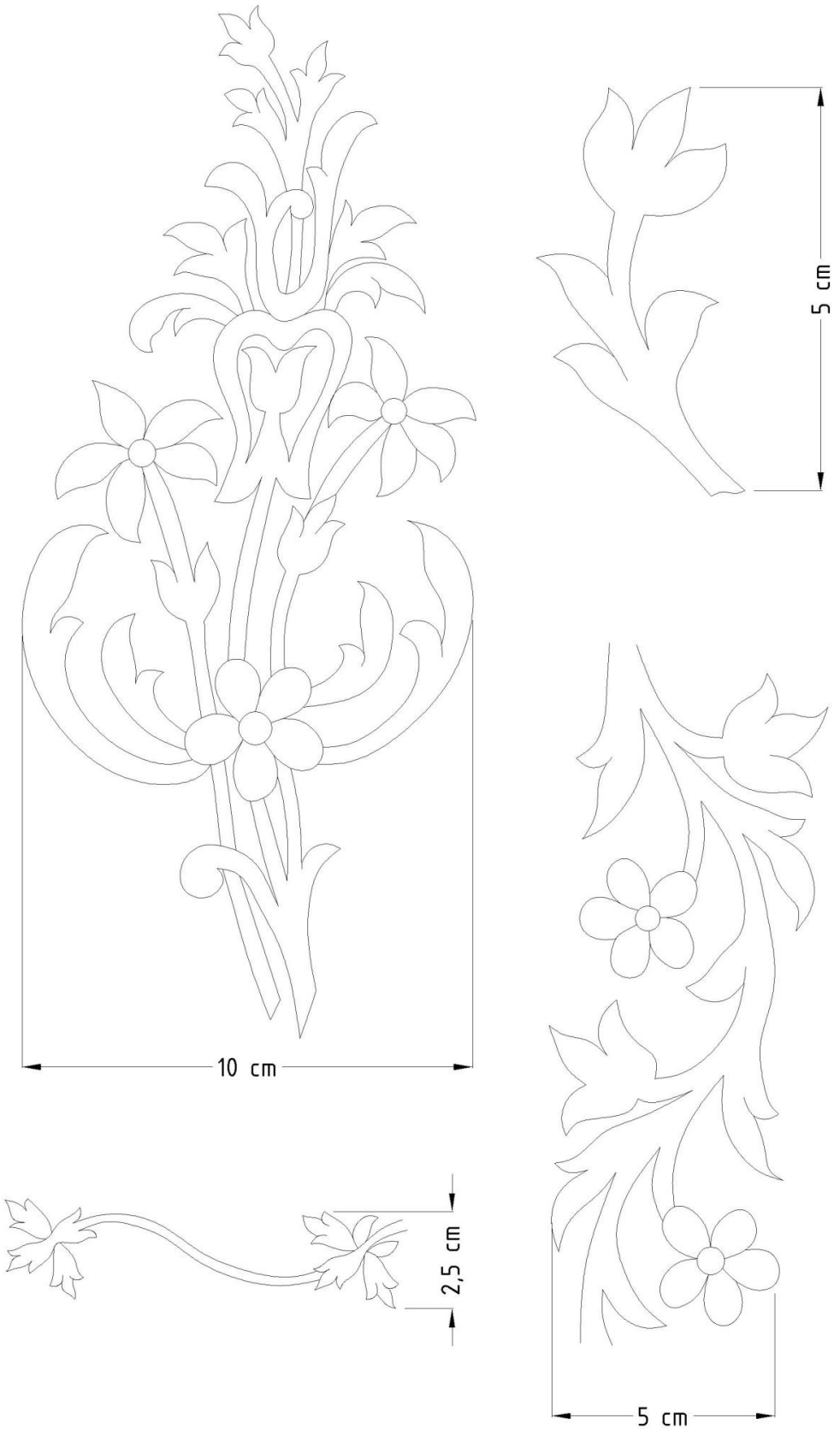

Bilgi Formu 14

Şekil 71. Şalvarın genel görünümü

Örnek No :14

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 26.02.1975

Envanter No : 1866

Ürünün Türü : Şalvar

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : -

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Yer yer pullarda sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Şalvar

Boy : 93cm **Paça Boyu** : 96cm

En : 106cm **Paça Genişliği** : 20cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar**,** dikiş ipliği, kaytan

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu mor

İşleme : Gümüş rengi, beyaz

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Gümüş rengi

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dal ve yapraklar, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Şalvarın iki yanları; ön ve arkada olacak şekilde belden paçaya su deseni ile bölünmüştür. Paça 1cm'lik ince su ile çevrelenmiştir. Yanlardaki iki su aralığına üçgen, daire ve oval formda motiflerin birleştiği farklı üç kompozisyon ana motif olarak düzgün sıralamalı düzende yerleştirilmiş, etrafı çiçek serpmeleri ile bezenmiştir. Su deseni kompozisyonu; bağlantılı sıralamalı tekrardan oluşmuştur. Şalvarın diğer boş yüzeyleri atlamalı sıralamalı serpme desenlerle bezenmiştir.

Şekil 72. Şalvardan işleme detay görünümü

Çizim 14.

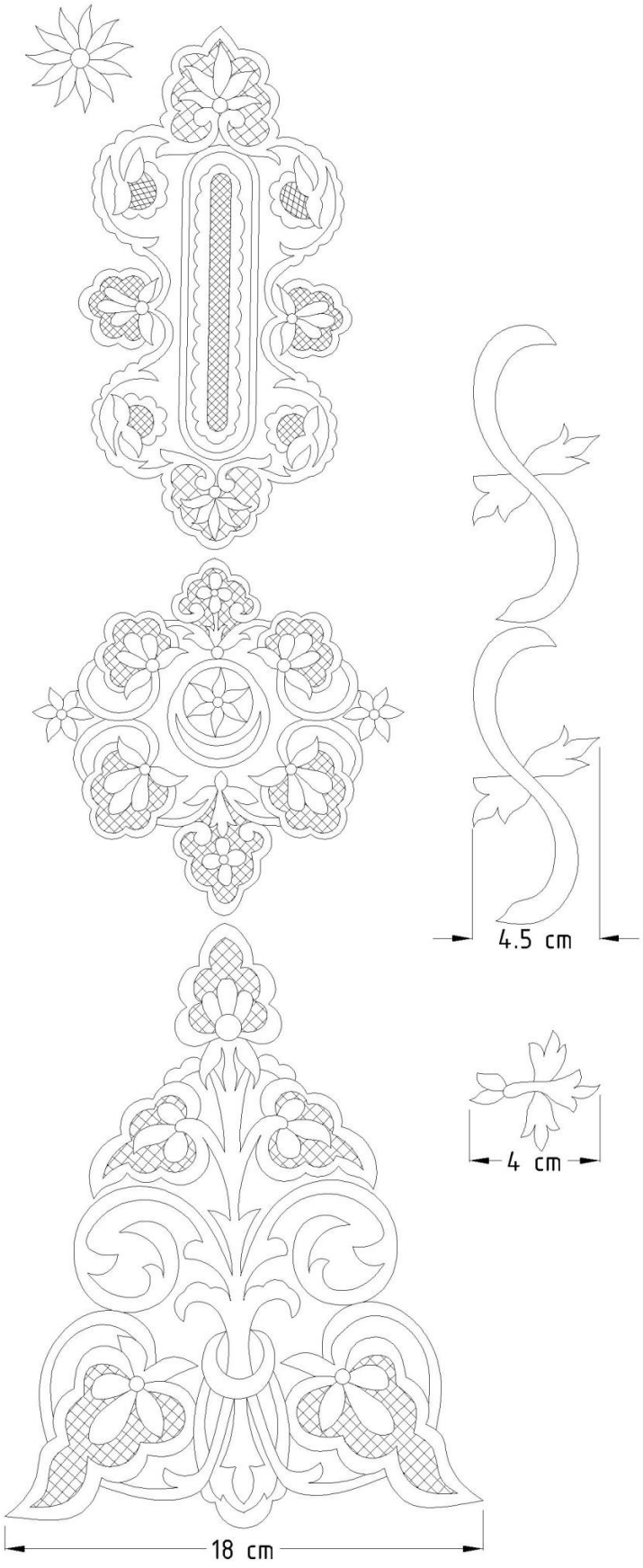

Bilgi Formu 15

Şekil 73. Şalvarın genel görünümü

Örnek No : 15
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974
Envanter No : 1412
Ürünün Türü : Şalvar
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Dallı
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaşta; yer yer lekelenme, solma, işlemelerde; sökülme ve kararmalar görülmektedir

Ürünün Boyutları

Şalvar

Boy : 93cm **En :** 130cm **Paça Genişliği :** 21cm.

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, hazır harç

Kullanılan Renk

Zemin : Nar kırmızısı

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dal ve yapraklar, lale, yıldız çiçekler tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Şalvarın; yanları belden paçayı dönerek 'U' formunda su deseni ile işlenmiş, paça ucunda su üzerine yönü bele bakan tek desen yerleştirilmiştir. Desenin etrafını üç küçük serpme motifi süslemiştir. Su deseni kompozisyonu; bağlantılı sıralamalı tekrardan oluşmuştur.

Şekil 74. Şalvardan işleme detay görünümü

Çizim 15.

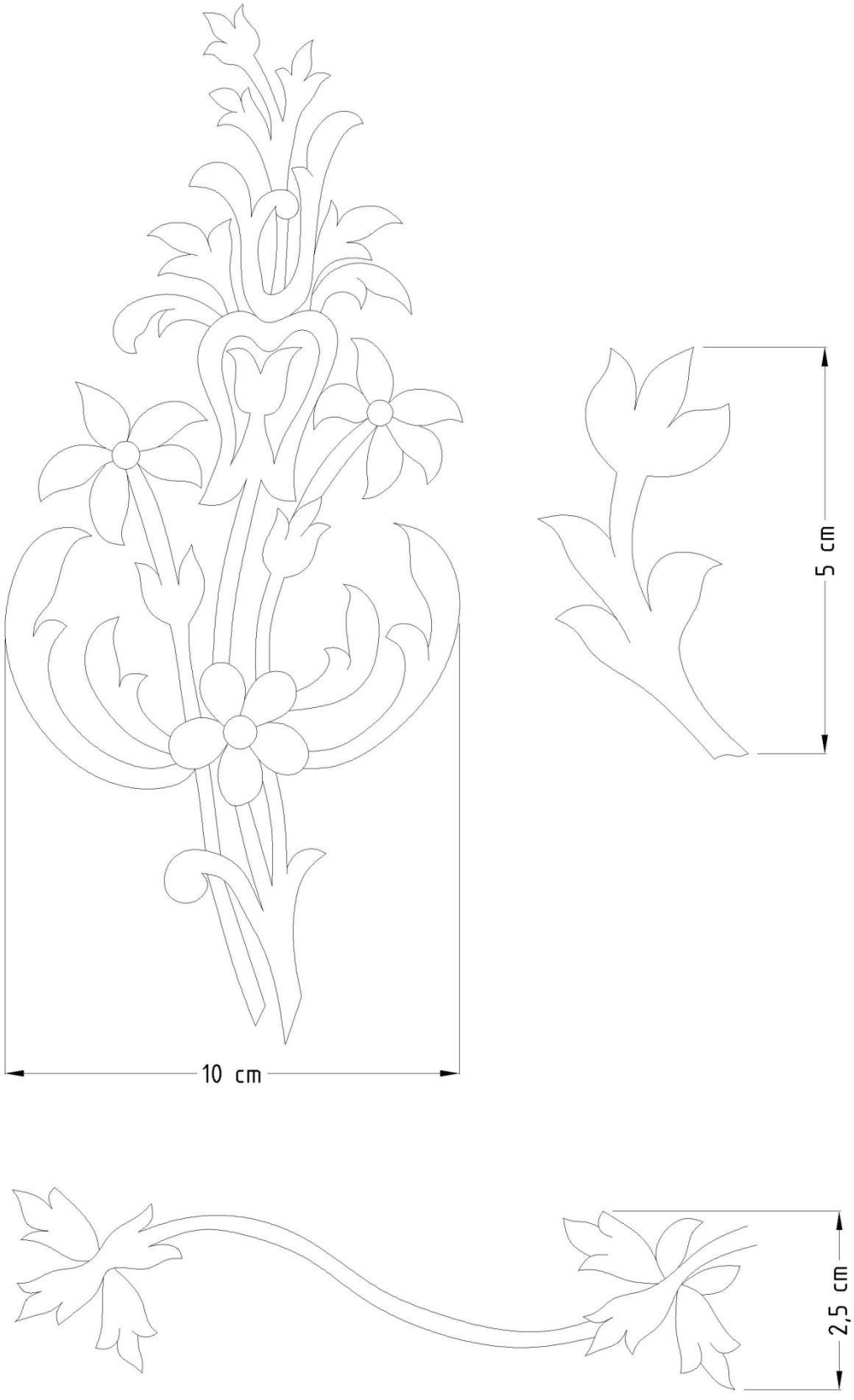

Bilgi Formu 16

Şekil 75. Şalvarın genel görünümü

Örnek No : 16
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 17.05.1977
Envanter No : 2291
Ürünün Türü : Şalvar
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : -
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : İşlemelerde kararmalar görülmektedir.
Ürünün Boyutları

Şalvar

Ağ Boy : 74cm **Paça boy :** 95cm **En :**94 **Paça Genişliği :** 22x2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Düz(kurt) ve kıvırcık tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, kaytan

Kullanılan Renk

Zemin : Al

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, verev sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi, düz(kurt) ve kıvırcık tırtılla düz ve verev sarma, düz tırtıl (kurt) ile sap işi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dal ve yapraklar, çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Saksı

Kompozisyon Özellikleri : Şalvar paça ucunda; hilal şeklindeki motifin tekrarı ile oluşturulan ince bir su bulunmaktadır. Su üzerine şalvar paçasının ön ortasından başlayarak üçgen formunda 'C' kıvrımlı dalların arasına yerleştirilen saksı deseni, yanlara açılan dalların bağlantılı tekrarı ile oluşturulan bordür çevrelemiştir. Desen; simetriktir, eni paça ön ortasından yanlara doğru daralmaktadır. Paça ucuna 1cm eninde kaytan geçirilmiştir.

Şekil 76. Şalvar paçasından işleme detay görünümü

Çizim 16.

Bilgi Formu 17

Şekil 77. Kaftanın ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No	**:**17
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 20.11.1974
Envanter No	**:** 1418
Ürünün Türü	**:** Kaftan
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** Kaftan, Sarka
Onarım Durumu	**:** Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu	**:** Kaftanın yakası ve genelinde yer yer yıpranmalar, sim, tırtıl ve pullarda kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	**:** 87cm	**Arka Boy**	**:** 86cm
Kol Boyu	**:** 49cm	**Kol Eni**	**:** 20cm
Yaka Yüksekliği	**:** 3cm	**Yaka Çevresi**	**:** 39cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Saten

İşleme **:** Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, tırtıl

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Çingene pembesi

İşleme **:** Altın sarı, turuncu

Süsleme **:** Altın sarı

Kenar Temizleme **:** Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz ve yarmalı sarma, kabartma sarma

Süsleme **:** Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** 'S' ve 'C' kıvrımlı dal ve yapraklar, kırık dallar, papatya gül, gonca, yıldız ve mine çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme **:** Saksı, zincir, püskül

Kompozisyon Özellikleri **:** Kaftanın yakasından başlayarak, ön bedenini, arka etek ucu ve kol uçlarını; 'C' kıvrımlarının ucunda bulunan tomurcuk motifiyle oluşturulan bağlantılı sıralamalı ince su kompozisyonu çevrelemiştir. İnce su desenine paralel olarak, 'S' kıvrımlı dal üzerine yerleştirilen; gül yaprakları ve yıldız çiçekleri ile 'C' kıvrımlı dal motiflerinin birleştiği bağlantılı sıralamalı daha geniş su kompozisyonu takip etmektedir.

Ön beden; yaka bölümünden başlayarak; zincir, püskül ve yıldız çiçekli desen, bel bölümüne püsküllü desen, etek ucuna da saksılı kompozisyon verev olarak yerleştirilmiştir.

Arka beden ortasında; yakayı çevreleyen geniş su deseninin

uçlarını kıvrımlı dalların oluşturduğu madalyonun ortasına yerleştirilen çiçek motifli desen birleştirmiştir. Aynı desen etek ucuna da yerleştirilmiştir. Arka bedende boş yüzeyleri atlamalı sıralamalı bitkisel serpmeler süslemiştir. Kol; su üzerine yerleştirilen, motiflerin bir dalda birleştiği desenin omuza doğru uzanmasıyla bezenmiştir.

Şekil 78. Kaftanın ön bedeninden işleme detay görünümleri

Şekil 79. Kaftanın kol ve arka beden işleme detay görünümleri

Çizim 17.

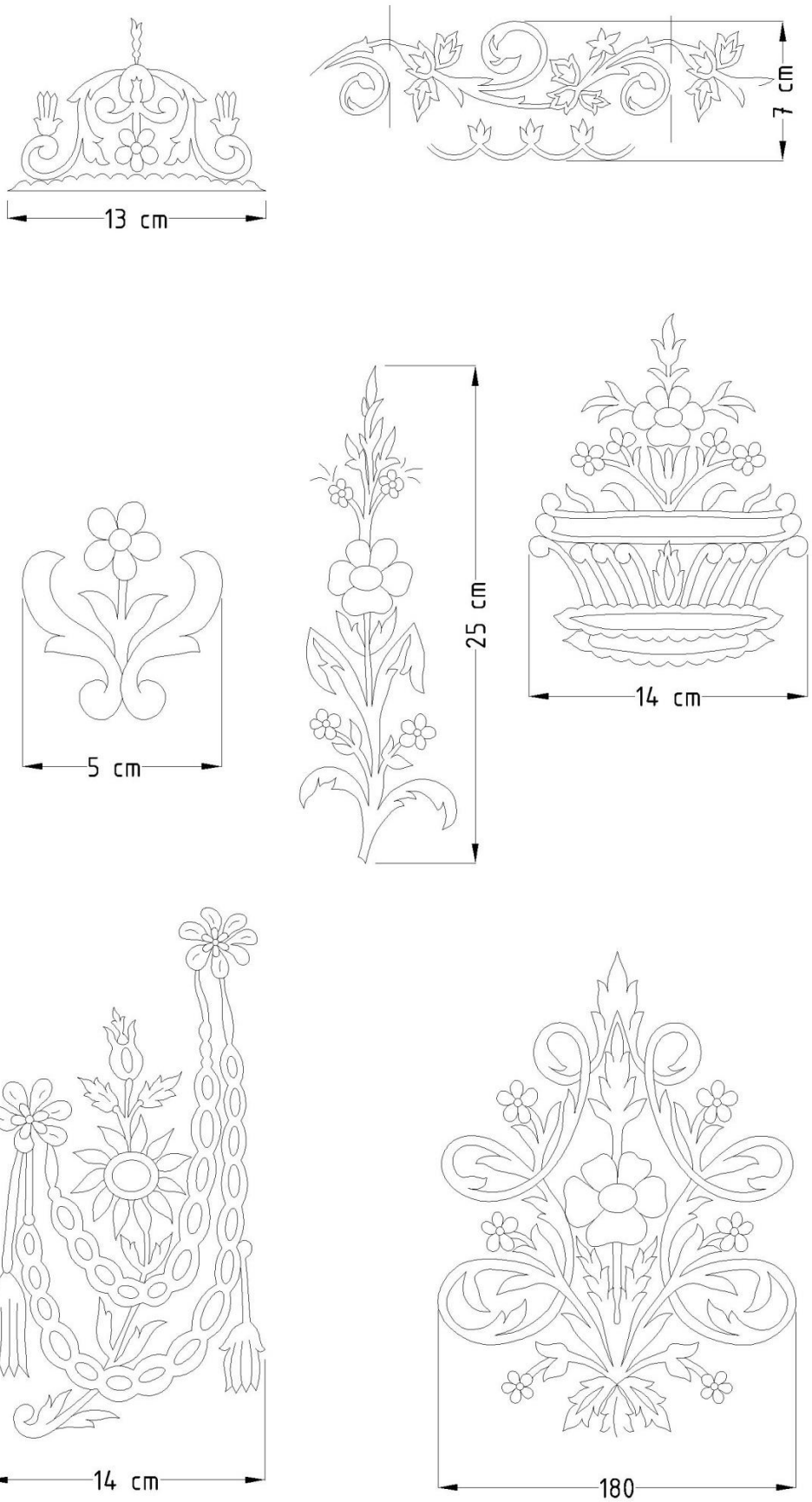

Bilgi Formu 18

Şekil 80. Kesenin genel görünümü

Örnek No : 18
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974
Envanter No : 211
Ürünün Türü : Tütün Kesesi
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : -
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Sim, tırtıl ve pullarda kararmalar, kumaş renginde solma görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Boy : 18 **Eni** : 16 **Saçak Boyu** : 2.5cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl, dikiş ipliği
Kenar Temizleme : Saçak

Kullanılan Renk

Zemin **:** Petrol yeşili

İşleme **:** Altın sarı, turuncu

Süsleme **:** Altın sarı

Kenar Temizleme **:** Sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Pulu tırtılla tutturma, tırtılla düz ve verev sarma

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Dal, yaprak ve çiçekler

Kompozisyon Özellikleri : Dal üzerine yerleştirilen çiçek ve yapraklarla oluşturulan bağlantılı sıralamalı tekrarlı kompozisyon kesenin etrafını çevrelemiştir. Kesenin ortasına, bir daldan çıkan çiçek ve yapraklı bir kompozisyon yerleştirilmiştir. Pul serpmeleri ile yüzeydeki boşluklar doldurulmuştur. Kesenin iki yüzü de aynı kompozisyonla işlenmiştir. Kenarlarına saçak geçirilmiştir.

Şekil 81. Keseden işleme detay görünümü

Çizim 18.

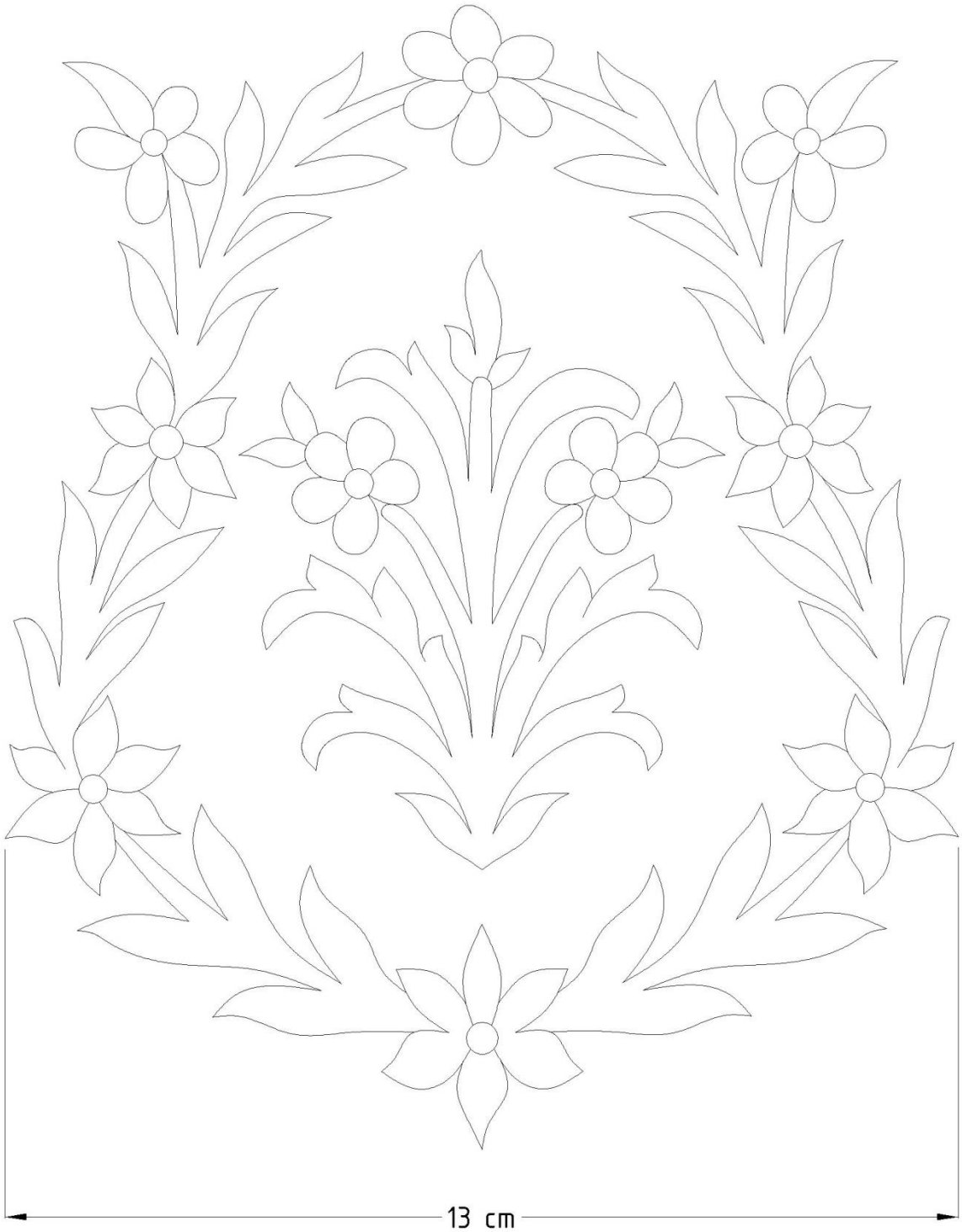

Bilgi Formu 19

Şekil 82. Kesenin iki yüzünün genel görünümü

Örnek No : 19

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 21.01.1979

Envanter No : 2576

Ürünün Türü : Para Kesesi

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : -

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Sim, tırtıl ve pullarda kararmalar, kumaş renginde solma görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Boy : 16 **Eni** : 15 **Saçak Boyu** : 2,5

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, dikiş ipliği

Kenar Temizleme : Saçak**,** dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Mor

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtılla düz ve verev sarma

Kenar Temizleme : Astar dikimi, saçak dikimi, püskül dikimi, kordon dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Dal, yapraklar, mine ve yıldız çiçekler,

Kozmik Bezeme : Ay, Yıldız

Yazılı Bezeme : Tuğra

Kompozisyon Özellikleri : Dal üzerine yerleştirilen yıldız çiçekler, yapraklarla oluşturulan bağlantılı sıralamalı su kompozisyon kesenin etrafını çevrelemiştir. Kesenin ortasına, bir yüzüne ay-yıldız diğer yüzüne tuğra işlenmiştir. Boşluklar çiçek ve pul serpmeleri ile doldurulmuştur. Kenarlarına saçak, ağız kısmına kordon, ucuna da püskül geçirilmiştir.

Şekil 83. Keseden işleme detay görünümü

Çizim 19.

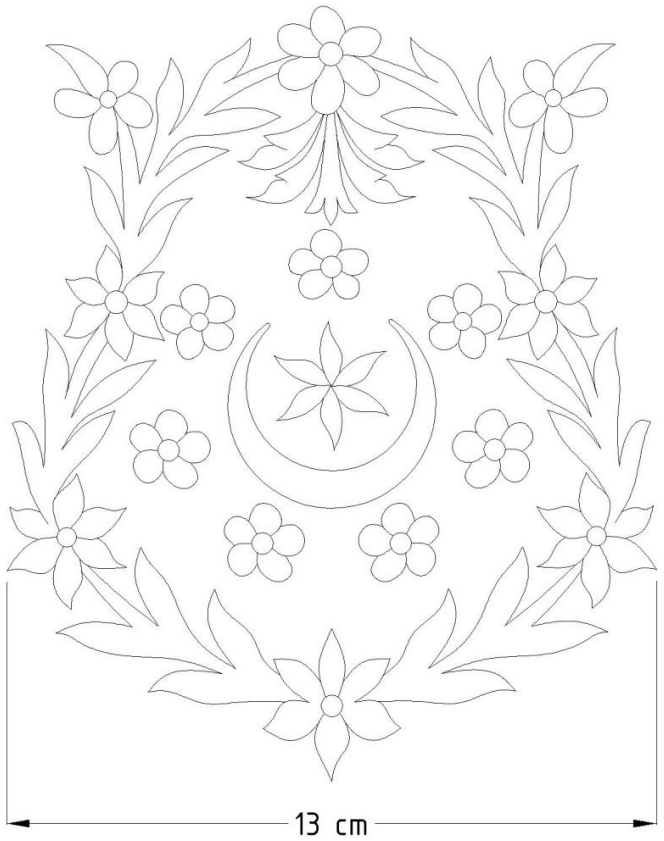

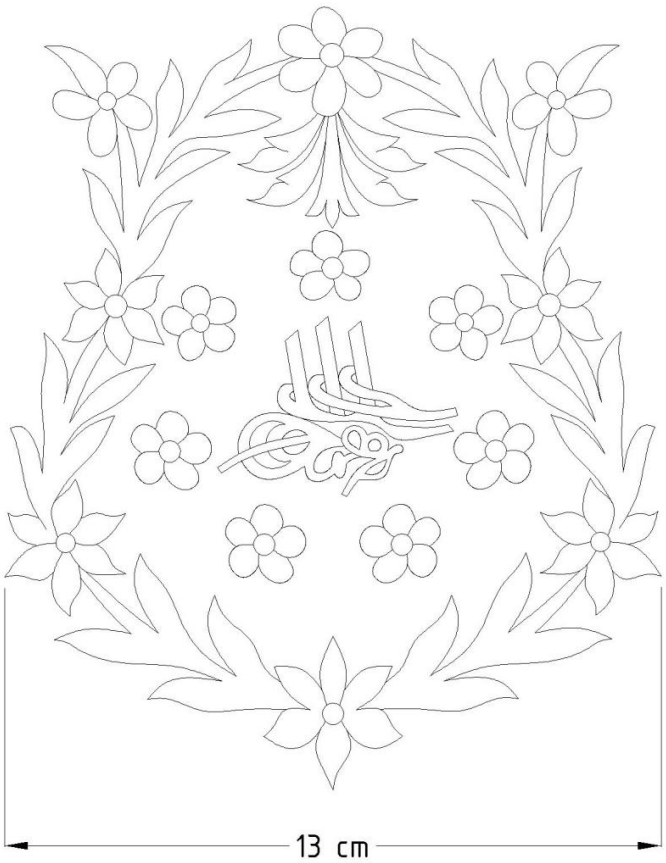

Bilgi Formu 20

Şekil 84. Bindallının ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No **:** 20

İnceleme Tarihi **:** 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi **:** 17.05.1977

Envanter No : 2282

Ürünün Türü : Üç etek, Bindallı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Üç etek

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Bindallının yakasında yıpranmalar, sırma ve pullarda kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 157cm	**Arka Boy**	: 158cm
Kol Boyu	: 54	**Kol Eni**	: 20x2cm
Yaka Yüksekliği	: 1cm	**Yaka Çevresi**	: 41cm
Kol Yırtmacı	: 19cm	**Etek Yırtmacı**	: 87cm
Harç Eni	: 2,5cm	**Harç Eni Kolda**	: 2cm
Ön Etek Parça Genişliği : 70cm		**Arka Etek Genişliği :** 60cm	

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sırma, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar**,** dikiş ipliği, harç**,** kaytan

Kullanılan Renk

Zemin : Al

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pulu tek olarak yan yana tutturma,

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç ve kaytan dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : ‘S’ kıvrımlı dal, düz, geniş ve tırnaklı yapraklar, yıldız çiçekler, tomurcuklar

Kozmik Bezeme : Ay

Nesneli Bezeme : Buket

Kompozisyon Özellikleri : Bindallının yakasından başlayarak, ön beden ve arka

beden etek yırtmaçlarına kadar ‘S’ kıvrımlı dal üzerindeki yıldız çiçeklerin bulunduğu bağlantılı sıralamalı kompozisyondan oluşan su çevrelemiştir. Ön beden etek ortalarına; bele doğru bir dal üzerinde motiflerin birleştiği bir kompozisyon yerleştirilmiştir.

Arka beden, kol ile ön bedendeki büyük desenin altı ve üstündeki boşluklar bitkisel ve kozmik motiflerden oluşan serpme desenin atlamalı sıralamalı tekrarı ile bezenmiştir.

Şekil 85. Bindallıdan işleme detay görünümleri

Çizim 20.

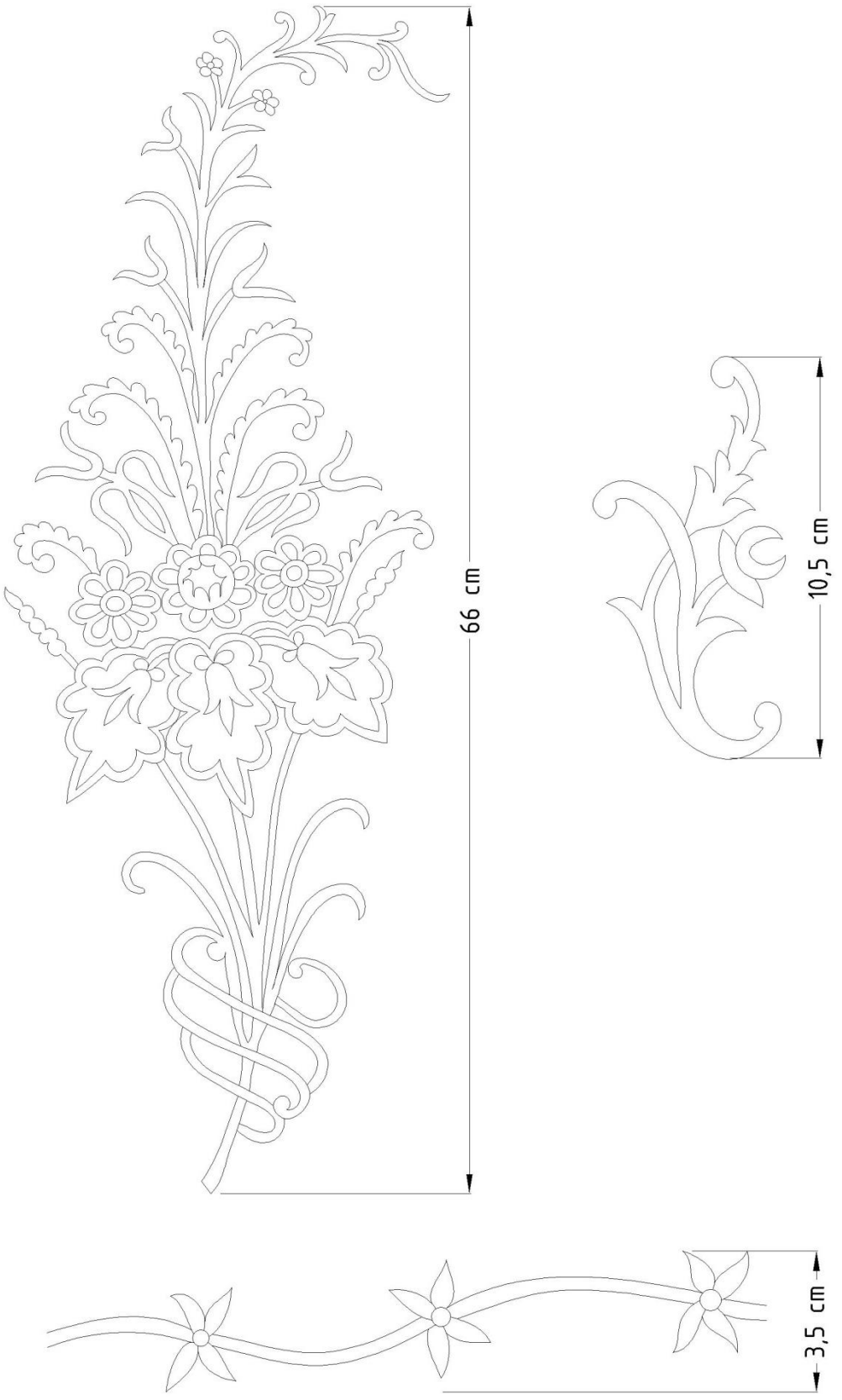

Bilgi Formu 21

Şekil 86. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 21

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974

Envanter No : 1409

Ürünün Türü : Elbise

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Bindallı Elbise

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Elbisede yıpranmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 134cm	**Arka Boy**	: 134cm
Kol Boyu	: 49cm	**Kol Eni**	: 20x2cm
Yaka Yüksekliği	: 1cm	**Yaka Çevresi**	: 37cm
Yaka Yırtmacı	: 33cm	**Kol Ucu Genişliği**	: 14cm
Dantel Genişliği	: 3cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Sim

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, dantel, harç

Kullanılan Renk

Zemin : Al

İşleme : Gümüş, beyaz

Süsleme : Gümüş

Kenar Temizleme : Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : Blonya iğnesi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, dantel ve hazır harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Dallar, çiçekler, hatayi, tomurcuklar, tırnaklı yapraklar, S' kıvrımlı dallar

Kompozisyon Özellikleri : Bindallının ön bedeni; boyundan başlayarak, yaka yırtmacı çevresini dolanan, arka beden sırt ortasında üçgen formunda birleşen, bir tarafı düz diğer tarafı 'C' kıvrımlı ince su ile çerçevelenmiştir. İçini dal, çiçek ve yaprak motifleriyle oluşturulan kompozisyon doldurmuştur. 'S' kıvrımlı dallara

bağlı yaprak motifleri ile hazırlanan su bindallının ön beden ve eteğinin yan bölümlerini süslemiştir. Su kompozisyonu bağlantılı sıralamalı tekrardan oluşmuştur. Bindallının diğer yüzeyleri bir dal üzerinde birleşen motiflerin oluşturduğu iki farklı kompozisyon ve serpme desenlerin düzgün sıralamalı düzeni doldurmuştur. Kollar; kol ağzına ince bir su üzerine, kolun üst ve altında bulunan, omuza doğru uzanan birer desen ve etrafını süsleyen büyüklü küçüklü serpme desenler bezemiştir.

Şekil 87. Bindallı elbisesinden yaka işlemesi detay görünümü

Çizim 21.

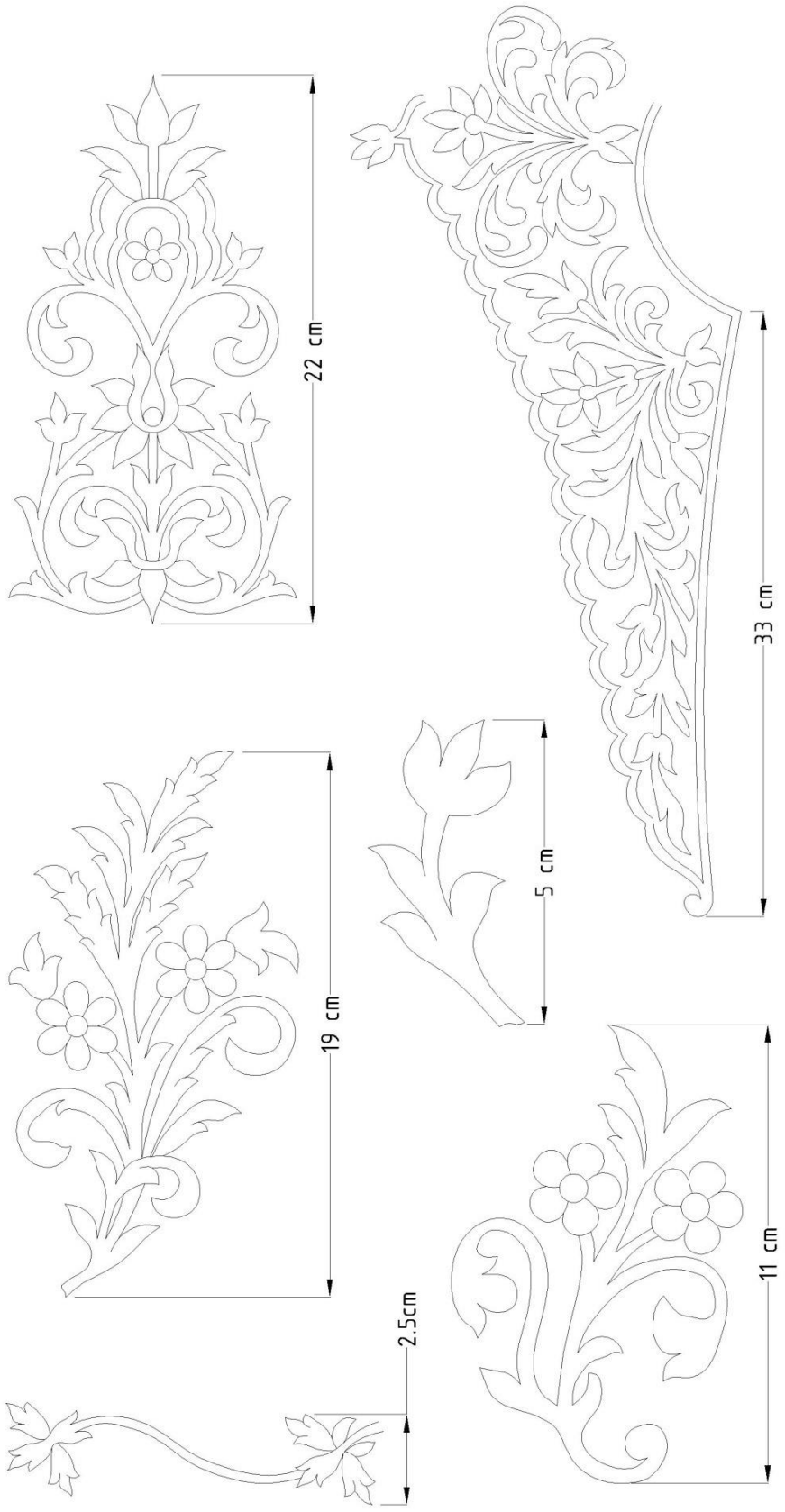

Bilgi Formu 22

Şekil 88. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No	**:** 22
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 05.12.1977
Envanter No	**:** 2372

Ürünün Türü **:** Elbise

Koleksiyon Adresi **:** Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı **:** Bindallı Elbise

Onarım Durumu **:** Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu **:** Elbisede yıpranmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	**:** 138cm	**Arka Boy**	**:** 140cm
Kol Boyu	**:** 61cm	**Kol Eni**	**:** 20x2cm
Yaka Yüksekliği	**:** 3cm	**Yaka Çevresi**	**:** 44cm
Yaka Yırtmacı	**:** 32cm	**Kol Ucu Genişliği**	**:** 22,5cm
Dantel Genişliği	**:** 4cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Saten, keten

İşleme **:** Sırma, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dantel

Kullanılan Renk

Zemin **:** Açık pembe

İşleme **:** Altın sarı, turuncu

Süsleme **:** Sarı

Kenar Temizleme **:** Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, kabartma sarma

Süsleme **:** Blonya iğnesi, atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, dantel dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** 'S' kıvrımlı dallar, gül, mine çiçekler, kıvrımlı dallar, tomurcuklar, düz ve tırnaklı yapraklar,

Geometrik Bezeme : Zikzak, eşkenar dörtgen

Kozmik Bezeme **:** Ay-Yıldız, Güneş

Nesneli Bezeme **:** Fiyonk,

Kompozisyon Özellikleri : Bindallının ön bedeni; kumaşın kendisiyle oluşturulan su deseni ile boyuna ve enine parçalara bölünmüştür. Enine

bölümlendirilen aralar tırtıl dikimi ile kumaşın büzülmesi ve eşkenar dörtgen, fiyonk, dal, çiçek motiflerinin birleştiği desenin farklı boyut ve kompozisyonlarıyla bezenmiştir. Ön bedeni boyuna bölen büzgülü suya paralel olarak zikzak ve 'S' kıvrımlı su desenleri, elbisenin ön ve arka etek uçları ile yakayı süslemiştir. Ön beden üst kısmına güneş ve ay-yıldızlı kozmik bezeme, etek bölümüne fiyonkla birleştirilen bitkisel bezeme yerleştirilmiştir. Arka bedeni; yakadan dönen 'S' kıvrımlı su desenini birleştiren, bele doğru uzanan bitkisel kompozisyon, etek ucuna da yönü bele uzanan büyük fiyonkla birleştirilen kompozisyon sarmıştır. Bindallının, kollardaki ek kumaş dışındaki boş yüzeyleri; büyüklü küçüklü bitkisel serpmelerin atlamalı sıralamalı kompozisyon düzeniyle doldurulmuştur. Kol uçları; 'S' kıvrımlı dalın düzgün aralıklarla sıralamalı ve 'C' kıvrımlı motifin bağlantılı sıralamalı tekrarı ile süslenmiştir.

ön beden

kol ucu

arka beden sırt

etek ucu

Şekil 89. Bindallı elbisenin ön beden, kol ucu, arka beden, sırt ve etek ucundan işleme detay görümünleri

Çizim 22.1.

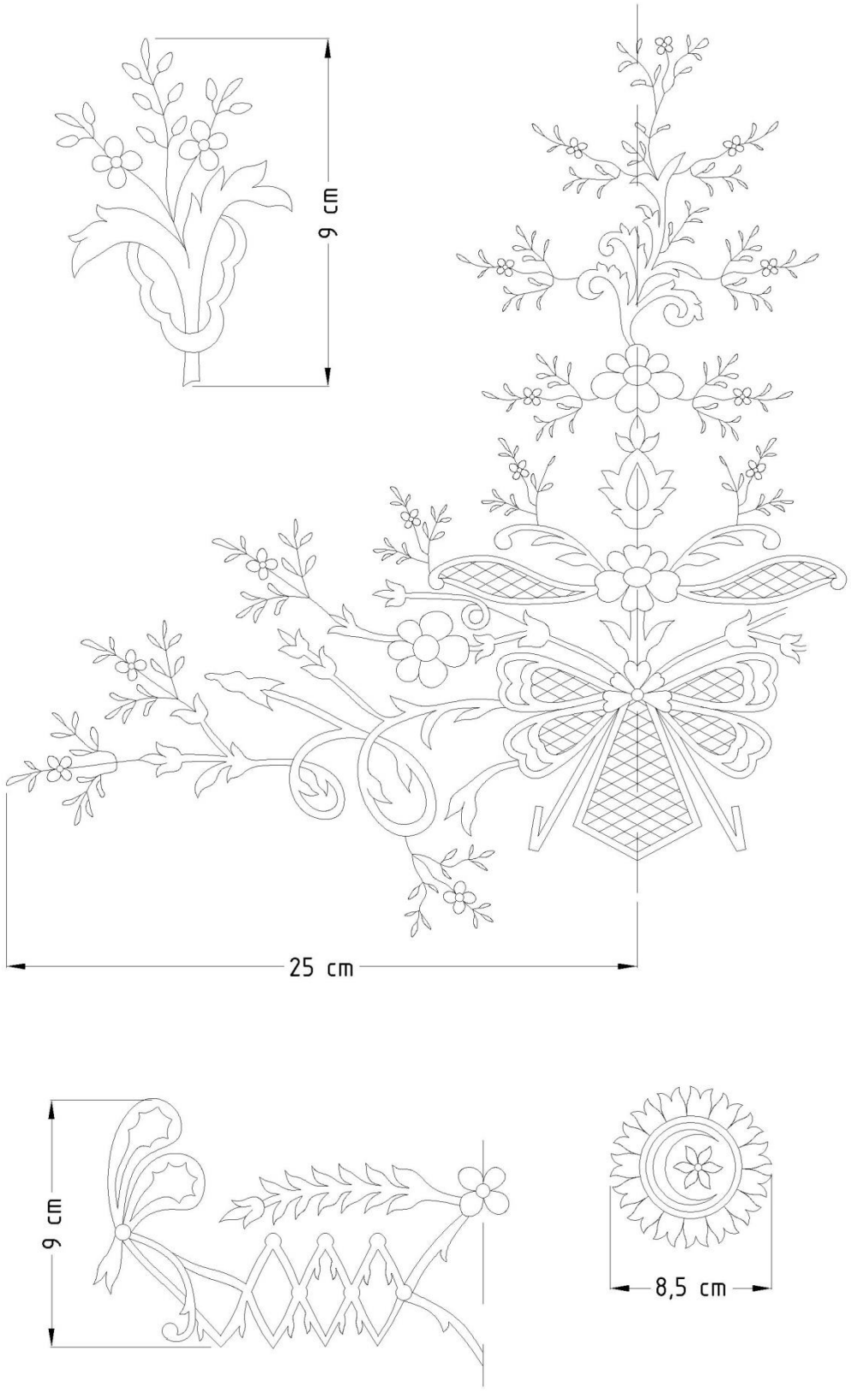

Çizim 22.2 .

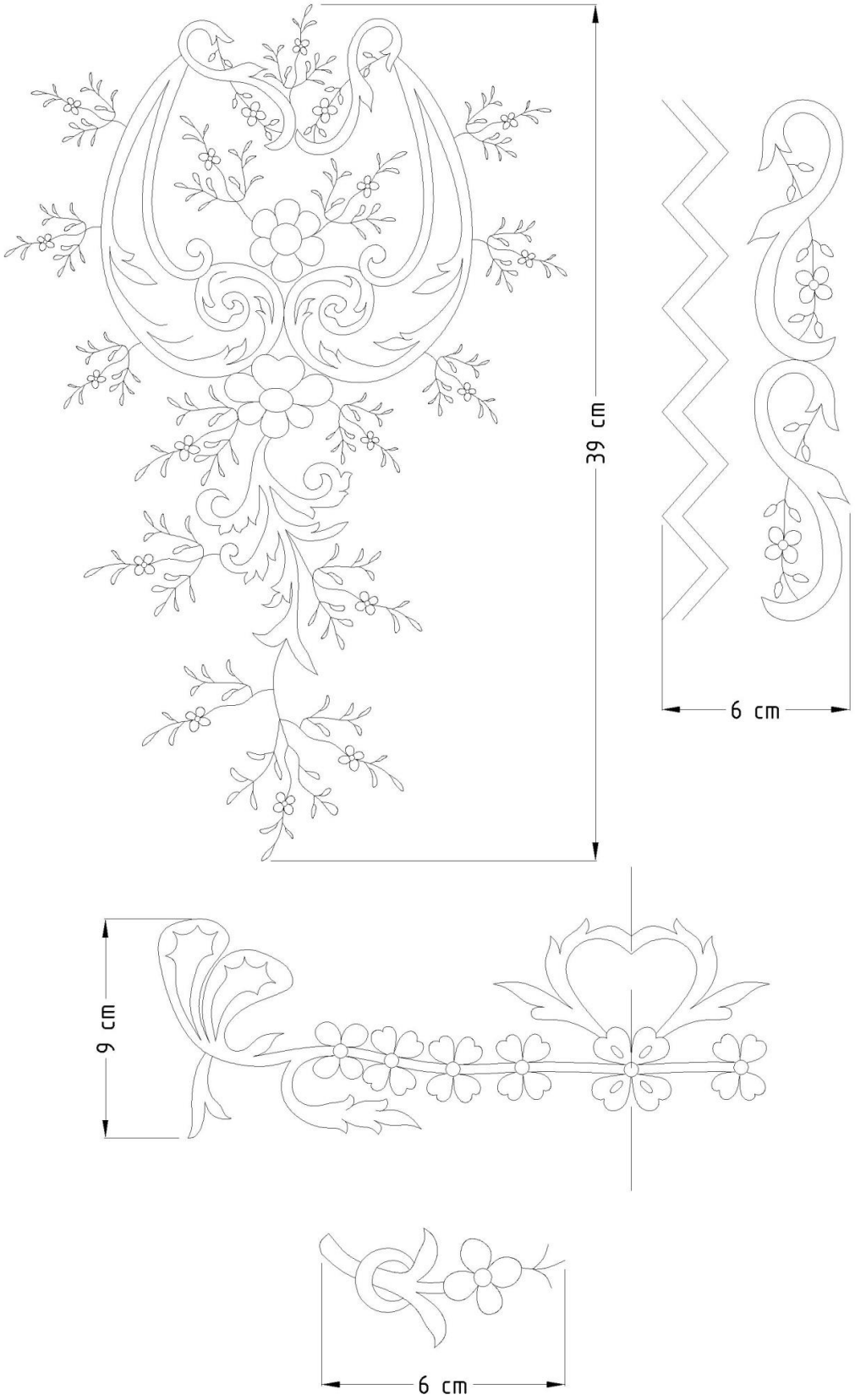

Bilgi Formu 23

Şekil 90. Ayakkabının önden ve yandan görünümü

Örnek No : 23

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 05.12.1977

Envanter No : 179

Ürünün Türü : Ayakkabı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Mest, kösele, pabuç

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kumaşı yıpranmış, işlemelerin tamamı kararmıştır.

Ürünün Boyutları

Uzunluk : 24cm **Yükseklik** : 16cm **Topuk Boyu** : 3,5cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sırma, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu mor ve siyah

İşleme : Altın sarı (sırma kararmıştır), turuncu

Süsleme : Sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, kahverengi, siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Tırtılla sarma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, ayakkabı dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Dal, çiçek ve düz ve tırnaklı yapraklar,

Kompozisyon Özellikleri **:** Ayakkabıda ön ve arkada mor, yanlarda siyah olmak üzere iki ayrı renk kadife kumaş kullanılmıştır. Zemini mor kadife olan kısımlara, motiflerin birleştiği tek kompozisyon işlenmiştir.

Şekil 91. Ayakkabıdan işleme detay görünümleri

Çizim 23.

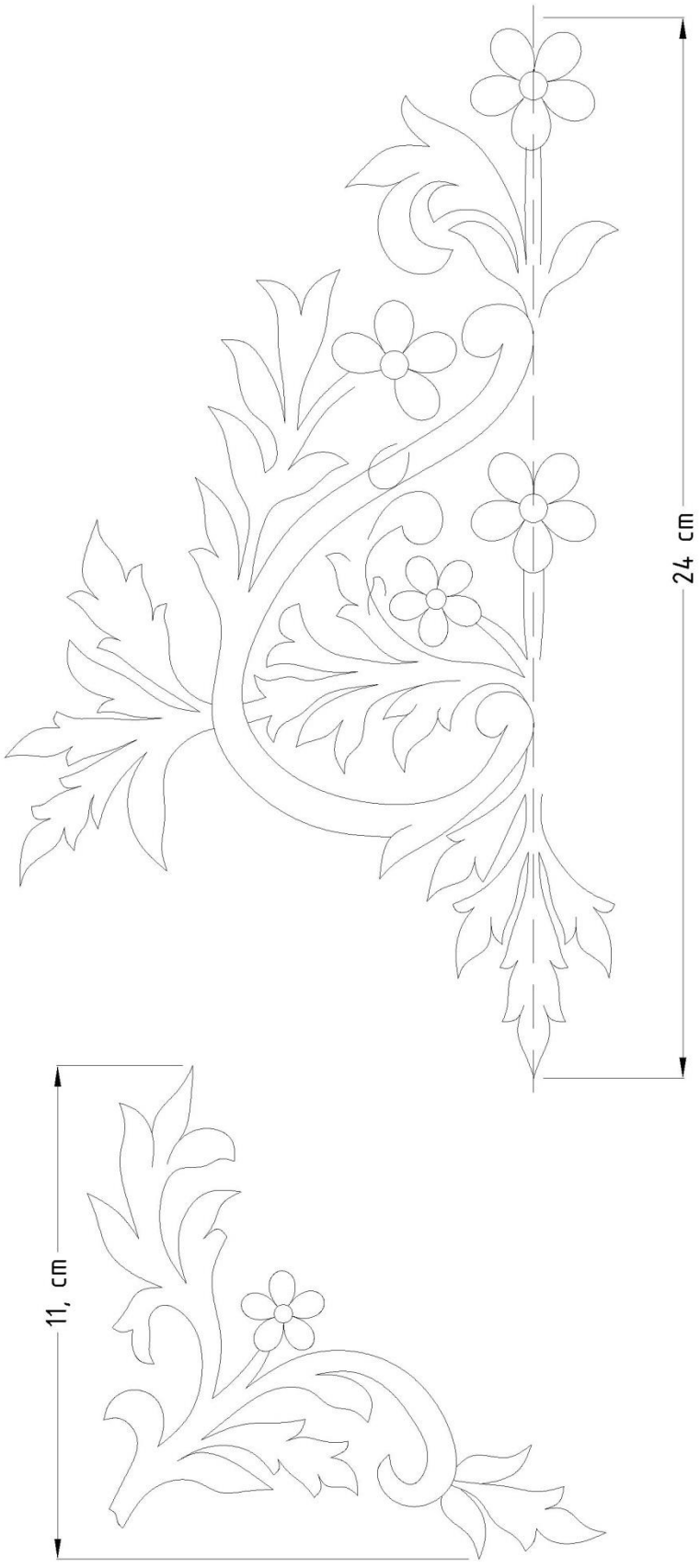

Bilgi Formu 24

Şekil 92. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 24
İnceleme Tarihi : 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 26.11.1974
Envanter No : 1470
Ürünün Türü : Elbise
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bindallı Elbise
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır.
Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 135cm	**Arka Boy**	: 142cm
Kol Boyu	: 49	**Kol Eni**	: 15,5x2cm
Yaka Yüksekliği	: 2cm	**Yaka Çevresi**	: 38cm
Yaka Yırtmacı	: 32,5cm	**Dantel Genişliği**	: 3cm(etek), 2cm(kol)

Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, Tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, dantel

Kullanılan Renk

Zemin **:** Bordo(kadife)

İşleme **:** Altın sarı, sarı

Süsleme **:** Altın sarı(pul, tırtıl**)**

Kenar Temizleme **:** Beyaz (astar ve dantel)

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, delikli sarma, yarmalı sarma

Süsleme **:** Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, dantel dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Dal, çiçek ,tırnaklı yaprak, yıldız çiçek, tomurcuk

Kozmik Bezeme **:** Ay, Güneş

Nesneli Bezeme **:** Fiyonk, zincir, püskül

Kompozisyon Özellikleri **:** Bindallının yakadan başlayarak ön bedeni kavisli, arka beden etek ucu ve kol uçlarını düz olarak çevreleyen bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu süslemiştir. Ön bedenin üst kısmına nesneli ve kozmik bezemelerin yer aldığı motifler, ön ve arka etek ucuna bitkisel ve nesneli motifli birer kompozisyon yerleştirilmiştir. Bindallının boş kalan diğer yüzeyleri atlamalı sıralamalı yerleştirilmiş bitkisel serpmelerle bezenmiştir.

Şekil 93. Bindallı elbisesinden ön ve kol işleme detay görünümleri

Çizim 24.

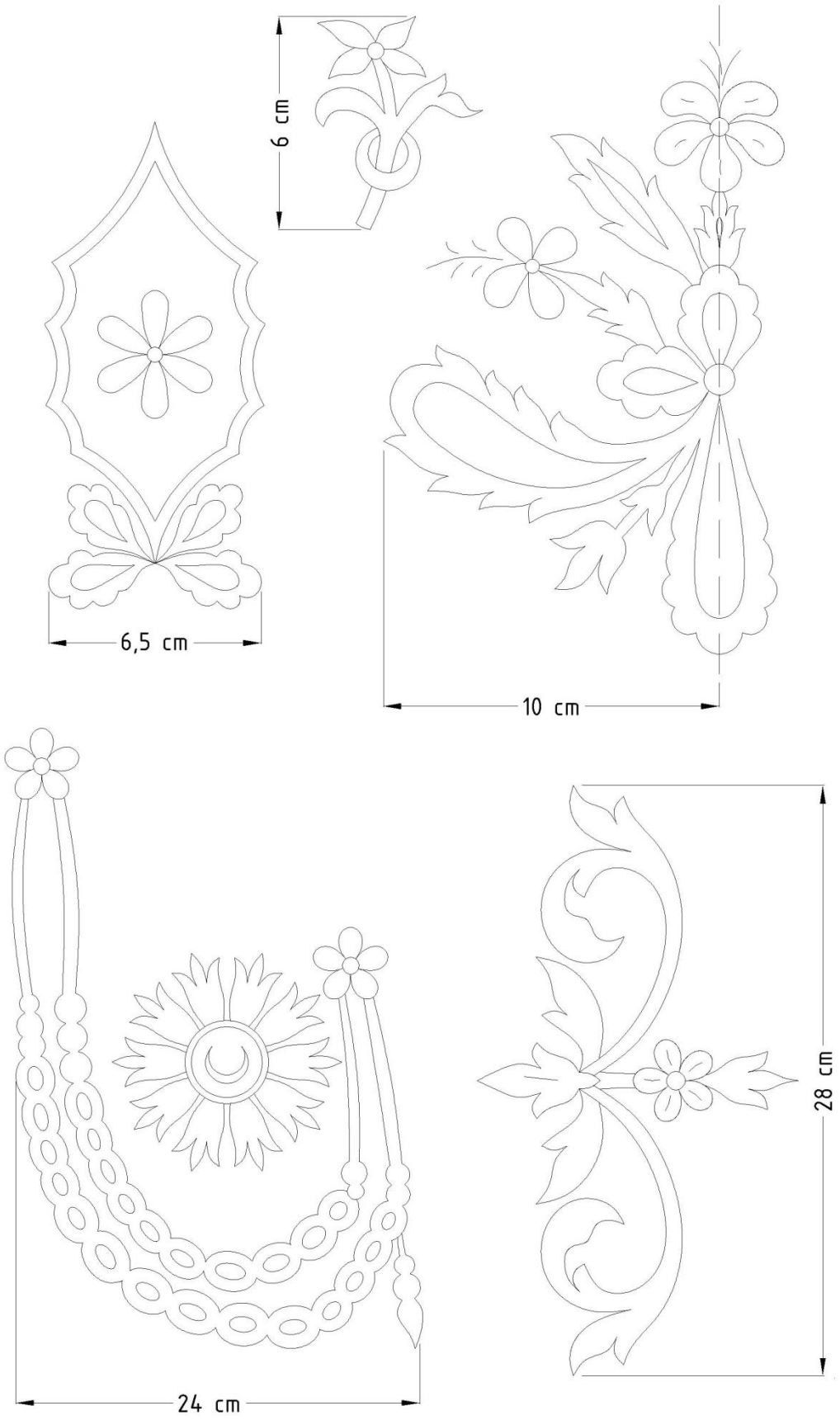

Bilgi Formu 25

Şekil 94. Bindallı elbisenin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No	**:** 25
İnceleme Tarihi	**:** 23.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi	**:** 20.11.1974
Envanter No	**:** 1413
Ürünün Türü	**:** Bindallı
Koleksiyon Adresi	**:** Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı	**:** Süpürgeli pullu bindallı elbise
Onarım Durumu	**:** Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kol altları ve uçları, etek uçları ile bindallının genelinde kumaş yer yer erimiş, sim ve tırtıllarda kararmalar meydana gelmiştir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 129cm	**Arka Boy**	: 129cm
Kol Boyu	: 50cm	**Kol Eni**	: 22cm
Kol Ucu Genişliği	: 14cm	**Yaka Yırtmacı**	: 39cm
Yaka Yüksekliği	: 2cm	**Yaka Çevresi**	: 37cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Atlas saten

İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Açık pembe

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme : Kabartma sarma

Süsleme : Atma işi, tırtılla hasır iğne, tırtılla sap işi, pulu tek olarak yan yana tutturma, pul üzerine tırtılla sap işi, tırtılla düz ve verev sarma, pulu tırtılla tutturma

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Düz ve kıvrımlı dal ve yapraklar, 'C' kıvrımlı dallar, gül, yıldız çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Fiyonk, saksı, püskül

Kompozisyon Özellikleri : Bindallının yaka ile yaka yırtmacını, etek ucu ve kollarını 'C' kıvrımlı dalın fiyonk ile bağlantılı sıralamalı tekrardaki su kompozisyonu çevrelemiştir. Bindallının ön bedenini; yaka yırtmacını çevreleyen sudan uzanan dallar ile etek ucundan başlayıp bele daralarak uzanan saksı içinden çıkan dal ve çiçek motiflerinin oluşturduğu büyük bir

kompozisyon doldurmuştur. Aynı kompozisyon arka bedenin etek ucundan sırtına kadar uzanmış, yakadan sırt ortasına püskül sarkmıştır. Kollar; omuza çıkan dallı desen ile bezenmiştir. Bindallının boş yüzeyleri büyük desenden stilize edilen bir dal üzerinde birleştirilen bitkisel motiflerin oluşturduğu daha küçük desen serpmeleri ile doldurulmuştur.

Şekil 95. Bindallı elbisenin kol ve ön beden işleme detay görünümleri

Çizim 25.

Bilgi Formu 26

Şekil 96. Bindallının ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 26

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 23.05.1978

Envanter No : 2430

Ürünün Türü : Bindallı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Bindallı Elbise**, (**Gelinlik**)**

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havları dökülmüştür. İşlemelerde kararmalar ve sökülmeler görülmektedir

Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 130cm	**Arka Boy**	: 135cm
Kol Boyu	: 55cm	**Kol Eni**	: 21cm
Yaka Yüksekliği	: 2cm	**Yaka Çevresi**	: 35cm
Yaka Yırtmacı	: 27,5cm	**Kol Ucu Genişliği**	: 14cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Kırmızı

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma, kabartma sarma

Süsleme : Atma işi, tırtıl dikimi, tırtılla düz ve verev sarma, pulu tırtılla tutturma

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Gül, gonca lale, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar, düz ve tırnaklı yapraklar, kıvrımlı dallar

Nesneli Bezeme : Fiyonk, saksı, püskül

Kompozisyon Özellikleri : Bindallının yakadan başlayarak yaka yırtmacı, etek ve kol uçlarını; bağlantılı ve düzgün aralıklarla sıralamalı kompozisyonlarla oluşturulan ince ve kalın olmak üzere iki ayrı su çevrelemiştir. Ön bedeni; etek ucundan bele uzanan saksı içinden çıkan dallar ve çiçeklerle oluşturulan geniş kompozisyon sarmıştır. Aynı desen arka bedeni de bezemiş, bedenin sırt ortasına yakadan bele doğru uzanan püsküllü desen yerleştirilmiştir. Kollar omuza kadar işlenen bir kompozisyonla süslenmiştir.

Şekil 97. Bindallı ön beden ve arka beden işleme detay görünümleri

Çizim 26.

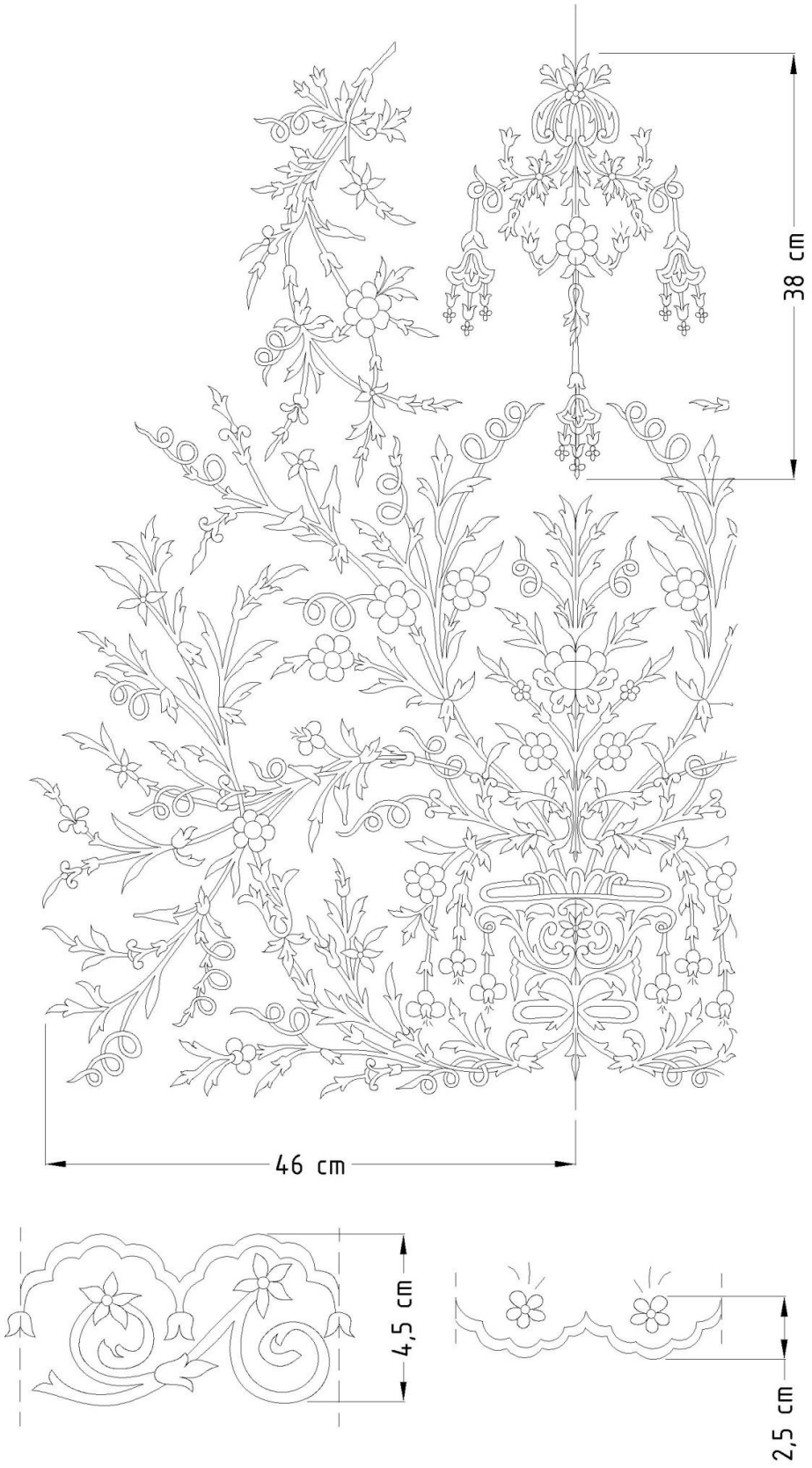

Bilgi Formu 27

Şekil 98. Ceketin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 27

İnceleme Tarihi : 23.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 20.05.1978

Envanter No : 2455

Ürünün Türü : Ceket

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Ceket

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Ceketin etek uçları yıpranmıştır. Düğmelerinden biri eksiktir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	**:** 91,5cm	**Arka Boy**	**:** 91,5cm
Kol Boyu	**:** 55,5cm	**Kol Eni**	**:** 22cm
Yaka Yüksekliği	**:** 9,5cm	**Yaka Çevresi**	**:** 65cm
Kol Ucu Genişliği	**:** 13cm	**Cep Boy ve En**	**:** 11,5cm x 14cm

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** İpek saten

İşleme **:** Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme **:** Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Al

İşleme **:** Altın sarı, turuncu

Süsleme **:** Sarı, düğme

Kenar Temizleme **:** Pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme **:** Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Dal, çiçek ve tomurcuklar, tırnaklı yapraklar, 'S' kıvrımlı dallar

Nesneli Bezeme **:** Püskül

Kompozisyon Özellikleri **:** Ceketin yakadan başlayarak, ön beden ile etek ucunu, arka beden etek ucunu, kol uçlarını ve ceplerini bağlantılı sıralamalı su deseni bezemiştir. Ön bedende su deseninin döndüğü köşeleri dallı desen verev olarak süslemiştir. Aynı desen arka beden etek ucuna ve kollara yerleştirilmiştir. Arka bedende yaka çevresini dönen su deseninden sırt ortasına bir püskül sarkıtılmıştır.

Şekil 99. Ceketin ön ve arka bedenden işleme detay görünümleri

Çizim 27.

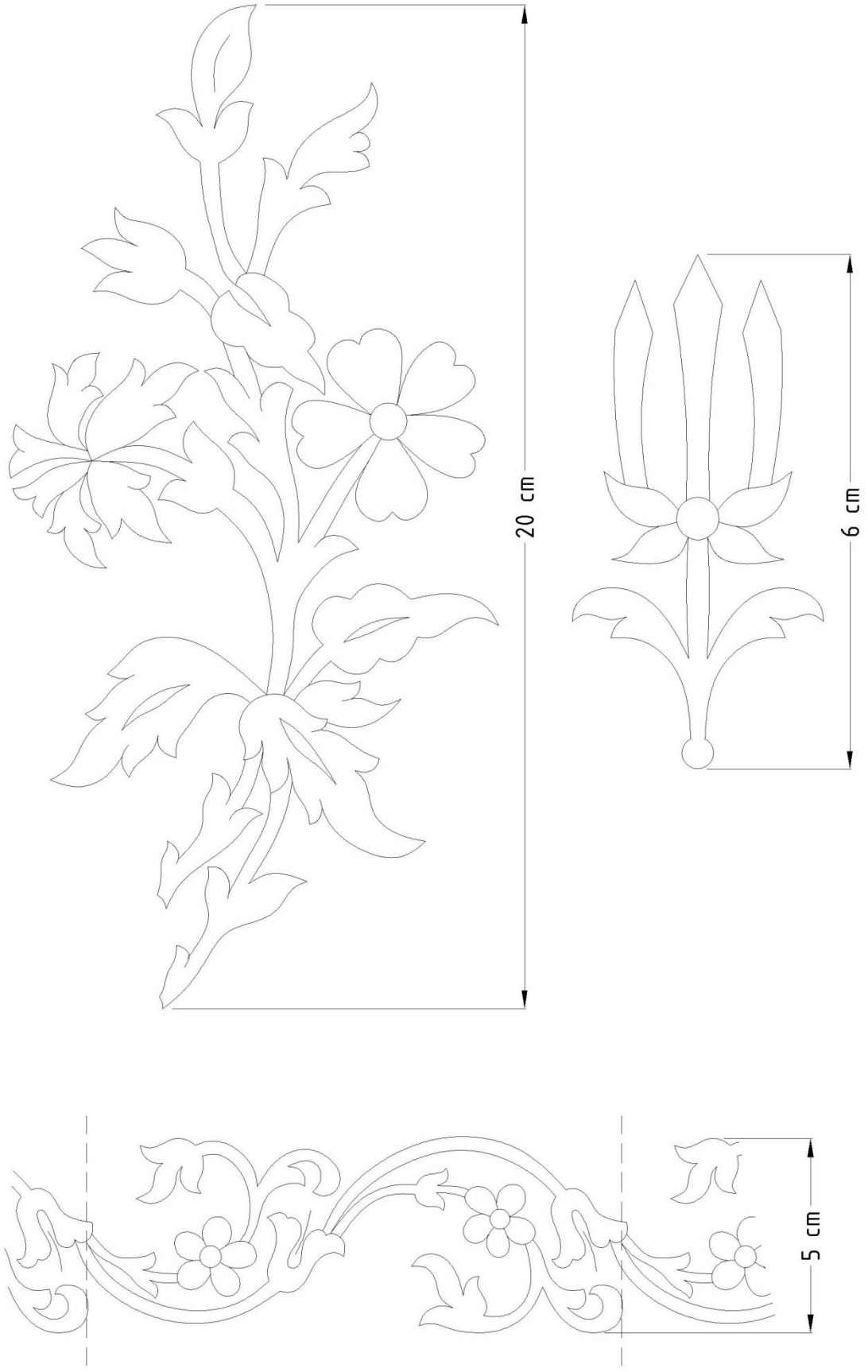

Bilgi Formu 28

Şekil 100. Kaftanın ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 28

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 26.11.1974

Envanter No : 1462

Ürünün Türü : Kaftan

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Kaftan, sarka

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır. İşlemelerde kararmalar vardır.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	**:** 70cm	**Arka Boy**	**:** 71cm
Kol Boyu	**:** 46cm	**Kol Eni**	**:** 20cm
Yaka Yüksekliği	**:** 1cm	**Yaka Çevresi**	**:** 34cm
Kol Ucu Genişliği	**:** 16cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Kadife

İşleme **:** Sırma, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul, tırtıl, düğme

Kenar temizleme **:** Poplin astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Koyu mor

İşleme **:** Altın Sarı, turuncu

Süsleme **:** Altın sarı

Kenar Temizleme **:** Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, yarmalı sarma, kabartma sarma

Süsleme **:** Atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, makine dikişi baskı

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Kıvrımlı dallar, güller, laleler, çiçekler, gonca, düz ve tırnaklı yapraklar, ‘C’ kıvrımlı dallar

Kompozisyon Özellikleri **:** Kaftan bedeninin iki önünü; çiçek ve yaprak motiflerinin dallar üzerinde oluşturduğu geniş kompozisyonu kaplamıştır. Arka bedeni; yanlara açılan kıvrımlı dalların, çiçeklerle birleştiği simetrik geniş desen sarmıştır. Kolları; ön ve arkada olmak üzere farklı büyüklükteki iki bitkisel desen süslemiştir.

Şekil 101. Kaftandan (Sarka) işleme detay görünümleri

Çizim 28.

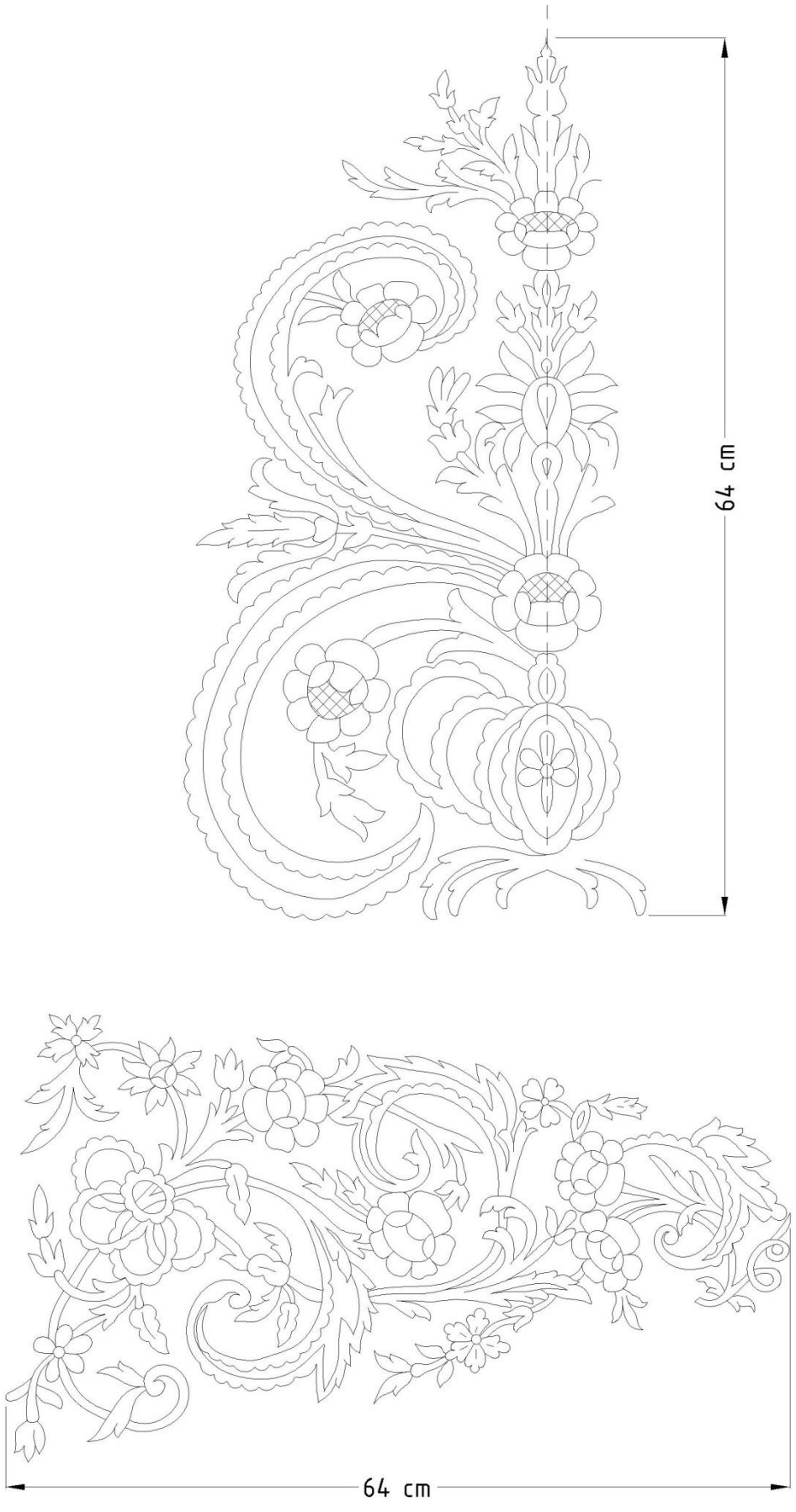

Bilgi Formu 29

Şekil 102. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 29
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 12.06.1978
Envanter No : 2487
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havları dökülmüştür. İşlemelerde sökülmeler görülmektedir.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 83cm x 88cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, Tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Altın Sarı , turuncu

Süsleme : Altın sarı, gümüş

Kenar Temizleme : Beyaz, pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, tırtılla düz sarma, pulu tırtılla tutturma, tırtılla sap işi

Kenar Temizleme : Köşe çevirme, astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Papatya, mine ve yıldız çiçekler, kıvrımlı dallar, tomurcuklar, tırnaklı yapraklar

Kozmik Bezeme : Ay- yıldız

Nesneli Bezeme : Vazo

Kompozisyon Özellikleri : Kare formundaki bohçanın dört köşesine ve aralara bir merkeze doğru yönlendirilmiş desen yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını; daire formunda bir yönde dönen merkezden kenarlara doğru dağılan aralıklı ve bağlantılı sıralamalı düzende oluşturulan kompozisyon süslemiştir. Ay-yıldız serpmeleri, yine daire formunda düzgün aralıklarla yerleştirilmiş düzeniyle, bohçanın boş yüzeylerini doldurmuştur.

Şekil 103. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 29.

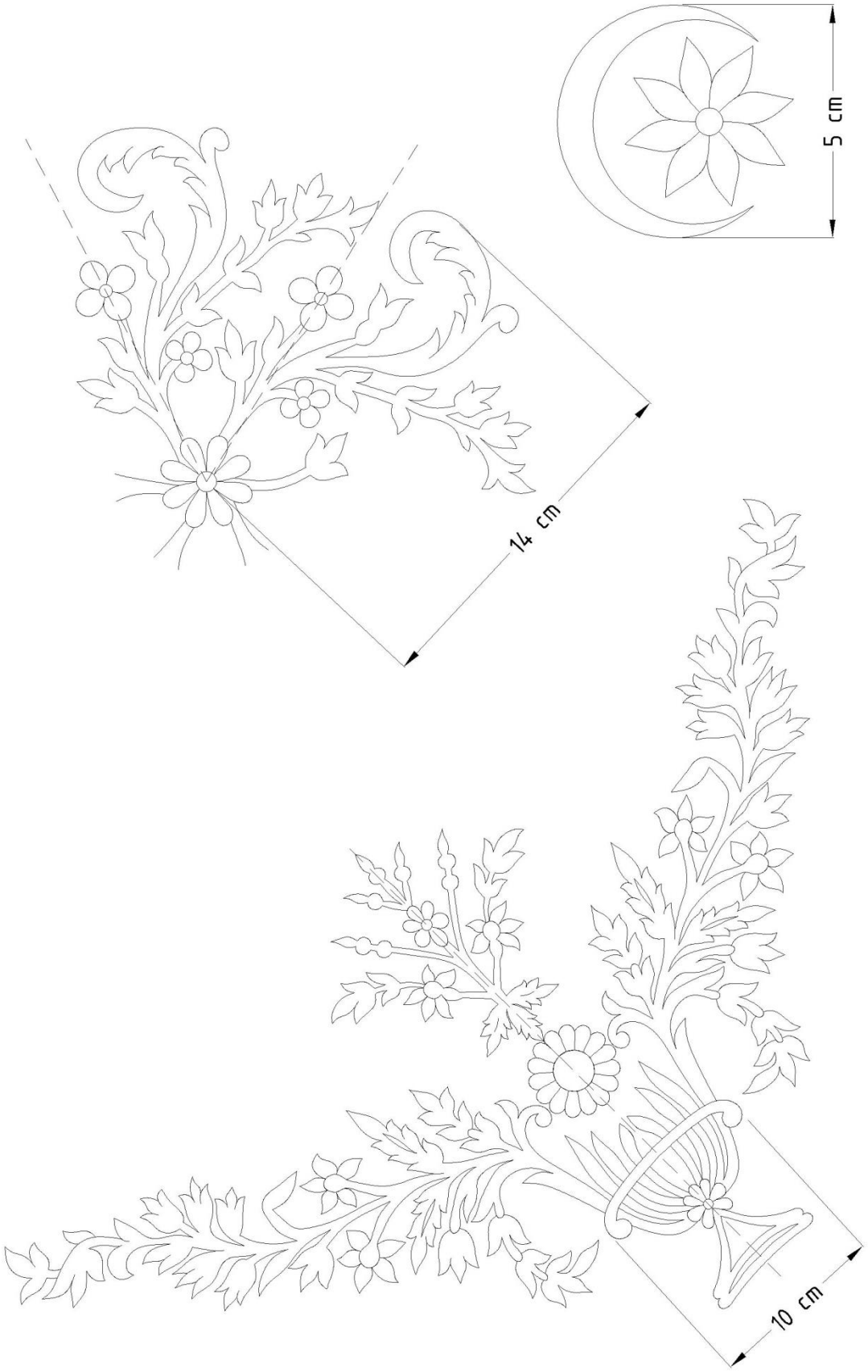

Bilgi Formu 30

Şekil 104. Yastık kılıfının genel görünümü

Örnek No : 30

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 1966

Envanter No : 485

Ürünün Türü : Yastık Kılıfı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Yastık Kılıfı, Yastık Yüzü

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havlarının dökülmesiyle kumaş renginde lekeli görünüm oluşmuş ve yıpranmıştır.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 104cm x44cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Mavi

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Patlıcan moru, pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, delikli sarma, kabartma sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtılla düz sarma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Gül, mine ve yıldız çiçekler, kıvrımlı dallar, tırnaklı yapraklar

Geometrik Bezeme : Eşkenar dörtgen

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki yastık kılıfının dört köşesini 8cm enindeki bağlantılı sıralamalı su çevrelemiştir. Kılıfın köşelerine verev, merkeze bakan yönde ikişer bitkisel desen yerleştirilmiştir. Kılıfın ortasını oval formda simetrik düzende bitkisel motiflerin birleştiği kompozisyon bezemiştir.

Şekil 105. Yastık kılıfından işleme detay görünümü

Çizim 30.

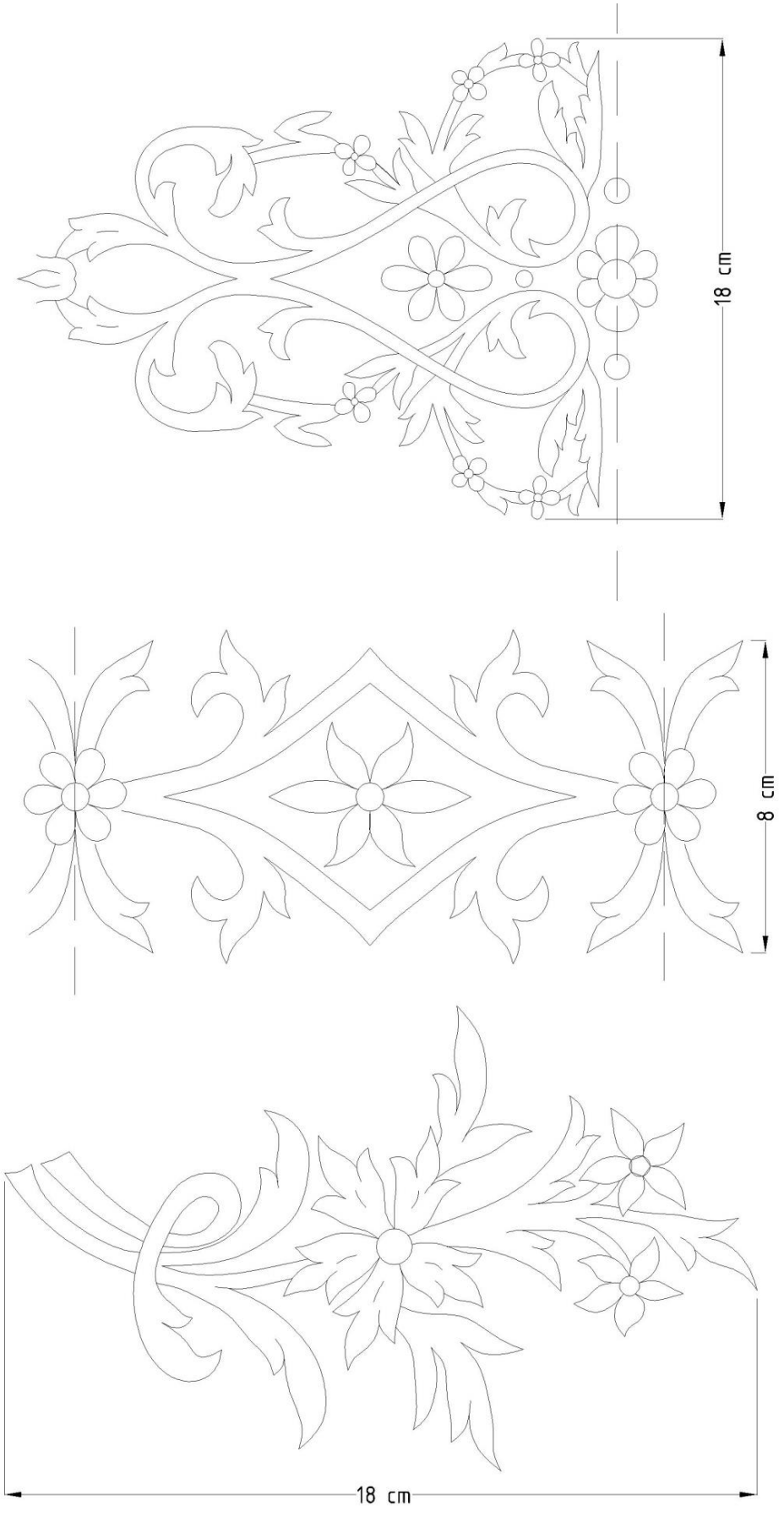

Bilgi Formu 31

Şekil 106. Bindallının ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 31

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974

Envanter No : 1417

Ürünün Türü : Bindallı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Bindallı, üç etek

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Bindallının kumaşı solmuş, lekelenmeler oluşmuştur. Harçta sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 131,5cm	**Arka Boy**	: 133cm
Kol Boyu	: 55,5cm	**Kol Eni**	: 39cm
Kol Ucu Genişliği	: 43,5cm	**Kol Yırtmacı**	: 12cm
Yaka Yüksekliği	: 2cm	**Yaka Çevresi**	: 33cm
Etek Yırtmacı	: 55cm	**Harç Genişliği**	: 2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sırma, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Erguvani

İşleme : Gümüş, beyaz

Süsleme : Gümüş

Kenar Temizleme : Erguvani, sarı ve beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Kıvrımlı dallar, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar, yapraklar, ‘S’ kıvrımlı dallar

Kompozisyon Özellikleri : Bindallının yakadan başlayarak, ön bedenin iki önünü ve

etek yırtmaçlarıyla birlikte arka beden etek ucunu ve kol uçlarını ‘S’ kıvrımlı su desenin düzgün sıralamalı kompozisyonu çevrelemiştir. Bindallının ön ve arka beden bel kısmı ile etek uçlarına oval formda hazırlanan simetrik desen yerleştirilmiştir. Bindallının boş yüzeyleri küçük bitkisel serpmelerle düzgün aralıklarla sıralamalı kompozisyonda doldurulmuştur.

Şekil 107. Bindallıdan işleme detay görünümü

Çizim 31.

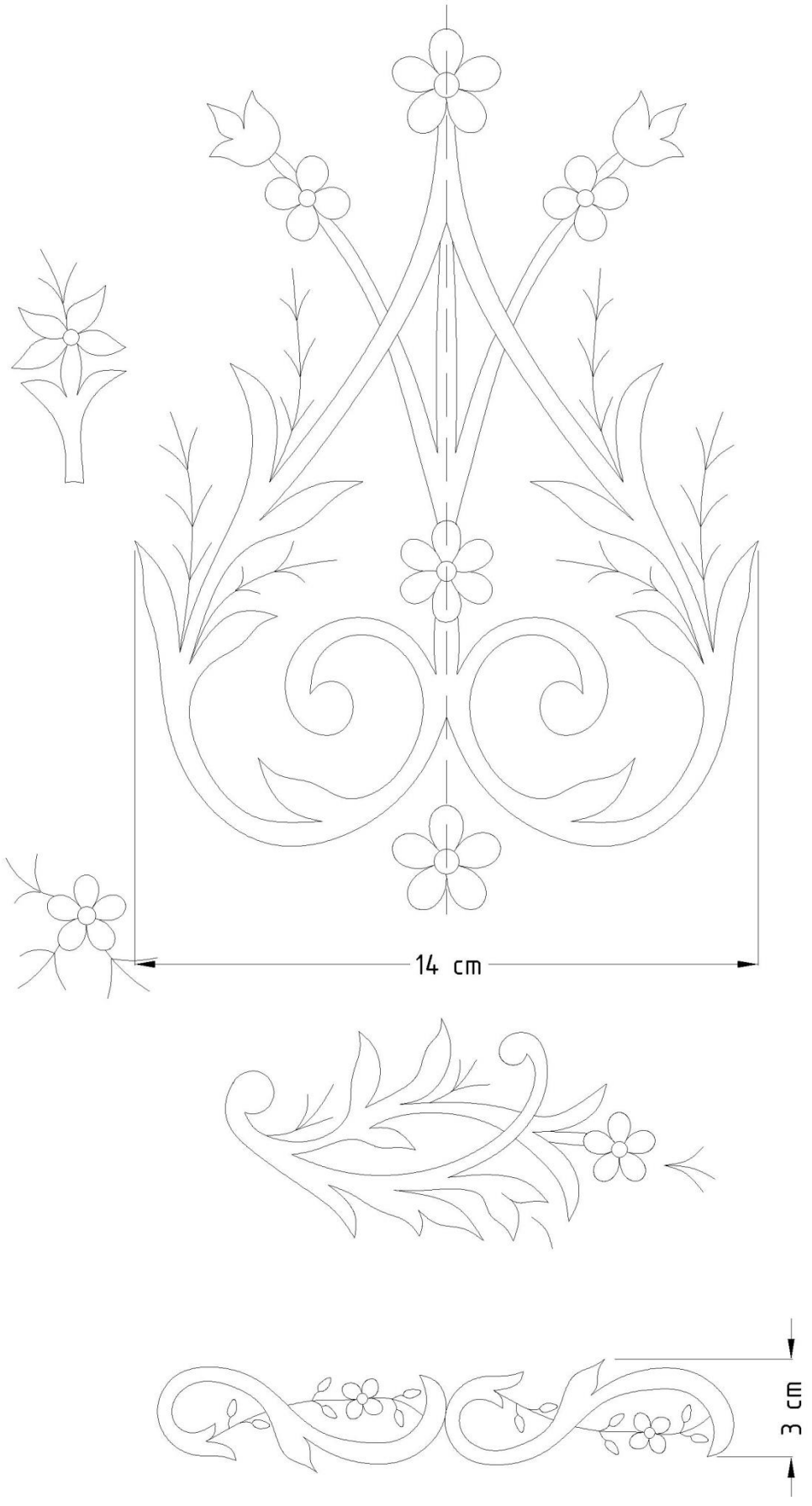

Bilgi Formu 32

Şekil 108. Elbisenin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 32
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 05.12.1977
Envanter No : 2371
Ürünün Türü : Elbise
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Elbise
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır.
Ürünün Boyutları

Ön Boy	: 122cm	**Arka Boy**	: 124,5cm
Kol Boyu	: 48,5cm	**Kol Eni**	: 21cm
Kol Ucu Genişliği	: 10cm	**Bel Kemer Genişliği**	: 5cm
Bel Çevresi	: 38	**Etek Bel Yırtmacı**	: 23cm
Yaka Yüksekliği	: 1cm	**Yaka Çevresi**	: 58cm
Yaka Eni	: 16cm	**Harç Eni**	: 3mm
Sırt Yırtmacı	: 27cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Büyük boncuk, çıt çıt düğme

Kenar Temizleme : Çamaşır ipeği**,** kaytan

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu mor

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Mor

Kenar Temizleme : Beyaz, mor

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Zincir işi, top boncuk sarma

Kenar Temizleme : Astar dikimi, makinada baskı dikişi, kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Başak, yaprak

Nesneli Bezeme : Kurdele

Kompozisyon Özellikleri : Elbiseyi; başak ve fiyonk motifi ile oluşturulan desenin büyük ve küçük kompozisyonları, düzgün aralıklarla sıralamalı düzende bezemiştir. Yakanın ön bedende kalan bölümüne desen verev, kemere yatay olarak işlenmiştir. Yakayı 3mm'lik harç süslemiş, üzerine boncuk düğmeler dikilmiştir. Aynı düğmeler kol ucunu da süslemiştir.

Şekil 109. Elbiseden işleme detay görünümü

Çizim 32.

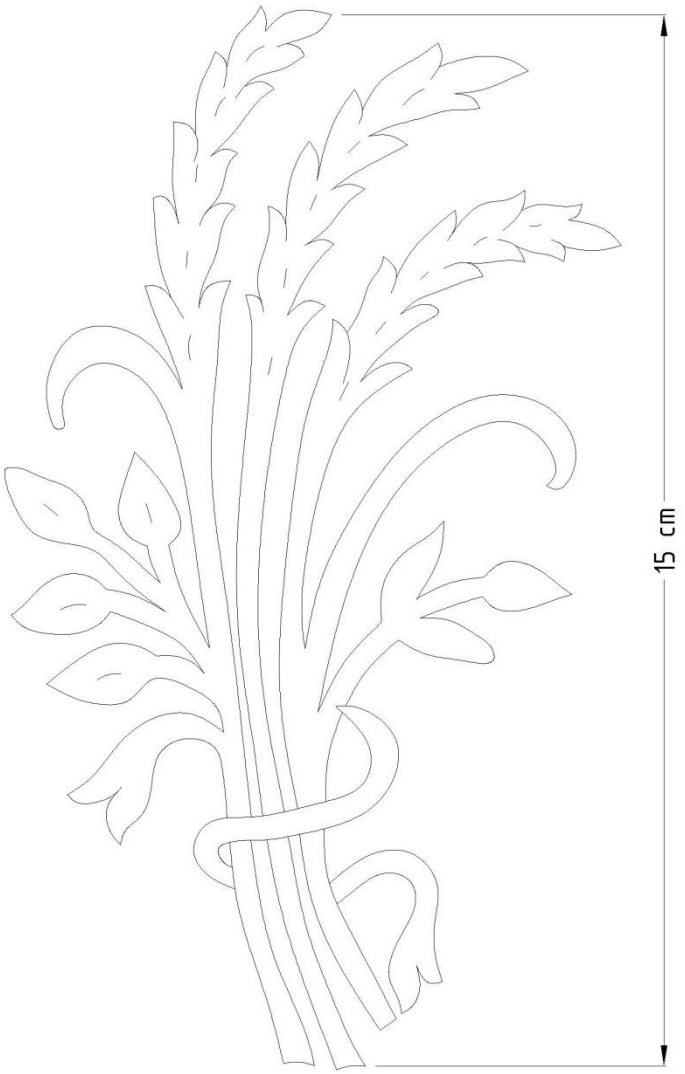

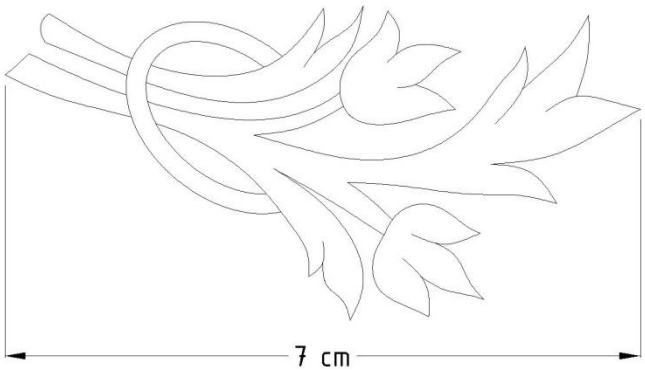

Bilgi Formu 33

Şekil 110. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 33
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : Bilinmiyor
Envanter No : 1177
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havlarının dökülmesiyle kumaş renginde lekeli görünüm oluşmuştur. Kenar aplike kumaşı yıpranmıştır.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 87cm x89cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, ipek saten, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, krem, siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma, kabartma sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Aplike ile kenar temizleme, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Gül ve goncalar, mine ve yıldız çiçekler, kıvrımlı dallar, tırnaklı yapraklar

Nesneli Bezeme : Fiyonk

Kompozisyon Özellikleri : Kare formundaki bohçanın köşelerine 'S' kıvrımlı dal ve gül motifleriyle oluşturulan desen, yönü merkeze doğru verev olarak yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını merkezinde gül motifi bulunan, daire formunda düzgün aralıklarla sıralamalı, merkezden kenarlara dağılan kompozisyon süslemiştir. Bohçanın desen aralarını fiyonk motifli desen doldurmuştur. Bohçanın kenarları ve köşeleri krem renkli ipek kumaş aplikesiyle çevrelenerek süslenmiştir.

Şekil 111. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 33.

Bilgi Formu 34

Şekil 112. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 34
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 19.07.1974
Envanter No : 1191
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça
Ürünün Boyutları
En x Boy : 79cm x82cm
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havlarının dökülmesiyle kumaş renginde lekeli görünüm oluşmuş ve yıpranmıştır.
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : -
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Lacivert

İşleme : Gümüş, beyaz

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Beyaz, siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Köşe çevirme, astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Karanfil, mine çiçekler, 'C' kıvrımlı dallar, tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Kare formundaki bohçanın köşelerine yönü merkeze doğru bakan desen verev olarak yerleştirilmiştir. Ortayı daire formunda merkezden dışarı dağılan grift kompozisyon süslemiştir.

Şekil 113. Bohçadan işleme detay görünümleri

Çizim 34.

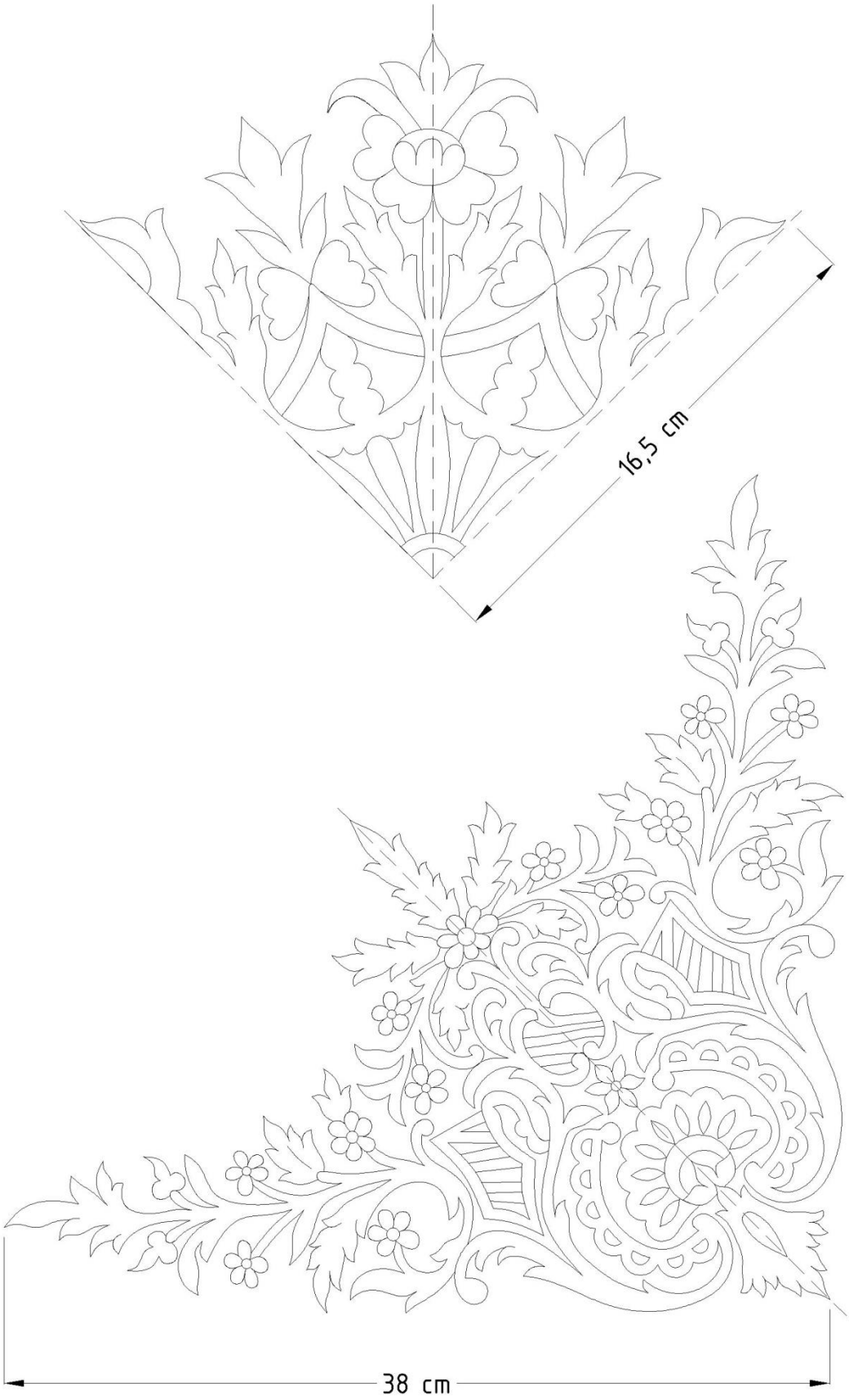

Bilgi Formu 35

Şekil 114. Yastık kılıfının genel görünümü

Örnek No : 35

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 19.07.1974

Envanter No : 1181

Ürünün Türü : Yastık Kılıfı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Yastık Yüzü(Yastık kılıfı)

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havlarının dökülmesiyle kumaş renginde lekeli görünüm oluşmuş ve yıpranmıştır.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 97cm x39cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Mavi

İşleme : Sarı, beyaz

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Mavi , siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, kabartma sarma

Süsleme : Atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Gül, mine ve yıldız çiçekler, 'C' kıvrımlı dallar tomurcuklar, tırnaklı yapraklar

Geometrik Bezeme : Eşkenar dörtgen

Nesneli Bezeme : Saksı

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki yastık kılıfının dört köşesini 7cm enindeki bağlantılı sıralamalı su çevrelemiştir. Kılıfın kısa kenarlarına merkeze bakan yönde ikişer bitkisel desen yerleştirilmiştir. Kılıfın ortasını; merkezinde gül motifi ve çevresinde saksı, çiçek, dal, yaprak motiflerinin birleştiği kompozisyon süslemiştir.

Şekil 115. Yastık kılıfından işleme detay görünümü

Çizim 35.

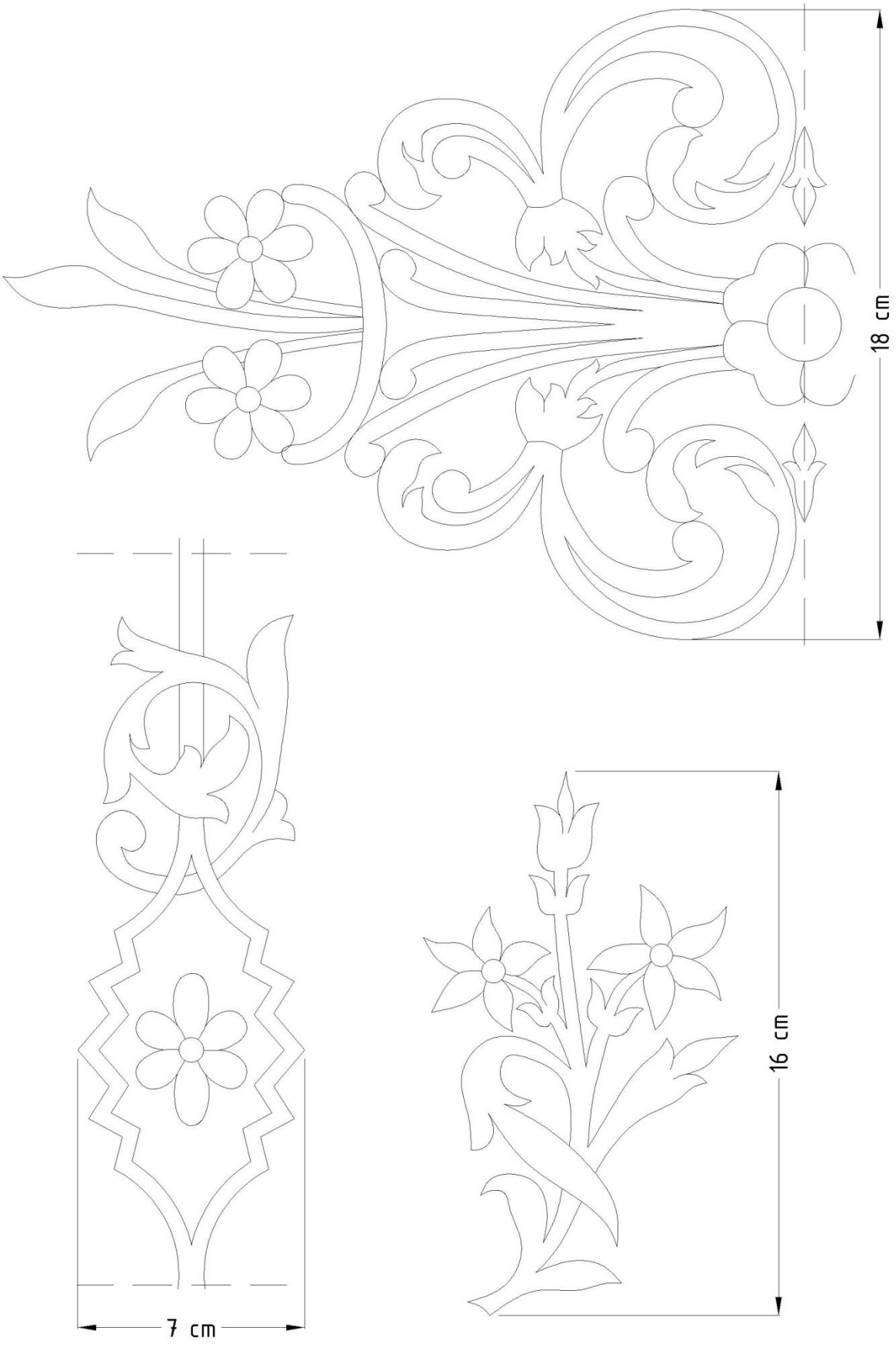

Bilgi Formu 36

Şekil 116. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 36
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974
Envanter No : 1386
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça(Aynı zamanda baklava tepsi örtüsü)
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havlarının dökülmesiyle kumaş renginde lekeli görünüm oluşmuş ve yıpranmıştır. İşlemelerin genelinde kararma görülmektedir.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 80cm x80cm **Harç Eni** : 2cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, harç

Kullanılan Renk

Zemin **:** Koyu mor

İşleme **:** Sarı, turuncu

Süsleme **:** Altın sarı

Kenar Temizleme **:** Krem rengi, siyah, sarı ve beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Yıldız çiçek, mine ve kıvrım dallar, 'S' kıvrımlı dallar, tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri **:** Kare formundaki bohçanın etrafını 'S' kıvrımlı bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu çevrelemiştir. Köşelere yönü merkeze doğru bakan bitkisel desen verev olarak yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını merkezdeki çiçek motifi ve etrafına daire formu düzeninde düzgün aralıklarla sıralanan kompozisyon süslemiştir. Bohçanın diğer boş yüzeylerini kare formunda düzgün aralıklarla sıralamalı küçük bitkisel serpmeler doldurmuştur.

Şekil 117. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 36.

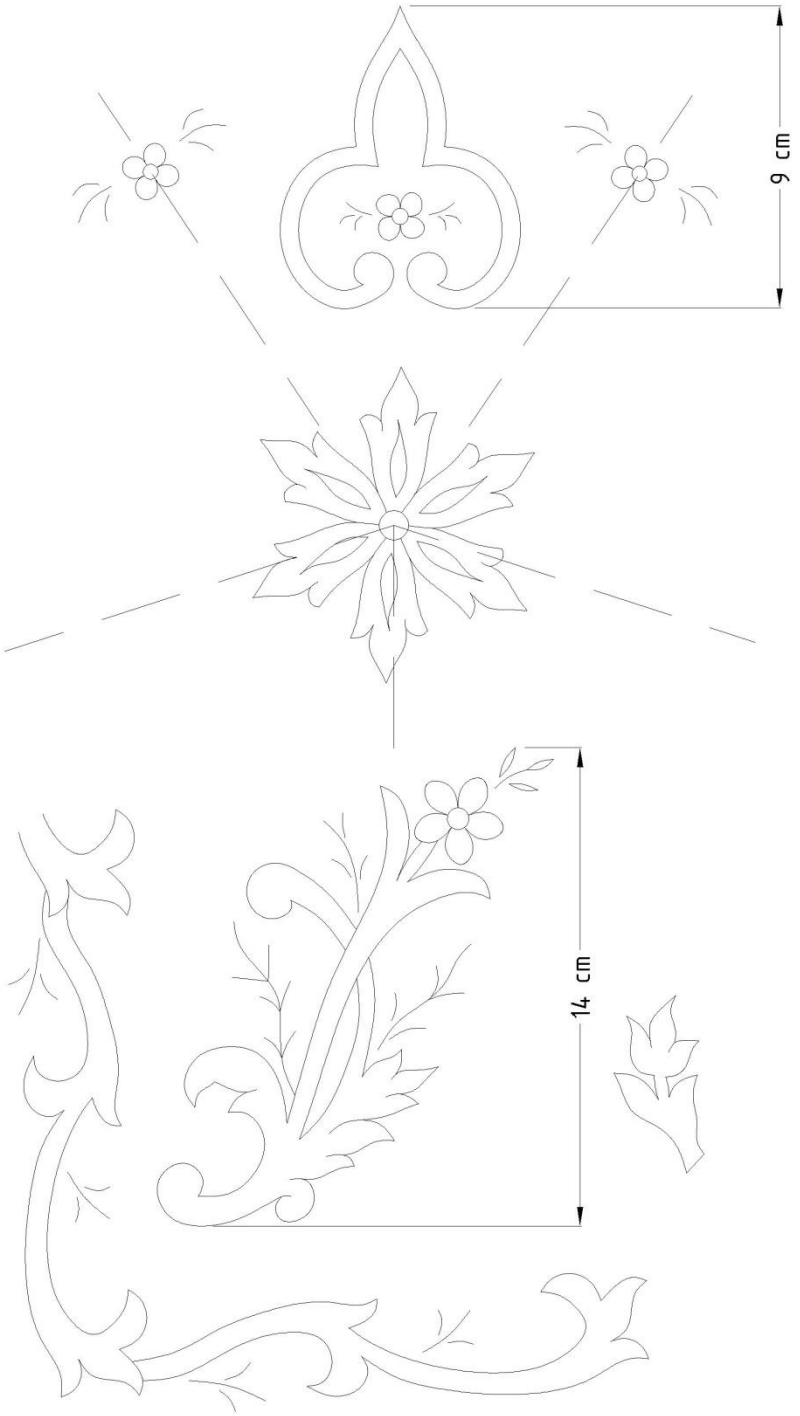

Bilgi Formu 37

Şekil 118. Ocak perdesinin genel görünümü

Örnek No : 37

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 25.07.1975

Envanter No : 1919

Ürünün Türü : Ocak Perdesi

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Ocak Perdesi

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Saten kumaş yıpranmış, saçakları sökülmüştür.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 122cm x55cm **Saçak Boyu** : 3cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği**,** saçak

Kullanılan Renk

Zemin : Açık pembe

İşleme : Altın Sarı, beyaz

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, delikli sarma

Süsleme : Atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Mine ve yıldız çiçekler, hatayi, ‘C’ ve ‘S’ kıvrımlı dallar, kırık dallar, tomurcuklar, tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki ocak perdesinin üç kenarını ‘S’ kıvrımlı dal motifleriyle oluşturulan bağlantılı sıralamalı su çevrelemiştir. Perdenin kısa kenar köşelerine yönü verev, uzun kenarlarına yönü dik olarak merkeze doğru ikişer bitkisel desen yerleştirilmiştir. Ocak perdesinin ortasını; karşılıklı ‘C’ formunda kıvrılan dal eğrisi ve ortaya dik çıkan dal ucundaki hatayi motifli kompozisyon bezemiştir.

Şekil 119. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri

Çizim 37.

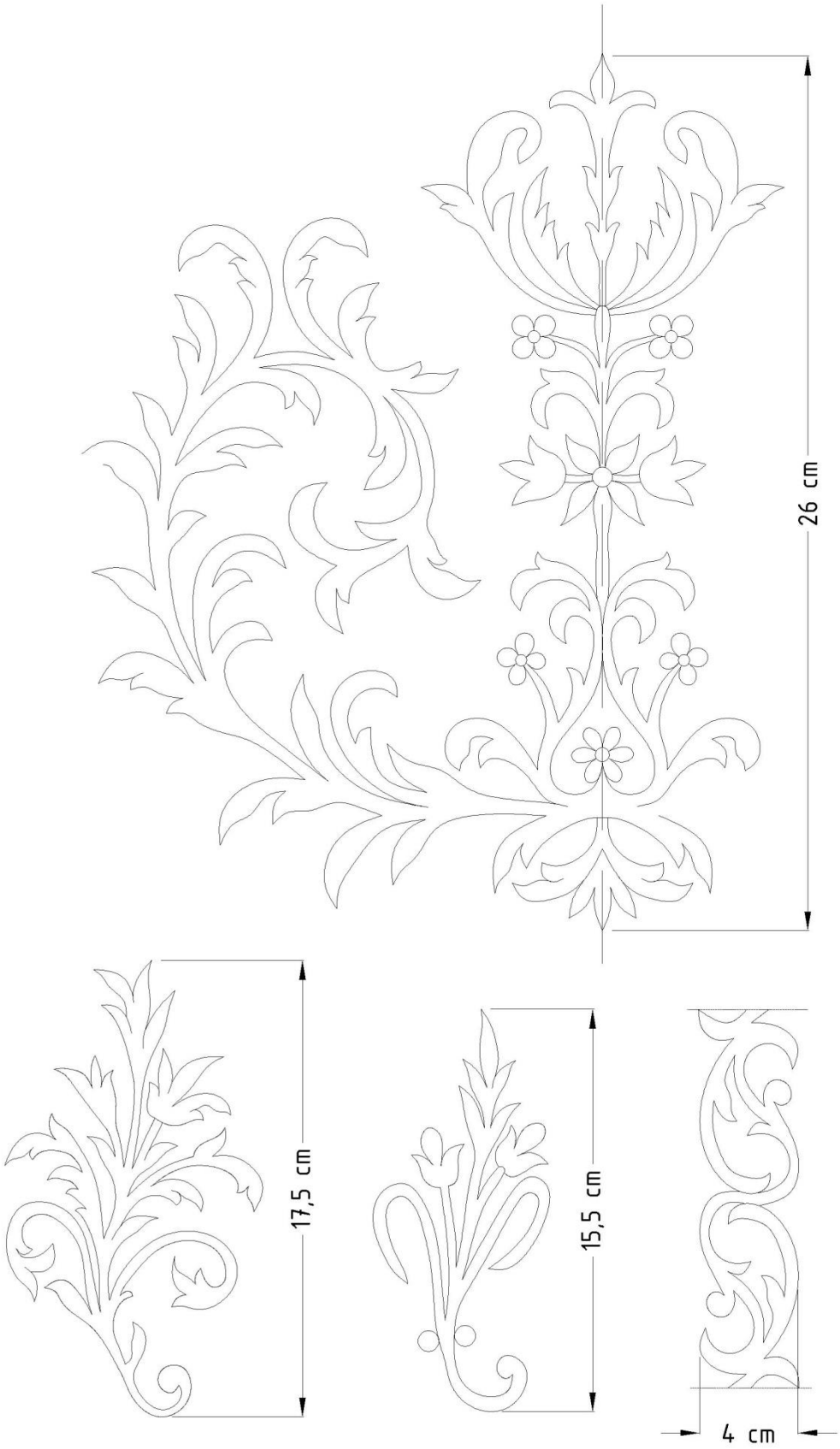

Bilgi Formu 38

Şekil 120. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 38
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : Bilinmiyor
Envanter No : 2872
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça(Aynı zamanda baklava tepsi örtüsü)
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın havları dökülmüş, rengi solmuştur.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 72cm x72cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : -
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Koyu mor

İşleme **:** Sarı, turuncu

Süsleme **:** -

Kenar Temizleme **:** Pembe, siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** -

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Yıldız ve mine çiçekler, 'C' kıvrımlı dallar, yapraklar

Kozmik Bezeme **:** Güneş

Kompozisyon Özellikleri **:** Kare formdaki bohçanın dört köşesine, bir merkeze doğru yönlendirilmiş bir kökten çıkan dal üzerinde yapraklar, yıldız çiçeği ve 'C' formunda etrafını saran dal motiflerinin birleştiği kompozisyon verev olarak yerleştirilmiştir. Örtünün köşe desen aralarında kalan boşlukları tek dal üzerindeki çiçeklerle ve yapraklarla oluşturulan kompozisyon doldurmuştur. Örtünün merkezini 'V' şekilli motiflerin kare formdaki düzeni ve ortadaki güneş motifi süslemiştir.

Şekil 121. Bohçadan işleme detay görünümleri

Çizim 38.

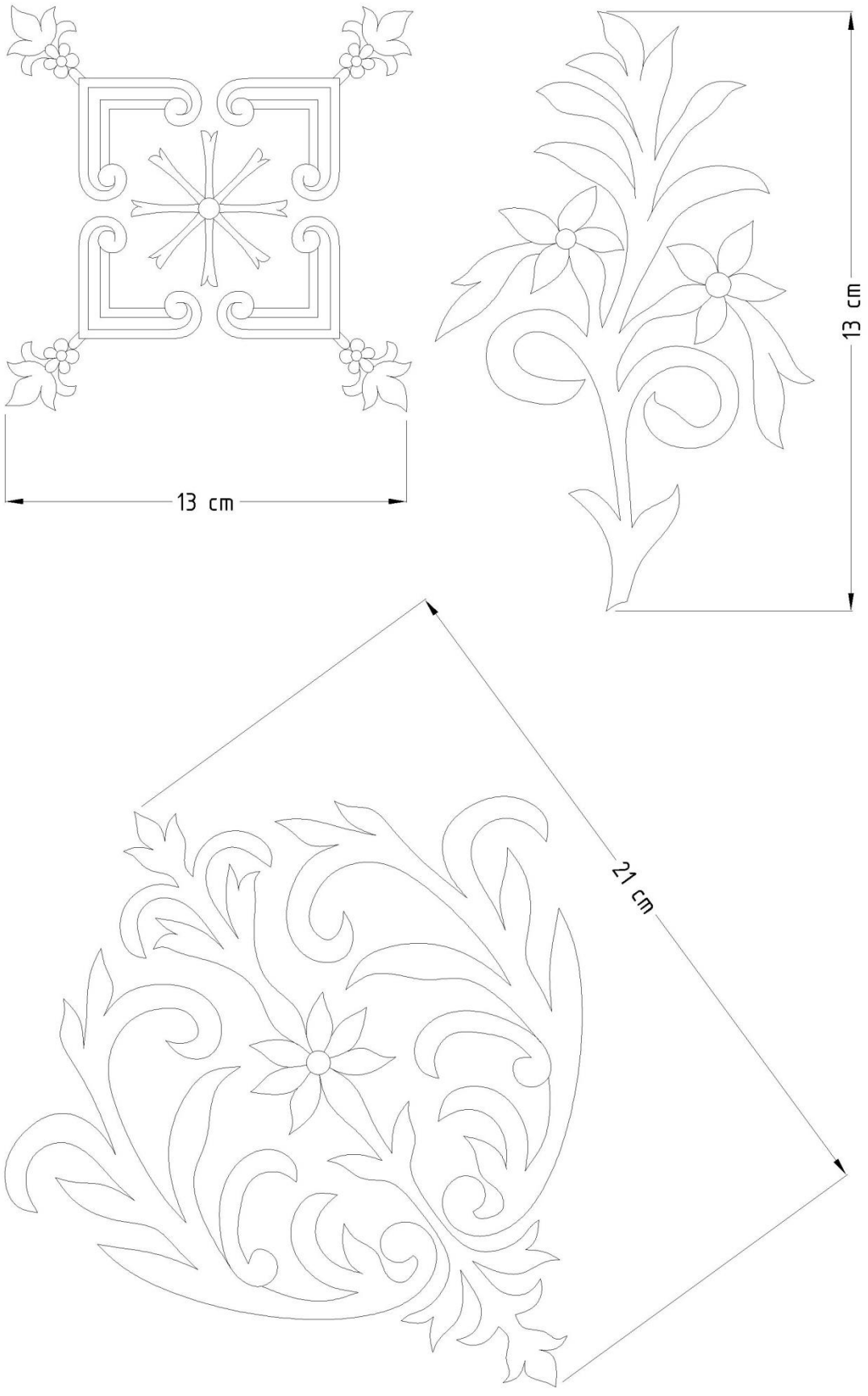

Bilgi Formu 39

Şekil 122. Yastık kılıfının genel görünümü

Örnek No : 39
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 24.07.1973
Envanter No : 978
Ürünün Türü : Yastık Kılıfı
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Yastık Kılıfı, Yastık Yüzü
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş lekeli ve yıpranmıştır.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 88cm x40cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : İpek saten
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği
Kullanılan Renk
Zemin : Turkuaz mavi
İşleme : Sarı, beyaz
Süsleme : Sarı
Kenar Temizleme : Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma,

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, pul ve tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Yastık dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Mine, yıldız ve papatya çiçekleri, 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki yastık kılıfının dört kenarını 'S' kıvrımlı dalların bağlantılı sıralamalı tekrarından oluşan su deseni çevrelemiştir. Kılıfın kısa kenarlarında yönü dik olarak merkeze bakan tek dal motifli kompozisyondan ikişer adet bulunmaktadır. Kılıfın ortasını merkezden dağılan oval formda simetrik düzende kıvrımlı dal ve çiçeklerle oluşturulan desen süslemiştir. Boşlukları yıldız çiçeği ve pul, tırtıl süslemeleri doldurmuştur.

Şekil 123. Yastık kılıfından işleme detay görünümü

Çizim 39.

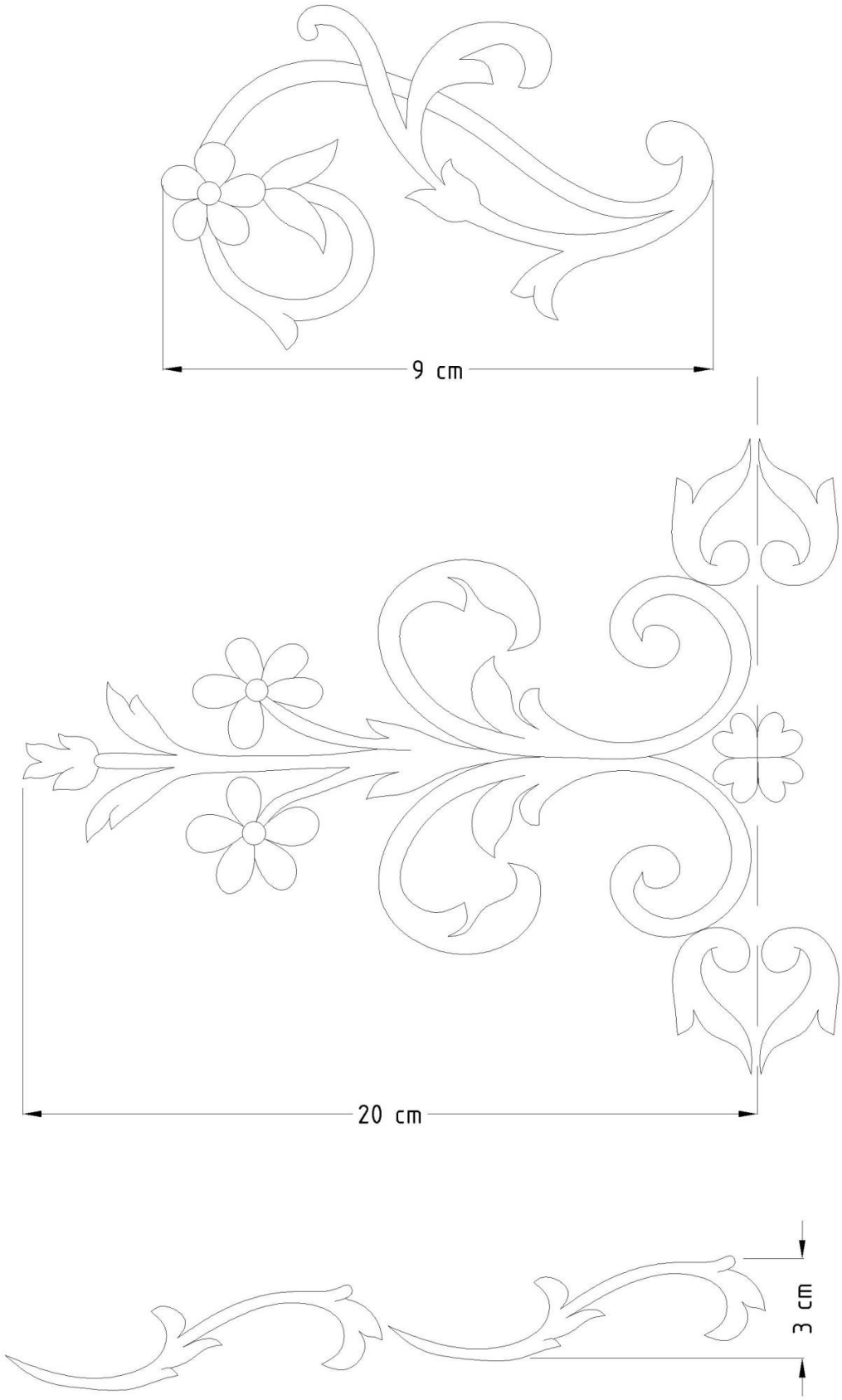

Bilgi Formu 40

Şekil 124. Seccadenin genel görünümü

Örnek No : 40
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 19.12.1979
Envanter No : 2684
Ürünün Türü : Seccade
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Seccade
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş lekeli ve yıpranmıştır.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 128cm x220cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Atlas Saten
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Erguvani

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Erguvani

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, kordon tutturma, tırtılla düz ve verev sarma, pulu tırtılla tutturma, pul ve tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Mine ve yıldız çiçekler, gül ve tomurcuklar 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar

Nesneli Bezeme : Vazo, püskül

Kompozisyon Özellikleri : Seccadenin dört bir tarafını 'S' kıvrımlı dalların çiçek ve yaprak motifleriyle bezendiği bağlantılı sıralamalı tekrardan oluşan kenar suyu çevrelemiştir. Seccadenin baş kısmında en üste tepelik bir desen, bu desenden simetrik olarak iki tarafa açılan kıvrımlı dalların ulanarak seccadenin ayak ucuna doğru uzanmasıyla mihrap oluşturulmuştur. Dalların ucundan boyları uzunlu kısalı dokuz adet püskül sarkıtılmıştır. Mihrabın üstünde bulunan köşelere dal ve çiçek motifleriyle düzenlenen kompozisyon verev ve merkeze bakan yönde yerleştirilmiştir. Seccadenin ayak ucunu bir kökten çıkıp yanlara açılıp mihraba doğru uzanan, ortada tekrar birleşen kıvrımlı dallar, çiçek ve yapraklarla oluşturulan madalyon süslemiştir.

Şekil 125. Seccadeden işleme detay görünümleri

Çizim 40.

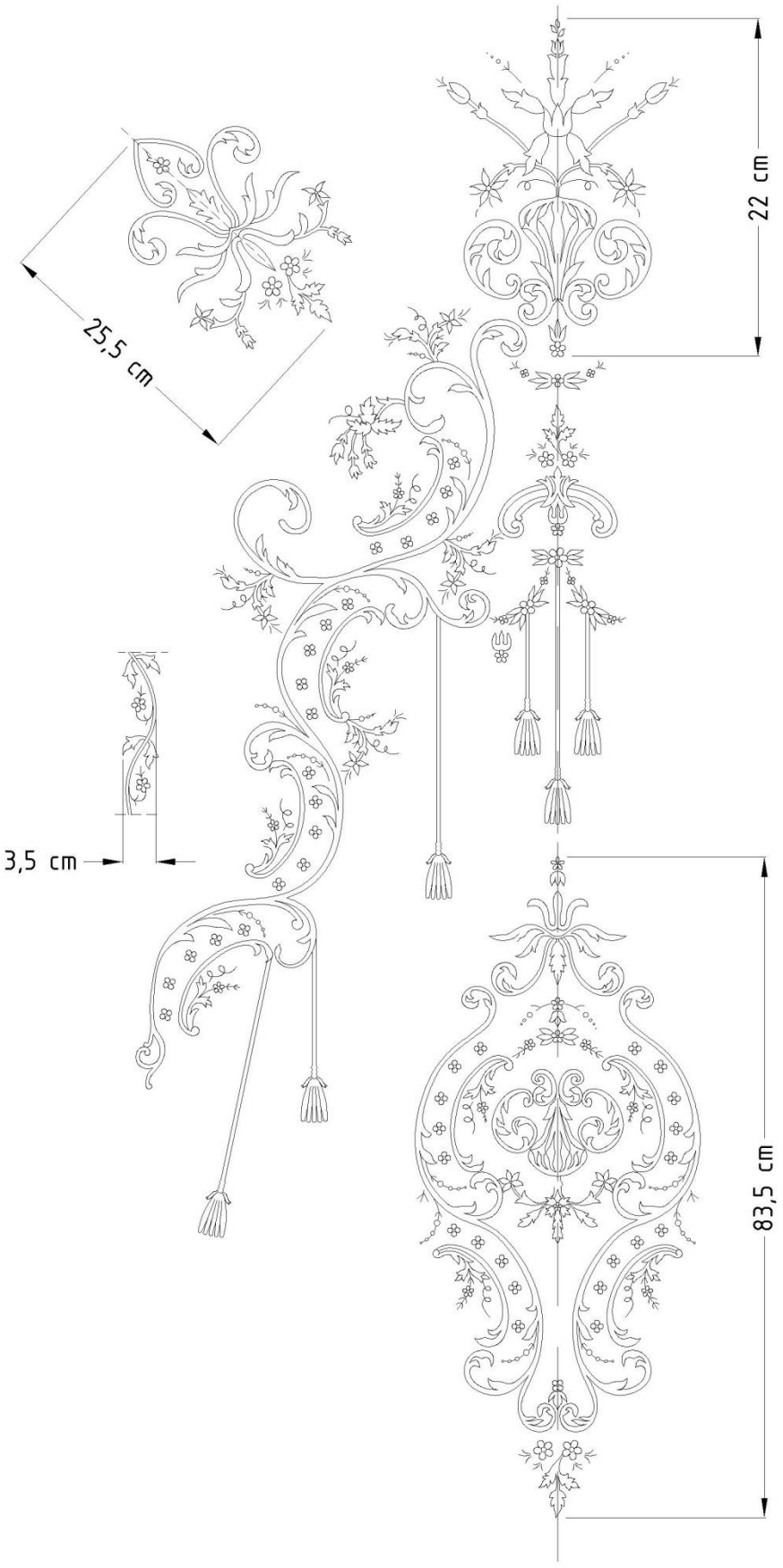

Bilgi Formu 41

Şekil 126. Masa örtüsünün genel görünümü

Örnek No : 41
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 29.11.1982
Envanter No : 2918
Ürünün Türü : Masa örtüsü
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Masa örtüsü
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş lekeli ve yıpranmıştır. İşlemelerde kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Çap : 128cm **Saçak Boyu** : 8cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife
İşleme : Sırma, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, saçak

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Altın sarı, sarı ve beyaz

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Kahverengi, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Mine çiçekler, tomurcuklar, kıvrımlı dallar,

Nesneli Bezeme : Fiyonk

Kozmik Bezeme : Güneş

Sembolik Bezeme : Osmanlı simgesi

Kompozisyon Özellikleri : Daire formundaki masa örtüsünün merkezini; güneş motifi etrafını tepelikli desen ve bitkisel serpmelerin düzgün aralıklarla sıralamalı düzendeki, merkezden kenarlara dağılan kompozisyonu süslemiştir. Bohçanın ortasındaki kompozisyonu; fiyonkla birleştirilen dal motifinin, düzgün aralıklarla sıralamalı, yönü merkeze doğru olan su deseni çevrelemiştir. Aynı su deseni örtünün kenarında kullanılarak dış çerçevesini oluşturmuştur. Su deseni ile oluşturulan iki halkanın arasındaki boşlukları yönü merkeze bakan düzgün aralıklarla sıralı bitkisel serpmeler doldurmuştur.

Şekil 127. Masa örtüsünden işleme detay görünümleri

Çizim 41.

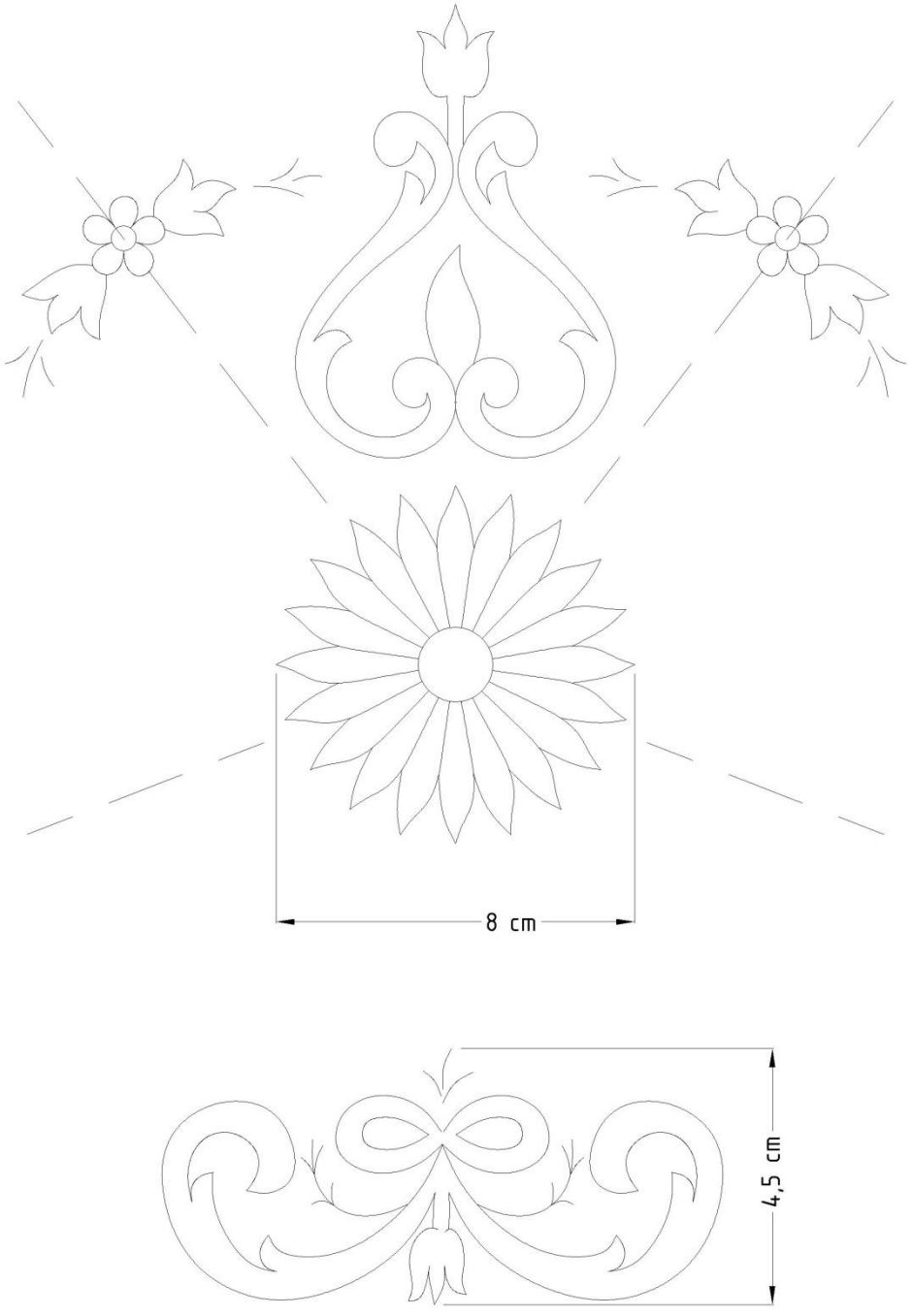

Bilgi Formu 42

Şekil 128. Yastık kılıfının genel görünümü

Örnek No : 42
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 19.07.1974
Envanter No : 1198
Ürünün Türü : Yastık Kılıfı
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Yastık Kılıfı, Yastık Yüzü
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : İşlemeler kararmış, kumaş lekelenmiştir.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 86cm x41cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife, keten astar
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, Tırtıl
Kenar Temizleme : -
Kullanılan Renk
Zemin : Lacivert(kadife), Beyaz(keten astar)
İşleme : Sarı (sim), beyaz(ip)
Süsleme : Sarı(pul, tırtıl)
Kenar Temizleme : -

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : -

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Mine, yıldız ve papatya çiçekleri, 'C' ve 'S' kıvrımlı dallar, tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki yastık kılıfının dört kenarını 'C' kıvrımlı ince bağlantılı sıralamalı su ve paralel olarak 'S' kıvrımlı dalların düzgün aralıklarla sıralamalarından oluşan iki sıra kenar suyu kompozisyonları çevrelemiştir. Kılıfın kısa kenarlarında verev olarak merkeze bakan tek dal motifli kompozisyondan ikişer adet bulunmaktadır. Kılıfın ortasını oval formda simetrik düzende düz ve 'C' kıvrımlı dal, yaprak ve çiçek motiflerin birleştiği kompozisyon süslemiştir. Boşlukları yıldız çiçekleri, pul ve tırtıl süslemeleri doldurmuştur.

Şekil 129. Yastık kılıfından işleme detay görünümü

Çizim 42.

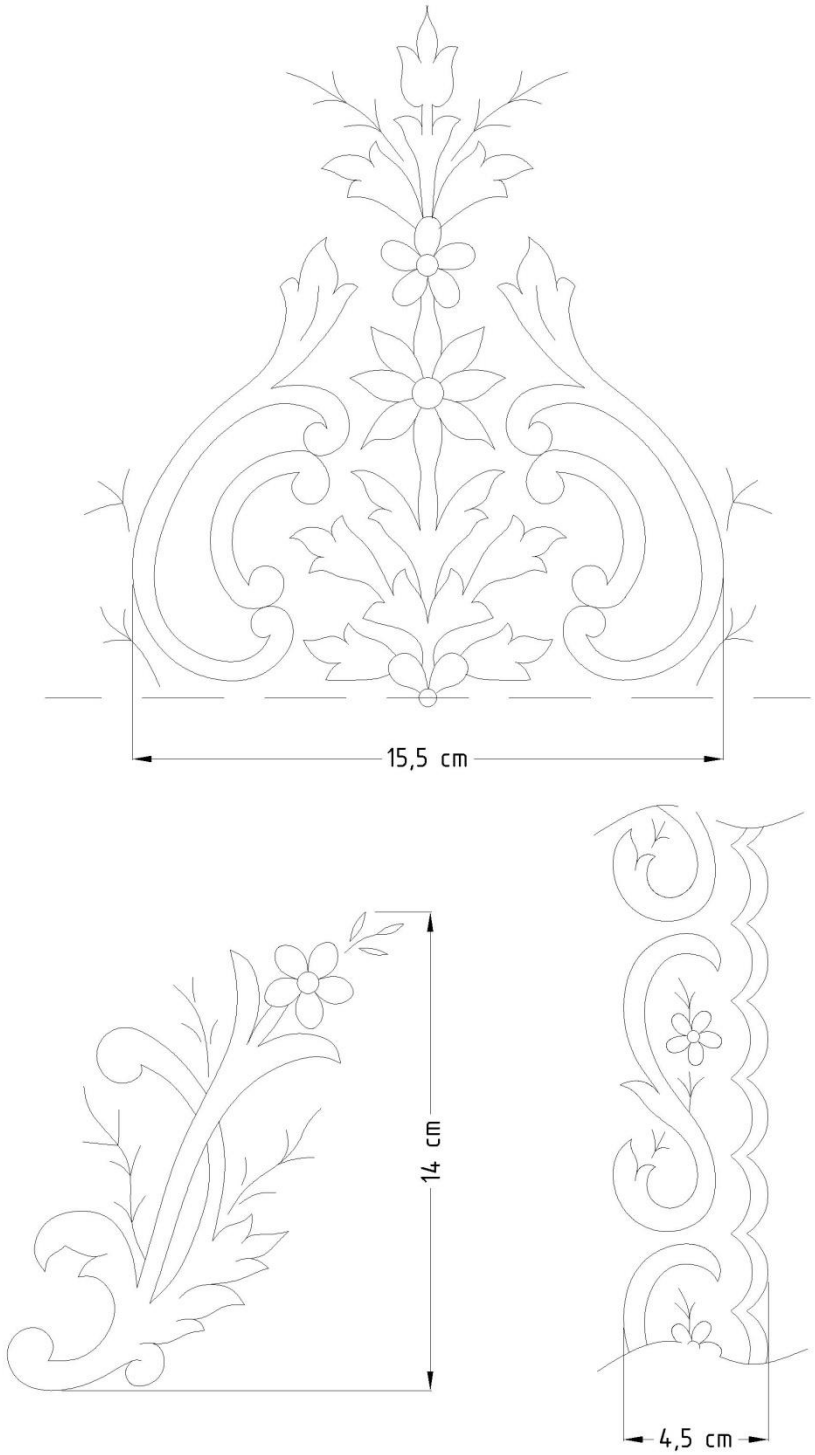

Bilgi Formu 43

Şekil 130. Yastık kılıfının genel görünümü

Örnek No : 43

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 26.11.1974

Envanter No : 1478

Ürünün Türü : Yastık Kılıfı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Yastık Kılıfı, Yastık Yüzü

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : İşlemeler kararmış, kumaş havları yer yer dökülmüş, lekelenmiştir.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 91,5cm x 39,5cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu, ipek saten

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Sırmalar kararmış, beyaz

Süsleme : Kararmıştır

Kenar Temizleme : Kahverengi

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, yarmalı sarma, aplike

Süsleme **:** Blonya iğnesi, atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Gül, mine çiçekler, tomurcuklar, kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar

Nesneli Bezeme **:** Püskül

Geometrik Bezeme : Zencerek(geçme)

Kompozisyon Özellikleri **:** Dikdörtgen formundaki yastık kılıfının dört kenarını; bir çiçekten yanlara açılan kıvrımlı dallar ve aralarda sarkan püskül motiflerinin düzgün sıralamalarla oluşturduğu su kompozisyonu çevrelemiştir. Kılıfın yüzeyini; enine doğru uzanan zencerek üzerinde gül, çiçek, dal ve püskül motiflerinin birleştiği bağlantılı sıralamalı kompozisyonu doldurmuştur. Kılıfın üst köşelerine verev olarak yönü merkeze doğru birer küçük bitkisel desen yerleştirilmiştir.

Şekil 131. Yastık kılıfından işleme detay görünümü

Çizim 43.

Bilgi Formu 44

Şekil 132. Bebek yastığının genel görünümü

Örnek No : 44

İnceleme Tarihi : 30.01.2012

Müzeye Geliş Tarihi : 23.05.1978

Envanter No : 2436

Ürünün Türü : Çocuk yastığı

Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi

Yöredeki Adı : Bebek yastığı

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır**.** İşlemeleri kararmıştır.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 41cm x27cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Dikiş ipliği, pamuk

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu pembe

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Sarı

Kenar Temizleme : Siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma, tırtılla sap işi, tırtılla balık sırtı, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Yastık dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, yapraklar, tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Yastığın kısa kenarları 'S' kıvrımlı dal ile tomurcuk motiflerinin oluşturduğu bağlantılı sıralamalı kenar su deseniyle işlenmiştir. Yastık dört parça kumaşın birleştirilmesiyle dikilmiş içi pamuk ile doldurulmuştur.

Şekil 133. Bebek yastığından işleme detay görünümü

Çizim 44.

Bilgi Formu 45

Şekil 134. Perdenin genel görünümü

Örnek No : 45
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 17.05.1977
Envanter No : 2284
Ürünün Türü : Perde
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Perde
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş havları yer yer dökülmüş, lekelenmiştir.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 131cm x87,5cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife, keten astar
İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : -

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu mor, beyaz

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : -

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, kabartma sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtılla düz ve verev sarma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : -

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Mine ve yıldız çiçekler, 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar

Geometrik Bezeme : Zencerek(geçme)

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki perdenin dört kenarını; 'S' kıvrımlı dal ve yıldız çiçeği ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı kompozisyon düzeni(zencerek) çevrelemiştir. Perdenin köşelerine verev olarak, merkeze doğru yönlendirilen, dal ve çiçek motifleriyle oluşturulan kompozisyon yerleştirilmiştir. Perdenin ortasını; merkezdeki güneş motifli çiçeğin etrafını çevreleyen yaprak kıvrımlarıyla oluşturulan çiçek motifi ve en dıştaki kıvrımlı dal motiflerinin simetrik düzendeki kompozisyonu süslemiştir. Perdenin boş yüzeylerini bir yöne bakan atlamalı sıralamalı bitkisel serpmeler doldurmuştur.

Şekil 135. Perdeden işleme detay görünümleri

Çizim 45.

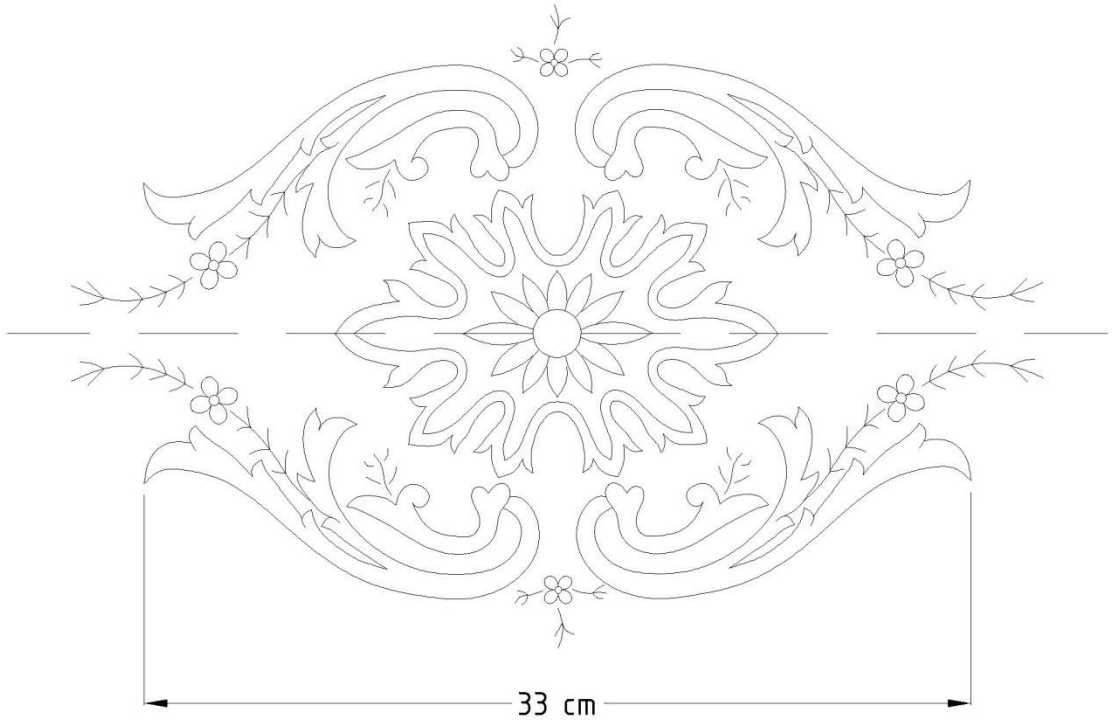

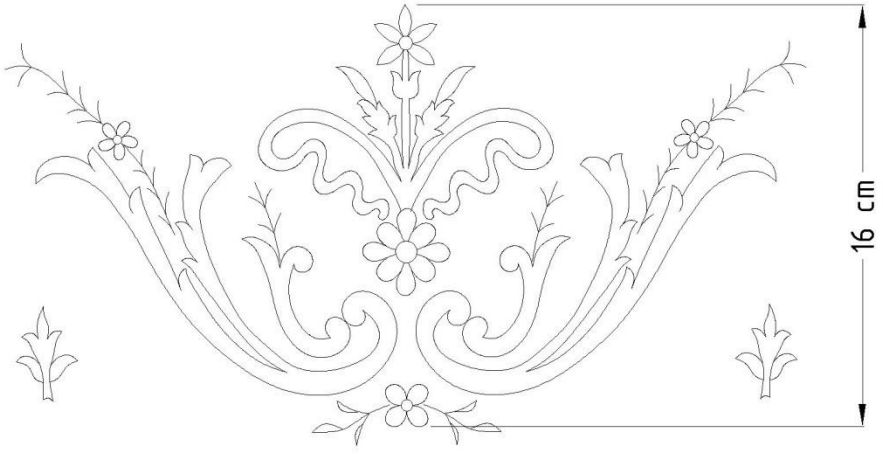

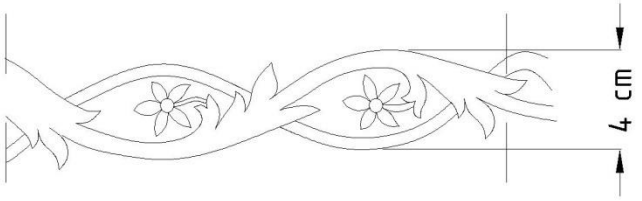

Bilgi Formu 46

Şekil 136. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 46
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 20.11.1974
Envanter No : 1387
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Kumaşın yıpranan kısmı battaniye iğne tekniğiyle dikilmiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havları dökülmüş, renginde lekeli görünüm oluşmuştur.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 80cm x 89cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : -
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Gümüş, beyaz

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Kahverengi, bordo

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Köşe çevirme, astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Karanfil, mine çiçekler, yapraklar, kıvrımlı dallar

Nesneli Bezeme : Fiyonk

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın dört köşesine, merkeze doğru yönlendirilmiş, fiyonkla bağlanmış karanfil ve çiçek demetleriyle oluşturulan kompozisyon verev olarak yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını; merkezdeki çiçekten dağılan dik yapraklarla dört eşit parçaya bölünen ve aralarına yapraklı ve çiçek motifli dalların yerleştirilmesiyle oluşturulan daire formdaki kompozisyon süslemiştir.

Şekil 137. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 46.

Bilgi Formu 47

Şekil 138. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 47
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 26.11.1974
Envanter No : 1456
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Yıpranan kısım battaniye iğne tekniği ile dikilmiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havları dökülmüş, renginde lekeli görünüm oluşmuştur.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 81cm x 83cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : -
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Patlıcan moru

İşleme : Altın sarı, beyaz

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Kahverengi, bordo

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Köşe çevirme, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Düz ve tırnaklı yapraklar, kıvrımlı dallar, çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Fiyonk, püskül

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın dört köşesine, merkeze doğru yönlendirilmiş, fiyonkla bağlanmış çiçek demetleriyle oluşturulan kompozisyon verev olarak yerleştirilmiştir. Köşe desenlerine uzanan ara desen ile bohçanın etrafı çerçevelenmiştir. Bohçanın ortasını; merkezdeki çiçekten dağılan bir yönde dönen kıvrımlı dallarla oluşturulan kompozisyon bezemiştir. Etrafını bağlantılı sıralamalı daire formundaki desen çevrelemiştir.

Şekil 139. Bohçadan işleme detay görünümleri

Çizim 47.

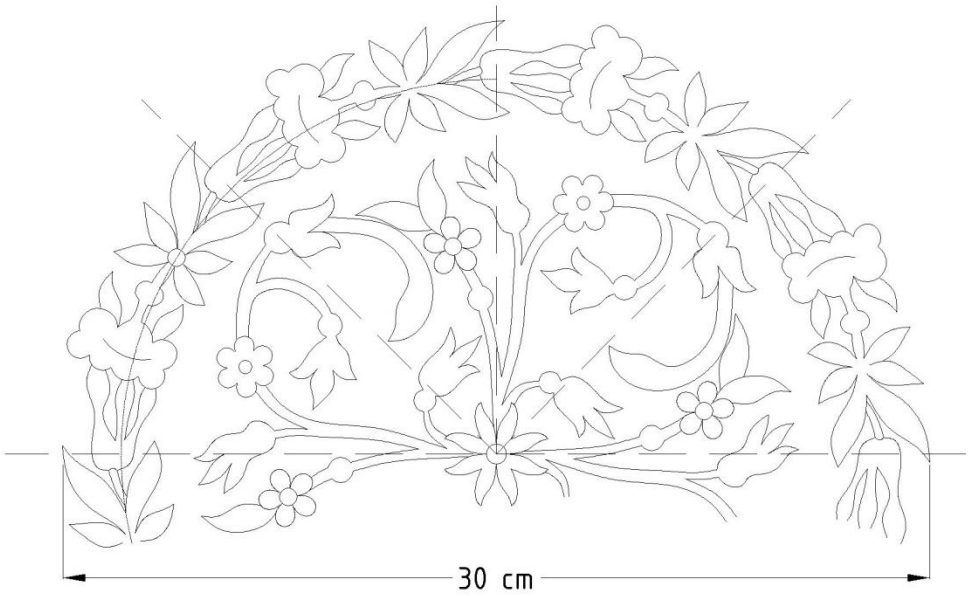

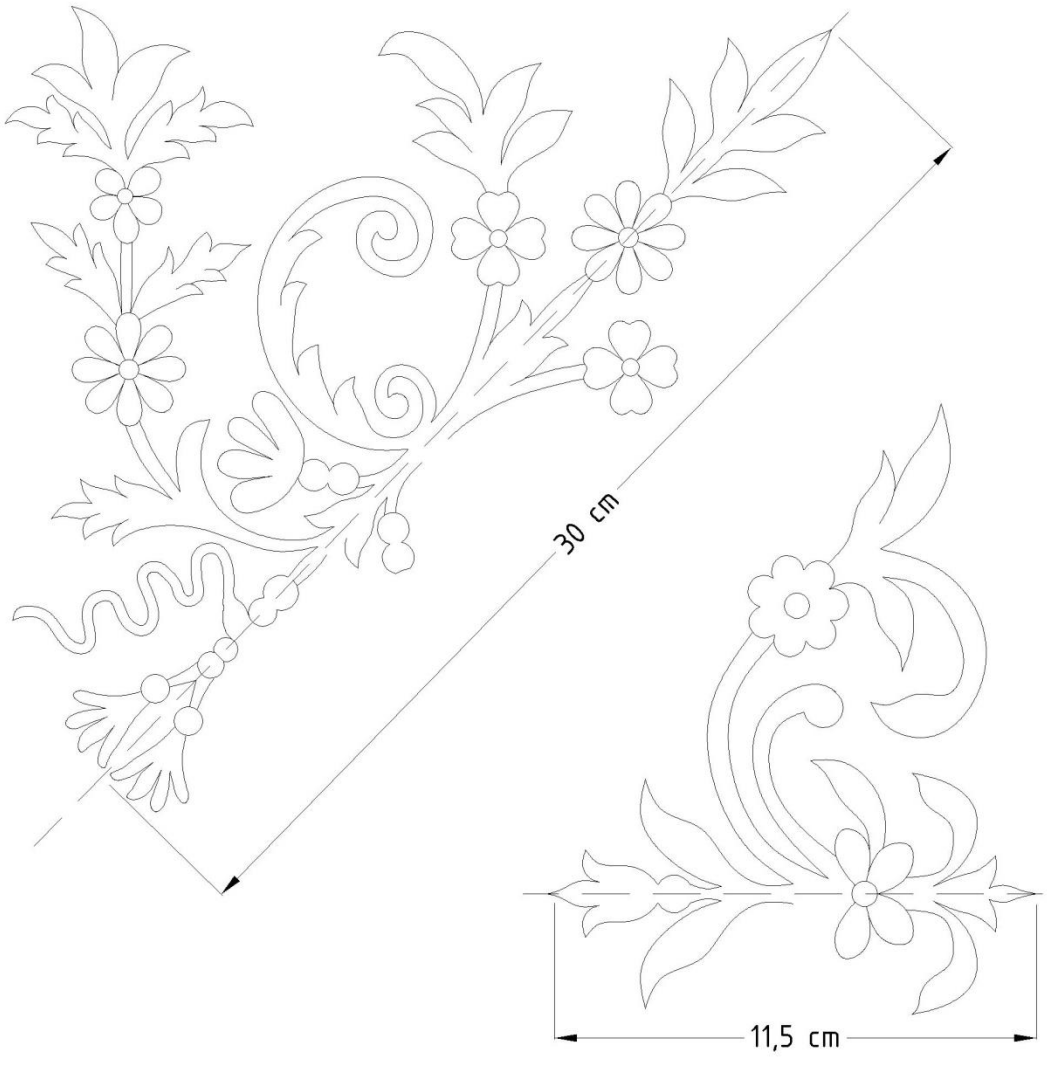

Bilgi Formu 48

Şekil 140. Ocak perdesinin genel görünümü

Örnek No : 48

İnceleme Tarihi : 24.01.2012

Ürünün Türü : Ocak Perdesi

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Ocak perdesi

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kumaş rengi solmuştur. Harcında sökülmeler görülmektedir.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 110cm x57cm **Saçak Boyu :** 1,5cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : İpek saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul

Kenar Temizleme : Keten astar, saçak, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Erguvani

İşleme : Altın sarı, turuncu

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Yeşil, sarı, siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme **:** Pul dikimi

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Mine ve yıldız çiçekler, hatayi 'S' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri **:** Dikdörtgen formundaki ocak perdesinin üç kenarını; 'S' kıvrımlı dal üzerindeki yaprak ve mine çiçekleri ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı kompozisyon çevrelemiştir. Ocak perdesinin köşelerine verev olarak, dal ve çiçek motifleriyle oluşturulan, merkeze doğru yönlendirilen kompozisyon yerleştirilmiştir. Perdenin ortasını; dik dal kompozisyonunu 'C' kıvrımlı dal motiflerinin içine aldığı tek desen bezemiştir. Ocak perdesinin boş yüzeylerini merkeze bakan düzgün aralıklarla sıralamalı bitkisel serpmeler doldurmuştur.

Şekil 141. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri

Çizim 48.

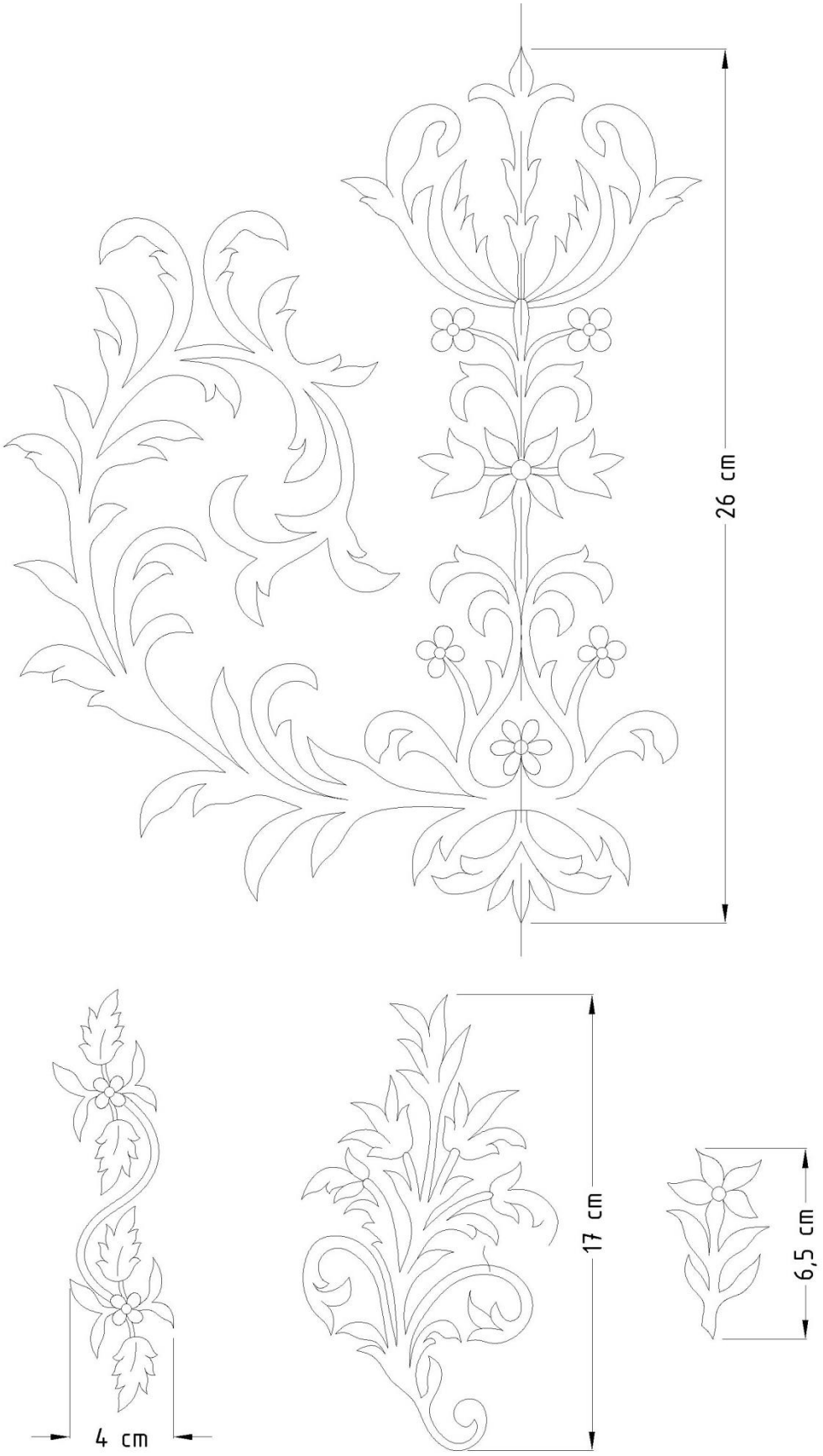

Bilgi Formu 49

Şekil 142. Cepkenin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 49
İnceleme Tarihi : 26.02.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Osmanlı dönemi
Ürünün Türü : Cepken
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : Yılanlı cepken
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Yer yer işlemelerde sökülmeler, simde kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Cepken(Fermene)

Ön Boy	: 46cm	**Arka Boy**	: 46cm
Kol Boyu	: 46cm	**Kol Eni**	: 17cm
Kol Yırtmacı	: 10cm	**Kol Manşeti**	: 5cm
Yaka Yüksekliği	: 4cm	**Yaka Çevresi**	: 45cm
Harç Eni	: 2cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul

Kenar Temizleme : Keten astar, hazır harç, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu mor

İşleme : Altın sarı, ebruli(pembe ve yeşil tonları), sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Bordo, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, suzeni (zincir) işi

Süsleme : Pul dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, dal, çiçek ve yapraklar

Nesneli Bezeme : Fiyonk

Geometrik Bezeme : Dikdörtgen

Kompozisyon Özellikleri : Cepkenin yakadan başlayarak iki önü ve arka beden etek ucu 'S' kıvrımlı bağlantılı sıralamalı su deseni ile çevrelenmiştir. Su deseni arka beden sırt ortasına uzanan yapraklı motifle birleştirilmiştir. Kol ucuna yapraklarla oluşturulan dikdörtgen çerçeve içine alınan su deseni işlenmiştir. Cepkenin ön ve arka bedeni ve kolları yönü yakaya doğru bakan, düzgün aralıklarla sıralamalı, sim sarma ve suzeni(zincir) işi olmak üzere iki farklı teknikle işlenen bitkisel desenlerle doldurulmuştur. Cepkenin yaka, kol ve etek uçları hazır harç geçirilerek süslenmiştir.

Şekil 143. Cepkenden işleme detay görünümü

Çizim 49.

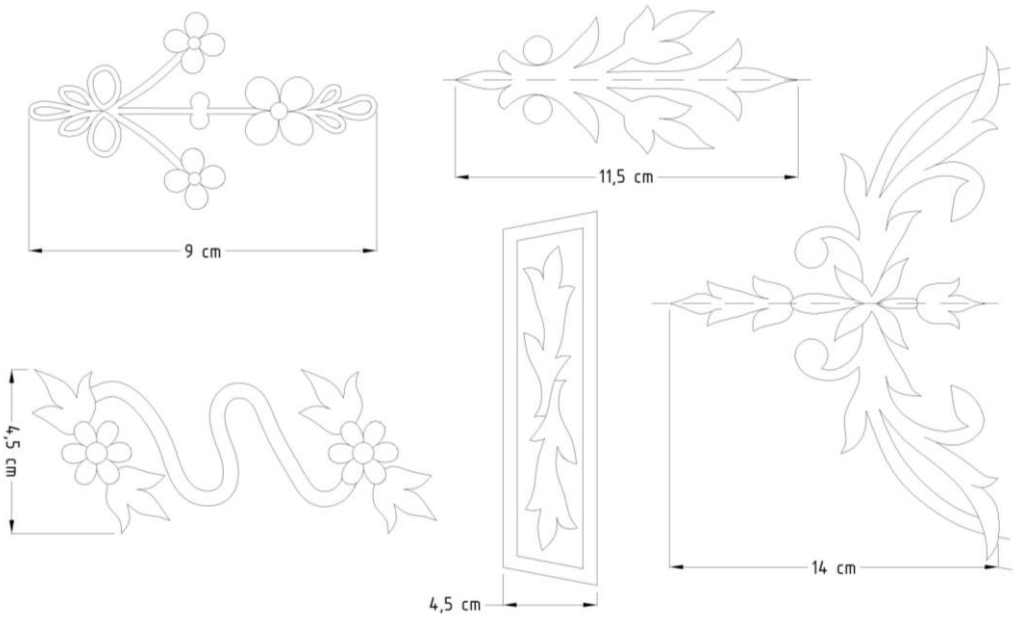

Bilgi Formu 50

Şekil 144. Gömleğin genel görünümü

Örnek No : 50
İnceleme Tarihi : 26.02.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Osmanlı dönemi
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : İç göynek
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kol manşetleri ve yaka yıpranmıştır. Yer yer kumaş rengi solmuş, lekeli görünümdedir.

Ürünün Boyutları

Gömlek(İç Gömlek)

Ön Boy	: 47,5cm	**Arka Boy**	: 47.5cm
Kol Boyu	: 51cm	**Kol Eni**	: 17,5cm
Kol Yırtmacı	: 12cm	**Kol Manşeti**	: 4,5cm
Kol Ağzı genişliği	: 10cm	**Yaka Yüksekliği**	: 3.5cm
Yaka Çevresi	: 33cm	**Kaytan(Harç) Eni**	: 0.5cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul

Kenar Temizleme : Keten astar, kaytan (hazır harç), dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Açık ve koyu çingene pembesi(İki ayrı renkli saten)

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, Sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pulu tırtılla tutturma

Kenar Temizleme : Astar dikimi, kaytan(hazır harç)dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı ve düz dallar, yıldız çiçekler, tomurcuklar, yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Gömlek iki ayrı renkli saten kumaştan dikilmiştir. Gömleğin iki önünü 'S' kıvrımlı dal üzerindeki tomurcuk ve yaprak motiflerinin oluşturduğu bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu süslemiştir. Yaka uçlarına yıldız çiçekli tek dallı kompozisyon işlenmiştir. Kol uçları yıldız çiçekler ve yapraklarla bezenen su deseni ile belirlenmiştir. Ön beden kenarlarına kaytan dikilmiştir

Şekil 145. Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 50.

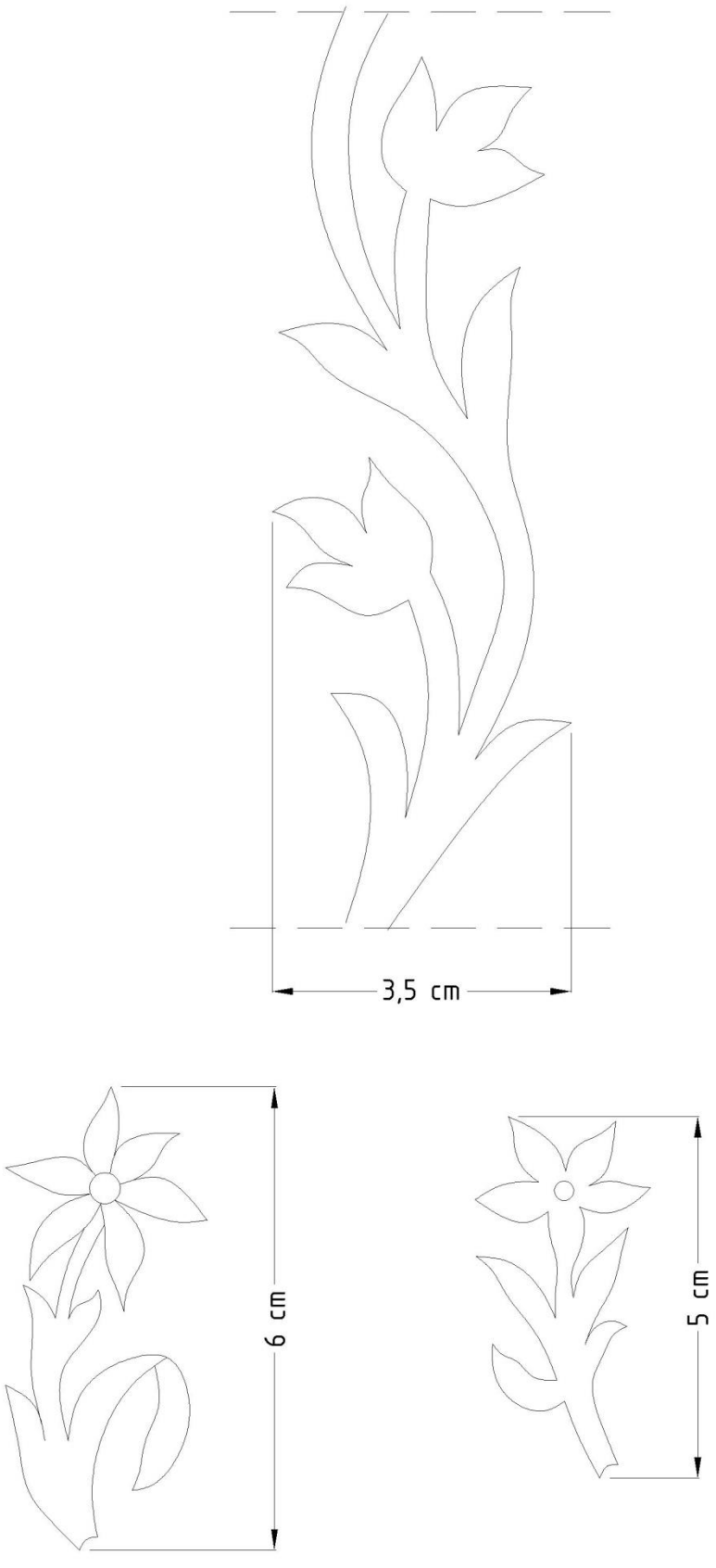

Bilgi Formu 51

Şekil 146. Gömleğin genel görünümü

Örnek No : 51
İnceleme Tarihi : 26.02.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : İç göynek
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmış, işlemeler sökülmüştür.
Ürünün Boyutları

Gömlek(İç Gömlek)

Ön Boy	: 49cm	**Arka Boy**	: 49cm
Kol Boyu	: 54cm	**Kol Eni**	: 20cm
Kol Yırtmacı	: 12cm	**Kol Manşeti**	: 5cm
Kol Ağzı Genişliği	: 10cm	**Yaka Yüksekliği**	: 3.5cm
Yaka Çevresi	: 45cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, düz ve kıvrımlı tırtıl, boncuk düğme, plastik düğme

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Al

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı, mor, beyaz

Kenar Temizleme : Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, tırtılla verev sarma, tırtılla sap işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi, tahta boncuk sarma

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, mine çiçekler, yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Gömleğin yaka, iki önü ve kol uçlarını; 'S' kıvrımlı dal üzerinde 'C' kıvrımlı dal eğrileri, mine çiçek ve yaprak motifleri ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu süslemiştir. Ön bedenleri birleştirmek için mor iplik ile sarılı altı adet boncuk düğmeler dikilmiştir.

Şekil 147. Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 51.

Bilgi Formu 52

Şekil 148. Gömleğin genel görünümü

Örnek No : 52
İnceleme Tarihi : 26.02.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : İç göynek
Onarım Durumu : Gömleğin renk tonuna uygun koyu pembe saten kumaş ile yıpranan kısımlar yamanmıştır.
Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmıştır. İşlemelerde sökülmeler ve kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Gömlek(İç Gömlek)

Ön Boy	: 49cm	**Arka Boy**	: 50cm
Kol Boyu	: 52cm	**Kol Eni**	: 22cm
Kol Yırtmacı	: 12cm	**Kol Manşeti**	: 4,5cm
Kol Ağzı Genişliği	: 12cm	**Yaka Yüksekliği**	: 3cm
Yaka Çevresi	: 32,5cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, kaytan(hazır harç), dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Çingene pembe

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı, Gümüş rengi

Kenar Temizleme : Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, pulu tırtılla tutturma, tırtılla sap işi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, kaytan dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, mine çiçekler, düz ve tırnaklı yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Gömleğin iki önü, yaka ve kol uçlarını; 'S' kıvrımlı dal üzerinde hançerli yaprak demetleri ile kıvrım dal eğrileri ucundaki mine motifleri ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu süslemiştir. Gömleğin ön beden kenarlarına kaytan geçirilmiştir.

Şekil 149. Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 52.

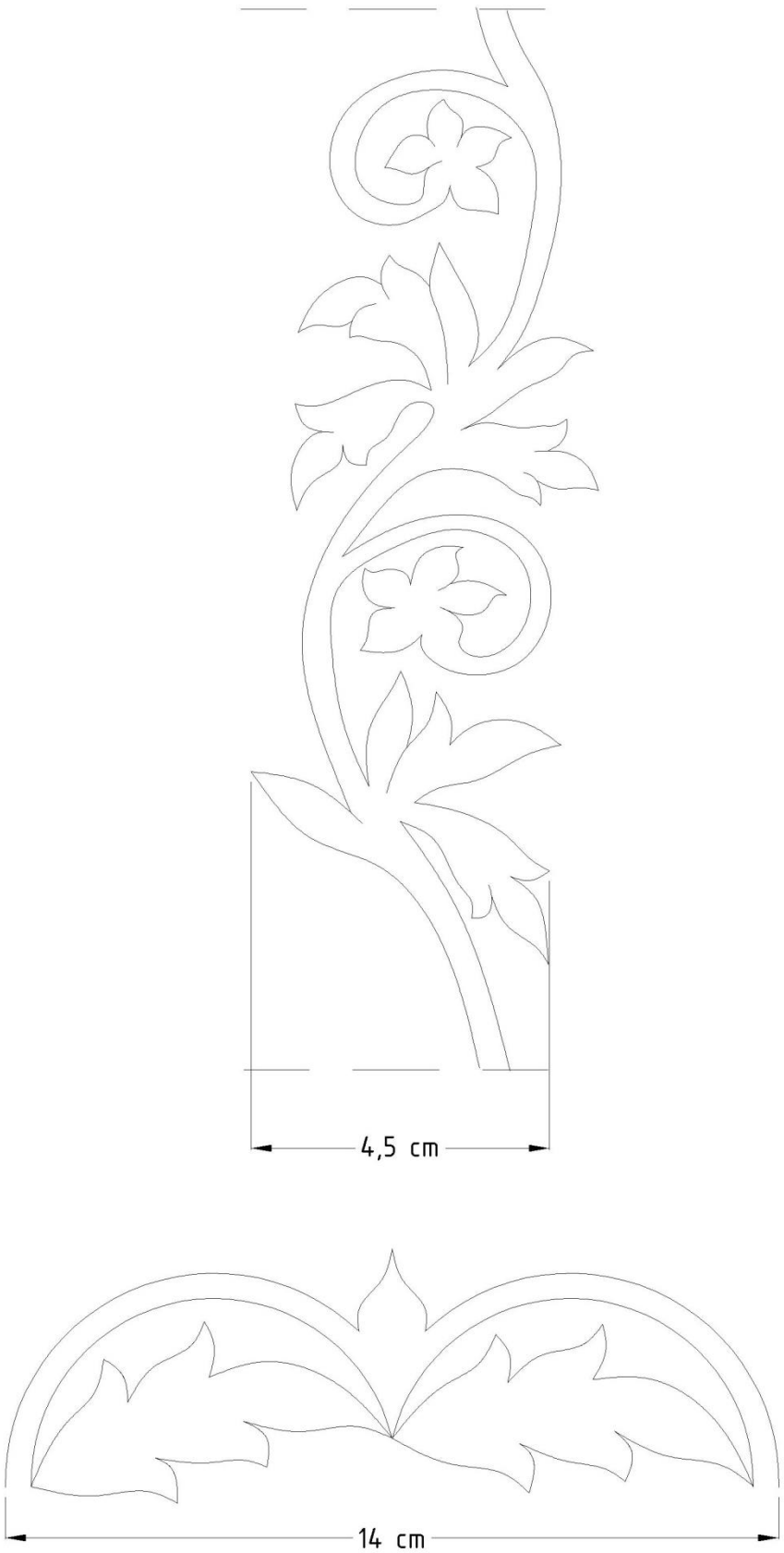

Bilgi Formu 53

Şekil 150. Gömleğin ön ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 53
İnceleme Tarihi : 25.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Osmanlı dönemi
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : İç göynek
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmıştır. İşlemeler sökülmüş ve kararmıştır.
Ürünün Boyutları

Gömlek(İç Gömlek)

Ön Boy	: 45cm	**Arka Boy**	: 41cm
Kol Boyu	: 52cm	**Kol Eni**	: 17cm
Kol Yırtmacı	: 11,5cm	**Kol Manşeti**	: 4,5cm
Kol Ağzı Genişliği	: 12cm	**Kol Buçuk**	: 7x8cm
Yaka Yüksekliği	: 3cm	**Yaka Çevresi**	: 39cm
Harç Genişliği	: 2,5 ve 1,5 cm		

Kullanılan Gereçler

Zemin **:** Saten

İşleme **:** Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme **:** Pul

Kenar Temizleme **:** Keten astar, harç, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Mavi

İşleme **:** Altın sarı, sarı

Süsleme **:** Altın sarı

Kenar Temizleme **:** Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma

Süsleme **:** Pulu tek olarak yan yana tutturma

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** 'S' kıvrımlı dallar, yıldız çiçekler, düz ve tırnaklı yapraklar

Kozmik Bezeme **:** Ay

Nesneli Bezeme **:** Fiyonk

Geometrik Bezeme: Dikdörtgen

Kompozisyon Özellikleri **:** Gömleğin iki önünü 'S' kıvrımlı dal üzerinde yıldız çiçekli dal ve yaprak eğrilerinin oluşturduğu bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu süslemiştir. Ön beden etek ucuna fiyonklu çiçek demeti kompozisyonu yerleştirilmiştir. Dal, yaprak ve Ay(Hilal) motifiyle doluşturulan serpme desen ön beden, kol ve arka bedeni süslemiştir. Kol ucuna dikdörtgen çerçeve içine alınan kenar suyu işlenmiştir. Gömleğin ön beden ve kol ucuna harç geçirilmiştir.

Şekil 151. Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 53.

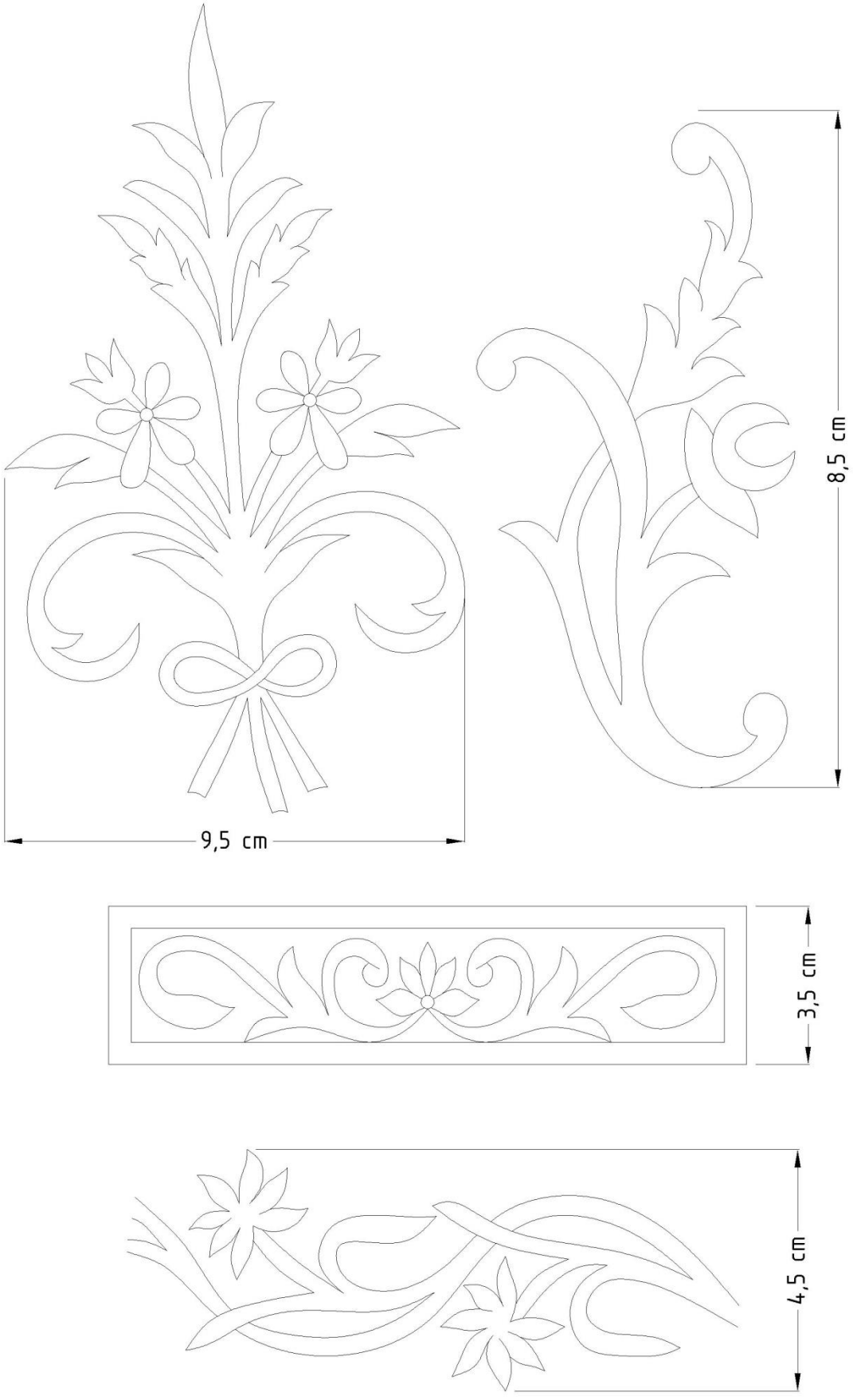

Bilgi Formu 54

Şekil 152. Gömleğin önden ve arkadan genel görünümü

Örnek No : 54
İnceleme Tarihi : 25.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : İç gömlek
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmıştır.
Ürünün Boyutları

Gömlek(İç Gömlek)

Ön Boy	: 44,5	**Arka Boy**	: 44,5cm
Kol Boyu	: 54cm	**Kol Eni**	: 17cm
Kol Yırtmacı	: 19cm	**Kol Manşeti**	: 4,5cm
Kol Ağzı Genişliği	: 12cm	**Yaka Yüksekliği**	: 2cm
Yaka Çevresi	: 35cm	**Yan yırtmaç**	: 8cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Saten
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, sim
Kenar Temizleme : Keten astar, harç, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Mor

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, sarı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tek olarak yan yana tutturma, pul dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, harç dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, mine çiçekler, düz ve tırnaklı yapraklar

Nesneli Bezeme : Buket

Kompozisyon Özellikleri : Gömleğin iki önü, yaka ve kol uçlarını; 'S' kıvrımlı dal üzerindeki çiçek motifiyle oluşturulan bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu süslemiştir. Tekli ve üçlü bağın birleştirdiği mine çiçek ve yapraklı kompozisyon gömleğin kol, ön ve arka bedeni atlamalı sıralı düzende bezemiştir. Ön beden ve kol uçlarına harç geçirilmiştir.

Şekil 153. Gömlekten işleme detay görünümü

Çizim 54.

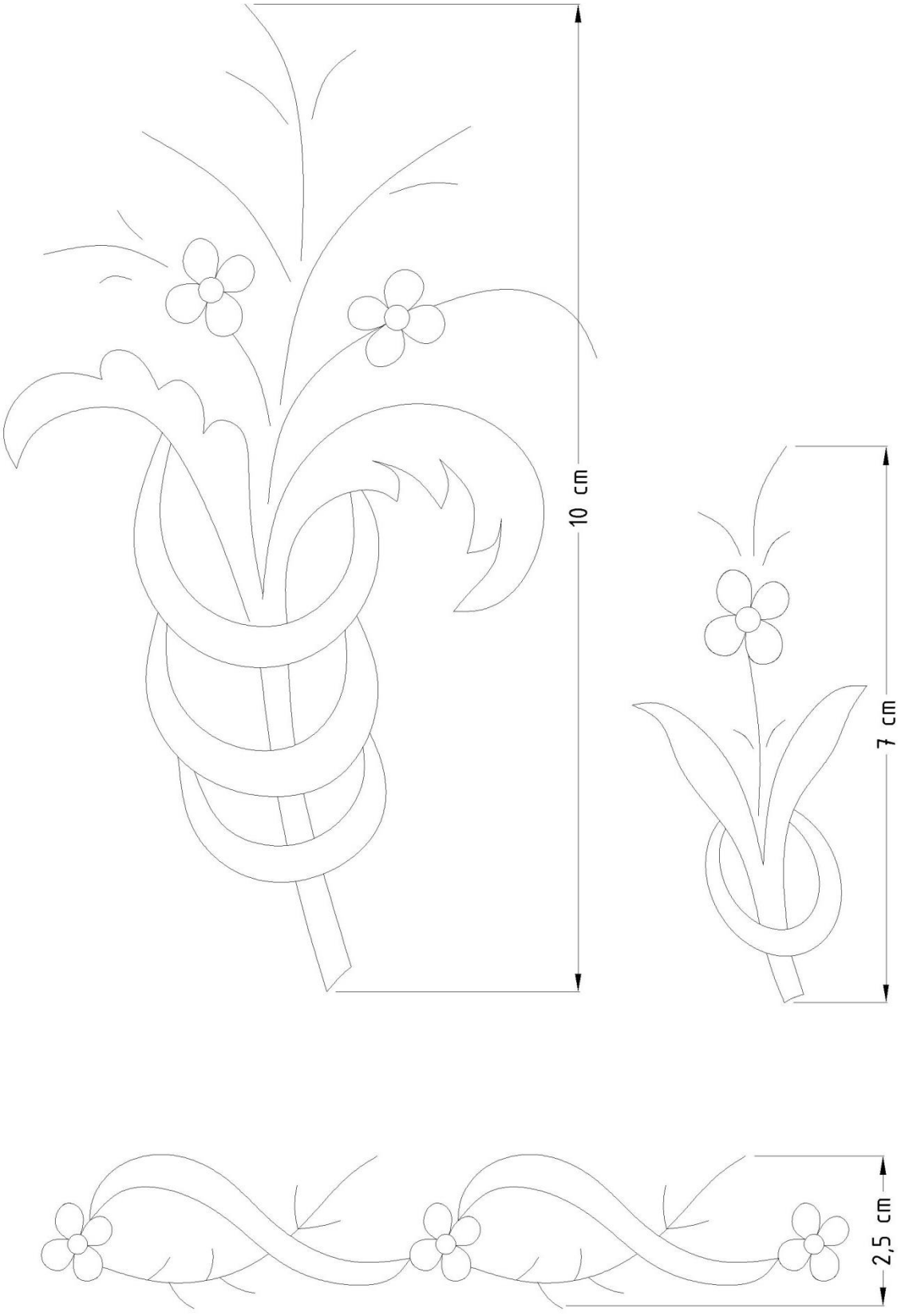

Bilgi Formu 55

Şekil 154. Cüz kılıfının genel görünümü

Örnek No : 55

İnceleme Tarihi : 26.02.2012

Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor

Ürünün Türü : Cüz kılıfı

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Cüz kılıfı, cüz kabı

Ürünün Boyutları

En x Boy : 17,5 x 27 cm **Askı Uzunluğu :** 18cm

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir..

Bugünkü Durumu : Kumaş rengi solmuştur.

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Mor

İşleme : Altın Sarı

Süsleme : Altın sarı, gümüş rengi

Kenar Temizleme : Mor

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla kirpik yapımı**,** pulu tırtılla tutturma

Kenar Temizleme : Cüz kılıfı dikimi, püskül dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Çiçekler, kıvrımlı dal ve yapraklar sümbül, mine çiçekler,

Kompozisyon Özellikleri : Cüz kılıfının ön yüzünü; kapağı ve kapağının dışında kalan bölümünü merkeze yerleştirilen büyük çiçeklerin iki tarafına açılan dalların oluşturduğu kompozisyon süslemiştir. Kıvrımlı dallar üzerindeki yaprak demetleri ve üzerlerine kondurulan mine çiçek motifleriyle desenin kompozisyonu oluşturulmuştur. Cüz kılıfının etrafını 1 cm genişliğindeki tek sıra su ve kapağın dış kenarını iki sıra su ile çevrelemiştir. Tırtıllarla oluşturulan bir püskül alt kenarının orta ucuna dikilmiştir.

Şekil 155. Cüz kılıfından işleme detay görünümü

Çizim 55.

Bilgi Formu 56

Şekil 156. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 56

İnceleme Tarihi : 26.02.2012

Yapılış Tarihi : Bilinmiyor

Ürünün Türü : Bohça

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Bohça

Ürünün Boyutları

En x Boy : 80cm x 80cm

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın yer yer havları dökülmüş, renginde lekeli görünüm oluşmuştur.

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, düğme

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Patlıcan moru

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Mor

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla balık sırtı, tırtılla sap işi, pulu tırtılla tutturma

Kenar Temizleme : Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Düz ve tırnaklı yapraklar, 'S' kıvrımlı dallar, yıldız çiçekler, lale ve tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın dört köşesini, 'S' kıvrımlı dal üzerindeki dal eğrileri ve ucundaki tomurcuk motifleriyle oluşturulan bağlantılı sıralamalı su kompozisyonu çevrelemiştir. Köşelere büyük desenler verev, aralardaki küçük desenler düz olarak, yönü merkeze doğru yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını merkezden dağılan kare formdaki kompozisyon süslemiştir.

Şekil 157. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 56.

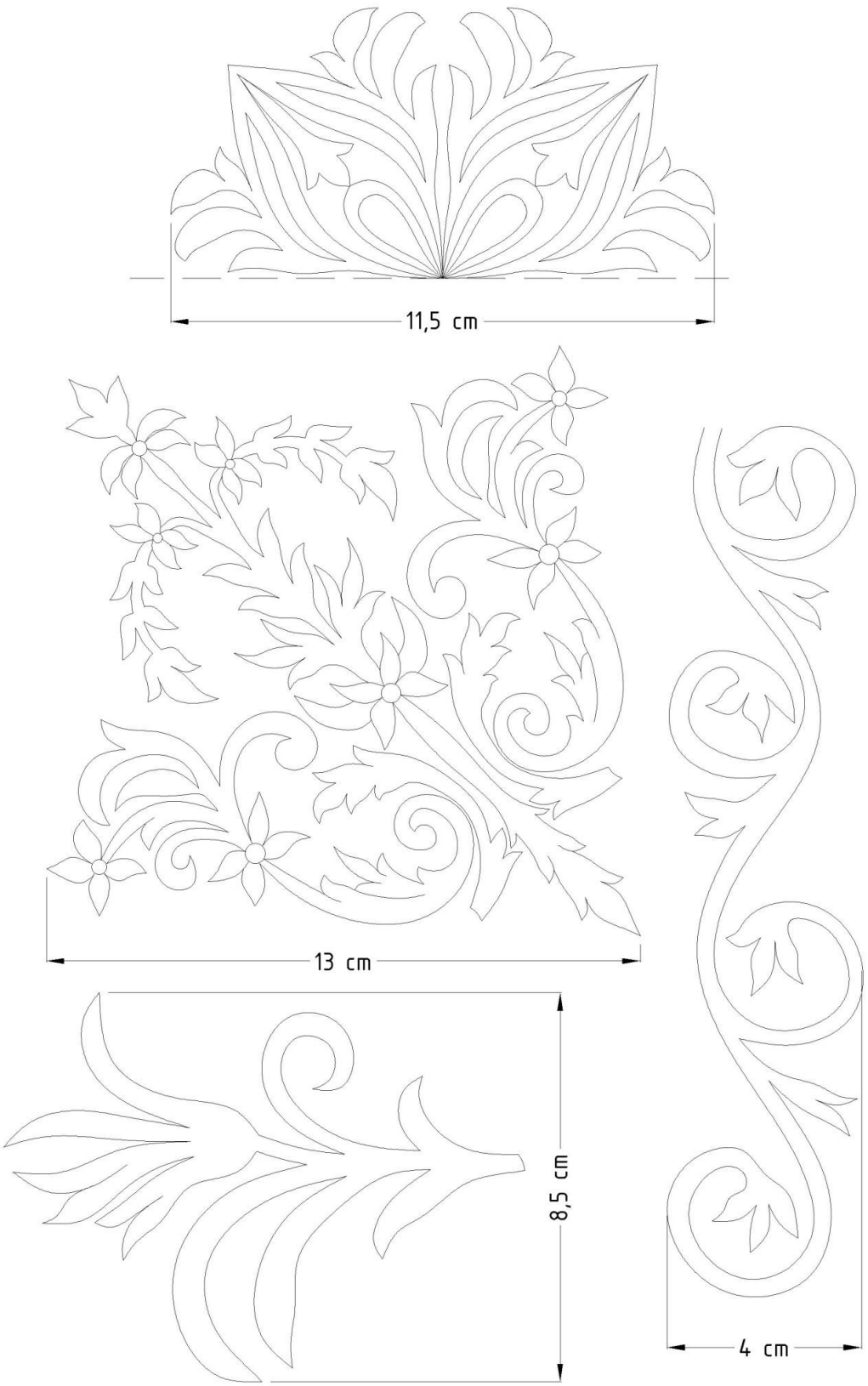

Bilgi Formu 57

Şekil 158. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 57
İnceleme Tarihi : 26.02.2012
Yapılış Tarihi : Osmanlı dönemi
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmıştır.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 72cm x 92cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Saten
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, sim
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu pembe

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma, balıksırtı

Süsleme : Blonya iğnesi, pul dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'C' kıvrımlı dallar, tırnaklı yapraklar, mine ve yıldız çiçekler,

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın dört köşesine, merkeze doğru yönlendirilmiş, çiçek ve tırnaklı yaprak motifleriyle oluşturulan kompozisyon verev olarak yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını; merkezdeki çiçek etrafını çevreleyen 'C' kıvrımlı dalların arasına yerleştirilen yıldız çiçek ve yaprak motiflerinin kare form düzenindeki kompozisyonu süslemiştir.

Şekil 159. Bohçadan işleme detay görünümleri

Çizim 57.

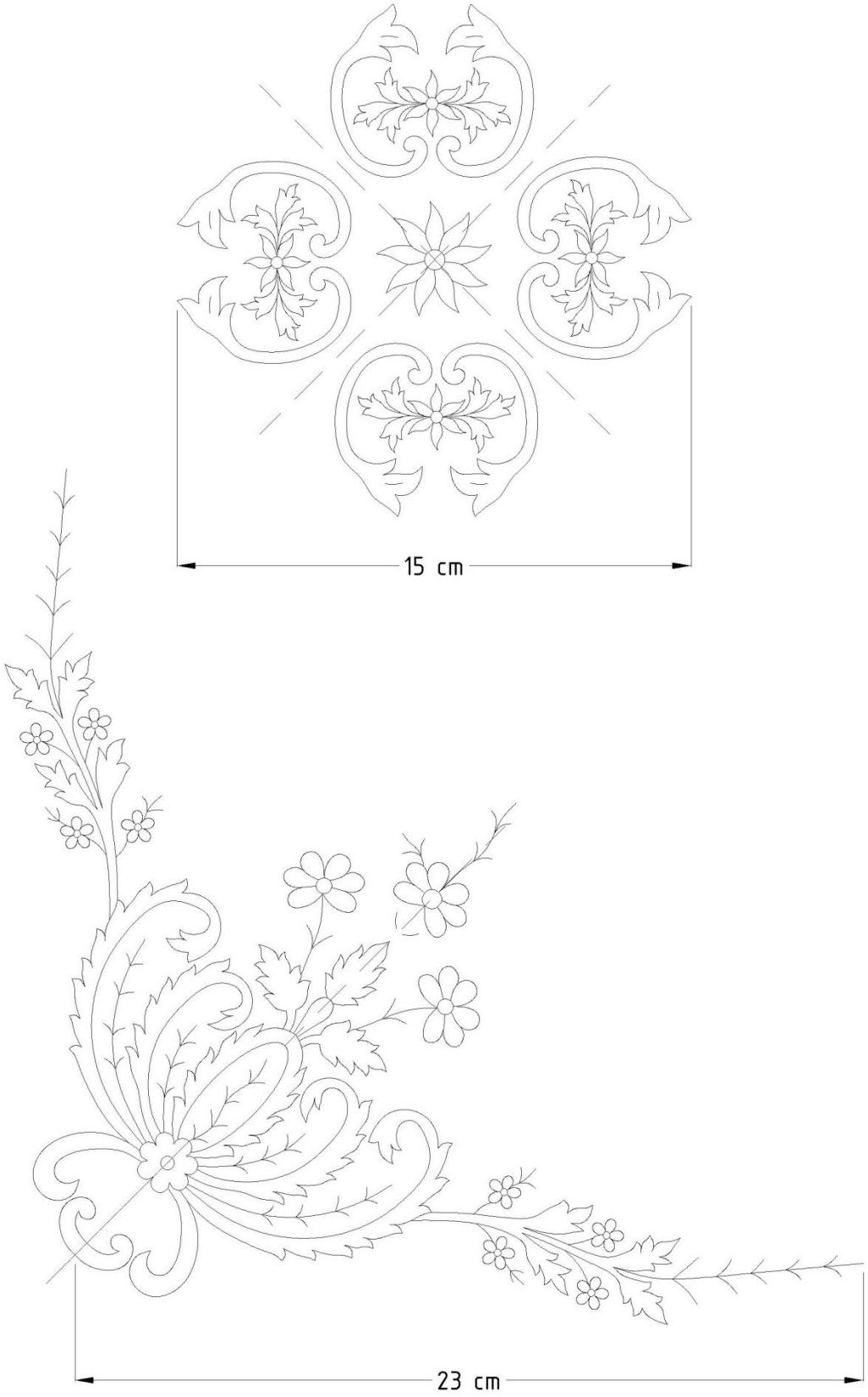

Bilgi Formu 58

Şekil 160. Şalvar takımının genel görünümü

Örnek No : 58

İnceleme Tarihi : 26.02.2012

Yapılış Tarihi : Bilinmiyor

Ürünün Türü : Şalvar takımı

Koleksiyon Sahibi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Yılanlı takım

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir

Bugünkü durumu : Sağlam durumdadır.

Ürünün Boyutları

Gömlek

Ön Boy : 48cm

Arka Boy : 48cm

Kol Boyu : 53 cm **Kol Eni** : 17 cm

Kol Manşet : 2 cm **Kol Ucu Genişliği** : 10cm

Kol Yırtmacı : 8cm **Yaka Yüksekliği** : 1cm

Yaka Çevresi : 54 cm

Cepken(Fermene)

Ön Boy : 48,5cm **Arka Boy** : 48,5cm

Kol Boyu : 40 cm **Kol Eni** : 20 cm

Yaka Yüksekliği : 1,5cm **Yaka Çevresi** : 33 cm

Şalvar

Boy: 98cm **En:** 170cm **Paça Genişliği:** 15cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, düğme

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renkler

Zemin : Siyah

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Siyah

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : **'**S' kıvrımlı dallar, mine çiçekler, tomurcuklar, yapraklar

Kompozisyon Özellikleri : Takımın gömleğinin sol yakasına bitkisel bir desen yerleştirilmiştir. Kol manşetlerine 1 cm' lik ince bir su işlenmiştir. Cepken yaka, ön ve arka beden ile kol uçları 'S' kıvrımlı dal ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı su ile çevrelenmiştir. Cepkenin geri kalan yüzeyleri su deseninin verev yerleşimi ile doldurulmuştur.

Takımın şalvarı; su deseni ile altı parçaya bölünmüştür. Su deseni şalvarın yanlarında paçadan dönerek 'U' formunu almıştır. Paçalara su desenine paralel olarak üç adet bitkisel desen ve bu desenlere doğru uzanan yarım olarak bırakılan su ucuna bir desen yerleştirilmiştir. 'U' formunun dışında kalan diğer su desenlerinin paçaya yakın bölümlerini paralel yerleşimi ile aynı bitkisel desen süslemiştir.

Şekil 161. Takımın şalvar paçasından işleme detay görünümü

Çizim 58.

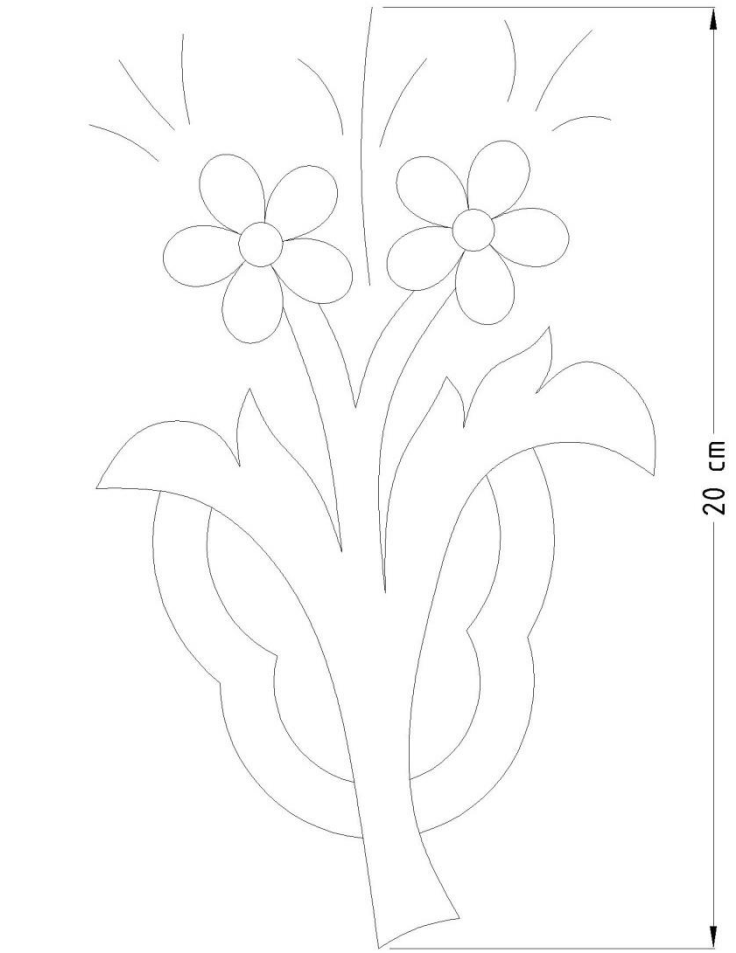

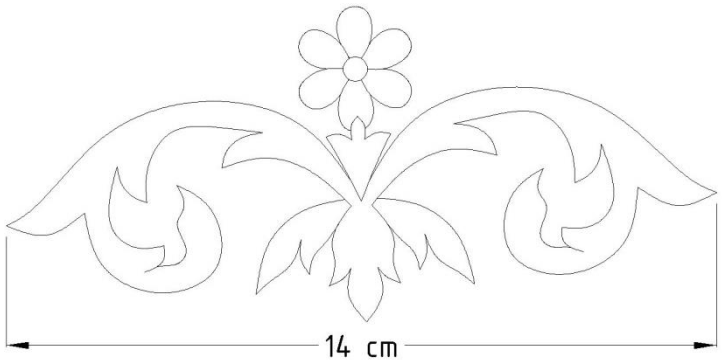

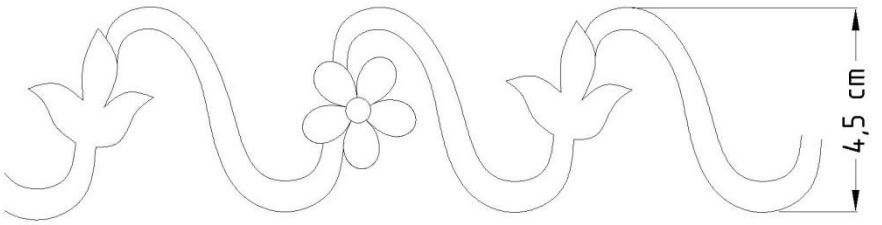

Bilgi Formu 59

Şekil 162. Panonun genel görünümü

Örnek No : 59

İnceleme Tarihi : 01.03.2012

Yapılış Tarihi : Bilinmiyor

Ürünün Türü : Pano

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Bohça

Ürünün Boyutları

Onarım Durumu : Bohça ahşap çerçeve ile panoya dönüştürülmüştür.

Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır.

En x Boy : 102cm x 102cm **Çerçeve Eni :** 10cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : Ahşap, cam

Kullanılan Renk

Zemin : Açık mor

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : Kahverengi

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, kabartma sarma, delikli sarma

Süsleme : Atma işi, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Çerçeve yapımı

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Düz ve tırnaklı yapraklar, 'S' kıvrımlı dallar, gül, mine ve yıldız çiçekler, papatya, tomurcuklar

Sembolik Bezeme : Osmanlı Simgesi

Kompozisyon Özellikleri : Kare formundaki bohçanın etrafını 'S' kıvrımlı dal ile papatya dalının oluşturduğu düzgün sıralamalı kenar suyu çevrelemiştir. Köşelere yönü merkeze doğru bakan büyük bitkisel desen verev olarak yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını; merkezde dal, yaprak ve yıldız çiçekli motiflerle oluşturulan dairesel kompozisyon ile etrafını çevreleyen düzgün aralıklarla sıralamalı Osmanlı motifi ve aralardaki mine serpmeleri süslemiştir. Bohçanın ortasını süsleyen kompozisyon merkezden kenarlara doğru yönlendirilmiştir. Bohçanın diğer boş yüzeyleri büyüklü küçüklü bitkisel serpmelerle doldurulmuştur.

Şekil 163. Panodan işleme detay görünümü

Çizim 59.

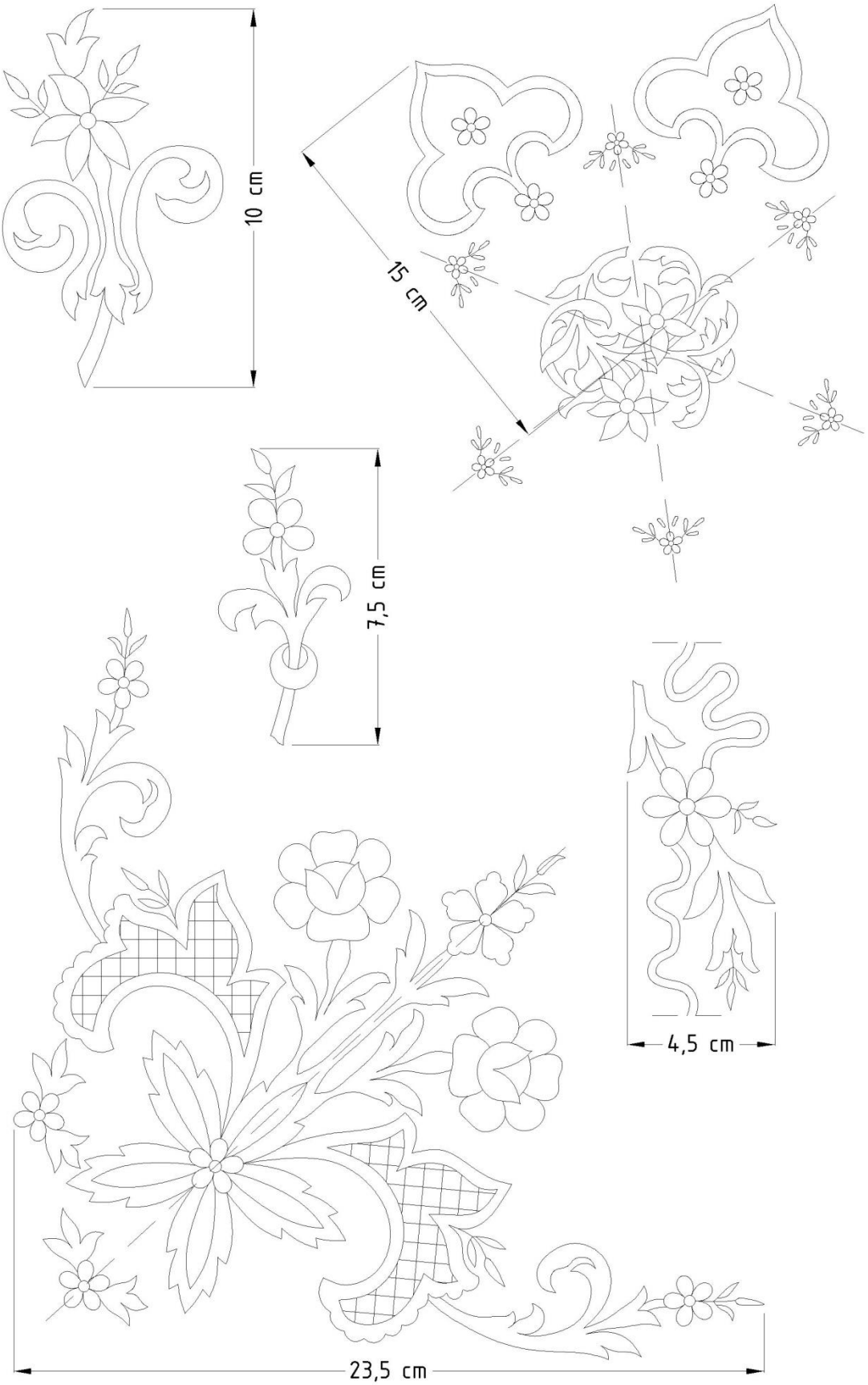

Bilgi Formu 60

Şekil 164. Şalvar takımının genel ve cepkenin arkadan görünümü

Örnek No : 60

İnceleme Tarihi : 01.03.2012

Yapılış Tarihi : Bilinmiyor

Ürünün Türü : Şalvar Takımı(Cepken ve Şalvar)

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : -

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır.

Ürünün Boyutları

Cepken(Fermene)

Ön Boy : 48,5cm **Arka Boy** : 48,5cm

Kol Boyu : 55 cm **Kol Eni** : 26 cm

Kol Ucu Genişliği : 21cm **Yaka Yüksekliği** : 3,7cm

Yaka Çevresi : 33 cm

Şalvar

Boy: 112cm **En:** 134,5cm **Paça Genişliği:** 21cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Kırmızı

İşleme : Altın sarı, kırmızı, siyah

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Kiremit rengi, kırmızı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla düz sarma, pul ve tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, makinada baskı dikişi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Kıvrımlı dallar, tırnaklı ve düz yapraklar, yıldız çiçekler, tomurcuklar

Kompozisyon Özellikleri : Takımın cepkenini; yakadan başlayarak ön ve arka beden

etek ucu ile kol ucunu düzgün sıralamalı kenar suyu çevrelemiştir. Cepkenin kolunu omuza kadar süsleyen büyük ve küçük kompozisyonlar düzgün aralıklı sıralamalarla, cepkenin ön ve arka bedenini atlamalı sıralamalarla süslemiştir. Takım şalvarının paçasını bağlantılı sıralamalı su deseni çevrelemiştir. Diğer yüzeyleri atlamalı sıralamalı bitkisel desenler süslemiştir.

Şekil 165. Şalvar takımından işleme detay görünümleri

Çizim 60.

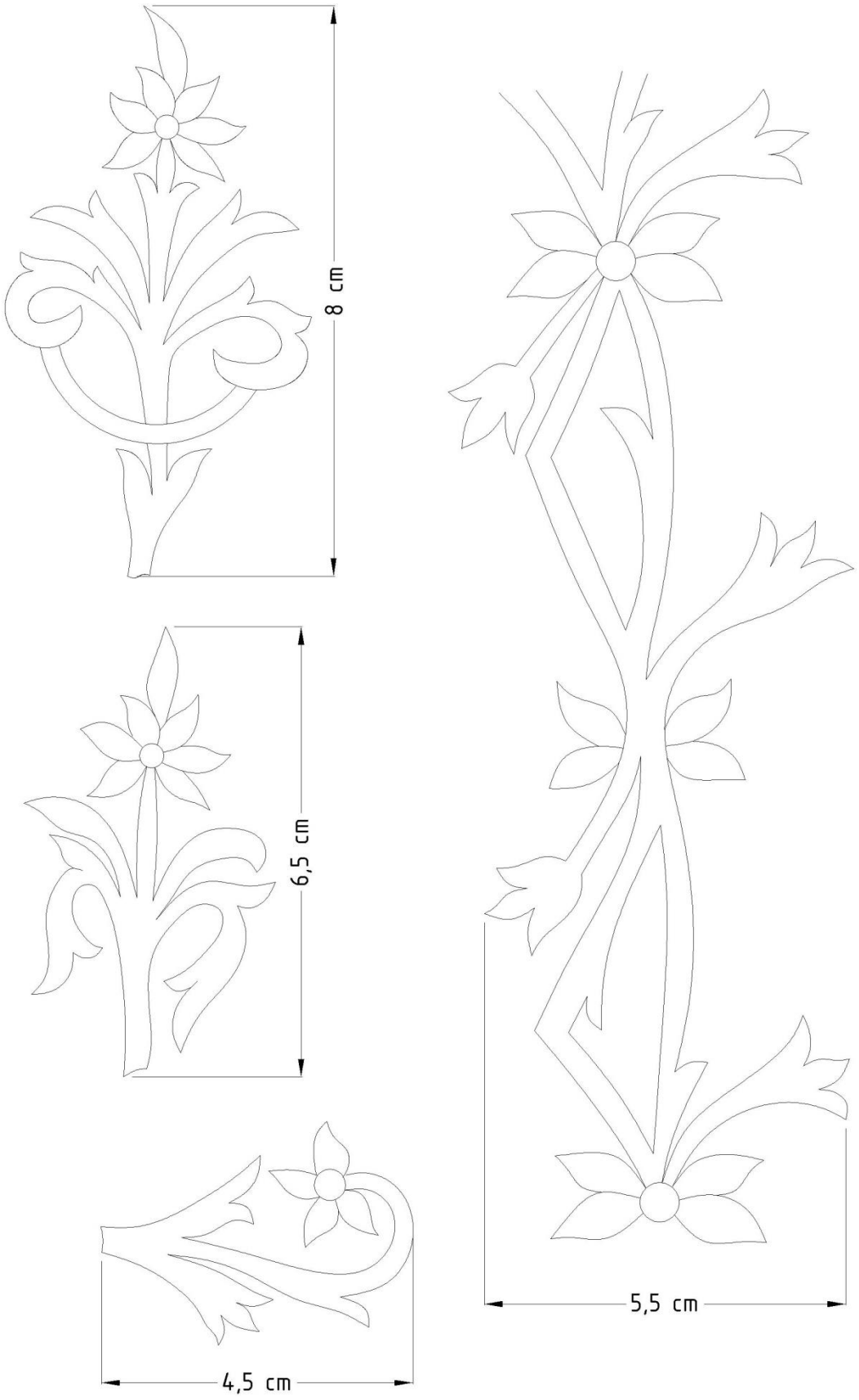

Bilgi Formu 61

Şekil 166. Gömleğin genel görünümü

Örnek No : 61
İnceleme Tarihi : 25.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor
Ürünün Türü : Gömlek
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : İç göynek
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmış, işlemeler kararmıştır.
Ürünün Boyutları

Gömlek(İç Gömlek)

Ön Boy	: 46,5cm	**Arka Boy**	: 46,5cm
Kol Boyu	: 52,5cm	**Kol Eni**	: 17,5cm
Kol Yırtmacı	: 12cm	**Kol Manşeti**	: 5,5cm
Kol Ağzı genişliği	: 10cm	**Yaka Yüksekliği**	: 1cm
Yaka Çevresi	: 57cm	**Kuş**	: 3,5 x 9,5cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : İpek saten

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl, düğme

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Çingene pembe

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı, beyaz

Kenar Temizleme : Beyaz

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Pul ve tırtıl dikimi, düğme dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, yıldız çiçekler

Kompozisyon Özellikleri : Gömleğin iki önüne bir dal üzerindeki çiçek ve yaprak motifleriyle oluşturulan birer kompozisyon yerleştirilmiştir. Kol manşetleri 'S' kıvrımlı ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı su deseni ile süslenmiştir.

Şekil 167. Gömlekten işleme detay görünümleri

Çizim 61.

Bilgi Formu 62

Şekil 168. Yatak örtüsünün genel görünümü

Örnek No : 62
İnceleme Tarihi : 18.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor
Müzeye Geliş Tarihi : 26.10.2009
Envanter No : 107
Ürünün Türü : Yatak örtüsü
Koleksiyon Adresi : Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi
Yöredeki Adı : Yatak örtüsü
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadifenin yer yer havları dökülmüştür. İşlemelerde kararmalar görülmektedir.

Ürünün Boyutları

Yatak örtüsü

En x Boy : 141cm x 190cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, yün iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, tırtıl

Kenar Temizleme : -

Kullanılan Renk

Zemin : Koyu mor

İşleme : Altın sarı, sarı

Süsleme : Altın sarı

Kenar Temizleme : -

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, atma işi, pulu tırtılla tutturma ve tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : -

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' ve 'C' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, yıldız ve mine çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Saksı

Kompozisyon Özellikleri : Yatak örtüsünün etrafını 'S' kıvrımlı dal, yaprak mine ve yıldız çiçek motifleri ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı kenar suyu çevrelemiştir. Köşelerine saksı içindeki desen verev olarak merkeze doğru yönlendirilmiştir. Örtünün ortasını merkezdeki iki çiçek motifinin etrafını 'C' kıvrımlı dal ve yaprak motiflerinin oluşturduğu kompozisyon ile serpme desenler süslemiştir. Bu kompozisyonun çevresine merkezden kenarlara yönlendirilen saksı içindeki desenler düzgün sıralamalarla yerleştirilmiştir. Örtünün boş yüzeylerine büyüklü- küçüklü bitkisel serpmeler bir yöne doğru düzgün sıralamalarla işlenmiştir.

Şekil 169. Yatak örtüsünden işleme detay görünümleri

Çizim 62.

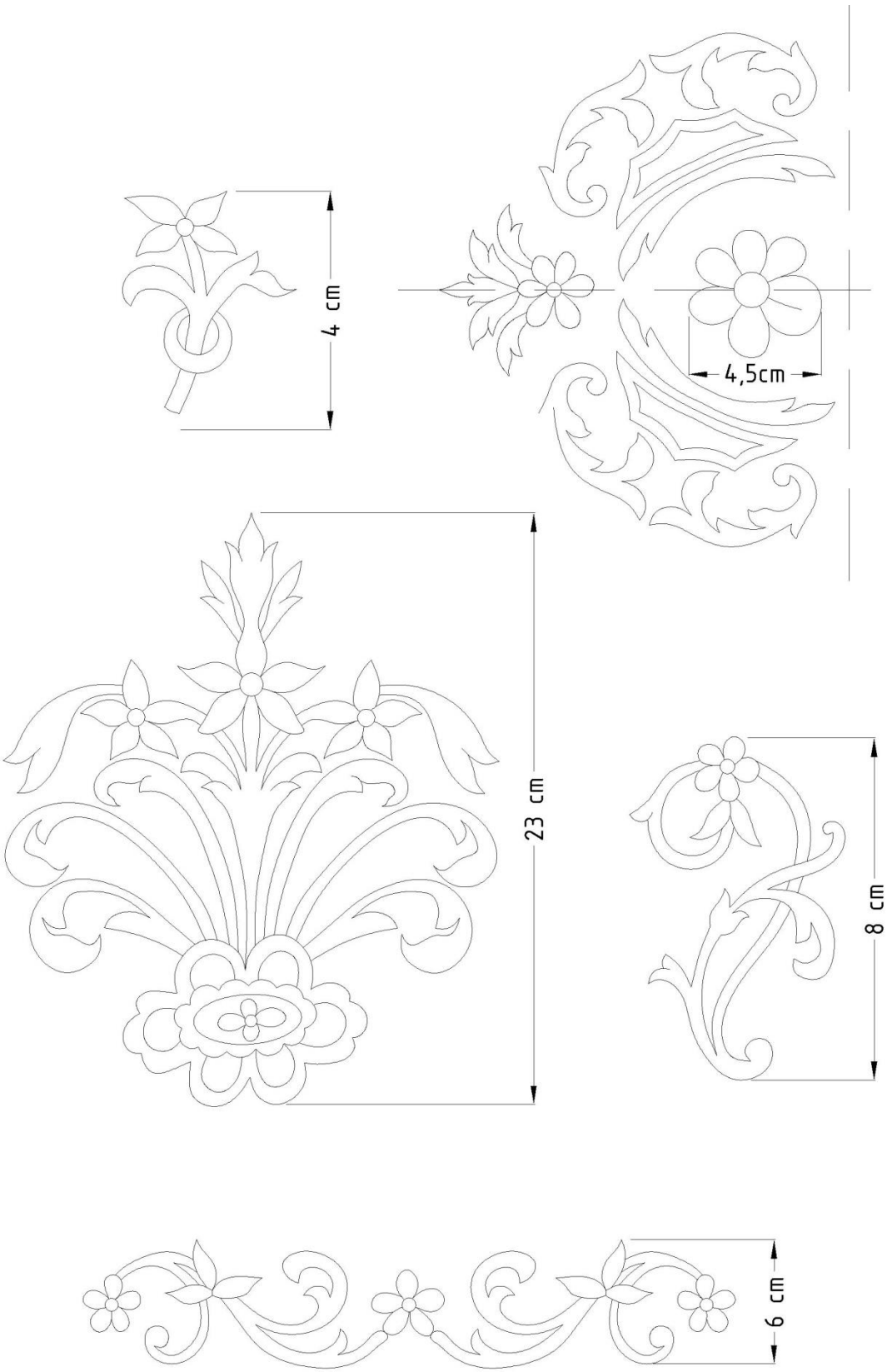

Bilgi Formu 63

Şekil 170. Ocak perdesinin genel görünümü

Örnek No : 63
İnceleme Tarihi : 18.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor
Müzeye Geliş Tarihi : 27.10.2009
Envanter No : 142
Ürünün Türü : Ocak Perdesi
Koleksiyon Adresi : Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi
Yöredeki Adı : Ocak Perdesi
Ürünün Boyutları
En x Boy : 55cm x115cm **Saçak Boyu** : 2cm
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın havları dökülmüş, saçakları kararmış ve sökülmüştür.
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, Tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği, saçak

Kullanılan Renk

Zemin : Kahverengi

İşleme : Altın Sarı, sarı

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Sarı, açık mor

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, delikli sarma

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, yıldız çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Cami, Fiyonk

Kozmik Bezeme : Güneş

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki ocak perdesinin üç kenarını 'S' kıvrımlarıyla oluşturulan bağlantılı sıralamalı su deseni çevrelemiştir. Perdenin köşelerine verev olarak merkeze yönlendirilmiş, fiyonkla bağlanan bitkisel desen yerleştirilmiştir. Ocak perdesinin ortasını cami kompozisyonu süslemiştir. Cami kompozisyonunun iki tarafına güneş ve bitkisel motiflerden birer motif yerleştirilmiştir

Şekil 171. Ocak perdesinden işleme detay görünümleri

Çizim 63.

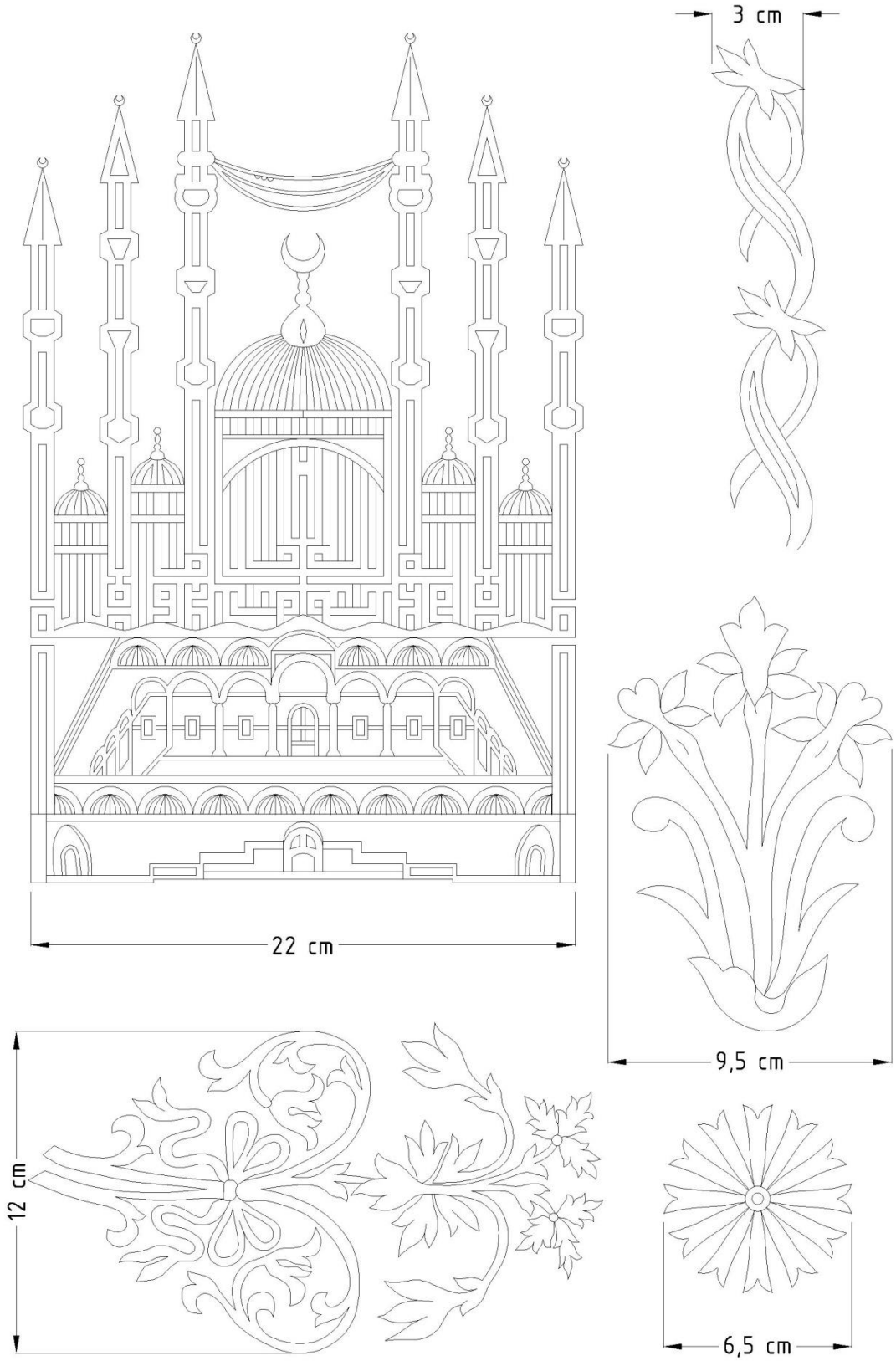

Bilgi Formu 64

Şekil 172. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 64

İnceleme Tarihi : 18.01.2012

Ürünün Yapılış Tarihi : 19.yüzyılın 2. yarısı

Müzeye Geliş Tarihi : 27.10.2009

Envanter No : 116

Ürünün Türü : Bohça

Koleksiyon Adresi : Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi

Yöredeki Adı : Bohça

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kumaş yıpranmıştır.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 81cm x 85cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Canves

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Pembe

İşleme : Altın Sarı, sarı

Süsleme :-

Kenar temizleme : Kahverengi, pembe

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma, delikli sarma

Süsleme : -

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Düz ve tırnaklı yapraklar, kıvrımlı dallar, büyük çiçekler, laleler, yıldız çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Buket

Kozmik Bezeme : Yıldız

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın dört köşesine 'S' kıvrımlı dal eğrisi üzerinde dönen kıvrımlı dal, yaprak ve çiçek motifleri ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı desen uzanmıştır. Köşelerdeki 'V' formundaki ince uzantılı bu desenin orta bölümüne; merkeze doğru, çiçek demetiyle oluşturulan kompozisyon verev olarak yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını; karelerle oluşturulan yıldız geçme kompozisyonun merkezinde bulunan çiçek yapraklarının birbirinin üzerinden geçmesiyle oluşturulan çiçek motifi süslemiştir. Yıldız geçme motifinin çevresini çiçek, tomurcuk, yaprak ve yıldız çiçeklerinin bezediği bağlantılı sıralamalı dairesel kompozisyon sarmıştır.

Şekil 173. Bohçadan işleme detay görünümleri

Çizim 64.

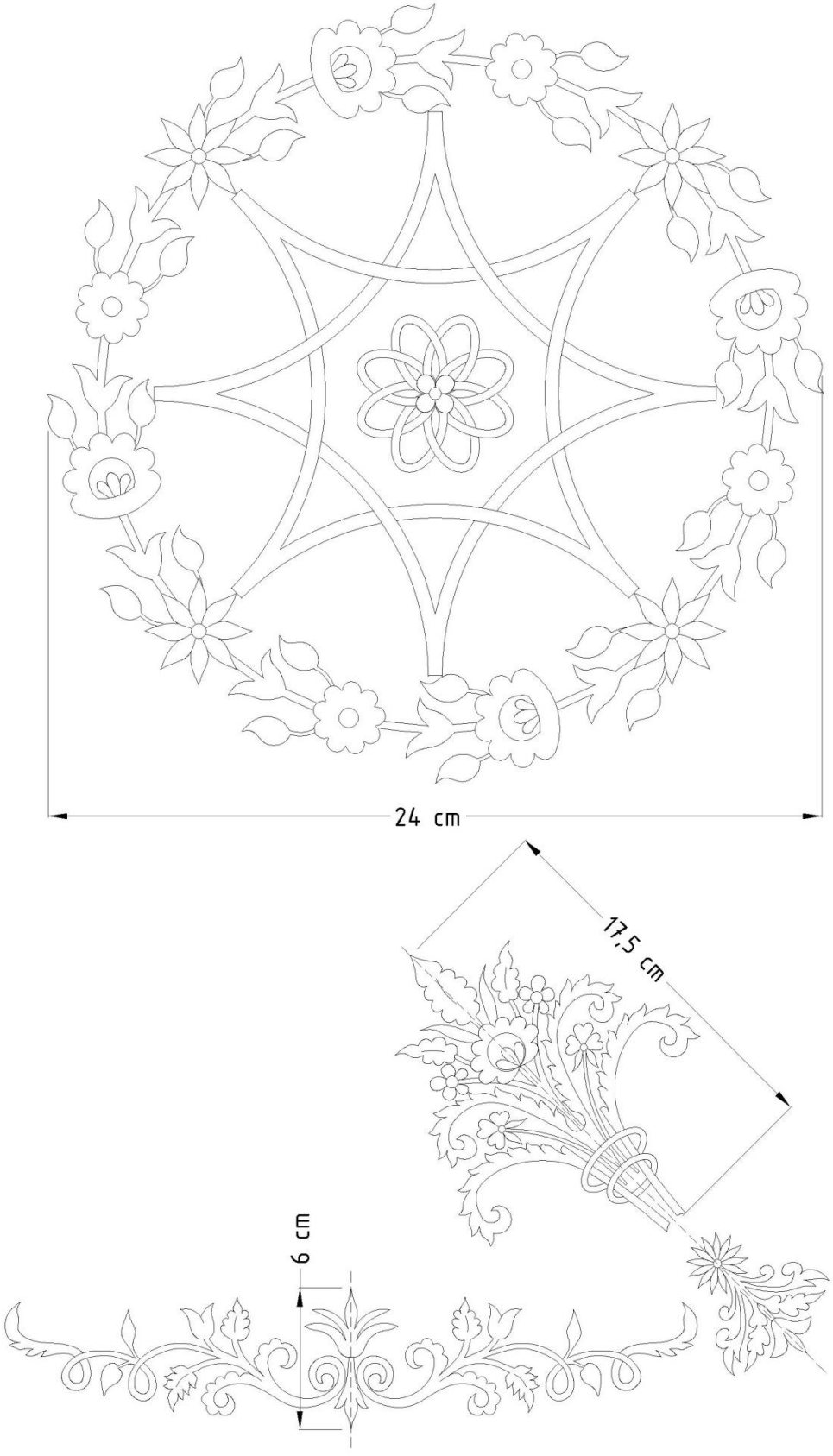

Bilgi Formu 65

Şekil 174. Ocak perdesinin genel görünümü

Örnek No : 65
İnceleme Tarihi : 18.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : 20. Yüzyıl başı
Müzeye Geliş Tarihi : 27.10.2009
Envanter No : 107
Ürünün Türü : Ocak Perdesi
Koleksiyon Adresi : Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi
Yöredeki Adı : Ocak Perdesi
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadifenin havları dökülmüş, saçakları sökülmüştür.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 60cm x109cm **Saçak Boyu** : 5cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği**,** saçak

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Altın sarı, beyaz

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Beyaz, kırmızı

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Tırtılla sap işi, pulu tırtılla tutturma, tırtılla sap işi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Püskül, fiyonk

Geometrik Bezeme : Eşkenar dörtgen

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki ocak perdesinin üç kenarını püskül, kıvrımlı dal ve yaprak motiflerinin bağlantılı sıralamalı kompozisyonu, bir kenarını da yaprak motifli desenin düzgün sıralamaları süslemiştir. Perdenin alt köşelerine fiyonkla bağlanan birer büyük desen merkeze doğru verev olarak yerleştirilmiştir. Perdenin ortasını bitkisel desenin simetrik düzendeki yerleşimi süslemiştir.

Şekil 175. Ocak perdesinden işleme detay görünümü

Çizim 65.

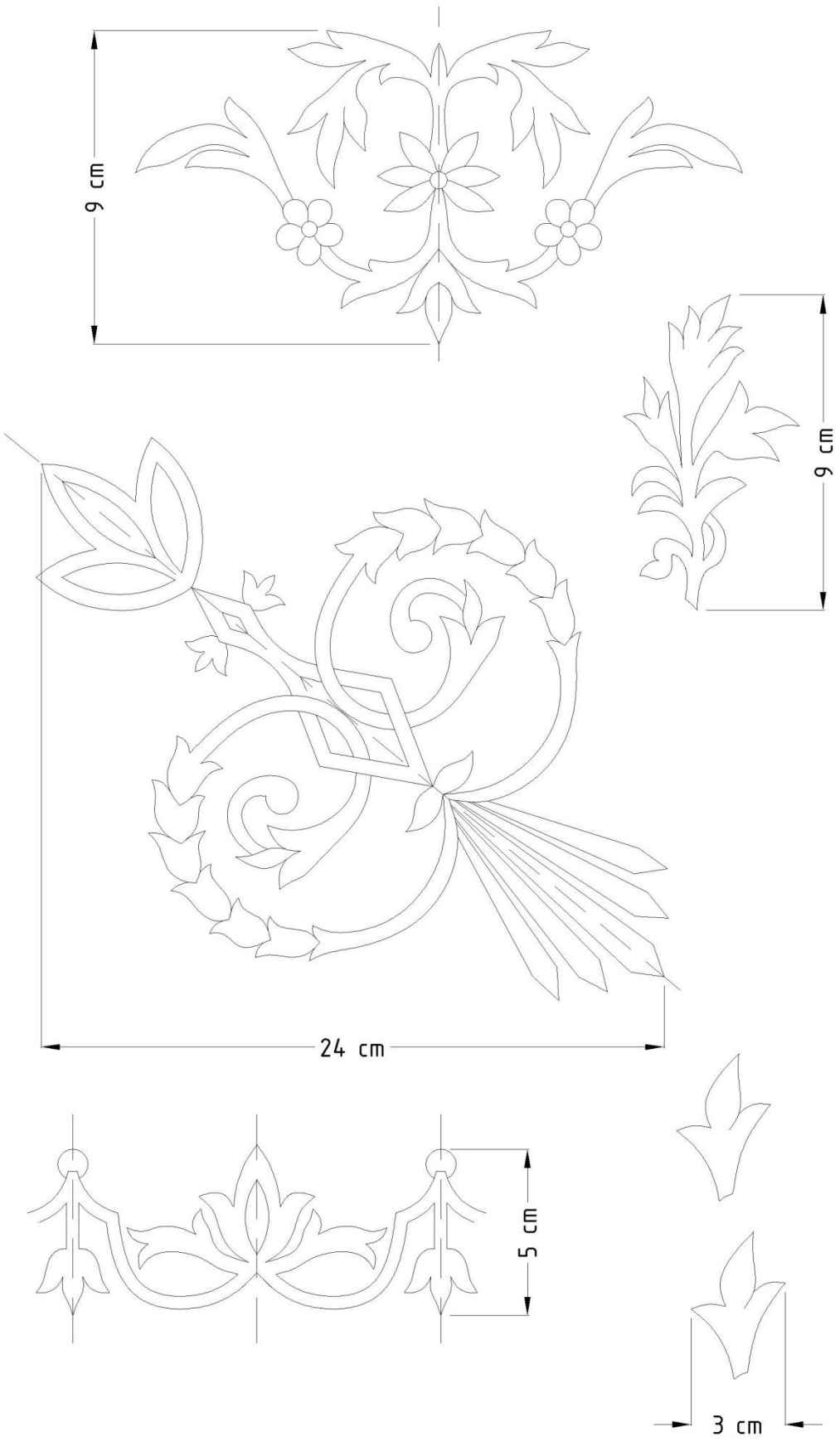

Bilgi Formu 66

Şekil 176. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 66
İnceleme Tarihi : 18.01.2012
Müzeye Geliş Tarihi : 08.05.2008
Ürünün Yapılış Tarihi : Erken Cumhuriyet
Envanter No : 103
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Kadife kumaşın havları dökülmüş ve lekelidir.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 84cm x 84cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin **:** Koyu mor

İşleme **:** Altın sarı, beyaz

Süsleme **:** Altın sarı

Kenar Temizleme **:** Açık Mor

Kullanılan Teknikler

İşleme **:** Düz sarma, delikli sarma

Süsleme **:** Pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi,

Kenar Temizleme **:** Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme **:** Düz ve tırnaklı yapraklar, 'S' kıvrımlı dallar, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar

Kozmik Bezeme **:** Ay**(**Hilal**)**, Güneş

Sembolik Bezeme **:** Osmanlı simgesi motifler

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın etrafını 'S' kıvrımlı dalın bağlantılı sıralamalı kenar suyu kompozisyonu çevrelemiştir. Bohçanın köşelerini; farklı iki bitkisel kompozisyon karşılıklı köşelerde merkeze doğru verev yönde süslemiştir. Bohçanın karşılıklı orta kenarlarına Osmanlı simgesi iki ayrı motif yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını merkezde hilal ve güneş motifi bulunmaktadır. Güneş motifinin sivri uçlarına sekiz adet bitkisel serpme merkezden kenara yönlendirilmiştir. Bohçada büyük desen aralarındaki boşlukları büyüklü küçüklü bitkisel serpmeler doldurmuştur.

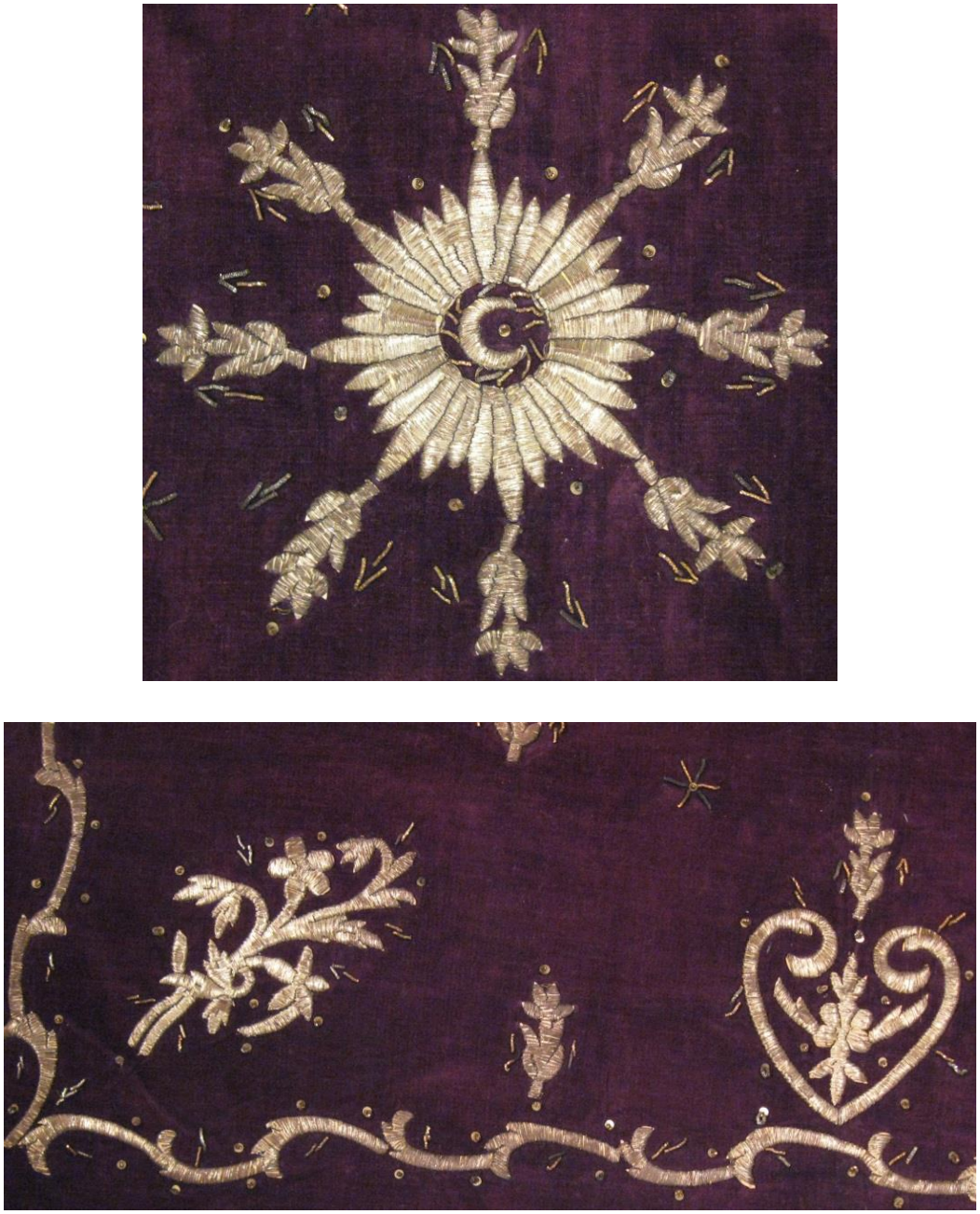

Şekil 177. Bohçadan işleme detay görünümleri

Çizim 66.

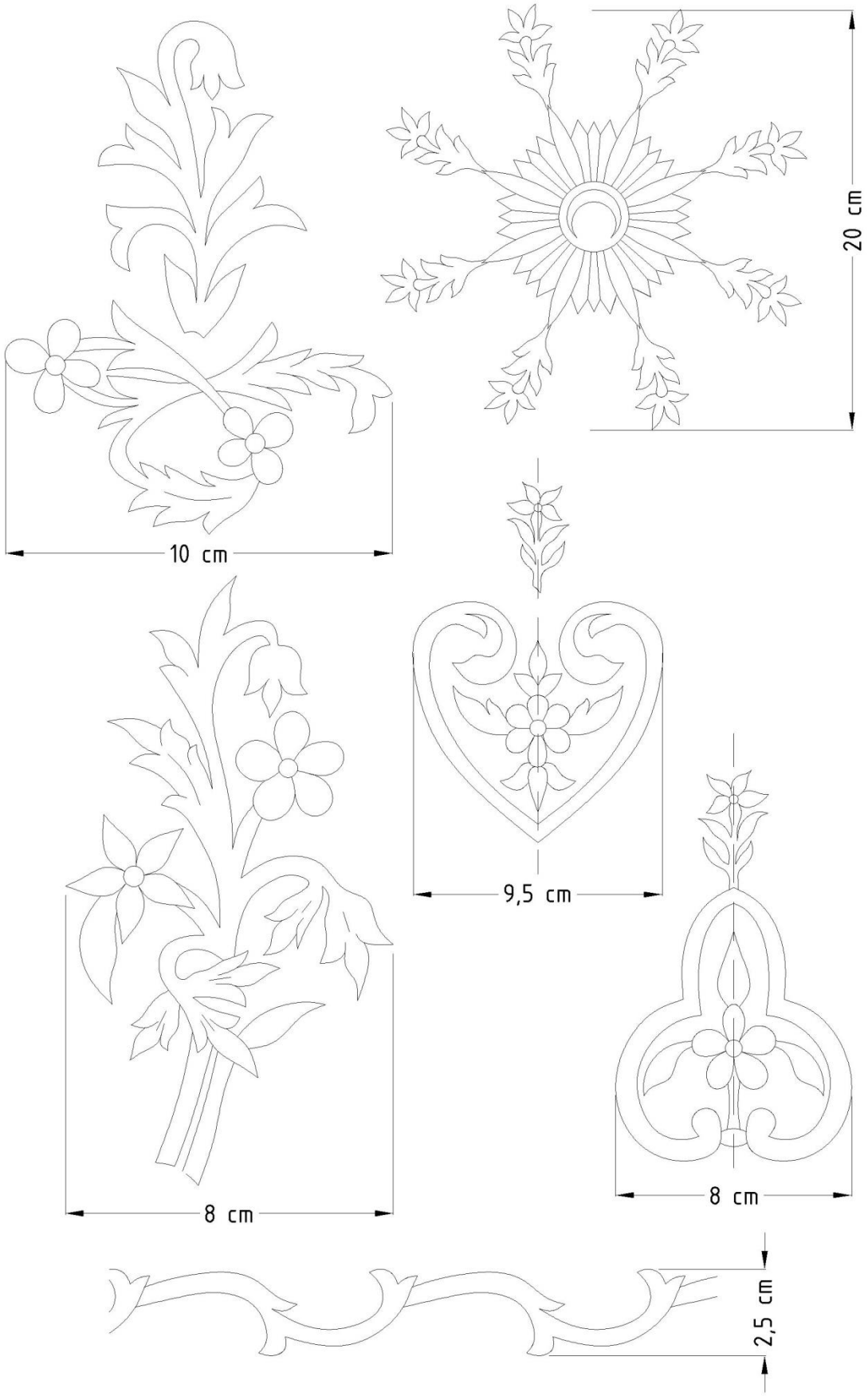

Bilgi Formu 67

Şekil 178. Ocak perdesinin genel görünümü

Örnek No : 67
İnceleme Tarihi : 18.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : 19.Yüzyılın 2. Yarısı
Müzeye Geliş Tarihi : 26.10.2009
Envanter No : 122
Ürünün Türü : Ocak Perdesi
Koleksiyon Adresi : Kütahya Belediyesi Kent Tarihi Müzesi
Yöredeki Adı : Ocak Perdesi
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Saçakları kararmış ve yıpranmıştır.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 104cm x61cm **Saçak Boyu** : 3cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Pul, Tırtıl
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği**,** saçaklı harç

Kullanılan Renk

Zemin : Bordo

İşleme : Altın Sarı (sim), beyaz(ip)

Süsleme : Altın Sarı(pul, tırtıl)

Kenar Temizleme : Mor(astar), sarı (harç)

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma

Süsleme : Blonya İğnesi, pulu tırtılla tutturma, pul ve tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi, saçak dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'S' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, mine çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Püskül

Kompozisyon Özellikleri : Dikdörtgen formundaki ocak perdesinin dört kenarını 'S' kıvrımlı dal üzerindeki tomurcuk motifleri ile oluşturulan bağlantılı sıralamalı kenar suyu çevrelemiştir. Ocak perdesinin köşelerini merkeze doğru verev olarak yerleştirilen küçük bitkisel bir desen süslemiştir. Perdenin ortasını enine bir taraftan diğer tarafa düzgün sıralamalarla eğri bir form düzeninde yerleştirilen 'S' kıvrımlı dal, mine ve püskül motifleri ile oluşturulan kompozisyon doldurmuştur.

Şekil 179. Ocak perdesinden işleme detay görünümü

Çizim 67.

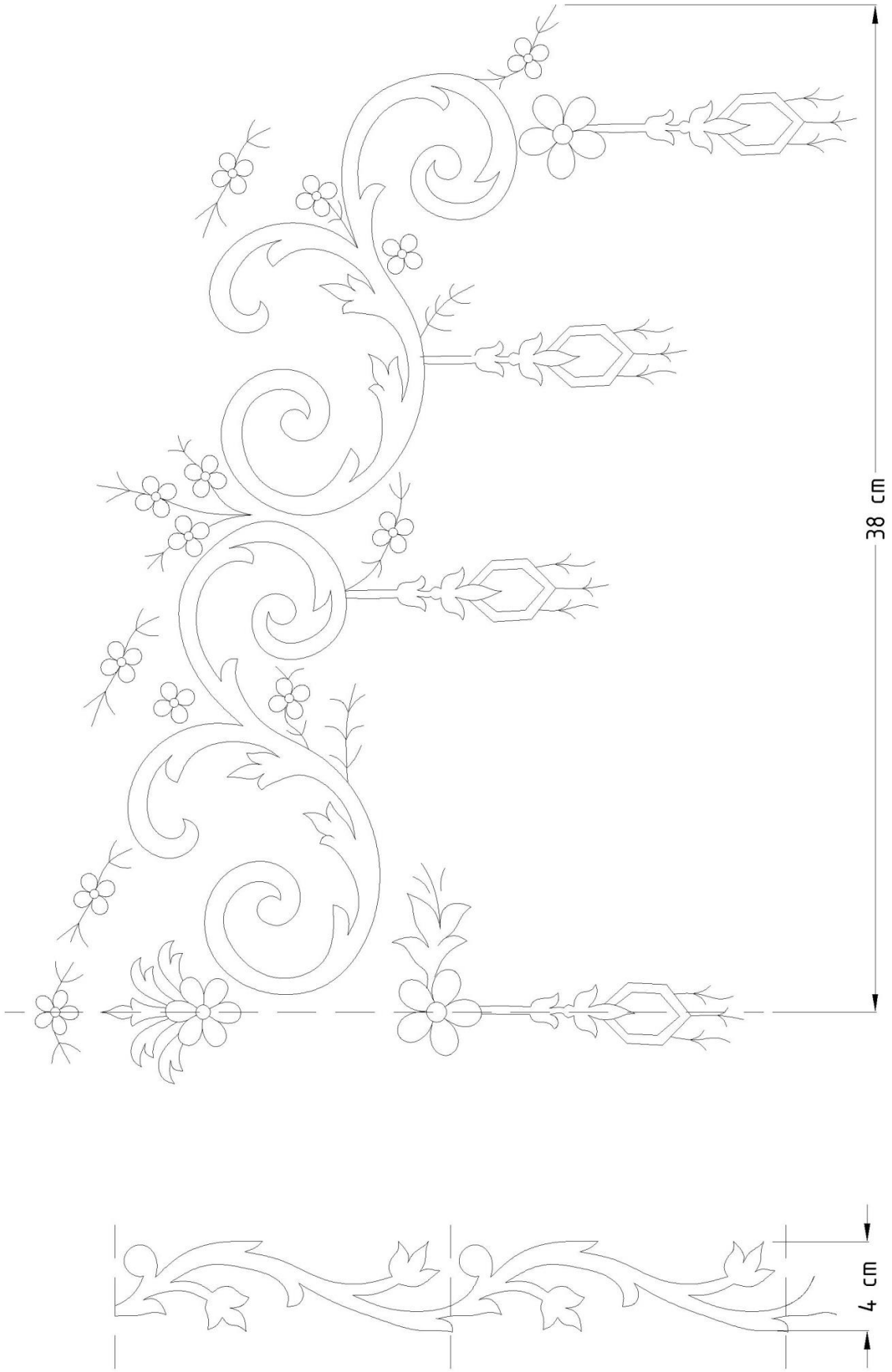

Bilgi Formu 68

Şekil 180 Panonun(seccadenin) genel görünümü

Örnek No : 68

İnceleme Tarihi : 21.02.2012

Ürünün Yapılış Tarihi : 19.yüzyıl

Ürünün Türü : Seccade

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Seccade

Onarım Durumu : Seccade çerçevelenerek pano haline getirilmiştir.

Bugünkü Durumu : Kadifenin havları dökülmüştür.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 150cm x92cm **Çerçeve Eni** : 12cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Pul, Tırtıl

Kenar Temizleme : Ahşap çerçeve

Kullanılan Renk

Zemin : Kırmızı

İşleme : Altın Sarı, sarı

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Kahverengi

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma, yarmalı sarma, delikli sarma, kabartma sarma

Süsleme : Tırtılla düz ve verev sarma, pulu tırtılla tutturma, tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Çerçeve yapımı

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'C' ve 'S' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, gül, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Saksı, fiyonk, püskül

Geometrik Bezeme: Eşkenar dörtgen

Kompozisyon Özellikleri : Seccadenin etrafını; 'C' kıvrımlı dal, fiyonk ve püskül motifleri ile oluşturulan kenar suyunun, düzgün sıralanan kompozisyonu çevrelemiştir.

Seccadenin mihrap bölümünü; ortada saksılı kompozisyon ve iki tarafından aşağıya doğru merdiven görünümlü motiflerin sıralanması ile çevresindeki mine ve yıldız çiçek serpmeleri süslemiştir. Seccadenin ayak bölümüne; ortaya saksılı desen, köşelere 'S' kıvrımlı dal kompozisyonu merkeze doğru verev olarak yerleştirilmiştir.

Şekil 181. Panodan (seccadeden) işleme detay görünümleri

Çizim 68.

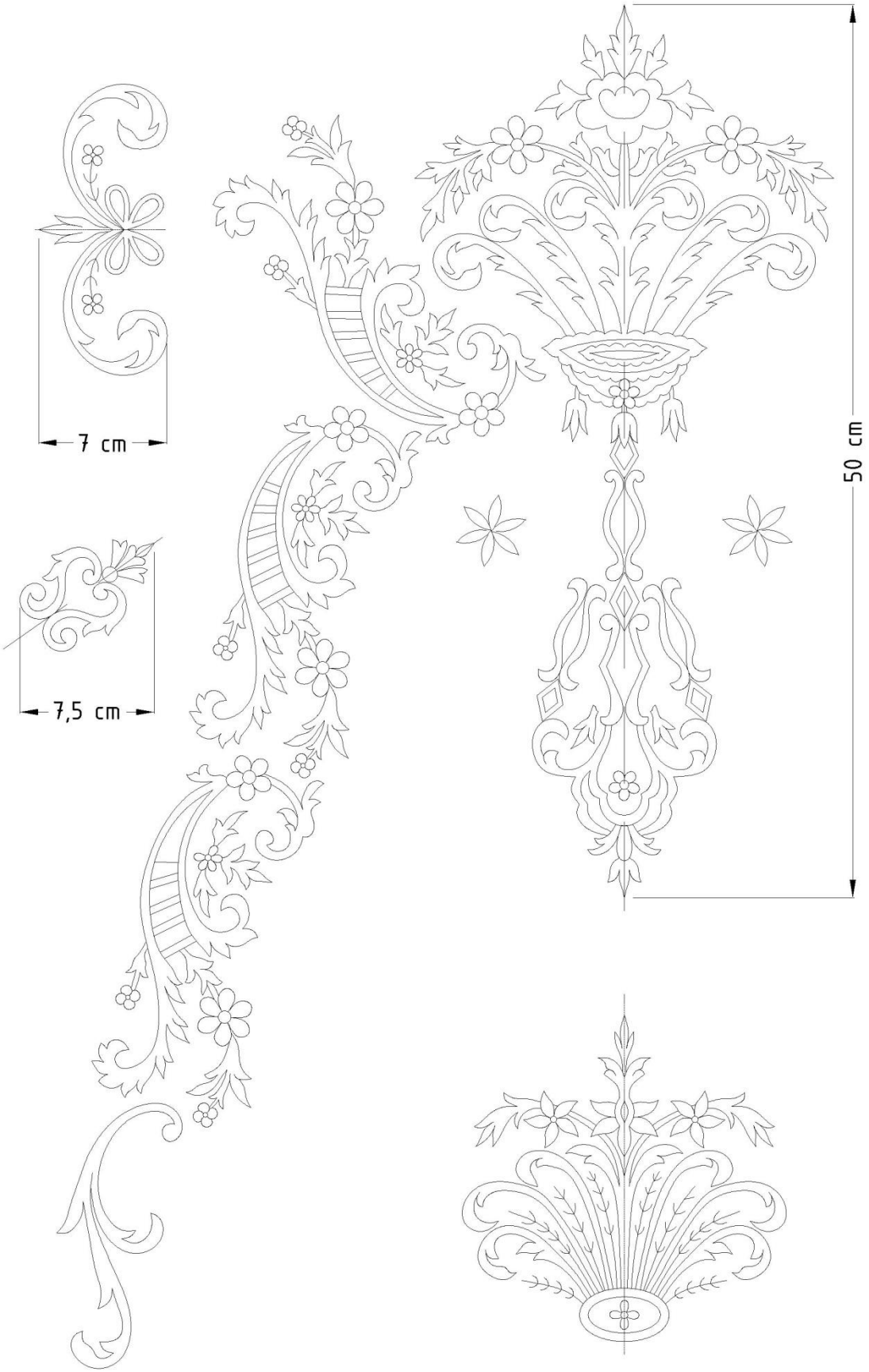

Bilgi Formu 69

Şekil 182. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 69
İnceleme Tarihi : 30.01.2012
Ürünün Yapılış Tarihi : 19.yüzyıl
Ürünün Türü : Bohça
Koleksiyon Adresi : Yöre halkı
Yöredeki Adı : Bohça
Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.
Bugünkü Durumu : Sağlam durumdadır.
Ürünün Boyutları
En x Boy : 90cm x 90cm
Kullanılan Gereçler
Zemin : Kadife
İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu
Süsleme : Tırtıl, pul
Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Patlıcan moru

İşleme : Altın sarı, beyaz

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Kahverengi, bordo

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Blonya iğnesi, tırtılla düz sarma, pulu tek olarak yan yana tutturma

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : 'C' ve 'S' kıvrımlı dallar, düz ve tırnaklı yapraklar, mine ve yıldız çiçekler, tomurcuklar

Nesneli Bezeme : Fiyonk

Kozmik Bezeme : Güneş

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın köşelerini, içinde çiçek demetinin bulunduğu madalyon çevresine 'S' ve 'C' kıvrımlı dalların yerleştirildiği verev olarak merkeze yönlendirilmiş kompozisyon süslemiştir. Aralara fiyonk motifi yerleştirilmiştir. Bohçanın ortasını merkezden kenarlara yönlendirilmiş kompozisyon düzeni süslemiştir. Kompozisyonun merkezini güneş motifi etrafında daire formunda düzgün aralıklarla sıralanan 'S' ve 'C' kıvrımlarının oluşturduğu desen ile aralarını süsleyen mine çiçekler oluşturmuştur.

Şekil 183. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 69.

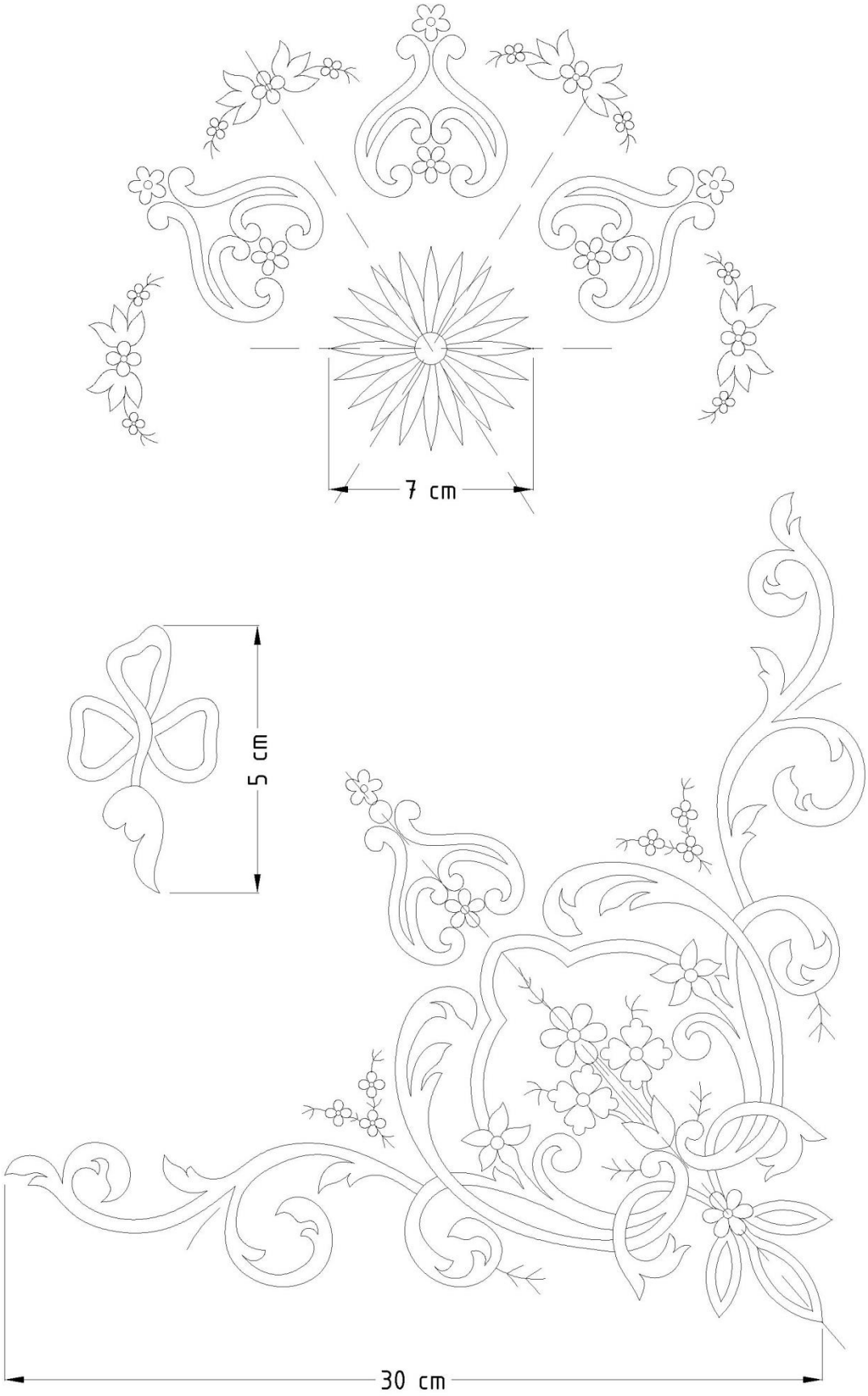

Bilgi Formu 70

Şekil 184. Bohçanın genel görünümü

Örnek No : 70

İnceleme Tarihi : 24.01.2012

Ürünün Yapılış Tarihi : Bilinmiyor

Ürünün Türü : Bohça

Koleksiyon Adresi : Yöre halkı

Yöredeki Adı : Bohça

Onarım Durumu : Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu : Kadifenin havları dökülmüş ve lekelidir.

Ürünün Boyutları

En x Boy : 87cm x 87cm

Kullanılan Gereçler

Zemin : Kadife

İşleme : Sim, koton iplik, işleme kartonu

Süsleme : Tırtıl, pul

Kenar Temizleme : Keten astar, dikiş ipliği

Kullanılan Renk

Zemin : Patlıcan moru

İşleme : Gümüş, beyaz

Süsleme : Altın Sarı

Kenar Temizleme : Kahverengi, mor

Kullanılan Teknikler

İşleme : Düz sarma

Süsleme : Atma işi, pulu tırtılla tutturma, pul ve tırtıl dikimi

Kenar Temizleme : Astar dikimi

Motif Özellikleri

Bitkisel Bezeme : Kıvrımlı dallar, yapraklar, mine ve yıldız çiçekler

Nesneli Bezeme : Fiyonk, püskül

Sembolik Bezeme : Osmanlı Simgesi

Kompozisyon Özellikleri : Kare formdaki bohçanın etrafını fiyonklu motifin oluşturduğu düzgün sıralamalı su kompozisyonu çevrelemiştir. Köşelerini, kıvrımlı dalların ortasındaki yıldız çiçekli desenin verev olarak merkeze yönlendirilmiş kompozisyonu süslemiştir. Bohçanın ortasına merkezden kenarlara yönlendirilmiş kompozisyon düzeni yerleştirilmiştir. Kompozisyonu; merkezinde yıldız çiçeği motifi etrafında daire formunda düzgün aralıklarla sıralanan Osmanlı simgesi motifi ile aralarını süsleyen mine çiçekler oluşturmuştur. Bohçanın diğer boş yüzeylerini dallı desen ile serpme desenin atlamalı sıralamalı kompozisyonu doldurmuştur.

Şekil 185. Bohçadan işleme detay görünümü

Çizim 70.

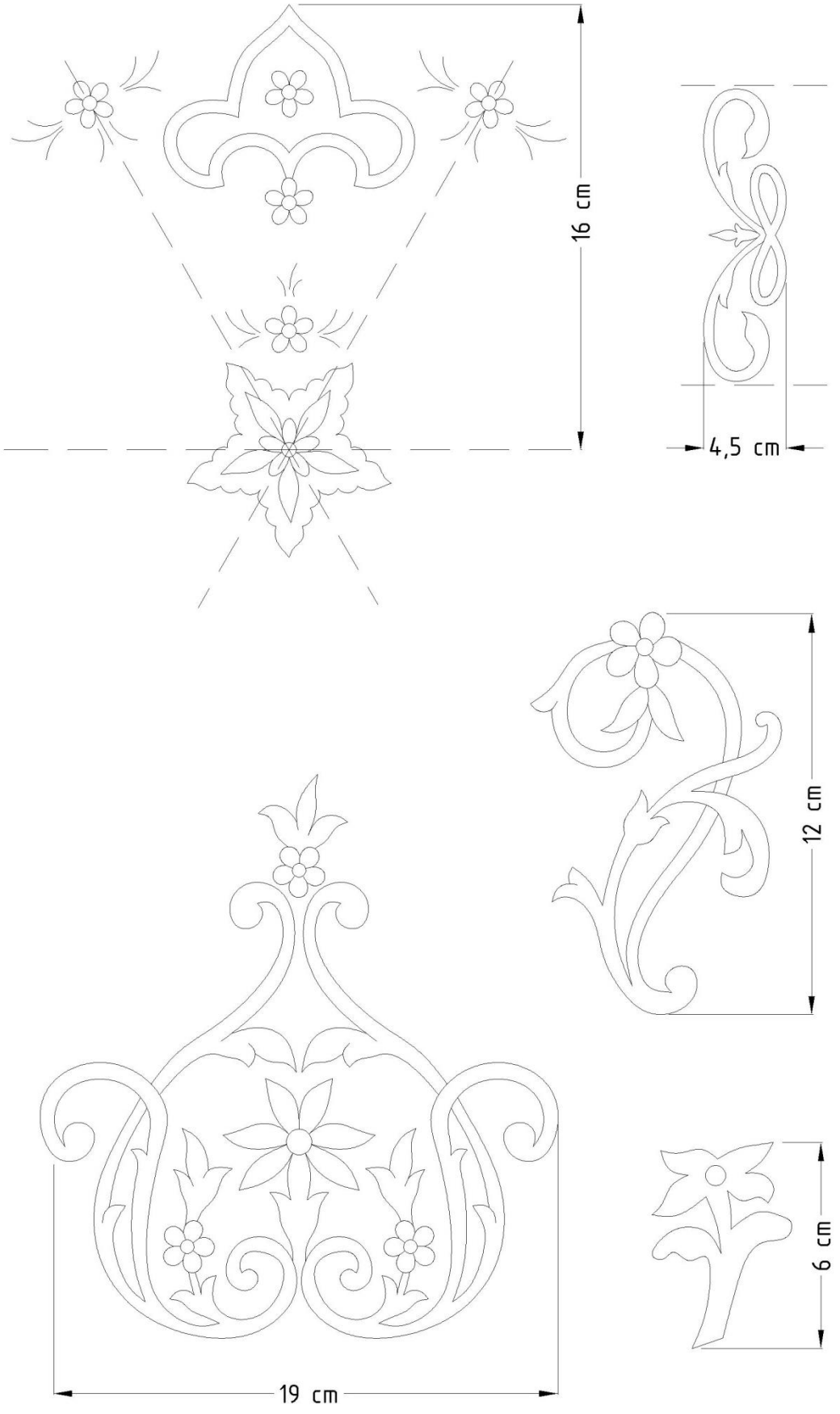

Kütahya ili Sim-Sarma (Maraş işi) İşlemeli Ürünlerin Özellikleri

Kütahya ili Sim-Sarma (Maraş işi) İşlemeli Ürünlerin Çeşitleri

Araştırma kapsamına alınan ürünlerin çeşitlerini saptamak amacıyla yapılan gözlem ve incelemelerden elde edilen verilerin değerleri tablo 1'de sunulmuştur

Tablo 1 Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürün Çeşitlerinin Dağılımı

Ürün Çeşitleri	Ürün	
	f	%
Ayakkabı	1	1
Bindallı (üç etek)	2	3
Bindallı elbise	5	8
Bohça	13	19
Ceket	1	1
Cepken	7	10
Cüz kılıfı	1	1
Gömlek	8	11
Elbise	1	1
Kaftan	2	3
Masa Örtüsü	1	1
Para kesesi	2	3
Perde	1	1
Ocak perdesi	5	8
Pano	2	3
Seccade	1	1
Şalvar takımı	4	6
Şalvar	6	9
Bebek yastığı	1	1
Yastık kılıfı	5	8
Yatak örtüsü	1	1
Toplam	70	100

Tablo 1. incelendiğinde araştırılan toplam 70 adet ürün sayısının % 19 oranında bohça, % 11 oranında gömlek, % 10 oranında cepken, % 9 oranında şalvar, % 8 oranında bindallı elbise, ocak perdesi, yastık kılıfı, % 6 oranında şalvar takımı, % 3 oranında bindallı(üç etek), kaftan, para kesesi, pano, % 1 oranında ayakkabı, ceket, cüz kılıfı, elbise, masa örtüsü, perde, seccade, bebek yastığı ve yatak örtüsü olarak çeşitlendirildiği görülmektedir.

İncelemeler doğrultusunda ürün çeşidi olarak daha çok bohçaya rastlanmıştır. Sim-sarma (Maraş işi) işlemeli bohçanın Kütahya yöre halkının gelenek ve göreneklerinde büyük

önem taşıdığı söylenilebilir. Aynı zamanda gömlek, cepken, bindallı elbise, şalvar ve şalvar takımlarının yörede çok kullanılan sim-sarma (Maraş işi) işlemeli kıyafetler arasında olduğu belirlenmiştir. Ocak perdesi ve yastık kılıfının da sim-sarma (Maraş işi) işlemeli ürünler arasında daha fazla yer aldığı söylenilebilir. Bununla birlikte yoğun olmamakla birlikte kıyafetlerde bindallı (üç etek), kaftan, elbise, ceketin yanı sıra ayakkabı, para kesesi, cüz kılıfı, pano, perde, seccade, bebek yastığı ve yatak örtüsünün sim sarma (Maraş işi) işlemesi uygulanan ürünler arasında yer aldığı görülmüştür.

Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş işi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemede Kullanılan Gereçlerin Özellikleri

Araştırma kapsamına alınan sim-sarma işlemeli ürünlerin zemin, işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan gereçler üzerinde yapılan gözlem ve incelemelerden elde edilen verilerin değerleri tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2 Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme Ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Gereçlerin Dağılımı

Kullanılan Gereçler	Zemin		İşleme		Süsleme		Kenar Temizleme	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadife	39	56	-	-	-	-	-	-
Saten	18	26	-	-	-	-	-	-
İpek saten	5	7	1	1			1	1
Atlas saten	3	4	-	-	-	-	-	-
Çuha	1	1	-	-	-	-	-	-
Canves	1	1	-	-	-	-	-	-
Kadife-keten astar	2	3	-	-	-	-	-	-
Saten-keten astar	1	1	-	-	-	-	-	-
Keten astar	-	-	-	-	-	-	64	91
Poplin astar	-	-	-	-	-	-	1	1
Sim	-	-	62	89	3	4	-	-
Sırma	-	-	8	11	-	-	-	-
Koton iplik	-	-	69	99	69	99	-	-
Çamaşır ipeği	-	-	-	-	-	-	1	1
Yün iplik	-	-	11	16	-	-	-	-
Dikiş ipliği	-	-	-	-	-	-	65	93
Pul	-	-	-	-	59	84	-	-
Tırtıl	-	-	-	-	53	76	-	-
İşleme kartonu	-	-	69	99	-	-	-	-
Düğme	-	-	-	-	7	10	-	-
Top boncuk	-	-	-	-	2	3	-	-
Harç	-	-	-	-	-	-	13	19
Saçak	-	-	-	-	-	-	9	13
Kaytan	-	-	-	-	-	-	10	14
Püskül	-	-	-	-	-	-	2	3
Dantel	-	-	-	-	-	-	3	4
Ahşap çerçeve	-	-	-	-	-	-	2	3
Cam	-	-	-	-	-	-	1	1

Tablo 2 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan ürünlerin zemininde % 56 oranında kadife, % 26 oranında saten, % 7 oranında ipek saten, % 4 oranında atlas saten, % 1 oranında ise canves ve çuha kumaş, % 3 oranında kadife- keten astar ile % 1 oranında ise saten-keten astar kumaşlarının birlikte kullanıldığı saptanmıştır.

İncelemeler doğrultusunda ürünlerde yoğun olarak zeminde kadife kumaşının daha çok kullanıldığı görülmektedir. Kütahya yöresinde kadifenin daha çok tercih edilen kumaş türü olduğu söylenilebilir. Bununla birlikte saten, atlas saten ve ipek satenin de ürün zeminlerinde tercih edilen kumaşlardan olduğu tespit edilmiştir. Zemin kumaşının altında keten astar kullanıldığı ürün kenar temizliği olmayan ürünler üzerinden belirlenmiştir. Bundan dolayı çok az sayıdaki üründe görülmüştür.

Ürünlerin işlemelerinde %99 oranında koton iplik ve işleme kartonu, %89 oranında sim, % 16 oranında yün iplik, % 11 oranında sırma % 1 oranın ipek satenin kullanıldığı görülmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi eski ürünlerin işlemelerinde işleme kartonu gereç olarak çoğunlukla kullanılmıştır. Koton ipliğin işlemelerde alt iplik olarak tercih edildiği belirlenmiştir. Çoğunlukla işlemelerde sim tercih edilmekle beraber sırma ile işlenmiş ürünlere de rastlanmıştır. Yün iplik kabartma işleme tekniğinde alt dolgusu gereci olarak yer almıştır. Bir ürün üzerinde ipek satenin aplike kumaşı olarak işlemede kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ürünlerin süslemelerinde % 99 oranında koton iplik, %84 oranında pul, %76 oranında tırtıl, %10 oranında düğme, %4 oranında sim, %3 oranında top boncuk kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ürünlerin süslemelerinde çoğunlukla koton iplik, pul ve tırtıl kullanıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte yoğun olmamakla beraber düğme, sim ve top boncuğun (sim ile sarılması ile oluşturulan boncuk) kullanıldığı dikkati çekmektedir.

İncelemelerde ürünlerin kenar temizlemelerinde %93 oranında dikiş ipliği, %91 oranında keten astar, %19 oranında harç, %14 oranında kaytan, % 13 oranında saçak, %4 oranında dantel, % 3 oranında püskül ve ahşap çerçeve, %1oranında poplin astar, ipek saten, çamaşır ipeği ve cam kullanıldığı saptanmıştır.

Ürünlerin kenar temizlemelerinde genellikle keten astar, dikiş ipliği tercih edildiği görülmektedir. Harç ve kaytanın; cepken, gömlek, şalvar ve bindallılarda daha çok tercih edildiği gibi her iki kenar temizleme gerecinin aynı ürün üzerinde birlikte kullanıldığı da saptanmıştır. Püskülün kese ağzında ve cüz kabında, ahşap çerçevenin ise panolarda kullanıldığı görülmektedir. İpek saten bir bohça kenarına aplike edilerek kenar temizliğinde, çamaşır ipeği bir elbisenin baskı dikişinde, poplin astar kaftanda, cam ise bir panonun çerçevesinde kenar temizleme gereci olarak kullanılmıştır.

Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş işi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Renklerin Özellikleri

Araştırma kapsamına alınan ürünlerin zemin, işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan renklerin üzerinde yapılan gözlem ve incelemelerde elde edilen verilerin değerleri tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3 Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin Zemin, İşleme, Süsleme Ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Renklerin Dağılımı

Kullanılan Renkler	Zemin		İşleme		Süsleme		Kenar Temizleme	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Siyah	4	6	4	6	-	-	15	21
Beyaz	-	-	14	20	2	3	27	39
Sarı	-	-	31	44	-	-	24	34
Altın sarı	-	-	62	89	55	79	-	-
Gümüş rengi	-	-	7	10	12	17	1	1
Turuncu	-	-	21	30	-	-	1	1
Al (kırmızı)	6	9	-	-	-	-	-	-
Kırmızı	3	4	2	3	-	-	2	3
Nar kırmızısı	1	1	-	-	-	-	2	3
Bordo	7	10	-	-	-	-	4	6
Mor	5	7	-	-	3	4	6	9
Açık mor	1	1	-	-	-	-	2	3
Koyu mor	6	9	-	-	-	-	-	-
Patlıcan moru	5	7	-	-	-	-	1	1
Erguvani	4	6	-	-	-	-	2	3
Pembe	1	1	-	-	-	-	8	11
Açık pembe	3	4	-	-	-	-	-	-
Koyu pembe	3	4	-	-	-	-	1	1
Çingene pembesi	4	6	-	-	-	-	-	-
Yeşil	-	-	-	-	-	-	1	1
Petrol yeşili	1	1	-	-	-	-	-	-
Mavi	3	4	-	-	-	-	-	-
Lacivert	4	6	-	-	-	-	-	-
Turkuaz	1	1	-	-	-	-	-	-
Kahverengi	1	1	-	-	-	-	11	16
Kiremit rengi	-	-	-	-	-	-	3	4
Krem rengi	-	-	-	-	-	-	6	9
Ebruli(yeşil-pembe)	-	-	1	1	-	-	-	-

Tablo 3 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan ürünlerin zemininde %10 oranında bordo, %9 oranında al(kırmızı) ve koyu mor, %7 oranında mor, patlıcan moru, %6 oranında siyah, erguvani, çingene pembesi, lacivert, %4 oranında kırmızı, açık ve koyu pembe, mavi, %1 oranında nar kırmızısı, açık mor, pembe, petrol yeşili, turkuaz mavi, kahverengi kullanıldığı görülmektedir.

Ürünlerin zemininde en çok bordo, al(kırmızı), mor rengin koyu ve patlıcan mor tonlarının tercih edildiği dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra siyah, erguvani, çingene pembesi, lacivert ve pembe rengin açıklı-koyulu tonlarının da ürün zeminlerinde sık görülen renkler olarak tespit edilmiştir. Nar kırmızısı, açık mor, pembe, petrol yeşili, turkuaz mavi ve kahverengi en az kullanılan renkler olarak saptanmıştır.

Tabloya göre araştırma kapsamındaki ürünlerin işlemelerinde %89 oranında altın sarı, %44 oranında sarı, %30 oranında turuncu, %20 oranında beyaz, %10 oranında gümüş rengi, %6 oranında siyah, %3 oranında kırmızı, %1 oranında yeşil ve pembe renkten oluşturulan ebruli renklerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

İşlemelerde genellikle altın sarısı rengin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Az olmakla birlikte gümüş renginin de işlemelerde yer aldığı görülmüştür. Ayrıca bir ürün işlemesinde altın sarısı sim ile ebruli (pembe-yeşil) renkli ipliğin birlikte kullanıldığı belirlenmiştir. İncelemelerde sarı, turuncu ve beyaz renklerinin işlemelerde alt iplik rengi olarak tercih edildiği tespit edilmiştir. Az olmakla birlikte siyah ve kırmızının alt iplik rengi olarak tercih edildiği saptanmıştır. Alt iplik renk tercihinde, ürünlerin üst iplik renginin etkili olduğu görülmüştür. Ancak ürünlerde zemin ve üst iplik renk uyumunun dışında alt iplik renklerinin kullanıldığı da belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki ürünlerin süslemelerinde %79 oranında altın sarısı, %17 oranında gümüş rengi, %4 oranında mor, %3 oranında beyaz kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ürün süslemelerinde altın sarısı renginde tırtıl ve pul gereçlerinin daha çok kullanıldığı belirlenmiştir. Aynı zamanda altın sarısı ile gümüş rengi süsleme gereçlerinin birlikte kullanıldığı da saptanmıştır. Mor ve beyaz rengin sadece düğme renkleri olarak ürünleri süslediği tespit edilmiştir

Araştırma kapsamındaki ürünlerin kenar temizlemelerinde % 39 oranında beyaz, % 34 oranında sarı, %21 oranında siyah, %16 oranında kahverengi, %11 oranında pembe, %9 oranında mor ve krem rengi, %6 oranında bordo, %4 oranında kiremit rengi, %3 kırmızı ve

nar kırmızısı, erguvani, %1 oranında gümüş rengi, turuncu, patlıcan moru, koyu pembe, yeşil renklerinin kullanıldığı saptanmıştır.

İşlemelerin kenar temizlemelerinde beyaz rengin yoğunlukta kullanıldığı ve genellikle ürünlerde astar rengi olarak kullanıldığı göze çarpmaktadır. Sarı rengin daha çok ürün kenarlarındaki harç ve saçak renklerini oluşturduğu saptanmıştır. Az olmakla birlikte diğer renklerin siyah, kahverengi, pembe, mor, krem rengi, bordo, kiremit rengi, kırmızı, nar kırmızısı, erguvani, turuncu, patlıcan moru, koyu pembe, yeşilin ürün kenar temizlemelerinde astar, harç, kaytan, saçak, dantel, çerçeve ve dikiş ipliklerinin renklerinde dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca bir ürün üzerinde birden fazla gerecin farklı renklerle kenar temizlemeyi sağladığı tespit edilmiştir.

Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş işi) İşlemeli Ürünlerin İşleme, Süsleme ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Tekniklerin Özellikleri

Araştırma kapsamına alınan ürünlerin işleme, süsleme ve kenar temizlemelerinde kullanılan tekniklere ilişkin veriler belirlenerek değerleri tablo 4’ de sunulmuştur.

Tablo 4 Kütahya İli Sim-Sarma (Maraş İşi) İşlemeli Ürünlerin İşleme, Süsleme Ve Kenar Temizlemelerinde Kullanılan Tekniklerin Dağılımı

Kullanılan Teknikler	İşleme		Süsleme		Kenar Temizleme	
İşleme Teknikleri Sim Sarma(Maraş) İşi İğne Teknikleri	f	%	f	%	f	%
Düz sarma	69	99	-	-	-	-
Verev sarma	1	1	-	-	-	-
Yarmalı sarma	20	29	-	-	-	-
Delikli sarma	8	11	-	-	-	-
Kabartma sarma	11	16	-	-	-	-
Balık sırtı	1	1	-	-	-	-
Aplike	1	1	-	-	-	-
Süsleme Teknikleri						
Atma işi	-	-	12	17	-	-
Blonya iğnesi	-	-	18	26	-	-
Tırtılla düz sarma	-	-	15	21	-	-
Tırtılla verev sarma	-	-	10	14	-	-
Tırtılla balık sırtı	-	-	10	14	-	-
Tırtılla sap işi	-	-	6	9	-	-
Tırtılla hasır iğne yapımı	-	-	1	1	-	-
Tırtılla kirpik yapımı	-	-	1	1	-	-
Tırtıl dikimi	-	-	39	56	-	-
Pul dikimi	-	-	12	17	-	-
Pulu tırtılla tutturma	-	-	47	67	-	-
Pulu yan yana tutturma	-	-	6	9	-	-
Top boncuk sarma	-	-	1	1	-	-
Kordon tutturma	-	-	1	1	-	-
Zincir(suzeni) işi	-	-	2	3	-	-
Kenar Temizleme Teknikleri						
Astar dikimi	-	-	-	-	61	87
Köşe çevirme	-	-	-	-	3	4
Makinada baskı dikişi	-	-	-	-	16	23
Elde baskı dikişi	-	-	-	-	2	3
Aplike yapımı	-	-	-	-	1	1
Harç dikimi	-	-	-	-	12	17
Dantel dikimi	-	-	-	-	3	4
Püskül dikimi	-	-	-	-	1	1
Saçak dikimi	-	-	-	-	8	11
Kaytan dikimi	-	-	-	-	10	14
Yastık dikimi	-	-	-	-	2	3
Kese dikimi	-	-	-	-	2	3
Cüz kabı dikimi	-	-	-	-	1	1
Ayakkabı dikimi	-	-	-	-	1	1

Tablo 4 incelendiğinde ürünlerin işlemelerinde %99 oranında düz sarma, %29 oranında yarmalı sarma, %16 oranında kabartma sarma, %11 oranında delikli sarma, %1 oranında verev sarma, balık sırtı ve aplike teknikleri kullanılmıştır.

İşlemelerde yoğunlukla düz sarma iğne tekniğinin uygulandığı görülmektedir. Aynı yoğunlukla olmamakla birlikte yarmalı sarma, kabartma sarma ve delikli sarma teknikleri uygulanmıştır. En az verev sarma, balık sırtı ve aplike tekniğinin uygulandığı dikkati çekmektedir.

Tabloya göre ürünlerin süslemelerinde %67 oranında pulu tırtılla tutturma, %56 oranında tırtıl dikimi, %26 oranında blonya iğnesi, %21 oranında tırtılla düz sarma, %17 oranında atma işi, pul dikimi, %14 oranında tırtılla verev sarma, tırtılla balık sırtı %9 oranında tırtılla sap işi, pulu yan yana tutturma,%3 oranında zincir (suzeni) işi, %1 oranında tırtılla hasır iğne, kirpik yapımı, top boncuk sarma ve kordon tutturma teknikleri kullanıldığı tespit edilmiştir.

İşlemelerin süslemelerinde en çok pulu tırtılla tutturma ve tırtıl dikim tekniklerinin kullanıldığı saptanmıştır. Bunlarla birlikte atma işi, blonya iğnesi, pul dikimi, tırtılla düz ve verev sarma, tırtılla balık sırtı, tırtılla sap işi tekniklerinin sık kullanılan teknikler arasında yer aldığı belirlenmiştir. Top boncuk sarma, kordon tutturma, tırtılla hasır iğne ve kirpik yapımı en az kullanılan tekniklerdir.

Tabloya göre ürünlerin kenar temizlemelerinde %87 oranında astar dikimi, %23 oranında makinada baskı dikişi yapımı %17 oranında harç dikimi, %14 kaytan dikimi % 11 oranında saçak dikimi, %4 oranında köşe çevirme ve dantel dikimi, % 3 oranında elde baskı dikişi, yastık dikimi, kese dikimi, %1 oranında aplike yapımı, cüz kabı dikimi ve ayakkabı dikimi ile ürünlerin temizlemelerinin ve süslemelerinin yapıldığı tespit edilmiştir.

İncelemelerde ürünlerde yoğunlukla astarla kenar temizlemenin uygulandığı dikkati çekmektedir. Bununla birlikte makinada baskı dikişi, harç, kaytan ve saçak dikimi ile de kenar temizlemeleri ve süslemeleri yapılmıştır. Aynı yoğunlukta olmamakla birlikte köşe çevirme, dantel dikimi, elde baskı dikişi, yastık dikimi, kese dikimi, aplike yapımı, cüz kabı dikimi ve ayakkabı dikimi ile kenar temizleme ve süslemelerinin yapıldığı göze çarpmaktadır.

Kütahya İli Sim-Sarma İşlemeli Ürünlerin İşlemelerinde Kullanılan Motiflerin Özellikleri

Tablo 5 Araştırma kapsamındaki ürünlerin işlemelerinde kullanılan motifler üzerinde yapılan incelemelerde elde edilen verilerin değerleri tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5 Kütahya İli Sim-Sarma İşlemeli Ürünlerin İşlemelerinde Kullanılan Motiflerin Dağılımı

Kullanılan motifler		İşleme	
		f	%
Bitkisel bezeme	Dal	11	16
	Kıvrımlı dal	17	24
	'S' kıvrımlı dal	42	60
	'C' kıvrımlı dal	25	36
	Kırık dal	2	3
	Düz yaprak	39	56
	Tırnaklı yaprak	39	56
	Gül	12	17
	Gonca	4	6
	Lale	6	9
	Çiçek	20	29
	Yıldız çiçek	38	54
	Mine	41	59
	Papatya	6	9
	Karanfil	3	4
	Başak	2	3
	Sümbül	1	1
	Tomurcuk	40	57
	Hatayi	2	3
Nesneli bezeme	Saksı	9	13
	Vazo	2	3
	Fiyonk	16	23
	Kurdele	1	1
	Zincir	4	6
	Püskül	12	16
Figüratif bezeme	Kuş	1	1
Kozmik bezeme	Güneş	16	23
	Ay	7	10
	Yıldız	5	7
Sembolik bezeme	Osmanlı simgesi	4	6
Yazılı bezeme	Tuğra	1	1
	Küfi yazı	1	1
Geometrik bezeme	Eşkenar dörtgen	6	9
	Dikdörtgen	2	3
	Zikzak	1	1
	Zencerek(geçme)	2	3

Tablo 5 incelendiğinde ürünlerin işlemelerinde bitkisel, nesneli, sembolik, kozmik, figüratif, yazılı ve geometrik bezemelerin kullanıldığı dikkati çekmektedir. İşlemelerde kullanılan bitkisel bezemelerde % 60 oranında 'S' kıvrımlı dal, %59 oranında mine, %57 oranında tomurcuk , %56 oranında düz ve tırnaklı yaprak, %54 oranında yıldız çiçeği, %36 oranında 'C' kıvrımlı dal, %29 oranında çiçek, %24 oranında kıvrımlı dal, %17 oranında gül, %16 oranında dal, %9 oranında lale, papatya, % 6 oranında gonca, %4 oranında karanfil, %3 oranında kırık dal, başak, hatayi, %1 oranında sümbül motiflerinin kullanıldığı görülmektedir.

İşlemelerde en çok 'S' kıvrımlı dal, mine, tomurcuk, düz ve tırnaklı yaprak ve yıldız çiçeği motiflerinin kullanıldığı göze çarpmaktadır. Bunların yanı sıra 'C' kıvrımlı dal, çiçek, kıvrımlı dal, gül ve çeşitli dal motiflerinin de sık sık kullanıldığı saptanmıştır.

Lale, papatya, gonca, karanfil, kırık dal, başak, hatayi, sümbül motiflerine de az miktarlarda rastlanmıştır.

Nesneli bezemelerde % 23 oranında fiyonk, %16 oranında püskül, %13 oranında saksı, %6 oranında zincir, %3 oranında vazo, %1 oranında kurdele kullanıldığı görülmektedir. Figüratif bezemelerde %1 oranında kuş motifi yer almıştır.

Kozmik bezemelerde %23 oranında güneş, %10 oranında ay, %7 oranında yıldız motifleri kullanılmıştır. Sembolik bezemelerde %6 oranında Osmanlı simgesi saptanmıştır. Yazılı bezemelerde ise %1 tuğra ve kûfi yazısı kullanılmıştır. Geometrik bezemelerde %9 oranında eşkenar dörtgen, %3 oranında zencerek (geçme) ve dikdörtgen, %1 oranında zikzak formlu motifler kullanılmıştır.

Nesneli bezemelerde en çok fiyonk, püskül ve saksı kullanıldığı görülmektedir. Zincir, vazo ve kurdelenin en az kullanılan motifler olduğu belirlenmiştir.

Sembolik bezemelerde Osmanlı simgesi motifi sadece dört ürün üzerinde, yazılı bezemelerde tuğra ve küfi yazısı ise birer ürün üzerinde kullanılmıştır.

Geometrik bezemelerde en çok eşkenar dörtgen, en az zencerek, dikdörtgen ve zikzak motiflerinin kullanıldığı saptanmıştır.

Nesneli, kozmik, geometrik, figüratif ve sembolik bezemelerin tek başlarına kullanılmadığı saptanmıştır. Genellikle bitkisel bezemelerle birlikte kullanıldığı, bir ürün üzerinde ikiden fazla bezeme türünün yer aldığı da göze çarpmaktadır.

Kütahya İli Sim-Sarma İşlemeli Ürünlerin İşleme ve Kenar Sularında Kullanılan Kompozisyonların Özellikleri

Araştırma kapsamına alınan ürünlerin işlemelerinde kullanılan ana motif ve kenar suyu motiflerinin kompozisyon tekniklerine ilişkin veriler belirlenerek değerleri tablo 6' da verilmiştir.

Tablo 6 Kütahya İli Sim-Sarma İşlemeli Ürünlerin İşleme Ve Kenar Sularında Kullanılan Kompozisyonların Dağılımı

	İşleme			
	Ana motif		Kenar suyu	
Kompozisyonlar	f	%	f	%
Düzgün sıralamalı	17	24	11	16
Bağlantılı sıralamalı	1	1	48	69
Atlamalı sıralamalı	8	11	-	-
Motiflerin birleştiği tek motif	35	50	-	-
Bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyonlar	28	40	1	1
Bir merkezden dağılan kompozisyonlar	15	21	-	-

Tablo 6 incelendiğinde ürünlerin işlemelerindeki ana motiflerin; % 50 oranında motiflerin birleştirildiği tek motifle, % 40 oranında bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyonlarla, % 24 oranında düzgün sıralamalarla, % 21 oranında bir merkezden dağılan kompozisyonlarla, % 11 oranında atlamalı sıralamalarla, % 1 oranında bağlantılı sıralamalı kompozisyon düzeniyle yerleştirildikleri görülmektedir.

İşlemelerdeki ana motiflerin en çok, motiflerin birleştirildiği tek motifler ve bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyonlar, düzgün sıralamalı ve bir merkezden dağılan kompozisyon düzeniyle hazırlandığı gözlenmiştir. Atlamalı sıralamalı kompozisyonun daha az kullanıldığı, bağlantılı sıralamalı kompozisyonu bir üründe kullanıldığı saptanmıştır.

Ürünlerin kenar sularında % 69 oranında bağlantılı sıralamalı, % 16 oranında düzgün sıralamalı, % 1 oranında bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyon düzenlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Ürünlerin işlemelerinde yer alan ana motiflerin farklı kompozisyon teknikleri genellikle bağlantılı sıralamalı kenar suları ile birlikte kullanıldığı saptanmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada ulaşılan sonuçlar açıklanmış ve öneriler yapılmıştır.

Sonuç

Araştırmada Geleneksel Türk nakışlarında önemli yeri olan sim-sarma (Maraş işi) işlemesi örnekleri incelenmiş ve analiz sonuçlarına göre değerlendirmeleri ve yorumları yapılmıştır.

Bilgi formları kapsamına alınan ürünlerin yapılış tarihleri ile ilgili kesin bilgilere ulaşılamamıştır. Ürünler bireylerin koleksiyonuna miras yoluyla girmiştir. Müzelerde bulunan ürün incelemelerinde envanter bilgilerine göre müzeye geliş tarihleri belirlenmiştir.

Yörede sim-sarma (Maraş işi) işlemelerin uygulandığı ürünler türlerine göre farklı boyutlar sergilemektedir. Bir ürünün farklı kullanım alanlarının olması, süslediği eşyanın boyutunun farklı olması aynı tür ürünler arasında da sabit ölçülere ulaşılmaması nedenlerinden olmuştur. Ancak boyutların birbirlerine yakın oldukları dikkati çekmektedir. Örneğin; bohçanın, bir takım eşyaların muhafazasında kullanıldığında büyük boyutlarda, baklava tepsi örtüsü olarak kullanıldığında ise daha küçük boyutlarda olması gibi.

İncelemelerde ürün çeşitleri olarak tablo 1'de görüldüğü gibi %19 oranla bohça, % 11 oranla gömleğin daha çok bulunduğu dikkat çekmektedir. Bohçanın yöre örf ve adetlerinde; düğün geleneklerinde; baklava tepsisinin üzerine örtülmesinde, sünnet ve doğum yataklarının süslenmesinde, çeyiz geleneklerinde çeyizin önemli bir parçası olması bu ürün çeşidine fazla rastlanmasının nedenlerinden olduğu anlaşılmıştır. Aynı şekilde kıyafetlerde de sim sarma işlemeli gömlek, bindallı (elbise), bindallı (üç etek), cepken, şalvar ve takımları, kaftan, elbise ve ayakkabı ürün çeşidi olarak inceleme kapsamına girmiştir. Dekoratif eşya süslemelerinde ocak perdesi, yastık kılıfı, yastık, yatak örtüsü,

perde(duvar), masa örtüsü kese, cüz kılıfı, seccade ve panonun yörede önemli olması ürün çeşitlemeleri olarak araştırmada yer almasını sağlamıştır.

İşleme zemininde en fazla kullanılan gereç olarak tablo 2' görüldüğü gibi %56 oranla kadife kumaşı olmuştur. Saten kumaşın kadifeden sonra daha fazla kullanılan kumaşlar arasında yer aldığı belirlenmiştir. Sim-sarma (Maraş işi) iki yüzlü işleme tekniği olması sebebiyle ürün işleme gereci olarak yüzünde %99 oranla işleme kartonu, tersinde ise koton ipliğin daha fazla kullanıldığı saptanmıştır. Sim ve sırma, ürünlerin tamamında yer almıştır. Ürünlerin gergefle işlenmiş olması sebebiyle sim-sarma (Maraş işi) tekniğinde yer alan gereçler arasında bulunan gri kartona inceleme çerçevesinde rastlanmamıştır. Yün ipliğin sadece kabartma tekniğinde alt dolgusu gereci olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

İncelemelerde ürün süslemelerinde tablo 2'de belirlendiği gibi % 99 oranla koton ipliğin daha çok kullanılan gereç olduğu saptanmıştır. Pul ve tırtılında en çok kullanılan gereçler arasında yer aldığı ortaya çıkmıştır. En az düğme, sim ve top boncuk kullanılmıştır. Ürün kenar temizlemelerinde % 93 oranla dikiş ipliği, % 91 oranla keten astarın en çok kullanılan gereç olduğu görülmüştür. Aynı zamanda hazır harç, kaytan, saçak, dantel ile püskülün kıyafet ve dekoratif eşyaların, ahşap çerçeve ve camın ise panoların kenar temizliğinde kullanıldığı dikkati çekmektedir.

Tablo 3' te belirlendiği gibi ürünlerin zemininde en çok % 10 oranla bordo rengi yer almıştır. Yörede kırmızının al olarak nitelendirdiği tonu, patlıcan moru ve mor tonlarının da (açık-koyu) çok kullanılan renkler olarak göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra siyah, erguvani, çingene pembesi, lacivert ve pembe rengin açıklı –koyulu tonlarının da ürün zeminlerinde sık görülen renkler olarak tespit edilmiştir. Nar kırmızısı, açık mor, pembe, petrol yeşili, turkuaz mavi ve kahverengi en az kullanılan renkler olarak saptanmıştır.

İşlemelerde %89 oranla altın sarısı renginin en fazla kullanıldığı tespit edilmiştir. Az olmakla birlikte gümüş renginin de işlemelerde yer aldığı dikkati çekmektedir. Ayrıca bir ürün işlemesinde altın sarısı sim ile ebruli (pembe-yeşil) renkli ipliğin birlikte kullanıldığı görülmüştür. İncelemelerde sarı, turuncu ve beyaz renklerinin işlemelerde alt iplik rengi olarak tercih edildiği tespit edilmiştir. Az olmakla birlikte siyah ve kırmızının alt iplik rengi olarak tercih edildiği anlaşılmıştır. Alt iplik renk tercihinde, ürünlerin üst iplik renginin etkili olduğu görülmüştür. Ancak ürünlerde zemin ve üst iplik renk uyumunun dışında alt iplik renklerinin kullanıldığı da belirlenmiştir.

Ürün süslemelerinde %79 oranla altın sarısı renginin en çok tercih edilen renk olduğu, fazla olmamakla birlikte gümüş renginin de süslemelerde yer aldığı belirlenmiştir. Aynı zamanda altın sarısı ile gümüş rengi süsleme gereçlerinin birlikte kullanıldığı da saptanmıştır. Mor ve beyaz rengin sadece düğme renkleri olarak ürünleri süslediği anlaşılmıştır.

İşlemelerin kenar temizlemelerinde % 39 oranla beyaz rengin yoğunlukta kullanıldığı ve genellikle ürünlerde astar rengi olarak göze çarpmaktadır. Sarı rengin daha çok ürün kenarlarındaki harç ve saçak renklerini oluşturduğu saptanmıştır. Az olmakla birlikte diğer renklerin siyah, kahverengi, pembe, mor, krem rengi, bordo, kiremit rengi, kırmızı, nar kırmızısı, erguvani, turuncu, patlıcan moru, koyu pembe, yeşilin ürün kenar temizlemelerinde astar, harç, kaytan, saçak, dantel, çerçeve ve dikiş ipliklerinin renklerinde dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca bir ürün üzerinde birden fazla gerecin farklı renklerle kenar temizlemeyi sağladığı tespit edilmiştir.

Tablo 4'de görüldüğü gibi işlemelerde yoğunlukla %99 oranla düz sarma iğne tekniğinin uygulandığı görülmektedir. Aynı yoğunlukla olmamakla birlikte yarmalı sarma, kabartma sarma ve delikli sarma teknikleri uygulanmıştır. En az verev sarma, balık sırtı, aplike tekniğinin uygulandığı dikkati çekmektedir.

İşlemelerin süslemelerinde en çok %67 oranla pulu tırtılla tutturma, %56 oranla tırtıl dikim tekniklerinin kullanıldığı saptanmıştır. Pulu tırtılla tutturma ve tırtıl dikimi motif çevrelerinde, çiçek ortalarında, boş kalan geniş yüzeyleri doldurmada kullanılmıştır. Bunlarla birlikte atma işi, blonya iğnesi, pul dikimi, tırtılla düz ve verev sarma, tırtılla balık sırtı, tırtılla sap işi tekniklerinin sık kullanılan teknikler arasında yer aldığı belirlenmiştir. Tırtılla düz ve verev sarma tekniği ile kompozisyonu zenginleştiren yaprak ve çiçek motiflerinin daha çok bulunduğu göze çarpmaktadır. Top boncuk sarma, kordon tutturma, tırtılla hasır iğne ve kirpik yapımı en az kullanılan tekniklerdir.

İncelemelerde ürünlerde yoğunlukla, % 87 oranla astarla kenar temizlemenin uygulandığı dikkati çekmektedir. Bununla birlikte makine baskı dikişi, harç, kaytan ve saçak dikimi ile de kenar temizlemeleri ve süslemeleri yapılmıştır. Aynı yoğunlukta olmamakla birlikte köşe çevirme, dantel dikimi, elde baskı dikişi, yastık dikimi, kese dikimi, aplike yapımı, cüz kabı dikimi ve ayakkabı dikimi ile kenar temizleme ve süslemelerin yapıldığı göze çarpmaktadır.

İşlemelerde bitkisel bezemelerde en çok % 60 oranla tablo 5'te görüldüğü gibi 'S' kıvrımlı dal motifinin kullanıldığı belirlenmiştir. Mine, tomurcuk, düz ve tırnaklı yaprak ve yıldız çiçeği motiflerinin kullanıldığı da göze çarpmaktadır. Mine ve tomurcuk motiflerinin daha çok kompozisyonları zenginleştirdiği dikkati çekmektedir. Bunların yanı sıra 'C' kıvrımlı dal, çiçek, kıvrımlı dal, gül ve çeşitli dal motiflerinin de sık sık kullanıldığı saptanmıştır. Lale, papatya, gonca, karanfil, kırık dal, başak, hatayi, sümbül motiflerine de az miktarlarda rastlanmıştır.

Nesneli bezemelerde en çok kullanılan %23 oranla fiyonk motifi olmuştur. Püskül ve saksının bu oranı takip eden motifler olduğu görülmüştür. Zincir, vazo ve kurdelenin en az kullanılan motifler olduğu belirlenmiştir.

Sembolik bezemelerde Osmanlı simgesi motifi %6 oranla sadece dört ürün üzerinde yer aldığı saptanmıştır. Yazılı bezemelerde tuğra ve küfi yazısı ise birer ürün üzerinde kullanılmıştır.

Geometrik bezemelerde en çok %9 oranla eşkenar dörtgen motifinin kullanıldığı belirlenmiştir. En az zencerek, dikdörtgen ve zikzak motiflerinin kullanıldığı saptanmıştır.

Nesneli, kozmik, geometrik, figüratif ve sembolik bezemelerin tek başlarına kullanılmadığı tespit edilmiştir. Genellikle bitkisel bezemelerle birlikte kullanıldığı, bir ürün üzerinde ikiden fazla bezeme türünün yer aldığı da göze çarpmaktadır. Ürünlerin bezemelerini yoğun olarak bitkisel motifler süslemiştir.

İşlemelerdeki ana motiflerin tablo 6'da görüldüğü gibi %50 oranla motiflerin birleştirildiği tek motifler kompozisyon düzeniyle en fazla dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Bir merkeze yönlendirilmiş kompozisyonlar, düzgün sıralamalı ve bir merkezden dağılan kompozisyon düzeniyle hazırlanan ana motiflerde ağırlıklı olarak gözlenmiştir. Ana motiflerde atlamalı sıralamalı kompozisyonun daha az kullanıldığı, bağlantılı sıralamalı kompozisyonun ise bir üründe kullanıldığı saptanmıştır.

Kenar su desenleri işlemelerde %69 oranla daha çok bağlantılı sıralamalı kompozisyon düzeniyle kullanılmıştır.

Ürünlerin işlemelerinde yer alan ana motiflerin farklı kompozisyon teknikleri genellikle bağlantılı sıralamalı kenar suları ile birlikte kullanıldığı saptanmıştır.

Öneriler

Geleneksel ve estetiksel değerlere sahip çıkılarak, bunların gelişimine dayalı çalışmalar, toplumun kültür ve beğenide, çağdaş bir bütünlüğe erişmesinde çok önemli olduğunun etkisi yadsınamaz bir gerçektir.

Milli kültürü yansıtan birçok sanat dalı gibi el sanatlarının da bir kolu olan işleme sanatı teknolojik gelişmelerle yok olmaya yüz tutmuştur. Bunu önlemek için milli kültürümüzü bize aktaran işlemeler sergilenerek gereken tanıtım yapılmalıdır. Sim sarma işlemelerimizin günümüzde tanıtılıp, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması gerekir.

Müzelerde bulunan etnografik eserlerin, özellikle işlemelerin korunması ve saklanmasına dikkat edilerek gelecek nesillere bu ürünlerin taşınması önemlidir. Özellikle sim sarma işlemeli eserlerde kullanılan gereçlerin hassasiyeti korunması ve saklanmasında daha fazla dikkat gerektirmektedir Türkiye geneline de bakıldığında bir çok müzenin etnografik eserleri arasında sim-sarma (Maraş işi) işlemeler fazlaca yer almaktadır. Gereken önemin verilmemesi kültür hazinesinden önemli eserlerin yok olmaya terk edilmesi olacaktır.

Ayrıca yapılan araştırmada da bu tür etnografik eserlerin envanter bilgilerinin eksikliğini ortaya koymuştur. Bundan dolayı müzelerin bu alanda yetiştirilen uzman kişilerce ortak çalışma içerisinde olması, eserlerin korunmasında, saklanmasında ve envanter bilgilerinin eksikliğinin giderilmesinde etkin olacaktır. Dolayısıyla bilgilerin hızla güncelleştirilmesi, sergileme alanlarının düzenlenmesinin gerekliliği gözlenmiştir. Bu alanda araştırma yapan kurum ve kişilere destek verilerek depolarda gün ışığına çıkartılmayı bekleyen birçok eser atıl durumdan kurtarılmalıdır.

Müzelerimizdeki el sanatı ürünlerinin orijinalliğini bozmadan yıprananların gerekli bakım ve onarımının yapılması, çok fazla yıprananların kopyalarının yapılması, tarihi eserlerimize dolayısıyla kültürümüze sahip çıkmamız ve gelecek nesillere taşımamız açısından önemlidir.

Hızla özellikleri yozlaşan el sanatlarımızın korunmasında bireysel sorumluluklar unutulmamalı ve bu noktadan hareketle ilgili üniversiteler ve araştırmacılar, kurum ve kuruluşlar desteklenmelidir. Bireyler olarak, sorumluluk bilinciyle müzelere bağış yapılmasını sağlayacak kişi ve kişiler bilgilendirilmelidir.

Belediyeler, Halk Eğitim Merkezleri ve dernekler ortak çalışmalar yapmalı, kurslar açılmalı sim-sarma işlemeli geleneksel ürünlerin üretilmesi sağlanmalıdır. Ürünlerde uygulanan desen ve motif özelliklerinin yozlaştırılmadan, çağdaş bir anlayışla günümüz

yapıtlarına uygun sanat anlayışı ile yorumlanmasına özen gösterilmelidir. İşlemede uygulanan tekniklerin değişik uygulama alanlarında kullanılarak yaşatılması sağlanmalıdır. Özellikle turistik ürünler üretilmesi kültürümüzün farklı kültürlere taşınması açısından da önemlidir. Ülkemiz için ortak bir değer olan bu ürünlere Turizm ve Kültür Bakanlığının dikkati çekilmeli, maddi ve manevi desteği sağlanmalıdır.

Ayrıca bu konuda yapılmış üretimlerin uluslararası platformlarda yer alması, alanında uzman kişilerin seminer ve sergileri kültürümüzün dünyaya tanıtılması açısından gerekli kurumlarca desteklenmesi sağlanmalıdır.

Geleneksel anlamda üretilen ürünlerin fotoğrafları internet, televizyon, dergi, gazete gibi yayın organlarında sergilenmeli dünya piyasasına tanıtılmalıdır.

Ülkemizde mesleki eğitimin içindeki payı, teknolojinin etkisiyle gün geçtikçe önemini yitiren el işlemeleri tekrar canlandırılmalıdır. Milli Eğitim Programları içinde ilköğretimden başlayarak bir ders programı olarak yer alması sağlanmalıdır. Bu programların uygulanması çocuklarımızın enerjisini ve becerisini pozitif yönde somut olarak ortaya koymasını, toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen, katılımcı, sorumluluk sahibi, üretken kişiliklerin oluşmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Aker Alpaslan, S.(2003). *Tasarım Mesleki Resim*. İstanbul: Ya-Pa Yayın.

Aktan, O.(1989). *El Sanatları*, Ankara: Makro Yayıncılık.

Akar, A., ve Keskiner, C. (1978). *Türk Süsleme Sanatlarında Desen ve Motif*. Tercüman Gazetesi.

Altun, A.(Ed.). *Türkiye'de Müzecilik 100 Müze 1000 Eser*,(2. Cilt). İstanbul: TC. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları Ve Yöntemleri*(3.Baskı).Ankara: Anı Yayıncılık.

Atagök, T. (1999). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek.* İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi

Atatürk'ün Ölümünün 100. Yılına Armağan Kütahya. (1981-1982). İstanbul: Formül Matbaası.

Barışta, Ö.H.(1995).*Türk İşleme Sanat Tarihi*(2.Basım).Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

Barışta, Ö.H.(1999). *Osmanlı İmparatorluğu Dönemi Türk İşlemeleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı. Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Barışta, Ö.H.(2001). *Cumhuriyet dönemi Türk Halk İşlemeciliği Desen Ve Terminolojisinden Örnekler*. Genişletilmiş 2. Baskı. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Delibaş, S.(1991).*Osmanlı Kumaş ve İşlemeleri Atilla Ekşinozlugil Koleksiyonu*. İstanbul.

Demiray, K.(1979).*Türkçe Sözlük*. Maya matbaacılık: Ankara.

Efe, S., ve Barlos, U. *Kütahya Düğün Adetleri üzene bir araştırma denemesi.(27 Kasım 1963).*İstanbul. Yurttaş Kitabevi Folklor Yayınları 3.

Eren, H.(1992).*Türkçe Sözlük.* Milliyet Tesisleri: İstanbul.

Ertem, İ. (1936). *Kütahya.*

Fenercioğlu, S.(1973).*Türk İşlemelerinden Motifler***.** Ankara.

Gerçek, F.(1999). *Türk Müzeciliği*.(1. Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Gönül, M. (1973)**.** *Türk El İşleri Sanatı(XII-XIX Yüzyıl)(*1.Baskı**).**Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.

İdiman, F., Öztürk, İ.(1999). *2000'li Yıllarda Türkiye'de Geleneksel Türk El sanatlarının Sanatsal, Tasarımsal ve Ekonomik Boyutu Sempozyumu*. Ankara: Kültür Bakanlığı

Karakaş, M.G.(2006). *Eos Compucon Nakış Desen Programı İle Geleneksel Türk İşlemelerinden Dival İşi Desen Kalıbı Hazırlama Öğretim Programı Önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kayabaşı, N.(2002)*Ankara'da Hediyelik ve Turistlik Eşya Mağazalarında Bulunan El Sanatları Ürünlerinin Çeşidi Hammaddesi ve Turistik Tercihler Üzerine Bir Araştırma,* Ankara.

Kılıç, Cemil.(2003, 10 Mayıs). 1. Kütahyalılar Kültür ve Sanat Etkinlikleri, Kazım Karakoç (Ed.), *Kütahya Araştırmaları*(s.33-35). Bursa: Kütahyalılar Kültür ve Dayanışma Derneği,

Korkusuz, S.(1990*). Orta Dereceli Kız Teknik Öğretim Okulları Nakış Temel Ders Kitabı,* (3. Baskı). İstanbul: Mili Eğitim Basımevi.

Köklü, H.(2002) *El İşlemeleri***,** İstanbul: Ya-pa Yayın Pazarlama A.Ş.

Kütahya XV Yıl.(1938).İstanbul. Vakit Gazete-Matbaa Kütüphane.

Kütahya 1973 İl Yıllığı

Kütahya Ansiklopedisi 1991.

Kütahya Ansiklopedisi 1999 Kütahya Belediyesi Kültür Yayınları.

Kütahya Rehberi, Kütahya Valiliği.

Kütahya 98. Kütahya Belediyesi.

Kütahya 2002. Kütahya Belediyesi.

Kütahya Müze Müdürlüğü(2012).

Kütahya Kent Tarihi Müzesi Müdürlüğü(2012).

Maraş İl Yıllığı.

Markaloğlu, Ş**.(**2004**).** *Dival İşleme(Sırma-Maraş işi)* **(**2.Baskı). Ankara.

M.E.B.(2007). *Kalemden Gergefe Türk Nakışları Desen Kataloğu*. Ankara.

Onuk, T. (2005). *Osmanlı Çadır Sanatı(XVII-XIX)*Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Ögel, B. (1978). *Türk Kültür Tarihine Giriş, Türklerde Giyecek Kültürü, Göktürklerden Osmanlılara,* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Özbel, K. (1949). El sanatları IV Eski El İşlemeleri.

Özbel, K. (1949). *Oya ve Oya Çeşitleri***,** (2.baskı).Ankara: Ulus Basımevi.

Özcan, F. (2002).El Sanatları ve Ev Ekonomisi. *Isparta Dergisi* 1,(Kasım-Aralık 2000), 6-10

Özçelik, Mustafa.(2003, 10 Mayıs). 1. Kütahyalılar Kültür ve Sanat Etkinlikleri, Kazım Karakoç (Ed.), *Kütahya Araştırmaları*. (s.36-39). Bursa: Kütahyalılar Kültür ve Dayanışma Derneği.

Özkeçeci, İ., ve Özkeçeci, Ş.B.(2007).*Türk Sanatında Tezhip*. İstanbul.

Özker, M. (1997). *Kütahya Geleneksel Düğün Giysileri Ve El İşlemeleri* Ankara: Turizm Geliştirme Vakfı Yayını.

Shaw, W.M.K.(2004). *Osmanlı Müzeciliği. Müzeler, Arkeoloji Ve Tarihin görselleştirilmesi.* (E. Soğancılar, Çev.).1.Baskı.İstanbul: İletişim Yayıncılık.

Sevim, E.(1999).*Giyim Kuşamı ile Kütahya*.

Sözlük Ansiklopedisi.(1986). *Büyük Larouse* .(Cilt 17 s.84-87).İstanbul: Milliyet Gazetecilik

Sözlük Ansiklopedisi.(1993). *Temel Britanica.* (Cilt 15, s. 43).İstanbul: Hürriyet Basımevi.

Sürür, A., Sürür, A.(1992). *Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım Ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Sürür, A.(1976). *Türk işleme Sanatı.*İstanbul: Ak Yayınları.

Şehirlioğlu, A.İ. (1992). *Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım Ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (2002). Cilt 26. Ankara.

Türk Dünyası Kültür Atlası. Türkiye Cumhuriyeti 2. (2006). İstanbul.

Ülger, N.(1999). *Kirkitli Dokuma Teknikleri İle Anadolu Evleri 2000'li Yıllarda Türkiye'de Geleneksel El Sanatlarının Sanatsal Tarımsal ve Ekonomik Boyutlu Sempozyum Bildirileri.* Ankara: Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Yayınları.

Yavuz, A.(2009). *Afyonkarahisar İli Bolvadin İlçesi Evleri ve Müzesinde bulunan El İşlemeleri***.** Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yılmaz, D.(2006), *Kütahya-Tavşanlı İlçesi'nde Bulunan İşlemeler.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yozgat, A.F.(2008), *Ankara Olgunlaşma Enstitüsü Sırma Atölyesinde Uygulanan Maraş İşi(Dival İşi) İğne Tekniklerinin Ürün Çeşitleri ve Öğretim Analizi Yönünden İncelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yücel, A., ve Kantarcıoğlu,S. (1997). *Müzelerdeki eserlerin bozulmasında mikropların rolü*: Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki…1. Baskı Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

17 şubat 2013 tarihinde (http://www.gundemturkiye.com/kultur_ve_sanat/muze/m-ege/kutahya-muzesi.html) adresinden erişilmiştir.

GAZİ GELECEKTİR…